שבועון ידיעות אחרונות

צוות '7 ימים' מבלה את סוף־השבוע הראשון של האוטונומיה במלון 'הישאם פאלאס' ביריחו נתי אמיר ויובל שגיא ● עזרא אנג'ל, אשר שב לפני 31 שנים מן השבי הסורי כחולה־נפש חזר אל המציאות יגאל סרנה ● הכל אודות משפחת מוסינזון: האחים יגאל ישראל ומשה, הילדים, האהבות, הטרגדיות אילת נגב ● תופעה: משרדי־ליווי להומוסקסואלים צצו באחרונה בת"א, ועשרות גברים, ביניהם יוצאי יחידות מובחרות בצה"ל, מתפרנסים מזה סיגלית שחור ● ביוגרפיה חדשה על ורה וייצמן, אשת נשיא המדינה הראשון, מביאה פרטים מאלפים על חייה של האשה מן הארמון ברחובות שולה פרומר ● הסיפור על כיסא־הפלאים באשדוד כבר חורג מגבולות ישראל: כמעט כל אשה שיושבת עליו, נכנסת מיד להריון עמוס נבו ● דפנה בנאי, אשתו של הגשש גברי, מקבלת פרס לשלום סמדר פרי ● נורית בת־יער מראיינת את אופנאי־העל קנזו, שפותח סניף בישראל ● ישראל אהרוני מטייל ואוכל בחבל בורגון בצרפת

יריחו, סוף־שבוע

עזרא אנג'ל

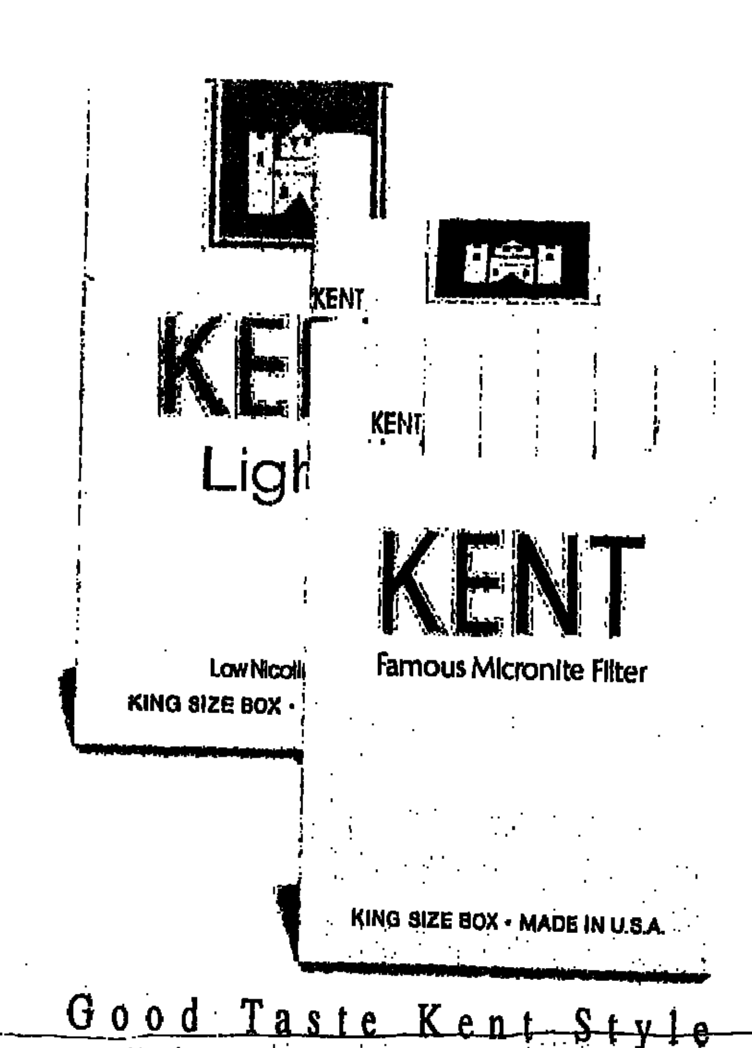
נער־ליווי

קנזו: האופנה

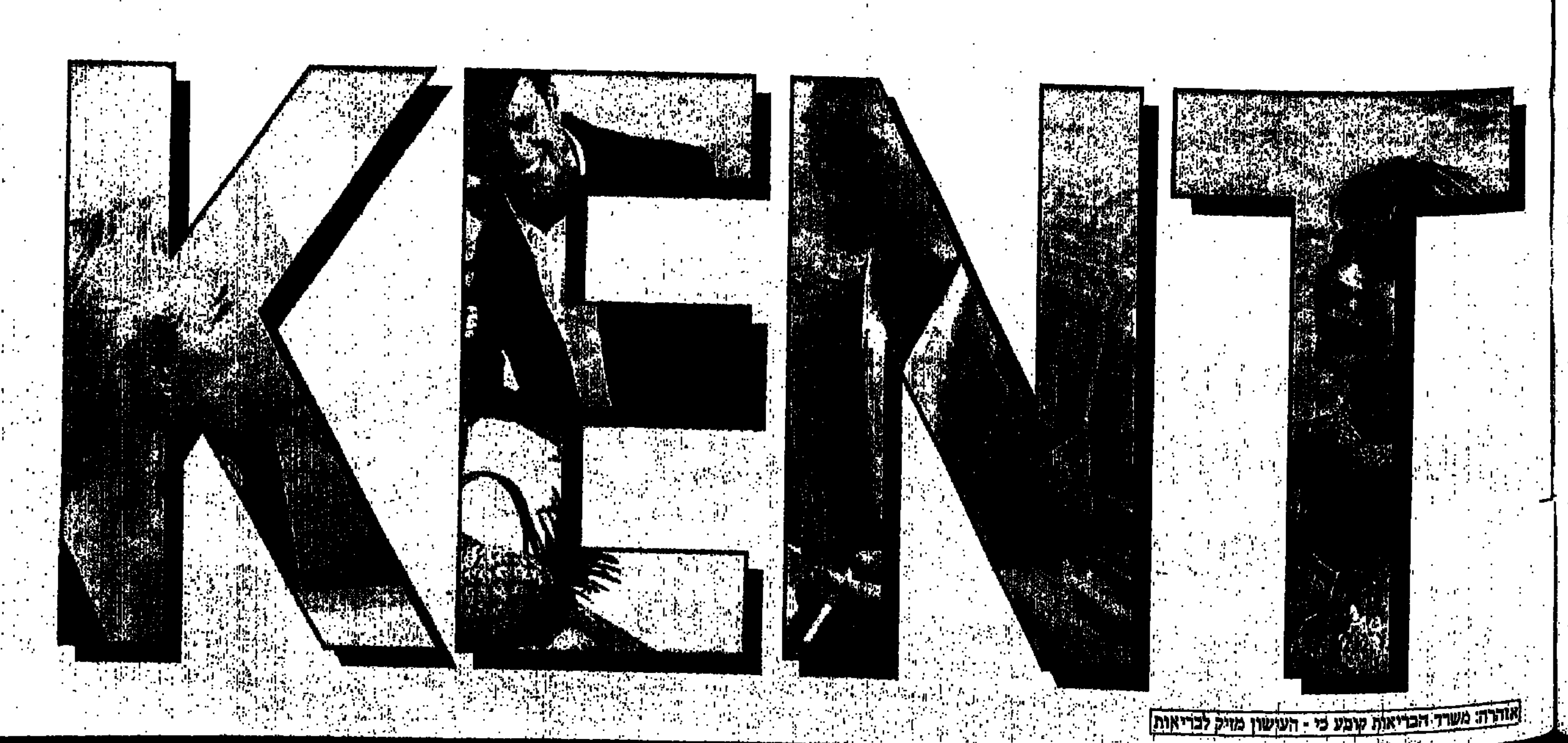

דפנה וגברי בנאי

Good Taste Kent Style

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי - העישון מזיק לבריאות

שמן מנטה סיני

China-Oel

את ההצלחה הסינית הזאת אי אפשר לחקות!

חברת "ביו-דיאט ברלין" הגרמנית יצרנית שמן סיני China-Oel המחזיקה ברשיון יצור ושיווק בגרמניה ובעלת זכיון למוצר ושיווקו בעולם מסירה בזאת כל אחריות ממוצרים מזוייפים שיובאו לישראל שלא כחוק וללא רשיון משרד הבריאות,ואשר לא נבדקו ולכן אינם מאושרים לשימוש אדם.

אנו מודיעים בזאת כי חברת "התרופה הטבעית" הינה בעלת זכיון הבלעדי לשיווק מוצרי "ביו דיאט ברלין" בהתאם לחוק ובאישור משרד הבריאות בישראל.

עלינו להבהיר לציבור בישראל כי רק שמן סיני מקורי המיובא לישראל על-ידי חב' "התרופה הטבעית" הינו טבעי לחלוטין. מופק מצמח סיני נדיר ואינו מכיל חומרים כימיים ולכן אינו גורם לתופעות לוואי.

בבואכם לרכוש שמן סיני מקורי יש להקפיד שעל אריזת הקרטון יש כיתוב בעברית ובגרמנית ועל הבקבוק כיתוב בעברית בציון שם היבואן המורשה.

בדיקות והוכחות איכות ואישורי משרד הבריאות מובאות כלהלן:
- מוצר מקורי : **כן**
- למוצר רישיון משרד הבריאות : **כן. של שרות המזון הארצי**
- למוצר אישור יבוא מזון : **כן. אישור מס' 120 משרות המזון הארצי**
- אריזה : **25 מ"ל - 10 מ"ל.**
- ארץ המוצא : **גרמניה**
- המוצר מסומן בעברית : **כן. מודפס על הקרטון ועל הבקבוק.**
- המוצר עבר בדיקה כימית : **כן. עם האישורים המקוריים**
- המוצר עבר בדיקה טוקסולוגית : **כן. עם האישורים המקוריים**
- המוצר עבר בדיקה מיקרוביולוגית : **כן. עם האישורים המקוריים**
- תופעות לוואי : **אין ולא ידועות**
- תאריך אחרון לשיווק : **11.1998**
- תעודות מקוריות מהיצרן : **כן**
- המוצר מיובא כחוק עם רשיונות יבוא : **כן**
- המוצר מותר לשיווק בישראל : **כן**
- אחריות לשימוש במוצר : **כן**
- המוצר מומלץ לספורטאים באולימפידות : **ברלין, סיאול, ברצלונה, אטלנטה 94'.**

גיליתם שקיבלתם שמן סיני מזוייף, זכותכם להחזירו למקום הקניה גם לאחר פתיחה ולבקש שמן סיני מקורי, או את כספכם חזרה.

ניסיתם וסרבו לכם, אנא פנו ליבואן הבלעדי והוא יסייע לכם לקבל את התמורה המלאה לכספכם.

לקוחות נכבדים: זכותכם לקבל מוצר בריאותי באישור משרד הבריאות.

היבואן הבלעדי: *התרופה הטבעית* **רח' הרצל 57 חיפה ת.ד. 9093**
שיווק לבתי מרקחת: **חב' אופיר בע"מ טל: 02-890228**
חב' שלפארם בע"מ טל: 03-9243666
משווקים לבתי טבע: **טעם טבע בע"מ טל: 03-377222**

בחג שבועות קנה ובנה לך!
קנה ובנה
אלפי מוצרים במחירים מדהימים!
שגעון השבוע!
אוהל בן רגע ל-4 אנשים
650.00
450.00
הכל לחצר ולגינה
850.00
199.00
254.00
9.50
333.00
430.00
186.00
278.00
557.00
711.00
כלי עבודה
69.00
369.00
408.00
164.00
190.00
89.00
127.00
199.00
233.00
148.00
174.00
30.00
39.00
49.00
345.00
449.00
13.00
17.20
140.00
225.00
426.00
473.00
משתלת קנה ובנה
לקיץ המתקרב
מבחר גדול של מאווררי תקרה, רגל ושולחן
בגדלים שונים ובמחירים ללא תחרות!
בלעדי לקנה ובנה - סדנאות הדרכה חינם!!
1375.00
2051.00
בלעדי לקנה ובנה מנסרה במקום
הן מידות וקח עץ כבקשתך!
קנה ובנה
עשה זאת בעצמך
DO IT YOURSELF
פתוח במוצ"ש ובמוצאי החג!
רשת "עשה זאת בעצמך" היחידה בישראל!
סניף רעננה והמרכז
סניף חיפה והצפון
ראיתי. קניתי. בניתי!
לרזות בקלי קלות
New Diet
דיאטה ללא דיאטה!
כמעט ללא שינויים בהרגלי האכילה
„עובדה מוגמרת היא שרזים נותרים רזים, גם כשהם ניזונים ממזון עשיר ולעומתם השמנים מתקשים לרזות גם כשמזונם דל ... הדרך הנכונה להרזיה אינה בשינוי הרגלי אכילה, אלא בשיפור תיפקודי מערכת העיכול, חילוף החומרים ופירוק השומנים".
קובע מחקר מדעי שבוצע בקליפורניה ע"י צוות מומחים. המחקר ארך 3 שנים ובמהלכו נחקרו לעומקם הגורמים להשמנה ונמצאה נוסחה אופטימלית להרזיה נכונה. במחקר נטלו חלק 1148 מתנדבים, חלקם רזים וחלקם נוטים להשמנה.
מתוצאות המחקר עולה שעל מנת שדיאטה תגרום לשיפור תיפקודים אצל המרזים, עליה להכיל רכיבים המסייעים:
✓ לפרוק שומנים ✓ לחילוף חומרים ✓ לשריפת קלוריות ✓ לעזרה בעיכול ✓ לפירוק חלבונים
✓ לשחרור נוזלים ✓ למניעת עצירות וגזים ✓ ליצירת תחושת שובע ✓ למרץ וחיוניות
החוקרים בדקו במעבדה 32 דיאטות מהמצליחות בארה"ב בעשור האחרון, מהן בודדו 16 מרכיבים טבעיים יעילים במיוחד ליצור NEW DIET - הדיאטה היעילה ביותר בעולם.
אחריות מלאה להרזיה
בין 15-4 ק"ג ב־20 יום
צוות המומחים של NEW DIET עומד לשירותך בטלפון
03-9311635
בין השעות: 9:00-19:00
New Diet
ב־2 טבליות בלבד!
ברשיון משרד הבריאות
New Diet
מכילה את כל המרכיבים הטבעיים היעילים מהדיאטות המצליחות ביותר בעולם.
המחיר לצרכן 179 ש"ח
כשר פרווה
ניו דיאט - לקחת את הטוב מכל הדיאטות הטובות בעולם.

טופ-דיאט. מרזים מזה.

2 כמוסות ביום
ותגיד לקילוגרמים שלום...

לכל מי שאמר שאי אפשר:

- להוריד משקל
- לשמור עליו לאורך זמן
- לרזות בלי כסאח
- לזרז את חילוף החומרים בגוף
- לרזות ללא פעילות גופנית מיוחדת
- לשרוף שומנים מיותרים תוך בנייה

...שרירים
...כיף
...עדכני לשנת '93
...ב, קובע:
"ה... שביצענו מוכיחים פירוק
שו... ללא גרימת נזק
לש... ה לא נמדדת
בסנ... לא במשקל, גם בלי
התעמ... דיאטה חריפה..."

> לקבלת ייעוץ מצוות דיאטניות מוסמך
> ניתן להתקשר 24 שעות ביממה
> (כולל שישי-שבת) לטל' **03-6750010**
> ניתן להשיג בבתי מרקחת, בתי טבע,
> וברשתות סופר-פארם וכלל-פארם.

- **מתאים גם לגברים.**

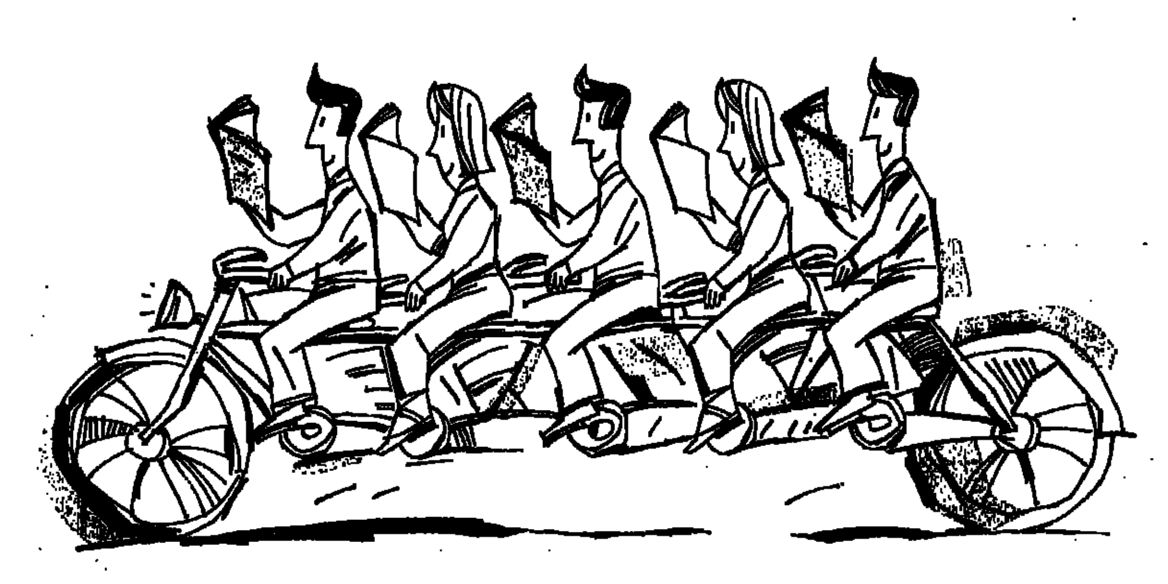
"טופ-דיאט".
מהפכת הדיאטה
שתפסה
את אמריקה!
רק 169 ש"ח

מבצע! כל רוכש טופ-דיאט מקבל **חינם** סדנת תמיכה בת"א. לפרטים והרשמה טל' 03-6750010

באוניברסיטה הפתוחה אתה מחליט איך להגיע ל-.B.A

בזמן ובקצב שלך...

או יחד עם כל החבר'ה בקמפוס..

באוניברסיטה הפתוחה תוכל לבחור במסגרת של מפגשי הנחיה ותירגול שבועיים או במסגרת של מפגשי הנחיה ותירגול אחת לשלושה שבועות. תוכל לסיים לימודים לתואר תוך 4-3 שנים או בקצב הנוח לך. הלימודים מתקיימים ב-90 מכללות ומרכזי לימוד ברחבי הארץ.

תוכניות מגוונות לתואר בוגר אוניברסיטה .B.A

האוניברסיטה הפתוחה מציעה מגוון תוכניות לימוד לתואר בוגר אוניברסיטה (.B.A) בתחומים הבאים:
מדעי החברה • מדעי הרוח • מדעי הטבע • מדעי החיים • מתמטיקה ומדעי הטבע • מדעי המחשב.

במדעי החברה ניתן לקבל תואר .B.A במסלולים הדו-חוגיים הבאים:
ניהול וכלכלה • ניהול ומדעי המחשב (מערכות וישומים) • ניהול וסוציולוגיה • ניהול ומדע המדינה • מדע המדינה וסוציולוגיה • סוציולוגיה, תוכניות לימודים ושיטות הוראה (חינוך).

> את ידיעון האוניברסיטה, הנחיות להרשמה ופרטים על כל אפשרויות הלימוד המוצעות, ניתן לקבל בדואר ע"י משלוח הספח או באמצעות תיבת הנאה קולית: 03-6460670.
> ההרשמה הסדירה תסתיים ב-15.7.94.

ספסטר א' מתחיל תשנ"ה
לכבוד האוניברסיטה הפתוחה, מרכז המידע וההרשמה, ת.ד. 39328 רמת אביב 61392.
אבקש לשלוח אלי את ידיעון האוניברסיטה הפתוחה וחומר הרשמה לסטודנט חדש.

שם ________
כתובת ________
ישוב ________ מיקוד ________
טלפון ________

האוניברסיטה הפתוחה

הישאם פאלאס, יריחו

המספרה של מלון 'הישאם פאלאס'. בעל המלון המליץ עליה כששאלתי איפה אפשר לבלות בעיר

צילומים: יובל שמש

גפי אמיר

בסוף־השבוע הראשון של האוטונומיה שכר צוות '7 ימים' חדר במלון היחיד של יריחו וניסה לצאת לבילוי בעיר, שהיתה מרכז תיירות שוקק לפני האינתיפאדה ● ב'הישאם פאלאס' היו בסוף־השבוע האחרון רק ארבעה אורחים, בתי־הקולנוע היו סגורים וגם רוב החנויות, וטיול לילי ארוך לאיזור הרומנטי של העיר התגלה כסיכון, שישראלי שפוי לא היה לוקח על עצמו

סופסוף יש חוצלארץ במרחק יריקה משיינקין. הכרזתן של יריחו ועזה כשטחי אוטונומיה הפכה, לפחות את יריחו הפסטורלית, לאופציה לטורקיה שנמאסה קצת, האמת. סוף־שבוע ראשון אחרי האוטונומיה, שעשינו בחוצלארץ הסמוך למקום מגורינו, גילה שיריחו כהלם.

למרות שבניגוד לאזהרות הצבא איש לא זרק עלינו אבנים, להיפך, כולם היו נורא נחמדים, עברו עלינו יום ולילה סהרוריים, עד שגם אנחנו הבנו: עונת התיירות טרם נפתחה. לו היה אי.טי מגיע לבלות סוף־שבוע ביריחו, היה מתקבל בפחות תמיהה.

לפני חודש, אחרי 27 שנים שבהן עמד נעול, נפתח מחדש 'הישאם פאלאס', המלון היחיד ביריחו. הישאם, על שם שרידי ארמון החליף הישאם, מראשוני השושלת האשמית. מדברים על תנופת בנייה, על תיירים שינהרו מכווית ומאירופה, אבל ב'הישאם פאלאס' התקשו לארח אפילו את ארבעת האורחים היחידים במלון: מבוקש שנמלט מעזה, כתב זר מאנגליה, יובל שמש הצלם ואני.

ניתנת האמת להיאמר: כבר הזמנת החדרים בטלפון לא בישרה טובות. למספרים ביריחו יש רק ארבע ספרות, וצריך להוסיף 92 קידומת יריחו ו־02, קידומת ירושלים. נאג'י אסארי, פקיד הקבלה ב'הישאם' לא ירד לסוף דעתי, כששאלתי אם יש בריכה. טלוויזיה? טלפון? לפחות חדר עם מיטה? „הלו, שו אסמק, פליז"? חזר והקשה בפליאה.

הרעש ברקע העיד, כי מלוא 16 אלף תושבי יריחו נקבצו ובאו לברך: „שו האוא, יא נאג'י". הוא, מצדו, הקפיד להשאירם בתמונה: „גופי מן תל־אביב ברסא (רוצה) ג'קוזי ובריכה, אנא אעקף".

בייאושו הכתיב אסארי את מספר הטלפון של סניף הדואר. אייסר עאבד – בתפקידו הרשמי סגן מנהל דואר יריחו – מתפקד בהתנדבות כרוכל העיר. הוא נורא סימפטי, ואת העברית שלו נראה שלמד כספר הנימוסים וההליכות של חנה בבלי, אולם רעיון הבילוי ב'הישאם פאלאס' הבעיתו. אלא שסוף־השבוע שעשיתי ביריחו לימדני, שלא רק סגן מנהל הדואר, אלא מרבית תושבי העיר אינם מכירים במלה 'לא'. לעולם יעדיפו להציע בנימוס אופציה חלופית, גם אם לא תמיד מעשית. „אולי תטיילי בסוף־שבוע אצלכם על הטיילת"? הציע עאבד.

שליטתו בחיי הלילה התל־אביביים מרשימה. הציע שהגברת תלך לרקוד דיסקו ב'קולוסאום', שלח אותי לטייל בדיזנגוף („באמת, מוג'אויר מאוד יפה, את לא סבורה כך, גברת"?) לפני שהרים ידיו והודה בצער: „אולי לא תיהני ב'הישאם פאלאס', החדרים לא כל־כך נקיים בשבילך". בסוף, תודה לאל, רשם עאבד הזמנה לליל־שבת.

יש 40 מוניות ביריחו, חברת אוטובוסים אחת, שני מסגדים גדולים, בית־כנסת אחד, 'שלום על ישראל', למקרה שיתחשק לנו להתפלל, אפשר לבקר בעתיקות ארמון 'הישאם'. יש היצע קולינרי של שש מסעדות גדולות ושש קטנות. יש שלושה בתי־קולנוע, אבל הם סגורים מאז 67', וכאמור, מלון אחד, 'הישאם פאלאס'. עוד מלון, באותו רחוב, עין סולטן, נמצא עתה בבנייה ומתוכנן להכיל 200 חדרים. יש בעיר גם חוות רכיבה על סוסים, 'אל רבייה', וכל אלה מבטיחים סוף־שבוע פורח בהחלט.

■■■

ביום שני שעבר הוכרזה יריחו שטח צבאי סגור האסור בכניסה לישראלים. כוחותינו התלבטו אחרי מי לרדוף קודם: המתנחלים ששמועות על הגעתם לאיזור לפני כניסת השבת גרמו לצבא לפזר כוחות מג"ב ומילואים בכל האיזור, או תושבים מקומיים שמכוניותיהם בעלות המספר הכחול נבדקו בקפידה לפני הכניסה לעיר.

אותנו עצרו במחסום הצבאי, שני ק"מ מיריחו. שיחות השלום לא הניבו הפעם תוצאות. צה"ל כיוון שלושה M־16 לעבר המיצובישי המעופשת שלנו, והשיחה היתה קצרה אך ממצה: הם שאלו אם נראה לי שזה שיינקין פה; אני שאלתי אם אני נראית להם כמו ליילה חאלד. שיורידו כבר את הרובים.

קשה לומר שצה"ל מצא עניין בהסבר המנומק והמשכנע, כי על יריחו חל שלטון האוטונומיה, כי הזמנו חדרים במלון 'הישאם', וכי נסענו המון זמן מתל־אביב כדי לבלות סוף־שבוע תיירותי בעיר. סמל איציק כהה בנו במבט מזוגג. „כל אחד והעונש שלו", קונן ושלח אותנו קיבינמאט.

הקפנו את העיר לפחות שלוש פעמים, ובכל מחסום נתקלנו בדיוק באותה תשובה. התעקשות אמריקנית הביאה את סגן פנחס לקווא, באנחה, לסמ"פ בקשר.

„מחסום נעמה, שומע?"

„שומע, קצר".

„שני אורחים, מספר צהוב, מבקשים אישור כניסה חסיבתי לעיר".

„נעמה, חדל פטפטת בקשר. שלח אותם חזרה, עבור".

„טוענים שבוצעה הזמנת חדרים למלון 'הישאם', מבקש אישור מהסיבה, עבור".

„תבדוק תעודות, נורא שישראלים. מה יש להם לחפש שם".

„קיבלתי, בדקתי כבר, טוענים שבאו לבצע סוף־שבוע".

„רות, לא קיבלתי. שדר שוב".

מלון 'הישאם פאלאס', צילום ממרפסת החדר 'שלנו'

אחד מבעלי 'הישאם פאלאס', בפתח המלון

14 יד של אשה, אחרי 40 שנה
עזרא אנג'ל חוזר לחיים אחרי אשפוז של 31 שנים.
יגאל סרנה

20 שבט מוסינזון
האחים, הבנים, הבנות, האהבות, היצרים, הטרגדיות.
אילת נגב

26 כותב לתיאטרון, שונא תיאטרון
דברים שכתב על עצמו לפני 30 שנה.
יוסף מונדי

28 זה מגעיל אותי, אבל...
ערב עם נערי־ליווי בדירת מפגשים מפוארת.
סיגלית שחור

34 הוד מעלתה
הביוגרפיה של ורה וייצמן, כולל הרומנים שניהל חיים וייצמן.
שולה פרומר

40 מגששת אחרי השלום
דפנה בנאי, אשתו של גברי, כלת פרס 'המרכז הבינלאומי לשלום'.
סמדר פרי

46 כיסא־הפלאים
מכל העולם עולים לרגל לצרכנייה באשדוד.
עמוס נבו

52 געגועים למלך
בשבוע הבא יתקיים בפאריז ערב הצדעה לזכרו של איב מונטאן.
אורלי אזולאי־כץ

58 היה לי כלב
14 תשע שנים, ועכשיו הוא מת.
מרים קין

72 איש תפיל
ראיון מיוחד עם אופנאי־העל קנזו, לכבוד פתיחת סניפו בת"א.
נוריה בן־יער

84 לאכול בבורגון
ביקור באיזור, ובמסעדות הנפלאות שלו.
ישראל אהרוני וחברים בפתחים שלחן

עורך: רם אורן

די נחרדתי כששאלתי את עאבד מאיפה העברית המליצית שלו. „למדתי בכלא", הוא אומר לי, „שבע שנים". מה עשית? „הייתי אשם בניסיון לרצח"

ביום שני שעבר הוכרזה יריחו שטח צבאי סגור. אותנו עצרו במחסום הצבאי, שני ק"מ מיריחו. צה"ל כיוון שלושה M־16 לעבר המיצובישי שלנו ושלח אותנו בחזרה לת"א

„לדבריהם, באו לביצוע סוף־שבוע".

„רות, האם שידרת סוף־שבוע"?

„שידרתי, עבור".

„שלח אותם לתל־אביב ושלא יבלבלו הביצים. עבור".

אין דבר יותר מעייף מכתב המספר על תלאותיו, אבל עם כל הכבוד לצה"ל, אנחנו פחדנו יותר מהעורך. על כן ירדה המיצובישי הפעוטה מהכביש המשובש והתנהלה, 10 קילומטר לשעה, בדרך החול לכיוון העיר. שמחנו לגלות, אחרי רבע שעת נסיעה איטית, את השלט מאיר העיניים: „סכנה, אין לרדת לדרכים צדדיות, מוקשים בצד הדרך", שעל כך כבר נאמר: טוב שנזכרתם להגיד.

לא התפוצצנו, ונסיעה נעימה דרך מטעי הבננות הובילה אותנו היישר לרחוב הראשי של יריחו: רחוב עין שולטן. משטרה פלשתינאית עוד אין. יש מכוניות עם דגלי אש"ף, שהאטו את נסיעתן לידנו, בהו, צפרו, פה ושם חייכו, נופפו ידיים והמשיכו הלאה.

מרברים על יריחו כעל עיר תיירות, ועקרונית היא עונה על כל הדרישות: נוף שמיימי ומזג־אוויר נפלא, אבל על כתובות ומספרי בתים טרם שמעו שם. בינתיים לא צריך: תוך שנייה נאסף כל הרחוב והובילנו למלון המצוי במרכז, לא רחוק מהמשטרה, בניין המאוכלס בינתיים בכוחות מג"ב. אלה עברו מולנו, אבל לא ממש התעניינו.

■■■

'הישאם פאלאס' מרוחק מעט מהמדרכה. בכניסה הרחבה והמוצלת חונה מימין פז'ו דפוקה, משמאל מספרה. שתי מדרגות, ואתה בלובי ענק ואפלולי, מנומר בטאפטים בצבעי חום ומוקה. נברשות מפוארות מאובקות. בתקרה הגבוהה מסתובבים באיטיות מאווררים לבנים. סביב שלושה שולחנות פורמאיקה מסבים על כורסות־עץ כבדות טאהר עבדו, בעל המלון, וספוואן מסעד, חברו הטוב, בעל חנות בשכנות למלון. נאג'י אסארי, פקיד־הקבלה שאליו כבר זכיתי להתוודע, מעשן 'אימפריאל' בפומית ארוכה ומשתעשע במִסְבָּחָה (שרשרת תפילה) מאחורי הדלפק. למראנו מזדקפים כולם ומברכים „מרחבא" ו„אהלן, אהלן", ואחריו „כיף חאלכּם?", ושוב „מרחבא". ואז ניצבים שתולים, בוהים בנו בתמיהה אינסופית.

'הישאם פאלאס' נפתח, כאמור, מחדש רק לפני חודש, אחרי שנסגר ב־67'. מתוך 63 החדרים במלון רק 20 נפתחו. מלון־רפאים בן שתי קומות: במסדרונות הרחבים והאפלוליים המרצפות צהבהבות ושבורות, ליד אולם הכניסה הענק בר נטוש, שישה כיסאות־בר אדומים מתקלפים, אבל אפשר לדמיין בקלות את פאר המקום לפני 27 שנים. מדף המשקאות הריק, המשולב במראות נוצצות, מעיד על כך. התקרות הלבנות גבוהות מאוד.

דלתות כפולות מובילות למה שהיה בשנת 48' אולם נשפים וחדר־אוכל מפואר. היום על חלונותיו תלויות שאריות של וילונות קטיפה, ומהמרצפות צומחים עשבים. במטבח ביוב גלוי. הברזים, לעומת זאת, לא מחוברים למערכת המים. טאהר הצית בשבילנו 'אימפריאל' וקירב מאפרות חרסינה סדוקות, שהשם 'הישאם פאלאס' מוטבע עליהן בארום, את המלון, סיפר טאהר, בנה אביו, עבדו, בשנת 45'.

תמונותיו של האב המנוח – בשפם מטופח כשל כנו ובתרבוש ענק – מפארות במסגרות מוזהבות את אולם הכניסה. „משפחה מכובדת, עשירה", אומר טאהר עבדו חבן בטון חולמני, „הרבה דורות בירושלים, כל האיזור ליד שער שכם היה שייך לנו. אבא היה ממקימי הפת"ח. ב־48' אמר המלך עבדאללה לאבי לעזוב את יריחו, אבל אבא התעקש להישאר. כשכולם ברחו לגשר אלנבי, נסע אבא עם המרצדס שלו והחזיר אותם, אחד־אחד, שיישנו חינם במלון. אנחנו המלון הראשון שהוקם בבקעה, הכל בנוי אבן. אז בנו מחול".

כשסיים האב את בניית המלון, עבר לגור בו עם אשתו היפהפייה פואזייה. עד היום מתגוררת פואזייה עם בנותיה הנשואות במערכת חדרים במלון, גם היום היא יפה, דוברת ערבית בלבד. נטועה על ספת קטיפה סגולה היא בוהה בטלוויזיה, לגופה חלוק סאטן הרוד. טאהר עצמו גר בווילה במרכז העיר. כל השנים שהמלון עמד שומם התפרנס מהשכרת חנויות ובניינים שבבעלותו, ברחוב עין שולטן.

■■■

רצינו לשתות. טאהר, בלבוש אלגנטי, הזמין אותנו לבוא אחריו. בגאווה הראה את הגן, גפנים ועצי תמר ורימון. יש בריכה, אבל היא סדוקה וחרבה. יש כלובים ריקים. פעם היו בהם חיות־מחמד לשעשע את האורחים מירדן ומסוריה. אכן יפה, אבל איפה יש דיאט קולה?

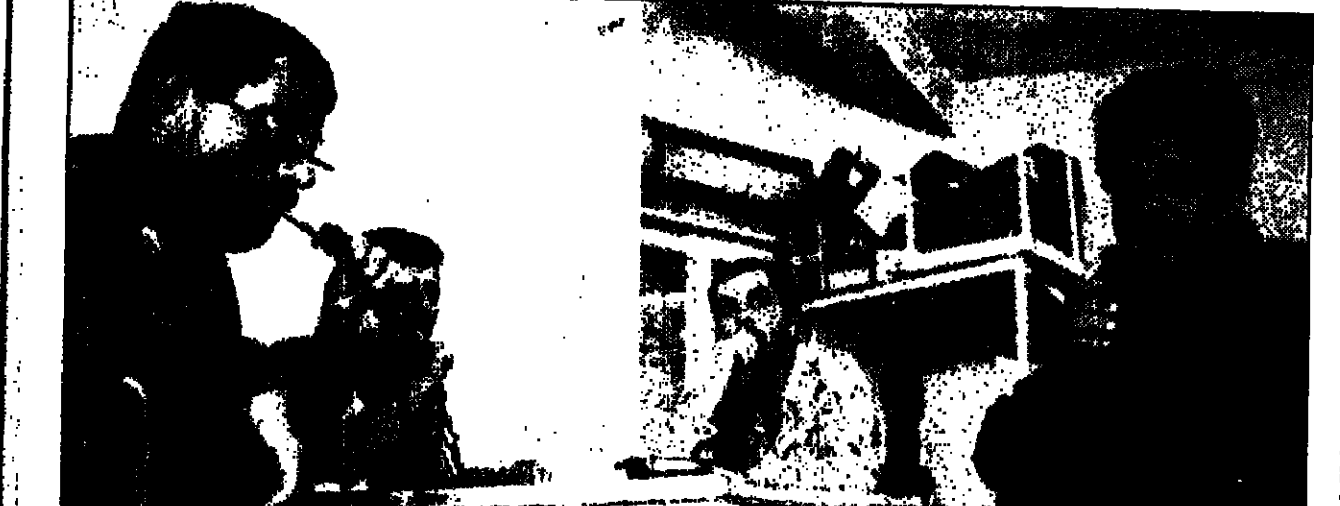
טאהר מתנהן ומוביל אותנו לסוויטה מתקלפת. פה, הוא אומר, נפש פעם המלך עבדאללה. קוקה־קולה? מיד. הולכים לאולם הבאולינג הריק, שבו כינס מלך ירדן את שריו לישיבות. בתקרה מסתובבים באיטיות מאווררים כבדים. זה מה שיכול טאהר להציע היום. אין בר ואין מטבח. אפשר לטלפן? בטח. אבל רק בחוץ, בחנות של ספוואן מסעד.

מסעד, 27, מתגורר בקיפלאוור, שכונה בדרום יריחו. בבעלותו משרד לחיוג פרטי למדינות ערב. על שיחה לתל־אביב גבה שישה שקלים. למרות שכמעט באף בית ביריחו אין מכשיר טלפון, העסקים של מסעד די צולעים, ואת רוב יומו הוא מבלה בלובי של 'הישאם פאלאס' בשיחות על החיים עם טאהר עבדו. לפני שמונה חודשים נשא לאשה את דולה, ואת ירח־הדבש אינם שוכחים. „נסענו לתל־אביב. יש לי שם חבר ידוע, גברי מזור, נתן לי את הדירה שלו לשבוע".

ויתרנו על השתייה, וביקשנו לראות את החדר. טאהר עבדו דורש 150 שקלים לחדר זוגי, אבל ג'ימס מירלר, הכתב הזר, עובד רשת הטלוויזיה R.D.F מלונדון, אומר ששילם רק 50 שקלים, ועבדו מתפשר על 100 לחדר זוגי ומלווה אותנו אחר כבוד לקומה השנייה.

בחדר 105 (המספר רשום בטוש על דלת הפורמאיקה) יש מיטה זוגית, מכוסה בכיסוי כחול פרחוני, צמד כריות נעדרות ציפית. שמנו כמה בגדים לערב ואת המצלמות בארונית־עץ חסרת רגל, מרופדת בעיתונים ערביים. קולבים אין. יובל ניסה את המזרון – די קשה, אני רציתי להתקלח – אין מקלחת. בחדרון זעיר, מול המיטה, יש שירותי־בור והמון זבובים, נתים ומרחפים.

אחר הדברים היותר נפלאים במלונות הוא של

בבית־הקפה, רח' עין שולטן. לא זרקו עלינו אבנים

ההפתעות הקטנות שמשאירים בחדר לאורחים. לפעמים זו סבונייה קטנה, פעם בציריך מצאתי סט איפור זעיר חד־פעמי. ב'הישאם פאלאס' יש סכין נקה 7 משומש. אף מדריך על העיר, אבל ממרפסת החדר אפשר לראות את הרי ירושלים וקצת מארמון הישאם העתיק, ומכל צד של המיטה מונחת מאפרת 'הישאם פאלאס' ירוקה.

גילינו את המקלחת המשותפת בסוף המסדרון, קצת דומה למקלחות בבה"ד 12. המלון לא מספק לאורחיו מגבות והחלטנו לוותר. חזרנו ללובי, נחושים ברעתנו לבלות.

טאהר עצמו עשה את הצ'ק־אין. באנגלית ביקש מספר תעודת־זהות, שם, עיר־מוצא ותחימה. ג'ימס מירלר, בחליפת ג'ינס ומראה רענן להרגיז, התכוון לקחת את ציוד הצילום שלו לסיבוב בעיר. בשבילו זו רק עבודה, הוא אומר. את החופשה האחרונה שלו בילה ביוון ולא, הוא צוחק, הוא לא היה מעלה בדעתו לבוא לבלות ביריחו כתייר. בפעם האחרונה הגישו לו לארוחת בוקר פלאפל וחומוס.

ביום שישי יריחו היא עיר די מקסימה, לאורך הרחוב המון רוכבי אופניים, רוב האנשים ברחוב אומרים „הלו הלו", ו„מרחבא", ושואר דו יו קאם פרום"? ולמרות שהתשובה „תל־אביב" מוחקת לעתים את החיוך מפניהם, הדבר הכי תוקפני שהם עושים זה לפצוח בנאום פוליטי מפרך. מישהו עצר אותי ושאל מה החסכם הזה שווה; והוא תבע „תנו לנו מדינה", כאילו אני סוחבת אחת בתיק. אבל כל האירוע הסתיים בצ'אפחה אדירה שהוא הוריד לי על הכתף, ובסוף הלך, די מרוצה.

המדרכות המרוצפות והסמטאות המוצלות הזכירו לאחר מאיתנו את טורקיה, ולאחת מאיתנו ש־15% מתושבי העיר תומכים בחמאס. טאהר עבדו, גיסו השייח' ופקיד־הקבלה עבדו עם נרגילות מהלובי למדרכה. שאלנו איפה כדאי לבלות. טאהר חשב וחשב והציע, לבסוף, את המספרה הסמוכה למלון. מספרה בילוית הסתבר שגם המספרה בבעלותו. ויתרנו והלכנו לחפש איפה אפשר לבזבז כסף. „אתם הולכים רעוד תורים"?, שאל טאהר, כאילו היינו פאטה מורגנה.

■■■

לא מעט חנויות היו מוגפות. מסתבר שביום שישי היתה שביתה מטעם הג'יהאד האיסלאמי. כל שישה בחודש יש שביתה של הג'יהאד; כל שמונה בחודש שביתה של החמאס, בכל תשעה – שביתה של אש"ף, ולפעמים שביתות מיוחדות לרגל אירועים מיוחדים. אך יריחו הרבה פחות מיליטנטית מעזה. פה ושם היו סוחרים שלא ממש צייתו. אין קיוסקים כמעט, רוב ההיצע הקולינרי מתמקד בשווארמה בשבעה שקלים או בנקניקייה בשישה שקלים, סלטים חופשי. קולה אין, רק מיץ אשכוליות או תפוחים בשלושה שקלים. על משקאות דיאט לא שמעו.

הסיבוב ברחוב גורר התרגשות, כאילו חללית נחתה בעיר. מכל חנות פתוחה יוצאים להביט. אנשים יוצאים ומצביעים בתדהמה. ויתרנו גם על קניות.

מוסה אלמימי, שומר באתר הבנייה של המלון החדש, רץ אחרינו קילומטרים ומראה בגאווה את המלון. „פה", הוא אומר, „יהיה ג'קוזי, פה סאונה, כאולינג כאן בחוץ". המלון העתידי שייך לאכרם הוספיטאני. התחיל לבנות לפני האינתיפאדה, נתקע ועכשיו ממשיך. השומר מוסה ממשיך עימנו בטיול עד קצה הרחוב. כולם מרברים על התיירים שיבואו בהמוניהם, אבל איש, כנראה, אינו מבין מה הקטע של האוטונומיה הזאת בכלל.

מסעדת 'מקסים' היא אחת המסעדות הגדולות בעיר. על המפיות שלה כתוב באנגלית 'שירות עצמי', וצמד המושגים 'סלט בר' ו'אכול כפי יכולתך' הגיעו גם לכאן. בפנים יותר מ־50 סוגי סלטים, וארוחה של בשר על האש וסלטים עולה 45 שקלים. הזמנו קפה, שהגיע עם סוכר, אבל מנדור אבו־ששי, בעל המקום, נקש באצבעותיו והגיעה סוכרזית, 'לייט שוגר' בשפת המקום, מוגשת בתפזורת על צלחת. ישראלים, הוא אומר, לא מגיעים בכלל, רק לפעמים, עיתונאים. אבל יש הרבה תיירים מגרמניה, בדרך־כלל, לא היום, ויש הרבה תיירות ערבית, מעזה ומירושלים וממחנות הפליטים.

– איפה עוד אפשר לבלות פה?

אבו־ששי: „אפשר ללכת לאכול גם ב'סבן טריזי".

– אבל לבלות?

„יש מסעדה טובה, 'א־נועמה', ברחוב קורונטול".

– וזהו, אם אני רוצה לבלות ביריחו, אני יכולה רק לאכול?

„היתה פה אינתיפאדה. יש לנו את העיר הישנה, יש את מלון 'הישאם פאלאס' ויש מנזר על ההר. ישו נשאר שם תלוי בלי לאכול ובלי לשתות 40 יום".

אבו־ששי הזמין אותנו לארוחת ערב, אבל עדיין היה מוקדם, ושנינו היינו די שפוכים. חזרנו לנוח במלון רק כדי לגלות את טאהר ואת גיסו יושבים, בדיוק באותה תנוחה, וטאהר שב ושאל אם אני רוצה להסתפר, שמא.

– ראינו שבונים פה עוד מלון, אתה לא חושש מתחרות?

„לא, השלום יביא הרבה עבודה, תיירים יבואו לכאן מכל ארצות ערב, מערב הסעודית, מכוויית, מירדן, כי יריחו מפורסמת לתיירים".

– אתה מעוניין גם בתיירות ישראלית?

„למה לא, מרחבא".

– אבל עכשיו אתם עוד לא לגמרי מוכנים לאירוח.

„לאט־לאט, עם הזמן, נעשה שיפוצים", הוא נעלב ומוביל אותי לגג המלון לראות את הנוף. רואים את הרי ירושלים ואת הרי שונה בירדן, „ושם", אומר טאהר, „מאונטין אוף קורונטול".

– מתי יהיו טלוויזיות בחדרים?

„למה? בחדר של אמי יש טלוויזיה, גם צבעונית".

■■■

גרם־מדרגות רחב מתעקל ומעקה הדור מובילים לחדר שלנו. פעם הן היו מצופות שטיחים ארומים, אבל היום הבטון חשוף. בחדר קשה להירדם. הדלת לא נסגרת, זו של השירותים לא נפתחת, זבובים. אפשר רק לרחוץ פנים בכיור שבאמצע החדר ולחזור ל'מקסים'.

במסעדה משתתקים כולם, כשאנחנו מתיישבים. כחינו בקנאה בשולחן הסמוך. ישבו שם אולי עשרה צעירים, הרוב בחורים, שתי צעירות, כולם בני עשרים ומשהו. הם צחקו, פטפטו, שתו עראק (שבעה שקלים) ובירה אמסטל (שלושה שקלים) ונראו די מרוצים מהחיים. הכי־הכי שווה עאבד רחמן אל־אמר, 'ואדוס', הוא מפרש את שמו. בן 27, סטודנט לסוציולוגיה בביר־זית שנה ראשונה. גר במחנה־הפליטים דהיישה, והגיע ליריחו לבלות כמונו.

„אין בדהיישה מה לעשות", מסביר עאבד, „אנחנו כמעט מדי יום מגיעים לפה, מכירים את מרבית תושבי העיר". כמו למקומיים אחרים, גם לעאבד יש עברית מליצית להפליא. שתי הבנות בשולחן, ראשה ונג'את, אינן הוגות לנו חיבה יתרה. הן מנאבלס, שתיהן מרגישות. „לא שכם, נאבלס".

– מה אתן עושות פה?

„אנחנו נהנות לטייל בפלשתין, בכל פלשתין, גם בתל־אביב, ליד הים שלנו".

אבל אחר־כך מסתבר שזה סתם אישי. נג'את די בעניין של עאבד, והעובדה שחטפתי אותו לסיבוב בעיר לא ממש העלתה את מניותיי אצלה.

אמרתי לעאבד שפנטזנו על מסע שופינג ביריחו, והוא הנחן בהכנה ולקח אותנו ל'מלאבס א־שרק', בגדי המזרח. לבעל החנות קוראים א־טוויל, והוא אכן נורא גבוה. חנות הבגדים שלו הכי גדולה ביריחו, אם כי במושגים תל־אביביים היא בגודל של קיוסק. יש בה ליוו"ס מזויפים ב־35 שקלים וחולצות טריקו ב־15 עד 20 שקלים. התלבטתי קצת, וא־טוויל פצח במסע שכנועים באנגלית: „זה סחורה טובה מאוד, מבית רומנו בתל אביב. הכל אני מביא בעצמי".

– איך?

„יש לי מכונית, אבל לאוטו אין רשיון, אז חברים לוקחים אותי במונית".

לא ידעתי מה לבחור, ועאבד בחר בשבילי חולצת כפתורים כחולה, מעוטרת בשלל קלפים בכל צבעי הקשת. היא הגיעה לי עד הברכיים, אז ויתרתי, למרות שא־טוויל אמר שיעשה לי מחיר, רק 35 שקלים.

הלכנו, עאבד ואני, להסתובב בעיר. עאבד שעשע אותי בכל מיני סיפורים על אבא שלו הקבלן בדהיישה, ואיך בגלל זה הוא לא צריך לעבוד, כי להורים שלו יש כסף, והראה לי את הגנים שצומחים שם כמעט בכל חצר. הוא סיפר לי שרק התיירים קוראים לרחוב עין שולטן, המקומיים קוראים לו רחוב מונתזהאת, (בערבית, רחוב הפארקים).

התחיל להחשיך וחשבנו לאן ללכת. שלושת בתי־הקולנוע בעיר סגורים מאז 67'. עאבד הציע לבקר

מוסה אלמימי, שומר, בג'קוזי של המלון שבבניה

בעין דיוק. „מקום יפה מאוד", אמר, „מאוד רומנטי. המקום הכי יפה ביריחו. כל התיירים נוהגים לבקר שם".

נכנסנו לאוטו ונסענו לעין דיוק הרומנטית. שאלתי את עאבד על בחורות. הוא העדיף לדבר על קארל מארכס. „בעיניי", הרצה לי, „יש למחוק את ההבדלים בין האנשים. אין זה משנה אם אתה שחור או לבן, גבוה או נמוך, ערבי או ישראלי, כולנו שווים".

– תגיד, כשאתה יוצא עם בנות ערביות, גם איתן אתה מדבר על קארל מארכס?

„המצב שלנו מחייב אותנו לדבר על פוליטיקה, על הסגר, על פועלו של צה"ל, אבל היום שתיתי הרבה עראק ובירה, ואולי אספר לך בדיחה, אם אזכר".

– איפה אתה מבלה?

„ביריחו ובבית־לחם. אבל מרבית הזמן אני קורא וכותב".

– אתה כבר, אה?

„אני כבר לגמרי, אבל אני יכול לצחוק לזמן קצר. אצלנו בחברה אפשר לטייל עם בחורה, אפשר לדבר, לשבת במסעדות, אבל בצורה גלויה לעשות את זה, זה פשע. אני לא תומך בדת, אני קומוניסט".

– אז אין זוגים לפני החתונה?

„אצלנו לא אומרים זוגים".

– סליחה.

„אצלנו אומרים זאינג. ועל זיון טוב אנחנו נוהגים לומר ביזימנה".

– מה אתה יודע על תל־אביב?

„נכנסתי פעם אחת, אבל רק לבני־ברק, כשעבדתי בבניין. תל־אביב זה הדבר הכי טוב".

– איך אתה רואה את תל־אביב בדמיון?

„מכל הצדדים תל־אביב מצוינת. הטבע הרחב, הים והחיים, עיר מודרנית".

בקיצור, אחלה בייס, אז די נזרחתי כששאלתי את עאבד מאיפה העברית המליצית שלו. „למדתי בכלא", הוא אומר לי, „שבע שנים".

בחדר 105 יש מיטה זוגית, מכוסה בכיסוי כחול פרחוני, צמד כריות נעדרות ציפית. אין מקלחת. בחדרון זעיר, מול המיטה, יש שירותי־בור והמון זבובים

– אה, מה עשית?

„הייתי אשם בניסיון לרצח".

■■■

בתשע בערב אנחנו עדיין נוסעים ולא מוצאים את עין דיוק המובטחת. מסביב חושך מוחלט, כביש שומם. „ייתכן שטעינו בדרך", אומר עאבד, „אולי כדאי לשאול מישהו".

– אין את מי לשאול.

„אם כך אולי נעצור ונמתין".

– אבל אף מכונית לא עברה פה שעות.

„אני סבור שלכן כדאי לשאול מישהו".

נסענו אולי עוד חצי שעה דרך מחנות הפליטים מסביב לעיר, עד שהגענו חזרה לצד השני של יריחו, שם מצוי עין דיוק האמור. חושך מוחלט, אבל אפשר לשמוע מי מעיין זורמים, ובפסגת ההר חונות שתיים־שלוש מכוניות בעלות מספר כחול. אמרתי לעאבד שאני לא רואה כלום. הוא גילה פרקטיות. „יש פה", הסביר, „מעיין והרבה עצים יפים".

– כן, אבל חושך, לא רואים כלום.

„את בהחלט צודקת, אבל לאור יום המקום מאוד רומנטי".

– לפה אתה מביא את החברות שלך?

„כשתהיה לי חברה, אולי. רק עכשיו יצאתי מהכלא, אחרי בקבוקי התבערה".

עאבד רחמן אל־אמר. „ניסיתי לדקור את המורה שלי, אבל לצערי הוא ברח. אבל הצלחתי לזרוק בקבוק תבערה על חייל"

– בקבוק תבערה? אמרת קודם שרק ניסית לדקור מישהו.

„אכן, נכון. את המורה שלי בבית־הספר בבית־לחם, שהיה משתף־פעולה. ניסיתי, אבל לצערי הוא ברח. אבל הצלחתי לזרוק בקבוק תבערה על חייל".

– אתה מתכוון להרוג גם אותי או משהו?

„היום אני שייך לחזית העממית של ג'ורג' חבש, אני באופוזיציה הפלשתינאית, וחוץ מזה אני קומוניסט".

הודיתי לו מקרב לב וביקשתי לחזור, אם אפשר, למלון, אבל שוב טעינו בדרך. הגענו לאיזושהי גדר עם חיילים, הם צרחו עלינו שעה שכמעט ירו עלינו, בדקו לנו את התעודות, קראו למ"פ, והוא לא מאמין שזה קורה לו, שאל אם אנחנו יודעים שלעאבד יש תעודת־זהות אדומה ואסור לו לצאת בכלל מבית לחם.

באחת־עשרה בלילה שלחו אותנו בליווי מג"ב לקחת את החפצים מהמלון ולצאת מיד מהאיזור. סוף השבוע הסתיים מוקדם מתוכנן. ■

מגע יד של אשה אחרי 40 שנה

יגאל סרנה

תשע שנים ישב עזרא אנג'ל בכלא הסורי ועבר עינויים קשים. וכשהוחזר לישראל ב־63', אובחן כחולה־נפש, אושפז בבתי־חולים, נשכח ונזנח 31 שנים ● בעקבות כתבה שהתפרסמה ב'ידיעות אחרונות', קרה לאנג'ל כמעט נס מאוחר: הוא הוצא מהמוסד בו חי כצמח, הועבר לטיפול משקם והוא חוזר במהירות לאיתנו ● יגאל סרנה שב אל עקבות אנג'ל, כדי לראות איך מחזירים לחיים אדם אבוד, שנמחק אף ממרשם האוכלוסין

ומראהו של עזרא אנג'ל, שיושב ומספר לי בשטף על ימי הקיבוץ המאושרים לפני 40 שנה, וחוזר בפירוט על החומרים המדויקים הנחוצים להכנת תערובת לפרות, הוא כמראה איש השב מן המתים. בחורף 93', לפני חצי שנה, פגשתי בו בפעם הראשונה במוסד הפרטי לחולי־נפש, איי־שם בין פרדסי כרכור, וכתבתי את סיפורו שהרעיד גם אנשים קשוחים, שכבר חשבו כי ראו הכל בחייהם.

הוא היה ילד ממשפחה יהודית שישבה בחלב סוריה, שנשלח בסוף שנות הארבעים בחשאי, עם מבריח גבולות, כדי לחדור לישראל הצעירה לבדו, לשבת בה ולחכות להוריו ולאחיו. הילד עזרא חי בחברת נוער של קיבוץ אלונים וגדל לנער שרירי וחזק כשמשון. הוא חלם כל הזמן לשוב ולראות את אמו שנותרה בחלב. כשהגיע לגיל גיוס, הלך עם חבריו מקיבוץ אלונים לצבא, ובעת שהיה בקורס מ"כים בקיץ של שנת 54', נסע לבקר חברים שלו שישבו בחולתא על גבול סוריה. אנג'ל אמר לכמה חברים, כי הוא החליט ללכת לשחרר את אמו, להצילה מחלב. חברים ששמעוהו חשדו כי אכן יעשה זאת, ניסו להניאו מתכניתו המטורפת, שכן כולם ידעו את קשי לבם של הסורים ואת הדרך שבה נהגו בשבויים שנפלו לידיהם.

בוקר אחד בחולתא, נעלם עזרא בבגדי ההתעמלות שלו, ושוב לא נראה שנים רבות. בעברו את הגבול בתמימות של ילד שגעגועיו גברו על הגיונו ופחדיו, נפל לידי הסורים. תשע שנים התענה עינויים קשים של מכות והשפלה ובדידות בתא בית־הכלא ליד דמשק ובתדמור המדברי. הוא ישב עם ישראלים אחרים, שעברו את הגבול בטעות או נחטפו, ואיש בישראל לא ידע מה עלה בגורלם. כשהוחזר ב־63' עם שבעה חברים שכולם שברי־אדם, הוכנס לבדיקות בבית־חולים לחולי־נפש עכו ומאז, 31 שנים, לא יצא מבין כותלי בתי־החולים לחולי־נפש.

בשבוע החזרה מהשבי ב־63' הודבקה עליו תווית המטורף הסכיזופרן, והוא נשאה על גבו כצלב־ייסורים כל חייו, עד לפני מספר חודשים. נשכח ונזנח, טולטל מפה לשם, הועבר מבית־חולים אחד למשנהו, גרוש תרופות פסיכיאטריות, שדי בהן לשגע מוחו של אדם שפוי, עם תיק רפואי דק ובו אבחנות שגויות, בדיקות רשלניות וסטיגמה שהטילה עליו עונש השקול כנגד שלושה מאסרי־עולם. גורל רוב חברים שישבו איתו לא שפר מגורלו. חלקם, כך מצאתי אחרי שאיתרתי אותו, מתו בבתי־החולים ונקברו מי יודע היכן, ואחרים, זולת שניים, מאושפזים עד היום.

אני נע סביב הסיפור הזה מאז שמעתי וראיתי את אנג'ל. הוא מהווה עדות למדור אפל המתקיים במדינה דמוקרטית, שבה לכאורה הכל מואר ופתוח. יש אנשים – ומחקר שמכין עכשיו צוות בראשות הרופאה ד"ר ילנה גולוביבה במשרד הבריאות עצמו, מוכית זאת – שנפלטו מן החיים אל תוך מערכת האשפוז הפסיכיאטרי הישראלית ונעלמו שם תחת תווית שגויה, נמחקו מן החיים וקול זעקתם לא נשמע.

לאנג'ל אירע כמעט נס מאוחר. לפני כשנה הגיעה ארצה מצרפת דנה אנג'ל, בת אחיו, ואחרי שהלכה לראות לראשונה בחייה את הדוד החולה, נתקפה אימה מול מראהו נטול־השיניים, קרעי בגדיו ומצב ההזנחה שלו, הכריזה מלחמה זעירה על כולם ופעלה לגאולת הדוד עזרא. היא גילתה כי הדוד אינו מופיע במחשב משרד הפנים בשמו הנכון, שאין לו תעודת זהות, שתיקו הצבאי חסר, שנמחק מספר האוכלוסין של מדינת ישראל, שכסף שמגיע לו חלקו בירושת

צילום: אורי אפלבאום

עזרא אנג'ל, 1963, מיד לאחר ששוחרר מהכלא הסורי

„אנג'ל אובחן כסכיזופרן ביום השני לשובו ארצה. הוא הגיע כפוף מחרדה. אבל כל אחד שמקבל מכות רצח, נכנס למצב של רובוט, שהנאצים קראו לו: משמעת של פגר"

אמו נלקחו על־ידי האופוטרופוס הכללי, וקרן חסויה שאמורה לדאוג לכל צרכיו, לא עושה זאת כלל. היא חיפשה לשווא אחרי אפוטרופוס בשם צוריאל, ולא מצאה איש כזה.

נדרשו לה חודשים כדי להכין לו תעודת זהות, לעקרו מהמוסד בו ישב, לבנות לו זהות ולהניע את משרד הביטחון לבדוק עכשיו, סוף־סוף, 31 שנים אחרי שנלכד על־ידי הסורים כחייל צה"ל, אם ניתן להכיר בו כנכה צה"ל ולהתחיל לטפל בו כיאות.

וסביבו גדר־תיל

בדרך לבית־החולים הפסיכיאטרי בבאר־שבע אני עובר עם דנה אנג'ל תחת גשרים, שעליהם מרוססות בצבע אדום כדם הכתובות: 'לא יהיו חיילינו הפקר', ולידן הגרפיטי 'שלום בלהות' ו'לצאת מעזה מיד'. לקח לדנה חודשים לעקור את הדוד עזרא מהמוסד שבו ישב כשמצאה אותו, במוסד פרטי לכרוניים מוקף ירק, שבו חי אנג'ל כצמח הממתין לשעת המזון. בזמן שפעלה לשינוי מצבו, קראה כתבה של בילי לרמן־מוסקונה על הפסיכיאטר וולגר באסטיאנס שיושב בבאר־שבע, ומיד רצתה כי יעבור לשם. גם ד"ר באסטיאנס, כמענה לרצונה, קרא את הכתבה על הדוד והחל להתעניין בו. במקרה של אנג'ל היו כתבות העיתונים כמין חסד, תשלת אור חומל לתוך בור כלא אפל.

באסטיאנס הוא פסיכיאטר ממוצא הולנדי, שבא ארצה לפני כ־20 שנה. רדוף הזדהות עמוקה עם קורבנות השואה, התגייר, הקים פה משפחה, התגייס כרופא לצה"ל. הוא בנו של פרופסור באסטיאנס, בעל השם העולמי בטיפול בסמים בחולי־נפש. בארץ נודע אביו עת התפרסמה הדרך שבה טיפל בניצולי־שואה כמו קצטניק, באמצעות סמי הזיות, שנועדו להשיבם למחנה ההשמדה כדי לעקרם משם לתמיד. גם באסטיאנס־הבן התרכז בטיפול בניצולי־שואה, פגועי טראומה נוראה, הכולאת את קורבנותיה לשארית חייהם מאחורי מה שהוא מכנה „גדר־תיל פרטית".

באסטיאנס, שקרא ב'ידיעות אחרונות' על אנג'ל, חשב כי השבי הממושך והאכזרי ותקופת האשפוז שאין לה סוף, דומים למקרים של ניצולי־שואה, וייתכן כי ההיחלצות תהיה אף היא כשל ניצול־שואה. בעזרת ד"ר מוטי מרק ממשרד הבריאות וד"ר גרינשפון חולץ אנג'ל מהמוסד הפרטי, חפציו המעטים נארזו, צורפו כמה מסמכים, והוא נשלח דרומה עם אח, אל המחלקה הסגורה של באסטיאנס. חוצה היה את הארץ בדרכו אל תבלתי נודע, רגיל כבר להיטלטל מרי מספר שנים, בלי שאיש יסביר לו מה העניין. במוסד הפרטי היה מי שהזהירו כי לא יהיה לו אוכל בדרום, שירעב. הוא היה נפחד, רזה מאוד מדאגה בשל המעבר.

בקצה באר־שבע, ליד שכונה ד' המצוקתית, הוכנס לקומפלקס של מבני הבטון החדשים למראה של בית־החולים הפסיכיאטרי של אוניברסיטת באר־שבע, וניתן לו חדר. חיש מהר הגיע באסטיאנס לראותו. הפסיכיאטר ההולנדי לשעבר הוא איש גבה־קומה ונאה מאוד בזקנקנו הבהיר, שהלכין מקרבות אינסופיים, שהוא מנהל מאז הגיע לישראל. להט הקרב שעימו הגיע ארצה התחלף במשך השנים הקשות למיחושי ראש, לכאבי צוואר ולעייפות גדולה. יש שחיקה עצומה בעבודה עם חולי־נפש במערכת פסיכיאטרית מיושנת עד כדי שיתוק, עם ביורוקרטיה המקשה על כל תנועה ועם תקציב עלוב.

באסטיאנס ביקש את תיקו של אנג'ל, וקיבל רק מסמכים מצולמים מהתיק. כשעיין בחומר הרפואי של אנג'ל, נרהם: „אנג'ל אובחן כסכיזופרן ביום השני לשובו ארצה עם השבויים ב־'63', כתבו בתיק, שהשבוי עזרא אנג'ל הוא קטטוני ('קפוא', כמו־משותק). רוב הפסיכיאטרים מהדור הקודם חיברו סכיזופרניה עם קטטוניה. הוא הגיע כפוף מחרדה קיצונית, אתה רואה את זה בצילומים של השבים מכלא סוריה, אבל כל אחד שמקבל מכות רצח, שמאולף כך, כמו ניצולי־שואה, לא להביע רגש, נכנס למצב של רובוט שהנאצים קראו לו: משמעת של פגר.

„אלה בני־אדם שגילו, בעת שניסו לשרוד, כי כל הבעת רגש היא סופם", אמר לי באסטיאנס בחדרו. אני יושב, והוא עומד חסר מנוחה, נרגז, מטולטל בין כעס להתפעלות. „האסירים ידעו, שאסור להם להביט בעיניים של הסוהר מולם. אני לא הייתי שם כשהוא חזר מסוריה, אבל ראיתי את הצילום של החזרה, וזה אומר הכל. היה איתי סגני, ד"ר זוגמן, שישב שנים בסיביר וטיפל בשבויי מלחמה רוסיים שחזרו, והוא אמר: אני מכיר את האיש הזה, והתכוון לסוג האדם השב מהתופת. אתה רואה את המתח הנורא, את הכפיפות. האדם קפוא ומכווץ להגן על עצמו.

„הגיעו אליי סיכומי המחלה שלו מעכו, ומה שכתבו שם זו חרפה. כמה שורות, וזהו. זה לא סיכום מחלה, אלא אוסף של קללות פסיכיאטריות של כל מיני מונחים. זו הבעיה במקצוע שלנו, שאנו מעתיקים. עם האבחנה של עכו הלך אנג'ל 30 שנה. וכשהגיע ראיתי מולי מה שנקרא מוצר מלאכותי סופי של טיפול פסיכיאטרי, שאגיד בזהירות, שגוי". הוא בולם עצמו שלא לגדף. איש תרבות, שבוער מייסורים של עצמו ושל אחרים.

מכות על הגולגולת

אחרי שדור עזרא הועבר לבאר־שבע, באה דנה לראותו. הוא היה רזה מאוד ונפחד מן המעבר. לחץ־הדם שלו זינק. בעת שנהגה חזרה לתל־אביב, היתה רעתה סזורה והיא פגעה בהולכת רגל, שקפצה פתאום מן המדרכה. שלושה ימים נשארה בבאר־שבע ולא שבה לבית משפחתה בתל־אביב, לא טסה חזרה לילדיה בניס שבצרפת. המשטרה חקרה אותה על התאונה ושחררה אותה כשהתברר, כי הולכת הרגל לא נזהרה. בלילה ישנה בביתם של ד"ר באסטיאנס ואשתו.

אחרי שנים רבות כחולה אנונימי, עבר אנג'ל בבת־אחת למחלקה השונה כל־כך של באסטיאנס. הם החלו לבדקו כאילו הרגע יצא מהכלא הסורי, וכאילו לא עברו כל אותן 30 שנה, שבהן נשא על גבו את האבחנה כסכיזופרן.

באסטיאנס רצה לפעול במהירות לשינוי מצבו של החולה ודנה לחצה, כי ציפתה לגאולה מיידית, אבל הפסיכיאטר זוגמן אמר שמוכרחים להתקדם לאט. יש לך עניין, אמר זוגמן, עם בן־אדם שכבר כלוא 40 שנה. לא קל יהיה להוכיח אם המאבחנים הקודמים טעו או לא. דברים נמחקים, משתנים, הזמן מכסה על דברים רבים. מכות ותרופות, אשפוז אינסופי, לחץ דם וסוכרת, אובדן שיניים ומזון רע - עשו בו שמות. אך נדרשה הוכחה חדשה למקור המחלה, לקשר שלה לשבי, כדי לשנות את דרך הטיפול, להסיר את התווית ולשפר את איכות החיים העתידית של אנג'ל.

פעולתם של באסטיאנס ושל עוזריו היתה כשל בלשים שוערת חקירה, כמו זו של רצח ארלוזורוב, הטילה עליהם מענות של פשע ישן נושן, שרוב עקבותיו כבר אבדו, והם מנסים ללכת אחורה 40 שנה, על־פי העקבות הנותרות. לך תפריד בין המכה שהנחית הסורי לבין הנזק שגרמו עשרות שנות תרופות שגויות, או 30 שנות אשפוז. הם היו אמורים להפריד בין כל חלקי הפאזל, לברר מה היה שם ראשון, מה החל את ההידרדרות, מי האשם והיכן טמון המפתח למצבו של אנג'ל, למצוא עצם שבורה, סדק, תאים מתים, חסימה, הצטברות חומרים מזיקים.

צריכים היו לנסות לברר, ראשית כל, האם היה הנער אנג'ל סכיזופרן ב־'54, דבר שבאסטיאנס נטה לשלול. התקיימה השאלה המטרידה, למה איש בן 18 חותר לעבור את הגבול כדי לשחרר את אמו? האם כבר אז היתה לו בעיה בשיפוט המציאות, האם היה חולה או סתם ילד מוכה־געגועים? באסטיאנס וסגנו חקרו ארוכות חבר של אנג'ל, שהגיע לבית־החולים לבקרו אחרי הכתבה הראשונה. זהו אילן קיני, שהכירו בשנים טרם מעבר הגבול, בעת שהיו יחד נערים רכים חסרי הורים בקיבוץ אלונים, ילדי־שואה ועליית־הנוער. קיני זכר את אנג'ל כנער חזק מאוד, שהיה מרים פסי־רכבת, לא מופרע אלא רק מופנם ומלא געגועים. „כשעבר את הגבול, איש מאיתנו לא ראה בו בוגד או משוגע, כי היינו יתומים, והכנו געגועים לאמא".

אפשרות שנייה למצבו הנוכחי של עזרא היתה השפעתו של אשפוז ממושך, שכן כל אדם, גם בריא, אם יאושפז לזמן ממושך יהפוך לחולה. האפשרות השלישית, והיא נראית לבאסטיאנס כריאלית ביותר, היתה אפשרות הנזק המוחי. באסטיאנס אמר לי, כי

טרם ראה ניצול־שואה שיצא מן המחנות ללא נזק מוחי, ממכות ומחבטות ומתת־תזונה.

כדי לבדוק את האפשרות הזאת באיתור של כל־כך הרבה שנים, תכנן באסטיאנס סדרה של צילומי גולגולת, צילומי צוואר, „כי גם משם נובעות לא אחת צרות צרורות אצל ניצולים", בדיקת סי.טי וכמה בדיקות נוספות. השבוע, אחרי ימים ארוכים של תחנונים לתקציב לצורך הבדיקות האלה וסבך ביורוקרטי שנראה לרגעים לא עביר, שכב אנג'ל סוף־סוף על מיטת הבדיקות בסורוקה, אחרי שהוזרקו לו חומרים רדיואקטיביים, כדי לבדוק תפקוד אוורי המוח השונים.

באסטיאנס סיפר לי על בדיקה שעשה לאנג'ל, ובה התבקש לצייר בית־עץ ובני־אדם. „והוא צייר ציורים מאוד חולניים. הרגיש מאוד בציורי בני־אדם את העיניים, אבל הן היו ריקות. הוא צייר בית ועץ. הבית לא נראה כבית, ולעץ לא היתה קרקע תחתיו. עץ בלי קרקע הוא אדם תלוש". לך תמצא מלה מדויקת יותר לתאר את אנג'ל.

דנה ועזרא

– אם אתה חושב על חברה דמוקרטית, זה מקרה נדיר? אדם ש־40 שנה יושב במוסדות טוטאליים באסיר?

„זה מקרה מועזע, אבל בדקתי בעבר מוסדות בהם מאושפזים מפגרים, וכשהבאתי את התוצאות, רצו אנשים לקחת דחפור ולהרוס כמה בניינים. הבעיה של אבחנה מוטעית קיימת בצורה נרחבת. ב־50% אנחנו לא מזהים בעיות נוירולוגיות, ב־80% אנחנו מפספסים בעיות אורתופדיה. לפסיכיאטר יש נטייה להדביק חותמת, ואנג'ל הוא לא מקרה נדיר. ראיתי עשרות מקרים של אשפוז במקום הלא נכון. אצל עזרא יש רצף של דברים, שגרמו אולי לאסון מיוחד".

ד"ר מוטי מרק, שעומד בראש שירותי אשפוז הנפש בישראל, לא הופתע כשסיפרתי לו על דברי באסטיאנס, ולא ניסה להתגונן. אלא אמר לי, כי זו אכן מערכת ששנים רבות הוזנחה בשל העדר ביטוח רפואי וסיבות אחרות, שרק עכשיו יש פרויקט מיוחד לאיתור חולי־נפש, שלא נמצאים במקום הנכון, ממש כמו שהיה אנג'ל. צוות של שישה אנשים, ובראשם הרופאה גולוביבה, עובר בבתי־החולים, תיק אחר תיק, ארבעת אלפים מאושפזים, כדי לבדוק מי צריך להיות היכן. „ואני יכול להגיד לך, על סמך כ־500 חולים שכבר נבדקו, כי כ־100 מהם, 20%, לא היו צריכים להיות במקום בו הם מאושפזים".

ואכן בכל מקום שעברתי בו, במוסדות החולים הכרוניים, כשתרתי אחרי שאר השבויים בינואר השנה, מצאתי דכדוך וחוסר־אונים, תקציבים זעומים ורופאים חשים, כי קצרה ידם. גם על התקציב השנתי של חצי מיליון השקלים שנדרש לפרויקט האיתור, היה צריך להילחם. וגם במקרהו של אנג'ל היה קרב על כל בדיקת גולגולת, כאילו היתה הוצאה מיותרת, כי ממילא מדובר בנידחי החברה, במצורעים המודרניים, שאיש אינו רוצה בהם, והם מורחקים לקצה העיר או לפרדסי כרכור, ושעד לבחירות האחרונות הופקדו ביד סגן השר החרדי אליעזר מזרחי, שכל מה שעשה היה להפריד בין חולים גברים לחולים נשים.

שבר, פסיכיאטר וזמר אופרה

אשה אותת שרה בחלון המחלקה הסגורה. ציפור נודדת צייצה על עץ מרבד מעל ראשי, עת ישבתי על ספסל בגינת בית־החולים הריקה מאדם. מעבר לגדר השתרעו המרחבים השוממים של הנגב, והגינה הגיעה רק עד היכן שמתוח צינור ההשקיה. נער בא והתיישב לידי וביקש את שארית השלגון שליקקתי. שלווה עמדה במחלקה 20, בה מחזיק באסטיאנס צוות התואם את אישיותו יוצאת־הדופן. לצדו פועלים סגנו הרוסי זוגמן, שבא ממחנות סיביר וזכה זה עתה בפרס הצטיינות על חריצותו והעוזר המתמחה הנרי כהן, שעלה מהעיר ליון בצרפת, והוא איש צעיר וסוער שמנגן לחולים על גיטרה, שר באופרה וגר עם אשה ושלושה ילדים קטנים בדירה ריקה מחפצים בקצה באר־שבע, במקום שבו רואים רק חול. „אנחנו צמד מוזר", אמר לי הנרי על באסטיאנס שאימץ אותו למחלקתו, „שנינו עברנו אכזבות עמוקות בתהליך ההגשמה בישראל". שניהם מסוכסכים לא אחת, גם בשל אופיים החריג, עם ההנהלות, מחוברים יותר לחולים.

„כל הסכיזופרנים רצים אחרי הנרי", יגיד באסטיאנס על מתמחהו, „הוא בן־אדם שיודע לפתוח אנשים". הנרי ממונה על הקשר הישיר עם עזרא, והוא שלקח אותו גם לבדיקת הראש. במחלקה של באסטיאנס יש לאנג'ל פעם ראשונה בחייו, זולת ימי הצינוק הסורי, חדר פרטי משלו, עם ארונית וכיסא. כל חייו במוסדות הטוטאליים ככלא וכבתי־חולים שכן בחדר אחד עם שמונה או עם עשרה אנשים, התחלק באותם שירותים צואים, אותו כיור, ובבית־החולים הקודם, אף באותם ספוג, סבון וסכין־גילוח שהיו קשורים לברז. עכשיו תלויים על צווארו מפתח החדר ומפתח דלת המחלקה, כדי שלא יחוש כלוא.

הסיפור על עזרא ושביו נגע ללבו של הנרי. הוא רצה להתקרב אליו והתיישב לידו וליד המרפאה־בעיסוק מתילדה, שאנג'ל לפעמים בעת האחרונה רוקד איתה כשמשמיעים מוסיקה במחלקה. הנרי ישב ואנג'ל שתק. הנרי שאל את אנג'ל: אתה אוהב אותי? לא, אני לא אוהב אותך. אתה שונא אותי? לא, אני לא שונא אותך. כך דיברו בפעם הראשונה. אחר ניסה להתקרב אליו דרך חולה אחר, שהיה פעם לפני אשפוזו חובש קרבי, והיום הוא מיודד עם עזרא. „וגיליתי", יגיד הנרי, „שאנג'ל מתעניין באוכל ובצבא ובאבא ובאמא, והכל אצלו מחובר".

כשסוף־סוף נוצר קשר, סיפר לו עזרא שעבר לסוריה כדי להביא אוכל לאמא. מרוב שנים במוסדות הפך האוכל לעניין היחיד. אוכל וסיגריות, שכולם מעשנים כדי להעביר זמן שאין לו סוף. כשישבו יחד כתור לבדיקת הגולגולת, אמר הנרי לאנג'ל: אתה מעשן כל־כך הרבה, תפגע בריאות שלך. אין לי ריאות, אמר אנג'ל. יש לך, כמו לכל בן־אדם, ענה הנרי. אני לא בן־אדם, אני עז, אמר אנג'ל ושתק. ודנה פחדה שהנה הוא נסוג אל שיגעון, אבל אחרי כמה ימים אמר לה הדוד כי אמו, כשם חיבה קראה לו עז, במקום עזרא.

הפחד מן ההנאה

לאט־לאט נפתח עזרא במחלקה, כמו תינוק הלומד דברים חדשים, „אלא שאצל תינוק כל הדלתות פתוחות לרווחה, ואצל עזרא כולן נטרקו בכלא". הצוות הסתער עליו עם גירויים חדשים, נגעו בו וניגנו, שרו ודיברו וראו שהוא נסוג. באסטיאנס מודע לכך, שלחולה כמו אנג'ל או לניצולי־שואה יש תמיד אותה גדר־תיל פרטית, שהם מניחים סביבם להגנה, והיא נחוצה לנפשם. לוקח זמן עד שאתה בונה את מערכת הגירויים הנכונה.

הסוכר של עזרא זינק, ולחץ־הדם השתולל. הגוף הגיב. הם הפסיקו את התרופות, וזה פעל כמו גמילה

נדרשו לדנה חודשים כדי להכין לו תעודת זהות להניע את משרד הביטחון לבדוק עכשיו, 31 שנים אחרי שנלכד על־ידי הסורים כחייל צה"ל, אם ניתן להכיר בו כנכה צה"ל

רק עכשיו יש פרויקט מיוחד לאיתור חולי נפש שלא נמצאים במקום הנכון, ממש כמו שהיה אנג'ל. „ואני יכול להגיד לך, על סמך כ־500 חולים שכבר נבדקו, כי כ־100 מהם, 20%, לא היו צריכים להיות במקום בו הם מאושפזים"

מסמים, לקח חצי שנה עד שהגוף התרגל. יש תופעות קשות. זה תהליך מסוכן. אם אתה עושה אותו מהר מדיי, אתה מקבל בומרנג, האדם יכול להיכנס לפסיכוזה. היו לו מחשבות תוקפניות שהוא ביטא, והם הבינו שהם רצים מהר מדיי. היו לו מחשבות שווא ואותו פחד מוכר מהבעת רגשות, מהנאה. הם גילו על איזו תרופה אנטי־פסיכוטית עדיין אין לוותר במקרה שלו.

– אם כן, המחשבה על אדם העובר מאשפוז ממושך למצב של חירות היא בסך־הכל פנטזיה?

„לא. אבל מדובר פה לא בפנטזיה, אלא בפשרה", אמר לי באסטיאנס, „מדובר במוח פגום, שעם פחות כלים מאדם רגיל יצטרך בקרוב להתמודד עם מציאות יותר מסובכת. הטרגדיה של ניצולי־שואה – ואנג'ל הוא ניצול־שואה מבחינות רבות – היא שהם ממשיכים לחיות עם גדר־התיל ושלט זהירות 'אל תתקרב', חיים על אש קטנה עם כל ההגנות שלהם".

מה שאיים עליו בהתחלה היה, שהצוות היה חביב אליו. האחיות נגעו בו, התקרבו, סירקו את שערו. הוא הופצץ בחום – ונסוג. אחר שב ונפתח, לפעמים באופן בלתי צפוי, ממשהו שעשתה אחות, למשל. הוא צפה שעה ארוכה, נרגש מאוד, בטקסי יום הזיכרון, התעניין בכל דבר ששודר שם, ובוקר אחד אף החל לשיר, והם גילו כי יש לו קול נעים.

דוד עזרא שמע מוסיקה שהם מנגנים שם, וישב בצד, עד שקיבל אומץ ואחז בעובדת סיגי ורקד איתה. אבל כשנשלח לפיזיותרפיסטית נבהל, כי נגעו בגופו, שאיש לא נגע בו מאז הוכה. מגעה של האשה היה רב מדי עבורו, כמין הפצצה. בתוך ההתאכנות החלו להתעורר רגשות רדומים, יצרים מורחקים, שנראה היה כי נמחקו. הם למדו כי צריך לנהוג בו בזהירות. „כשאתה שב לחיים – אתה חייתי, צריך ללמד את האדם הכל מהתחלה, כדי להשיבו אחרי ארבעים שנה".

החבר אילן קיני, שגילה בעיתון את מקום הימצאו של עזרא אחרי שנואש מחיפוש אחריו, בא לבקרו ארבע פעמים. לפעמים שתקו ולפעמים העלו זיכרונות. קיני, שהיה חברו הטוב של עזרא באלונים, והיה איתו בחולתא בעת שנעלם, הוא עתה מנהיג איגוד מקצועי, שרב מגעו עם בני־אדם. הוא ניסה להוציאו החוצה, לקחתו לקניון ולקולנוע, וכשל. לקח לקיני זמן להבין, כמה סבלנות תידרש למי שירצה לחבר מחדש את עזרא לעולם. הוא מתכנן עכשיו, שאנג'ל יבוא איתו בקיץ לכנס המחזור, שהחברים מחברת הנוער של אלונים עורכים אחת לכמה שנים, שכל החברים מהקיבוץ, מאותן שנים מאושרות שטרם האסון, יהיו סביבו.

דנה בת האח באה מדי חודש מצרפת, כדי לבקר את עזרא. פעם נטלה אותו לסוף־שבוע בים־המלח, כאילו קיוותה שבמרחצאות ייוולד הדוד מחדש מן הבוץ החם. הוא ירד איתה למרחצאות הים, מתמכר לחמימות המים, ונראה היה כי דבר־מה מפשיר בו. בלובי המלון הביט באנשים סביבו. היה פורים, והתרוצצו שם ילדים מחופשים לערבים ולשוטרים. דוד עזרא חייך ודיבר על אוכל, כאילו חשש שכל השפע הזה ייעלם פתאום.

„אנחנו נלחמים שיקבל לידיו את השליטה על הדלתות שלו למציאות, בלי לקחת ממנו עדיין את גדר־התיל שלו. אני מאמין, שאנג'ל יוכל להגיע לתפקוד סביר. אולי יהיה חקלאי, ימצא סיפוק במוסיקה, יצטרך תמיד להיזהר מהצפה של רגשות. גירוי מיני חזק, למשל, יכול לפרק אותו. אולי המשפחה תאמץ אותו, אולי יסע עם דנה לבית שלה בצרפת, כמו שהיא חולמת. יגור איתה ועם ילדיה בניס, הדוד עזרא המבוגר והחזק.

לפני שנסענו מבאר־שבע חזרה לתל־אביב, הלכנו עם עזרא במקום שהוא קורא לו הקנטינה. העברית שלו קפאה לפני 40 שנה. אפילו המתכון שלו להכנת תערובת הוא על־פי המתכון של שנת 53'. עזרא, שערו החפוף ניצב כמסומר, נתן הוראות למוכרת, איך להכין לו את הפלפל. לאט התקבצו סביבו חולים וביקשו כסף. מעגל עלוב של מתחננים, כמו ילדים זקנים. הוא החזיק קופסת תה ליפטון, שהביאה לו דנה כדי שיכין לעצמו תה טוב מזה המתוק כל־כך של המחלקה, והרתיק בחיוך חולה, שהתחננה ברוסית לחתיכה קטנה מהפלפל.

„אני לא חולם על כלום", אמר לי, „רק רוצה לחם ועבודה. לחרוש ולגדל חיטה, כמו שעשיתי בקיבוץ. מי שאוהב לחם כמוני, עובד טוב עם חיטה". ובדברו חזרו אליו שמות החברים שעימם חי טרם האסון, וריח התרנגולת שהיו גונבים מהלול ומבשלים על פרימוס בחדרם, טעם הלחם וההרגשה הנהדרת הזאת, של עבודת חריש מפרכת בשדה חיטה, שהיה עושה אז כמו חמישה אנשים. ■

אשר מוסינזון. ידידם של ברנר ושל א"ד גורדון

דבורה מוסינזון. מתה מקדחת צהובה

חנה מוסינזון. "החיים איתו היו הרפתקה נפלאה"

יגאל מוסינזון. בניו היו מבוגרים מאשתו

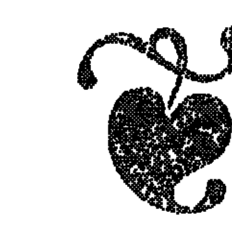
רנן מוסינזון. 'ראש גדול', עיתונאית וקופירייטר

גיל מוסינזון. "זכיתי להיות הבן שלו"

עידו מוסינזון. בן 32 נהרג במלחמת יום הכיפורים

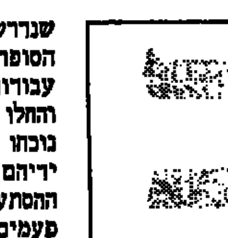
אביטל מוסינזון. חזר משהיית ממושכת בהודו

שבט מוסינזון

אחרי מותו של הסופר יגאל מוסינזון, בשבוע שעבר, חזרה אילת נגב אל הסאגה הנפתלת של המשפחה הענפה. אל האחים יגאל, ישראל ומשה, הבנים, הבנות, האהבות, היצרים, הטרגדיות

שנדרשו רנן וגיל, בתו ובנו של הסופר יגאל מוסינזון, להכין עבודות 'שורשים' לבית־הספר, והחלו לשרטט את עץ המשפחה, נוכחו לדעת שאינם מוצאים את ידיהם ואת רגליהם בסבך ההסתעפויות. סבם היה נשוי שלוש פעמים. אביהם, ארבע פעמים. דודם משה, שלוש פעמים.

"משפחה מורכבת", אומרת חנה מוסינזון, אמם, אשתו הרביעית של יגאל, אשר שניים מבניו מבוגרים ממנה. "בהלוויה של יגאל, כשעמדתי ליד הקבר עם ילדיי, עמדו שם גם שתי נשותיו הראשונות. אשתו השלישית, האמריקנית, לא הגיעה, אבל טלפנה אליי להביע את תנחומיה". יוני, 34, בנו של יגאל מרוריס, בא מניו־יורק. אביטל, 55, בנם של יגאל ולאה, האשה הראשונה, טס מהודו. חומי (נחום), 50, בנם של יגאל ואסתר, האשה השנייה, הגיע מכפר־סבא. אחיו עידו טמון זה עשרים שנה בבית־הקברות הצבאי בקריית־שאול.

אני מגיעה לבית מוסינזון ב'שבעה'. על תיבת הדואר כתוב 'יגאל מוסינזון – חנה מישקונסקי'. "אני מורה לאמנות בתיכון חרש. לא רציתי שתלמידיי יבואו לבקר אותי במערה החשמלית, ולכן הסתרתי את העובדה שאני אשת יוצר 'חסמבה', והוספתי להיקרא בשם נעוריי, עד שהתגלה הסוד האפל".

עשרים ושמונה השנים האחרונות בחייו של יגאל מוסינזון היו, סוף־סוף, אי של שלווה בתוך מסכת חיים סוערים. לראשונה בחייו, בגיל 49, ידע אהבה ונאמנות לאשה אחת, גידל ילדים אהובים, וחי תחת גפנו בדירת שישה חדרים ברחוב סוקולוב בתל־אביב. עם אלפי ספרים, הנערמים עד לתקרה, בהם קרא שעות רבות ביום. עם תרשימי ההמצאות שלו, ממוסגרים על הקיר. עם עשרות הציורים שציירה אשתו חנה. שולחן השח, שעליו אהב לשחק.

■■■

הסאגה המפותלת של שבט מוסינזון, השזורה כשרון ספרותי, יצרים וטרגדיות, החלה ברוסיה לפני 90 שנה, עם אשר ודבורה מוסינזון. בנם בכורם, ישראל, נולד ב־1904. השני, משה, חמש שנים אחריו. ב־1911 עלה הזוג עם שני ילדיהם לארץ־ישראל, והתיישב בעין־גנים שליד פתח־תקווה.

"סבי היה ידידם של ברנר ושל א"ד גורדון", אומר נכדו עמוס, בנו של ישראל. "היה בעל פרדס, אחר־כך עבד בתנובה כמנהל חשבונות. הוא לא היה סופר, אבל היו לו יומרות של כתיבה. דבורה היתה עסקנית פוליטית, אשה מיוחדת". אבל הם לא ידעו שלווה. ב־1913 חלתה דבורה מוסינזון בקדחת צהובה, ומתה. בעלה נשאר עם שני ילדים קטנים ומשק חקלאי. "הוא הכניס הביתה בחורה, שתעזור לטפל בילדים ובבית. גם לה קראו דבורה, צעירה יפהפייה שבאה מווינה, ידענית, קראה הרבה, אינטליגנטית מאוד, אבל רעת־לב", אומרת רבקה, אלמנתו של הבן הבכור, ישראל. "בין בעל הבית והמטפלת היפה, התפתח רומן גלהב. הם נישאו, ויגאל נולד ב־1917".

דבורה, אם חורגת כמו באגדות, לא יכלה לשאת את שני ילדיו הקודמים של בעלה. "בשנת החמש לחיי מתה אמא", כתב משה מוסינזון ביומנו. "נשאתי את זכרו של ליל הבלהות, ליל המוות, ואת עקת טרדותיה וגזרותיה של 'אמא חדשה'... ואני חפצתי לנסות לא לבוא הביתה".

האם החורגת הרחיקה אותם מהבית. "ישראל, אבא שלי, שהיה ילד בן 13, עבד ופרנס את עצמו ואת אחיו הקטן", אומר עמוס. "אחר־כך שלחו אותו לבית־הספר החקלאי במקווה־ישראל, כי קיבלו שם יתומים, ומשה הועבר למשפחה אומנת. לכן רוב חייהם היו יחסים מורכבים בין אבי ומשה, בני האשה הראשונה, לבין יגאל, בנה של האם החורגת. יש לי רגשות מעורבים אל סבי, על שבאופיו החלש נכנע לאשתו והסכים שילדיו יוצאו מהבית".

דבורה השנייה היתה חולת שחפת. "הם לא יכלו לחיות חיי אישות, והתגרשו", אומרת רבקה מוסינזון. "לבסוף התחתן עם אשה שלישית, אשה מאוד פשוטה ורעת־לב, שמיררה את חייו". הוא ניסה להתאבד, וחתך את עורקיו, אך ניצל בעוד מועד. בסוף שנות ה־30 עלה על בניין גבוה וקפץ אל מותו.

הבן הבכור ישראל, חסר־בית ומשולל אהבת אם, התחתן בגיל צעיר עם רבקה, ואסף אליו את אחיו משה. "אני הייתי כלה צעירה בת 18, ומשה היה בן 14, והוא גדל אצלנו כמו ילד", אומרת רבקה מוסינזון. נולדו להם שני ילדים, יצחק ועמוס. ב־1941 התגייסו ישראל ורבקה ובנם יצחק, לצבא הבריטי, כל אחד למקום אחר, ועמוס בן ה־14 נכנס לכפר־הנוער בן־שמן.

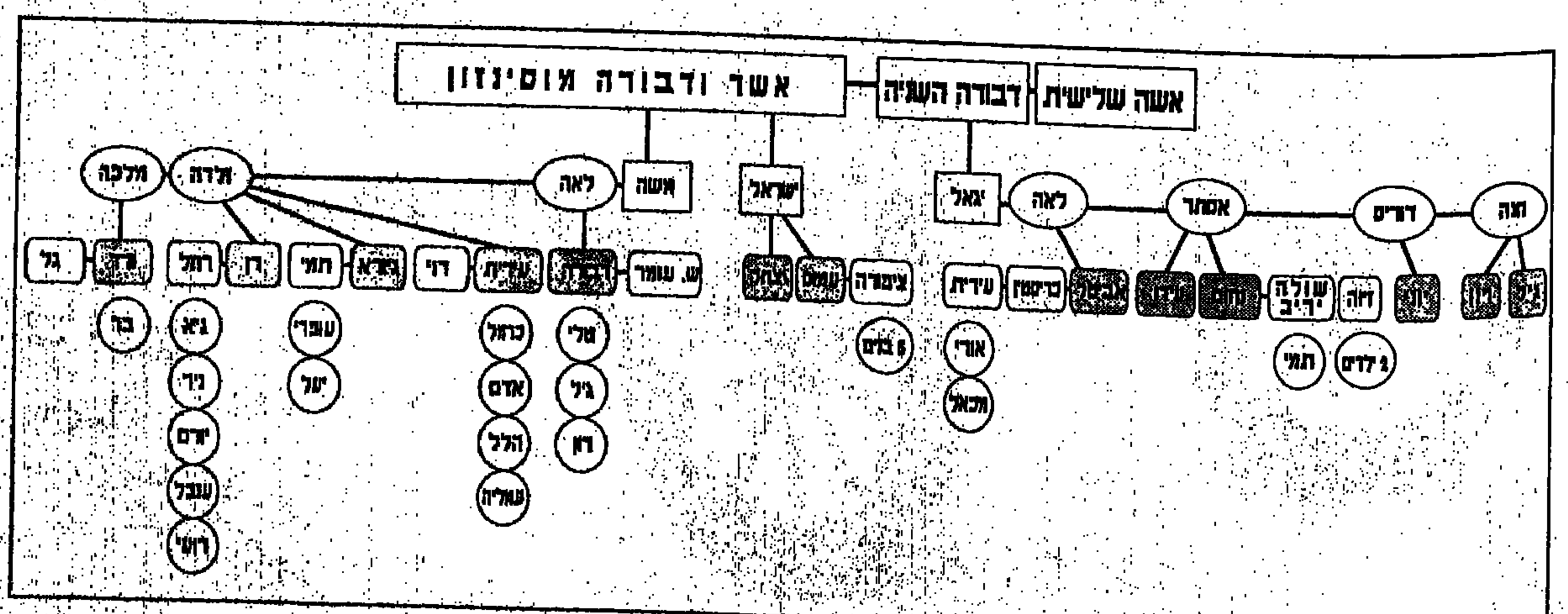
"היתה מלחמה, והיה חשוב להתנדב, גם אם זה בניגוד לתכניות האישיות שלנו", מסבירה היום רבקה, אשה פיקחית וצלולה, כמעט בת 90. "אני שירתתי כמחסנאית ליד טוברוק, ובעלי שירת בחיפה, מעביר נשק ממצרים לישראל. ארבע שנים היינו בצבא. אחר־כך, בשנות ה־50, עבדתי כמדריכה חקלאית עם העולים החדשים". יצחק נפטר בגיל צעיר מרום־לב. אחיו עמוס, 67, מורה נערץ לספרות, חיבר שלושה ספרים, כתב מחזה, הקים תיאטרון 'שורשים'. הוא מתגורר בפרדס־חנה, אב לחמישה בנים.

"מבין שלושת האחים, אבי היה איש המעשה, 'סלף־מייד־מן', שניהל פרדסים ועזר לשני אחיו, משה ויגאל, בכסף ובעצה", אומר עמוס.

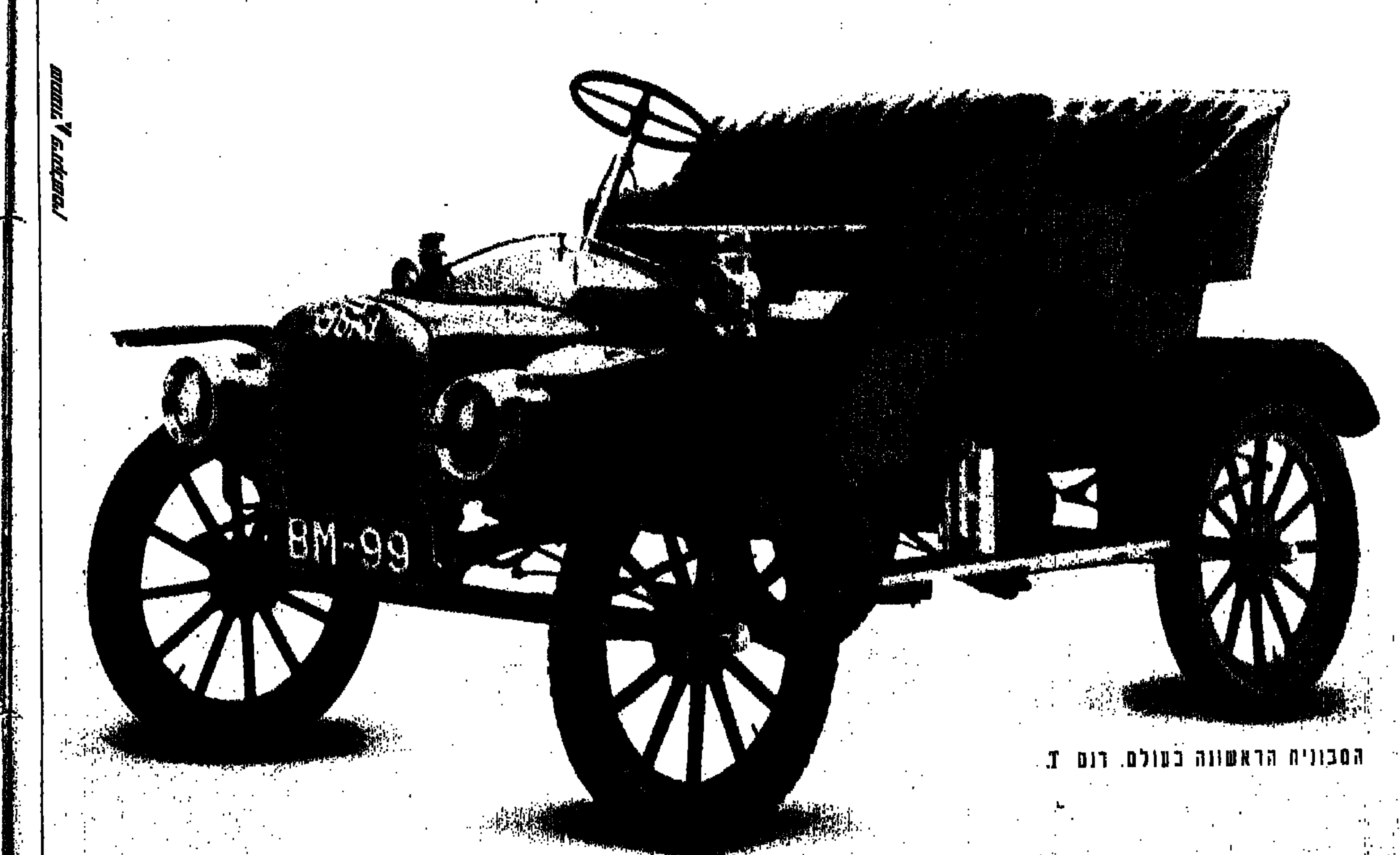
■■■

הסופרת דבורה מוסינזון־עומר, בתו הבכורה של משה: "אני קרויה על שם סבתי, שמתה מקדחת בגיל 28. הוריי התחתנו מאוד צעירים והתגרשו כשהייתי תינוקת. אבי עבר לקיבוץ נען, התחתן עם זלדה, ונולדו לו שלושה ילדים: רן, גיורא ועירית. אמא מעולם לא אמרה באוזניי מלה רעה עליו. הייתי ילדה חולמנית, לא חברותית. כשאבא התגייס לבריגדה, ושירת באיטליה במשך שנים, הוא כתב לי המון

◄

הסבוניה הראשונה בעולם. דגם T.

דבורה עומר: „אבי אשר לא גידל אותי מעולם, היה אב מסור ודואג לורד מוסינזון, אחותי האהובה. אולי זה אופייני למשפחה שלנו, לאבי וליגאל, אשר גם הוא היה אב נפלא לרנן ולגיל, שני ילדיו הקטנים

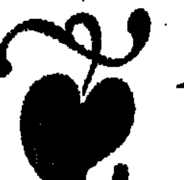

דבורה מוסינזון־עומר. סופרת עטורת־פרסים

משה מוסינזון. היה נשוי שלוש פעמים

ענת להב. כוכבת הקלטות של סבתא דבורה עומר

רון עומר. דוגמן מבוקש, נעצר על עישון חשיש

ורד מוסינזון. משוררת ופרסומאית

מכתבים. אבי מאוד עודד אותי לכתוב, והעביר ביקורת ספרותית על מכתביי. פעם כתב לי שבליל הסדר, בחצות בדיוק, אצא מהבית ואסתכל על ענן. הוא יסתכל על ענן באיטליה, וכך, לרגע, ניפגש. ואני הסתפקתי בכך".

כשהיתה דבורה בת שש, נישאה אמה, לאה, לישראל ליפשיץ (דודו של הצייר אורי ליפשיץ), וראתה איתו אושר, בקיבוץ מעוז־חיים. ב־42' נולדו התאומים, נדב ואסף. בינואר 44', בשעת אימונים ב'הגנה' בקיבוץ מעוז־חיים, ירתה בשוגג אחת החברות בלאה, מטווח קצר לתוך המצח, בין העיניים. לדבורה היתומה אמרו שאמה התאבדה. מפחד הבריטים לא רצו להודות שמתנהלים אימונים בנשק. „ואני לא הבנתי כל השנים איך אשה בת 32, אמא לילדה ולשני תינוקות, לוחצת על ההדק ועוזבת הכל", אומרת דבורה עומר. היא נותרה לבדה, כאשר דודתה, אחות אמה, מנסה למלא את החסר, רק כעבור שנים, כשכבר היתה אם לילדים, נודעו לה נסיבות מות אמה.

היא כתבה ב'במעלה', עיתון 'הנוער העובד' שערך אביה, וחתמה רק „דבורה", כדי שלא יחשדו בפרוטקציה. עם שלושת אחיה, מנישואיו השניים של אביה, אין לה קשר מיוחד. גם נישואים אלה הסתיימו בגירושין.

ואז התחתן משה מוסינזון עם אשתו השלישית, מלכה. „אשה נהדרת, שהנעימה לו סוף־סוף את חייו. נולדה להם בת, ורד, שהיא אחותי האהובה, בחורה מוכשרת ויצירתית, משוררת וציירת. אבי, אשר לא גידל אותי מעולם, היה אב מסור ודואג לורד. אולי זה אופייני למשפחה שלנו, לאבי וליגאל, אשר גם הוא היה אב נפלא לרנן ולגיל, שני ילדיו הקטנים. הם התחילו את האבהות בגיל צעיר, והיא לא התאימה להם. בגיל 50, כבר היו בשלים, ואז נעשו לאבות יוצאים מן הכלל. בכלל, אנחנו משפחה לא שגרתית – כל מיני חצאי אחים, שלא גדלו יחד, ומטבע הדברים לא היה ביניהם קשר. רק במשפחה כמו שלנו יכול חייל לגשת לקצין ולומר לו, 'אתה לא מכיר אותי, אבל אני אחיה של אחותך'. זה קרה כאשר נדב ליפשיץ, מבניה התאומים של אמי, פגש במלחמת יום־כיפור את המג"ד גיורא מוסינזון, בנו של אבי. עד אז, לא נפגשו מעולם".

דבורה זוכרת את הטראומה של השבת השחורה ב־1946, כאשר נתפס אביה בידי הבריטים. „ראיתי כיצד קשרו לו חבל לרגליים, וגררו אותו למשאית. הוא איבד את ההכרה, חשבו שהוא מת, ולקחו אותו לצריפין, לחקירה. הוא סיפר לי שצרב את ידיו בסיגריות, כדי שלא ירדם ויגלה סודות. חבטו בו בקת הרובה על ראשו, ומאז סבל כאבי ראש נוראים ובעיות מוטוריות".

משה מוסינזון פרסם ספרים, 'מכתבים מן המדבר' ו'רשימות חייל עברי'. היה לו כשרון ספרותי רב, אך בעיקר נודע כעורכו הכריזמטי של „במעלה", המטפח סופרים אחרים. עמוס מוסינזון, אחיינו: „משה היה האיש המקסים במשפחה, איש־רעים, ששמר על קשר עם מאות אנשים. היה לו חוש־הומור מטורף. פעם חזר אבי מהעבודה, ומכיוון שהיה חמסין, השתרע על הרצפה ונרדם. משה נכנס, וכשראה את אחיו הישן, עלה במוחו רעיון: הוא פרש עליו סדין לבן, והדליק שני נרות למראשותיו. אחר־כך הזעיק את השכנה, והראה לה את 'המת'. היא התעלפה על המקום. אבל כסופר היה מאוכזב. אחיו יגאל עלה ככוכב שביט, כשרון בולט, ואילו הוא, זה לא עלה בידו".

משה מוסינזון נפטר באחד באפריל, 1979. ספר השירה הראשון של בתו ורד, 'דברים שצריכים לעבור', פורסם כשהיתה בת 20, ונמכר בעשרות אלפי עותקים. „יש לך טעם של אדמה בפה/ איך זה/ העפר חורק בין השיניים?/ והשורשים, השורשים, האם הם מכאיבים לך/ קורעים בך קרעים, והאדמה, האדמה/ איזה טעם יש לאדמה?" כך כתבה לאביה בספרה 'שירים כהים'. כיום, ורד מוסינזון בת 33, גרושה, אם לבר בת השש, עובדת כפרסומאית, וחיברה את תשדירי הבחירות של מפלגת העבודה בבחירות לפני שנתיים.

אחיה־למחצה רן, מנישואיו השניים של משה מוסינזון, הוא פרופסור בפקולטה לחקלאות. האחות עירית חיה ביישוב כליל, מגדלת צמחי־תבלין. גיורא נשאר בנגב, מומחה בתחום ההשקיה. „איש נפלא. במלחמת יום־כיפור, כשהיה מג"ד, נפצע ברגלו כשישב בזחל"ם. כדי שחייליו לא ירגישו, קיפל תחתיו את הרגל שותתת הדם, והתעלם מייסוריו והוסיף להילחם", אומר דודנו עמוס. ב־1986 שלח גיורא מוסינזון יד בנפשו.

דבורה נשאה לשמואל עומר, לשעבר מנכ"ל הבימה. סופרת עטורת־פרסים, כתבה עשרות רבות של ספרי ילדים ונוער, שתורגמו לשפות זרות ונמכרו בלמעלה ממיליון עותקים. לבתם הבכורה טלי ולבעלה יש חברה, שעוסקת בתקשורת לוויינים. הבן האמצעי, גיל, ראש מדור האקטואליה בחדשות בגל"צ, כבר פרסם ספר אחד 'שבלאות ייאוש'. הבן הצעיר, רון, דוגמן מבוקש, התפרסם שלא ברצונו כשנעצר, כחייל, על עישון חשיש. כיום, בגיל 21 הוא לומד ב'בית־צבי', רוצה להיות שחקן.

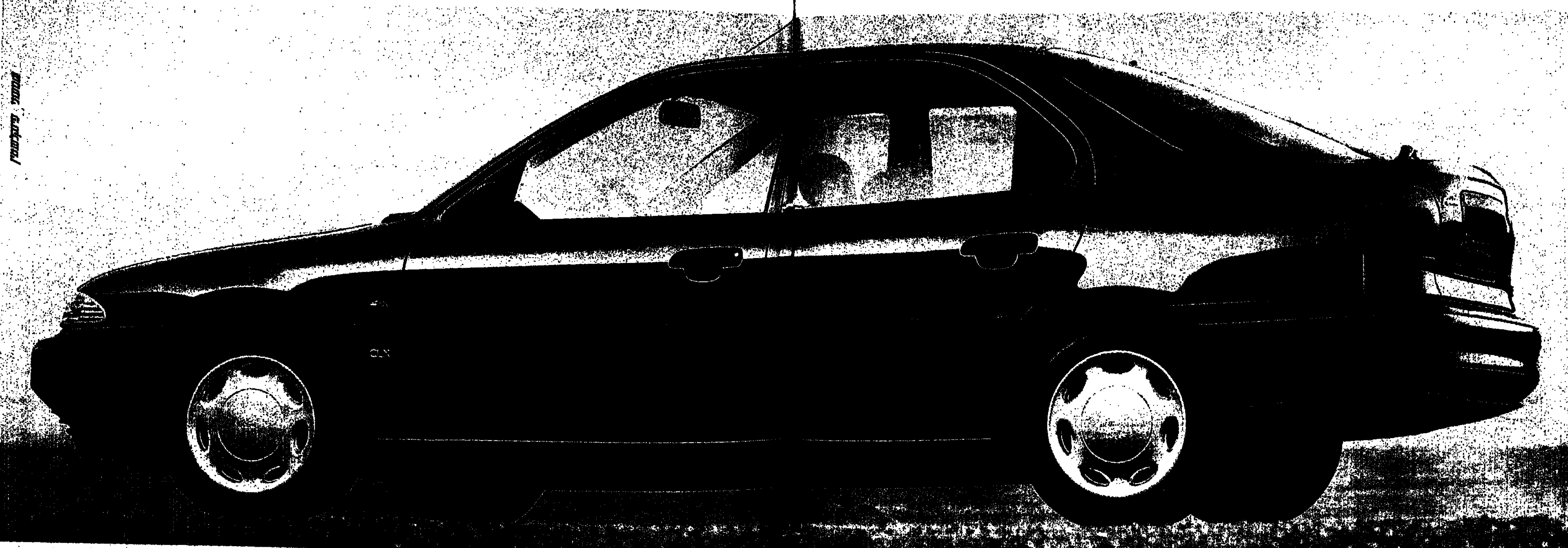
■■■

שישה מבני המשפחה פרסמו ספרים: משה, יגאל, עמוס, דבורה, ורד וגיל. ומכולם, יגאל מוסינזון היה הכותב הגדול ביותר. הוא אהב לספר כיצד ביקש לתרום דם למגן דוד אדום, ואמרו לו, „הדם שלך

המשך בעמוד 74

1994

פורד לא מפסיקה להפתיע

בתמונה פורד מונדיאו 5 דלתות CLX. הסבירה לפי הדגמים באולם התצוגה

Mondeo מכונית השנה 1994

Car of the year 1994

58 כתבי רכב בינלאומיים: מנוסים, מקצוענים, קפדנים, ביקורתיים. החליטו להעניק את התואר "מכונית השנה 1994" למונדיאו של פורד. כדי לזכות בתואר הנכסף, על המכונית לעמוד בסטנדרטים הגבוהים ביותר האפשריים, בכל הקטגוריות. מצריכת דלק עד עיצוב. מבטיחות, עד הנאה בנהיגה. נוחות, אחיזת כביש ועוד. זהו התואר המשמעותי ביותר בענף הרכב העולמי והוא מדגיש את ההישגים הכבירים של המונדיאו: בבטיחות, בטכנולוגיה, בעיצוב ובשרות. הישגים ההופכים אותה למכונית המובילה מסוגה בעולם.

בבטיחות

DSE. הנדסת בטיחות דינמית. המשלבת את כל הנחוץ לבטיחות תוך שמירה על ביצועים מושלמים והנאה מהנהיגה. כרית אויר מתנפחת ומנורות בטיחות "חכמות" להגנה מקסימלית על הפנים, הראש והחזה. פנים הרכב מוגן ע"י תא קורות פלדה מחוזקות. המחוזקות לא רק בדלתות, אלא גם בחזית ובגג הרכב. מתג-בטיחות עוצר אוטומטית את הזרקת הדלק למנוע, במקרה הצורך, להפחתת סכנת שריפה. מערכת ABS. כל אלו מותקנים במונדיאו כסטנדרט, וכלולים במחיר.

בטכנולוגיה

6 מיליארד דולר הושקעו בפיתוח המונדיאו, והתוצאה - הנאה עצומה בנהיגה. המונדיאו המשוכללת ביותר בטכנולוגיה. מצוידת במנוע ZETA חדשני 16V (16 שסתומים) עם הזרקת דלק רב נקודתית. המשלב עוצמה גבוהה ופליטת גזים נמוכה. עם מנוע מצוין בסל"ד נמוך ומבטיח נהיגה חלקה וביצועים מושלמים. ההתנעה קלה, המנוע מגיע במהירות לטמפרטורת עבודה ופעולתו חסכונית. על פעולת המנוע מופקד מחשב EEC IV המחשב למשוכלל מסוגו. במחשב גם מורכבות מערכות לאבחון תקלות והטיפול בהן. אלו קולטות כל הפרעה וליקוי בפעילות המנוע ומגיבות בהתאם. המונדיאו בעלת תו תקן האיכות האירופאי המחמיר ביותר ISO 9001, ISO 9002. המונדיאו מכונית נקיה: מצוידת בממיר קטליטי, ידידותי לסביבה ושומר על איכותה. פנים הרכב מצויד במערכת סינון אויר ומטהרי אויר Microhite Filter השומרים על איכות הנשימה.

בעיצוב

המונדיאו יפהפיה - מכל זוית. מבנה אוירודינמי מרשים ואלגנטי מיועד להקל על הנסיעה, מבטיח לנהג שדה ראיה רחב ושקט מקסימלי. פנים הרכב בנוי להבטיח מקסימום הנאה, עם תחושת בטחון ונוחות לנהג ולנוסעים. כורסאות מפוארות, כסא נהג מתכוונן, הגה כח מתכוונן, תאי חפצים אישיים נעול, מקום לכוס, ניירות ואפילו - לעטו. המונדיאו מעוצבת בקו מודרני, העונה על טעמם של מליוני נהגים בכל העולם.

בשרות

רשת של 42 מוסכים מורשים ברחבי הארץ, בכולם אתה נהנה מטיפול מקצועי, מהיר, וידידותי יותר. במוסכי פורד משתמשים אך ורק בכלי העבודה המקצועיים של פורד ובחלקי חילוף מקוריים. כלי אבחון תקלות ממוחשבים FDS 2000, הדרכה ע"י מומחי פורד העולמיים. בכל המוסכים "שעטוף" אחיד לטיפולים ותיקונים ומחירון אחיד לכל החלפים. ומשתה "כימות רשות". משפחה שלמה של מוסכים אחים ימשיכו את הטיפול ויחקנו תקלות באותה רמה בדיוק.

V.I.D פורד

סעמה, ורק בפורד, אתה Very Important Driver. פורד ישראל פיתחה עבורך תכנית, המחזיקה לך את המכונית ברמה הגבוהה ביותר, עם בונוסים ופינוקים. בשיתוף ישראכרט. הכנס אליו לקבלת פרטים (ראה פירוט בעמ' הבא) או טלפן 1-177-022-1989

וכל זה גם במחיר מפתיע

החל מ-85,550 ש"ח לדגם 1.8L בעל תיבת הילוכים ידנית. כולל מע"מ. לפי מחירון 94046 לא כולל אביזרי רישוי ומס כולים (ואחרי אביזרי רישוי). לבחירתך דגמי 4 ו-5 דלתות, תיבת הילוכים ידנית או אוטומטית בנפחי מנוע 1.8L ו-2.0L. וברמות גימור CLX ל-2.0L. הכנס אליו עוד היום

קח אותה לנסיעת מבחן

ת"א: רח' יגאל אלון 59, טל' 03-5375252 ● חיפה: רח' יפו 145, טל': 04-555995 ● י-ם: דרך בית לחם 144, טל' 02-722111

אני כותב לתיאטרון, אבל שונא תיאטרון

המחזאי יוסף מונדי, שנפטר השבוע בניו־יורק, כתב את הדברים הבאים כשהיה בן 30, לכתב־עת חד־פעמי שיצא לאור בישראל

יוסף מונדי

נולדתי במזל תאומים. אינני מאמין במזלות, למרות שההורסקופ שלי הוא סמל לחוסר יציבות באהבה. אין לי ידידים, ואין לי גם אמונה ממשית. אני נוהג ללכת ברגל מרחקים ענקיים (במקרים בהם אין לי כסף). אין לי בית משלי, ואני נע ונד ממקום למקום. אני אוהב לנסוע. אני מדבר המון ואין לי סודות. אינני מבין במוסיקה.

בילדותי הכריחו אותי הוריי, שהיו אנשים אמידים, ללמוד לנגן באקורדיון, בביתנו נערכו כמעט יום־יום נשפים. ידידי הוריי רקדו והתמוגגו, ואני ניגנתי עבורם. הייתי נתין זר בגיהנום של יצרים. מגיל רך אהבתי לשתות.

הכרחתי את הוריי לבוא לכאן מרומניה, הואיל ושנאתי את הקומוניזם ממעמקי נפשי. ביימתי התאבדות. רציתי לבוא למערב רק בגלל סיבה אחת – סרטים אמריקניים. באתי למערב ומצאתי מדבר. באותו קיץ ראיתי בפעם הראשונה בחיי את התופעה הנקראת פאטה מורגנה. זה היה לאחר שחצינו את הבוספורוס ושטנו בים־השיש. המים היו כמעט שחורים, ובשמיים יכולנו לראות אנייה עתיקה נעלמת בין העננים. המלחים הסבירו לנו, שזאת התופעה המכונה 'ההולנדי המעופף'.

אין בי נשמה דתית, אבל אני אוהב את העיר יפו. היו תקופות בהן הסתובבתי עם יענקל'ה ומאיר. נהגנו לגנוב חלב, למכור את הבקבוקים ולקנות סיגריות. יענקל'ה נהג לרקוד כל הזמן ריקודים בולגריים, ואילו מאיר פחד מכלבים. הייתי גנב גרוע והייתי רועד. עם שמואל למדתי לקרוא, אחר־כך בגדתי בו והוא בגד בי.

נהגתי לבקר באוניברסיטה, אך לא למדתי ברצינות. שנאתי את התלמידים ובזתי למורים. לא פגשתי אדם גדול בין המרצים. מאוחר יותר הכרתי את מרדכי אבי־שאול. הוא לימד אותי לקרוא את גיתה ואת תומס מאן. אדם זה הוא בעיניי אות ומופת ליושר. לאחר חודשים של גלגולים אני בא אליו ומתוודה.

אני כותב לתיאטרון, אבל אני שונא את השחקנים ואת הבמאים, אפילו תיאטרון אני שונא. רק העובדה שלא גדלתי כאן הביאה אותי לכתוב לבימה.

אני שותה המון. כמעט כל פעם משתכר. המשקה האהוב עליי הוא וודקה (למרות שנתן טוען שבוודקה שלנו יש הרבה סוכרזיטים). כשאני שיכור אני מסוגל לחולל מעשים נוראיים. פעם שמרתי חודש ימים בתחנת־רכבת עזובה ליד הגבול. דרווי לימד אותי להבין את הלילה ולא לפחד יותר. אחר־כך ברחתי משם חסר־פרוטה. ניסיתי למכור את ספר השירים של וירגיליוס, אך אף אחד לא רצה לקנות. נאלצתי ללכת ברגל ביום חמסין כמעט 35 קילומטר.

אני מסתובב בלילה חסר מטרה וביום אני ישן. לפי דעתי, לטוס זה דבר נפלא. טסתי פעם לאילת. בגבהים אני חש את עצמי חופשי.

הייתי רוצה מאוד מאוד להתחתן, אבל אינני חושב שאני מסוגל לכך. נשים אוהבות להשתעשע איתי, אך אינן לוקחות אותי ברצינות. בדור שלנו יש רק ערך אחד של ממש: הכסף, הקולנוע וגסות־הרוח.

לא מזמן אהבתי כושייה, שמה קארלט ג'ונס. עדיין אינני מסוגל להבין מדוע אהבתי את האשה הזאת, ומדוע ביטלתי את האגו שלי.

אני מאמין שהגזע הלבן הוא גזע עליון. אנחנו פוחתים ומתמעטים. אפריקה וסין יבלעו אותנו, והתרבות שלנו תיעלם.

בחלומי אני רואה את עצמי כפאטריק רומאי, החי ברומא בשנת 300 לספירה. הנצרות משתלטת על חיינו הציבוריים. מקדשי יופיטר ומארס שוממים, אני מוצא עוד כמה ידידים, משוטט עימם בחוצות העיר החרשה, ולעת ערב אני ניגש למקדש האלים, לבד לבד. ■

נכתב עבור כתב־העת 'קילטרטן', שיצא בשנת '64 בעריכת מקסים גילן ונחום קין.

זה מגעיל אותי, אבל

תל־אביב התמלאה בשנה האחרונה בנערי־ליווי הומוסקסואליים, ושלושה מכונים משגשגים הפועלים בה מציעים זונות ממין זכר בלבד ● התעריף: 200 שקל למפגש סטנדרטי, לא כולל 'תוספות' ● „70% מהלקוחות שלנו הם גברים נשואים", מספר מנהלו של אחד המכונים הללו ● סיגלית שחור העבירה ערב עם נערי־הליווי בדירת מפגשים מפוארת

סיגלית שחור

באיזור הכי יוקרתי בצפון תל־אביב נחבאת לה דירת־פאר מרוצפת בשיש ומצוידת בארבע שלוחות טלפון, בג'קוזי, במטבח משוכלל, בתאורה רכה ובשאר מיני תפנוקים. משרד עורכי־הדין והשכנים המכובדים שבבניין עדיין אינם יודעים, שהצעיר הנחמד ששכר את הדירה ב־1,000 דולר לחודש מנהל בה בשקט מזה שלושה חודשים משרד ליווי לגברים.

ההתחלה היתה צנועה: דירה קטנה ברחוב ארלוזורוב בתל־אביב עם מזרונים על הרצפה. „עד שאמרו לי שיש גם קליינטים מסוג אחר, שמשחק אצלם העניין של הפאר", אומר עופר (שם בדוי, כמו כל השמות בכתבה). המודעות שהוא מפרסם בעיתונים מציעות גברים חסונים ושריריים, בלונדינים, שחומים, גבריים, נשיים, שיעשו בשבילך הכל, כמעט.

כחצי שנה עברה מאז צצו שירותי ה'הרפיה' לגברים. מדור במקומון תל־אביבי, שכלל פעם שתיים־שלוש מודעות, מפרסם היום שני טורים ובהם עשרות הצעות מפתות. עדיין, מתוך שפע המודעות, רק שלוש מייצגות משרדים עם 'מנהל', שבבעלותו דירה מצוידת כהלכה, קווי טלפונים ועובדים. השאר – עצמאיים בשטח.

לולא פרשת נער־הליווי אפרים שטיין מקיבוץ שלוחות, שנחשד לפני כחודשיים בסחיטת לקוח עשיר, ספק אם נושא נערי־הליווי היה עולה לכותרות. אפילו המחוקק לא הוטרד במיוחד מהעניין. „המחוקק מאוד הססן לגבי הענשת זונות ממין זכר", מסביר עו"ד שמואל סף, המתמחה בפלילים. „למעט עונש על החזקת מקום לשם עיסוק בזנות, או הכנסת קטין למקום שבו מתנהלת זנות – אין שום איסור חוקי".

גם עופר אינו חושש. היום, כשהוא הבעלים של מכון 'M.P.M' ('גברים לגברים'), אחד מהשלושה הקיימים בתל־אביב, הוא רגוע: „מבחינה משפטית אני נקי, כיוון שזה עסק של גברים".

שישי בערב. מתחת לפוסטר 'בריאת האדם', רפרודוקציה לציורו המפורסם של מיכלאנג'לו, שרוע צוות העובדים על ספות עור. שגיא, 19, עונה למודעות שמציעות בלונדיני שזוף וכחול־עיניים. אורן, 21, עונה לאלה שעניינן גבוה ושרירי. כשמצלצל הטלפון, משתיקים באחת את מוסיקת הרקע. עופר, 22, המנהל, מדקלם לשפופרת בפעם המיליון: „אז ככה: יש לי אחד בשבילך משהו־משהו, חלק־חלק, בלונדיני, גבוה, רזה. אני אומר לך תבוא, לא תתחרט. כן, יש גם ביזאר. יש גם סארו, אין בעיה. וזאת דירה אקסלוסיבית עם ג'קוזי. יש הכל. אתה רוצה לחשוב? טוב. תחשוב, ותתקשר אחר־כך".

הכל התחיל, הוא מספר, כשחשק במערכת סטיפונים יקרה ומקצועית של תקליטן. „נכנסתי לחנות ונתתי למוכרת עשרת אלפים שקל במזומן, ככה, בלי שום בעיות. היית צריכה לראות את הפרצוף שלה". עופר, פרצוף של ילד טוב, למד פעם בישיבה. „כן, גדלתי בבית דתי, אבל בגיל 15 התחיל להימאס לי מהתפילות ומהכל – מה עוד שמצאתי את עצמי נמשך לבחורים. חשבתי שאני חולה, עד שיצרתי קשר עם בחור חילוני, שהיה אוסף אותי מהשכונה שבה גדלתי ונוסע איתי לתל־אביב. בגיל 16 היה לי אומץ לעזוב את הדת, את המשפחה ולשכור איתו דירה בתל־אביב.

„עם ההורים לא דיברתי חצי שנה. היום הם יודעים על הנטיות שלי, אבל לא מדברים על זה. על הפרנסה שלי לא סיפרתי להם. כשהשתחררתי מהצבא, עבדתי בלילות כתקליטן בדיסקוטקים וב'פארטי־ליין' של 056. אבל חיפשתי משהו שיכניס לי הרבה כסף בהשקעה מינימלית, ושלא יפגע לי בתקליטנות.

פתחתי את העיתון, ראיתי שיש הרבה משרדי־ליווי של נשים, וכמעט אין של גברים – אז חשבתי, למה לא?

„התקשרתי לאיזה נער־ליווי שהכרתי, והוא ישב איתי שבוע שלם ואמר לי מה אני צריך בשביל העסק. אמר שצריך דירה בקומה תחתונה, כדי שלא תהיה יותר מדיי תנועה במדרגות, שהשכנים לא יחשדו. אמר לקנות קרמים לגוף, קונדומים, וולין. יעץ לי איך לפרסם.

„פרסמתי מודעת דרושים והתחלתי לראיין מועמדים. לא רציתי כאלה שייכנסו לי לדיכאונות אחרי הפעם הראשונה. צריך אופי מיוחד לזה. לי, למשל, אין את האופי הזה. אם אני אעשה את זה, אני ארגיש כמו זבל, כי הגוף שלי זה הדבר הכי אינטימי, ומה פתאום שכל אחד יבוא ויגעז העובדים שלי צריכים גם להיראות טוב, אסתטיים, וגם שלא יהיה להם אינטלקט של נעל.

„בדירה בארלוזורוב היו לנו ארבעה־חמישה קליינטים ליום. כאן כבר בין שבעה לעשרה כל יום. על הדירה הזאת אני משלם 1,000 דולר בחודש. הלקוח נכנס ולוקחים אותו לחדר־השינה, שיש בו מראות גדולות, בר משקאות וטלוויזיה. והנה כאן הג'קוזי, ממש צמוד, הוא אפילו לא יוצא מהחדר. תריחי, תריחי את המגבות, כל יום כביסה, הכל נקי".

לדבריו, ההשקעה כדאית. עופר טוען שהוא מתחרה בהצלחה בשני המכונים האחרים (ובעשרות נערי־ליווי 'פרטיים'), על קליינטים ועל עובדים. יש לו כ־15 עובדים, 10 מתוכם אינם קבועים. התשלום עבור 'סטנדרט' הוא 200 שקלים. עופר מקבל 100 שקל. כל בקשה או גחמה נוספת כרוכות בתוספת תשלום.

רק אחרי שעה ארוכה מגיעה עוד שיחה. שגיא, שלושה חודשים במקצוע, חייל בשירות חובה, עונה לטלפון בקול רך. „אני בחור חלק, בחור יפה, בלונדיני, אבל שזוף. מחיר הפגישה הוא 200 שקל, וזה בלי סטופר, תלוי בכימיה. גם אם אין לך ניסיון, יש לי המון סבלנות, כי אני יודע איך לשבור את הקרח ולעשות טוב. אתה עם רכב? שיגעון, אז תגיע לכתובת שאני אגיד לך, ותטלפן אליי מטלפון ציבורי, כי אנחנו שומרים על דיסקרטיות. כן, יש כאן ג'קוזי, אז נוכל להתרחץ ביחד. נעשה כיף, בסדר?"

„עוד חצי שעה הוא מגיע", מבשר שגיא לעופר. שני נערים שחומי־עור, שהצטרפו למשמרת, מביטים בו בקנאה. „הוא בטח ידפוק לו ברז, ולא יגיע", מסנן אחד מהם. „כן, מתוך עשרה שמתקשרים, מגיעים חצי", מוסיף השני. שגיא ואורן הם ה'אחיות' של המשרד. אורן במיוחד: אשכנזי, צפוני, הורים מסביון. אפילו היה בקומנדו הימי.

„כל מה שרציתי בבית – קיבלתי", הוא מספר כחיתוך צבאי של מ"כ, „בגדים, טיולים, כסף. הייתי חייב להיות הכי טוב בספורט, בלימודים, אצל בנות, בכל. בבגרות הגעתי לממוצע 9.2. בצבא שירתתי בקומנדו, יצאתי לכל מיני מבצעים עם הרבה סיכון ואדרנלין. כשהשתחררתי וניקיתי את הראש בהודו, חזרתי הביתה עם ריקנות אדירה ופחד של מה אני עושה עם עצמי. ואז חשבתי, שאני צריך להוכיח להורים שלי, שאני לא ילד־שמנת מפונק, שאני משלם את קו הטלפון הפרטי שבחדר שלי, ושאני משלם את הרלק למכונית שאבא קנה לי. חשבתי שאני צריך כאילו 'להתלכלך' בבסיס של החיים, את מבינה?

„בקומנדו הימי למדתי לאטום דברים, לאטום רגשות, לבצע פקודה ב־120 אחוז ולא לחשוב, ולא להרגיש"

עופר, הבעלים, עונה לטלפון. „כן, אנחנו עושים גם סאדו ומאזו"

„איזה שבוע הייתי מוכר מתוסכל בחנות, עם שכר מצחיק של 1,000 שקל בחודש, ובאותו זמן גם שיחקתי לי בבורסה, קניתי מתנות לחברים ולעצמי, ופתאום היה לי מינוס של 10,000 שקל. יכולתי להגיד לאבא: 'תן כמה ג'ובות, לסגור את המינוס', אבל נכנסתי לקטע של להוכיח, כי ההורים רק מחכים שאני אגיד להם לכסות לי. כשהגיעו כל מיני צווים משפטיים של בנקים – נכנסתי ללחץ. ואז ראיתי את המודעה. היה לי פעם חבר, והיו לי איתו כמה 'קטעים'. על המלה זונה לא חשבתי. בצבא למדתי לאטום דברים, לאטום רגשות, לבצע פקודה ב־120 אחוז ולא לחשוב, ולא להרגיש".

שגיא, לעומתו, לא הגיע למכון בגלל הכסף. „תמיד נמשכתי לגברים מבוגרים", הוא מספר, „אולי בגלל שלא היה לי אבא בבית. הם היו לי אבא וחבר ואח ומאהב. היו לוקחים אותי עם הרכב לטיולים על חשבונם, לתערוכות, למסעדות, והיה מין הסכם לא כתוב, שתמורת זה הייתי צריך לשכב איתם. הרגשתי שהנה למישהו אכפת ממני ומבזבז עליי כסף, אבל כשלא בא לי לעשות סקס, הם לא כיבדו את הרצון שלי, וזה פגע בי. או נמאס לי. רציתי חבר אמיתי שבאמת יאהב אותי.

„ואז היו לי שתי מערכות יחסים, שבהן אהבתי עד טירוף. הייתי חייב לדעת איפה החבר נמצא כל רגע, ושהוא לא בוגד בי. וכשהם בגדו בי, לא יכולתי לתפקד, חשבתי על התאבדות, בכיתי המון. ואז אמרתי: טוב, אני לא מתנזר ממין, כי אני אוהב מין, אבל מעכשיו אני זה שאשחק בלב של האנשים, ואני זה שאהיה נבזי ואנצל אנשים, כמו שאחרים ניצלו את התמימות שלי. אז הלכתי לגן־החשמל בלילה, איפה שהרבה נערים עובדים, ועליתי על כמה רכבים ודרשתי תשלום. אבל כל הוויכוחים על גובה התשלום ומה עושים זה לא ברמה שלי. הרגשתי שאני צריך מקום אקסקלוסיבי עם 'מנג'ר', ואז חבר הכיר לי את עופר".

הלקוח הראשון של אורן היה „ערס תימני, שנראה נורא וביקש ממני קטע סאדו. עצמתי את העיניים, לקחתי נשימה ארוכה ואמרתי לעצמי: 'יאללה, כוא ניגש לקטע'. כשלא הייתי מוצלח במיוחד, הבנאדם התעצבן, שלף סכין ודרש את הכסף".

הראשון של שגיא היה „קירח, שעיר, עם כרס ענקית. כשראיתי אותו, נבהלתי. הוא ביקש שאני אתחרמן על מיני אביזרים ופקד עליי להתפשט. הרגשתי שאני כמו נשוק בשר. אני זוכר שאחרי שיצאתי חשבתי, למה אני צריך לעשות את זה בשביל 100 שקלים. שנאתי את עצמי, אבל אחר־כך אמרתי שזה היה מבחן קשה ואני עמדתי בו. תפקדתי, וזהו, עם כל הגועל־נפש, ולכן אני לא יכול לפתח קשר רגשי עם אף אחד. אני חלאה, וזה מה שמגיע לי.

„התחלתי בחיים כפולים: כל יום, אחרי שאני חוזר מהבסיס הביתה, לדירה בדרום העיר, אני מוריד את המדים ונכנס לדמות אחרת. גם בבגדים, גם בהתנהגות. בדרך־כלל אני מעדיף לא להגיע הנה עם מדים, למרות שזה נורא מרשים את הלקוחות. אבל זה לא לכבוד המדים, מקום כזה".

אמא שלו בטוחה שהוא עובד במלצרות, וגם להורים של אורן – שצמוד לפלאפון, למקרה שיהיה לו קליינט – אין מושג מהו עיסוקו האמיתי. אחרי העבודה אורן מעדיף לקרוא, לראות סרטי קולנוע איטלקיים בסינמטק, לצפות בסרטי־אימה בווידאו, ללכת לתצוגות אופנה ולפקוד שלוש פעמים בשבוע מכון־כושר. גם את הקוסמטיקאית הוא מבקר בקביעות, כדי שתתלוש לו שערות מיותרות.

■■■

„רק שהקליינט לא יבריז לי", אומר לעצמו שגיא. שני הבחורים שחומי־העור תופסים עמדות תצפית, למקרה שמישהו מגיע. לאלון ושגיא יש כבר טכניקות עבודה מגובשות ומעוגנות בתיאוריות. „אחרי ההלם הראשון התחלתי יותר ליהנות ולהציב לעצמי קווים אדומים", אומר שגיא. „קודם כל אני אקטיבי, וגם בררן. ברגע שאני מרגיש גועל, או אם מישהו ממש לא מוצא חן בעיניי, מדבר אליי בגסות – 'תתפשט, תקום, תתכופף' – אני פשוט הולך. יש גם דברים שאני לא מוכן לעשות, כמו סאדו".

לדעת אורן, סאדו זה דווקא הכי קל. „אני מדבר אל הקליינט בקול קשוח של מפקד בצבא, פוקד עליו לעשות כל מיני דברים, ועד שאני כאילו מתחיל להוריד את החולצה, כל העניין נגמר. חוץ מזה, אני מתמרן את הקליינט לכל מיני תנוחות, כדי שהוא כמה שפחות ייגע לי בגוף ובנפש. להתנשק, למשל, אסור, זה מבטא רומנטיקה, אהבה והרמוניה, והרי כאן אין לי את הקטעים האלה. כאן, כמה שיותר מהר, יותר טוב".

הם מספרים שאינם מגיעים לפורקן, כדי לשמור אנרגיה ללקוחות הבאים. „אני בעיקר אוהב כאלה חסרי ניסיון, שאני יכול להדריך אותם", אומר שגיא. „הם מאוד פראנואידים, יושבים מאובנים. בדרך־כלל לקוח כזה מספר לי שהוא נמשך לאיזה גבר בעבודה ושואל מה לעשות עם זה, איך עושים את זה, איפה הנקודות היותר רגישות בגוף. אני מלטף, מרגיע, מציע יין, אוחז ביד. בניגוד להוראות של עופר, במקרה כזה אני לא דורש כסף בהתחלה, כי אני לא חושב שזה תורם לאווירה רגועה.

„במקום זה אני שם מוסיקת־רקע רומנטית, מעמעם את האורות ומציע לו ששנינו ניכנס להתקלח בג'קוזי. הוא יושב במקום הנוח יותר, הוא המלך, ואני הופך לגיישה שלו. מסבן לו את הגב, מדגדג אותו בעדינות, ואפילו אם הוא מכוער, מנסה להחמיא לו על איזה משהו. אני אוהב את משחקי הטרום־מין. זה אולי לוקח כמה יותר זמן, אבל אני גם יותר נהנה ולא רואה את עצמי כזונה, אלא רואה בזה טיפול ועזרה – את יודעת, כמו ה'סרוגייט', אלה שעוזרות לאימפוטנטים".

„גם אני מנסה לתת אווירה של 'סחבקייה'", אומר אורן, „אבל קודם לוקח את הכסף, וכל הקטע של הדיבורים נמשך בריוק שבע דקות. מיד אני גורם לו להרגיש מי כאן הבוס, ושלא יעיז לעלות עליי. יש לי את זה מהצבא, כבוהו וחשרתו. יש לי קליינט אחר, מנהל תיקי השקעות, שלפני כל קטע נותן לי טיפים. יש לי גם קליינט שעובד בבורסה, אז אני משחק אותה נחמד, ושכאילו מעניין לי, וזאת שיטה טובה להליבת מירע על עסקים וכל מיני קומבינות, ואולי אצליח ככה גם לתפוס לי איזה ממקן. ויש גם רווח אינטלקטואלי. פעם, למשל, הגיע אליי איזה מיסטיקן. שעה רק ישבנו ודיברנו על מיסטיקה. לזה

„אני מתמרן את הקליינט לכל מיני תנוחות, כדי שהוא כמה שפחות ייגע לי בגוף ובנפש. להתנשק, למשל, אסור"

בג'קווי. רבים מהלקוחות, מספר עופר המנהל, הם סטרייטים, שיש להם פנטזיה לשכב עם גבר

אני קורא הרומנת־אופקים. בסוף הוא נזכר שלא עשינו כלום.

„אחרי הדיבורים אני מתחיל להוריד את הבגדים, ואז הוא מבין שגם הוא צריך. אני עושה לו מסאז' קצת כואב, מלטף אותו, שואל אותו כמה הוא מעוניין, וזהו. אם הסיפור נגמר אחרי חצי שעה, אני מרוצה. על המלה 'זונה' אני לא חושב. זאת אומרת, כמה שהכיסים שלי תפוחים יותר בכסף, קל לי יותר לא לחשוב על זה. אני מגדיר את עצמי, כואי נאמר, 'מספק התפרקות לציבור הרחב'".

■■■

„הוא באז הוא באז", קוראים שני העובדים המפטרלים, „הקליינט של שגיא". עופר מגיח מ'המשרד', חדר קטן וצדדי: „מגבות, יש שם מגבות? שקט!" תוך שניות הופכת הדירה לדירת־רווקים שקטה ורומנטית. מכבים את כל האורות ואת הטלוויזיה, במקום המוסיקה הקצבית שמים ברברה סטרייסנד, כולם עוברים למשרד בקצה המסדרון („זה הקטע המבאס בעניין", אומר אחד מהם. „צריך להתייבש כאן בחדר עד שהוא יגמור עם הקליינט") ורק שגיא 'נכנס לתפקיד', מזוקף, מסדר את חולצת הטריקו ותושף כתף כאילו במקרה.

„70% מהלקוחות הם גברים נשואים בגילאי 35־40", אומר עופר. „רובם דו־מיניים, או אפילו סטרייטים, שיש להם פנטזיה לעשות את זה עם גבר. בדרך־כלל הם באים אלינו בשעות העבודה, כי אז האשה לא שואלת שאלות. אנחנו עובדים מ־10 בבוקר עד 10 בלילה, אבל שעות הלחץ הן בבוקר ואחרי הצהריים. הימים הכי לחוצים הם שישי וראשון, לפני ואחרי הסגר בבית עם האשה. באים עורכי־דין, רואי־חשבון, רופאים, ואני יודע, כי אני מקבל מהם צ'קים.

„היה אחד שרצה לעמוד עירום, וביקש שבחור אחר שלנו יורק עליו עגבניות רקובות. אחר הגיע עם סל־מכולת, הוציא ממנו מספריים בכל מיני גדלים, סידר אותם בשורה וביקש שהעובד יעשה לו תספורת במקומות אינטימיים. ויש לי גם קליינט בן 80, שכל פעם מבקש ממני בחור, שיבוא לדירה שלו לשתות איתו קולה ולאכול עוגיות. לא סקס ולא כטיח, הוא פשוט בודד".

„הכי מסוכן זה ללכת לדירות שלהם", מספר אחד העובדים, „כי לפעמים פוגשים מישהו שמכירים. פעם, למשל, פגשתי חבר שלי, וזה היה מביך. עשינו את מה שעשינו, והייתי צריך לבקש ממנו כסף, כי התחייבתי לעופר. בפעם אחרת כמעט נפגשתי עם השכן שלי. לפגוש אותם בדירה כאן זה יותר בטוח, כי הם צריכים להתקשר מטלפון ציבורי למטה לפני שהם עולים. אנחנו יכולים לראות אותם מלמעלה, ואין הפתעות".

„אני אוהב את אלה שהם לא קבועים", אומר בחור אחר, „כי הקבועים הם תקיפים, יודעים מה שהם רוצים ולא נתמרים. אתה פשוט רוצה 'לעשות אותם' כמה שיותר מהר, לקחת את הכסף וללכת". ואורן אומר: „על רוב הקליינטים לא בא לי, אבל אם אני אתחיל לעשות סלקציה, לא יהיה לי כסף. הקליינט הכי חמוד שהיה לי היה בן 16. זאת היתה הפעם הראשונה שלו. הוא היה נשי כזה, די בהלם. שעה וחצי הייתי איתו.

„יש את המיליונרים, שבאים לך עם ג'יימס־בונדים וחליפות יקרות, ואם בא להם עוד סיבוב, הם לא מתחשבנים. יש מעמד־ביניים, כאלה שבאים פעם בשבוע, ויש כאלה שמבקשים הנחה. וכולם שואלים כל הזמן אותה שאלה: 'אם היית רואה אותי ברחוב, גם אז היה בא לך עליי?', ואז אני אומר: 'יכול להיות שכן, יכול להיות שלא'. ואם התשובה היא כן, אני אוטם את עצמי, כי צריך בדבר הזה להיות תכל'ס ולעניין. אני שם כזה חיץ בפנים".

■■■

עופר מביט בדאגה בשעונו: „כמה זמן עבר מאז שנכנס, יותר משעה?" כששגיא מופיע, כשלחלציו מגבת בלבד, ומוסר לעופר שטר של 100 שקל, הוא מסביר את העיכוב: „התאהבתי. איזה חייל חמוד היה לי. מסכן, את כל המשכורת הצבאית שלו השאיר כאן. זה לא פעם ראשונה שאני מתאהב. האחרון השאיר אותי עם לב שבור. אחרי שעשיתי איתו אהבה, וגם עשיתי לו הנחה, הוא נתן לי מספר טלפון, אבל כשהתקשרתי הוא כאילו לא זכר מי אני".

הדירה חוזרת לקדמותה. האורות נדלקים, הטלוויזיה מופעלת, וברברה סטרייסנד מתארה מהמערכת. „תקשיבי ל'מיקס' הזה", אומר לי עופר, „הוא לא אדירה אל תראי אותי ככה, הקטע של משרד ליווי זה רק מקצוע זמני, רק משהו שעוזר לי להגשים את החלום שלי לחיות תקליטן".

„ואני, עם הכסף שלי", אומר שגיא, „מתכונן לנסוע לחו"ל".

אורן, אחרי שתי כוסות בירה, מודה: „כבר מזמן כיסיתי את המינוס שלי בבנק, אבל אני לא יכול להפסיק. אני רוצה לצאת מזה, מגעיל אותי להיכנס כל יום למיטה עם ארבעה גברים, אין לי כוח לדבר עם קליינטים בטלפון, אין לי כוח למכור את הגוף שלי ואת עצמי. נמאס לי. אני רוצה ללמוד משפטים וצריך רק לשפר את הממוצע שלי, 9.2, ולעשות פסיכומטרי גבוה".

את פחד האיידס הם מרחיקים. „נזהרים", אומר לי שגיא קצרות, „משתמשים בקונדום", והשאר מתנחנים ומבקשים לסגור את הנושא.

כשאיש לא רואה, שגיא תוחב לידי פיסת נייר. „כתבתי את זה במשמרת־לילה בצבא, אחרי הפגישה הראשונה שהיתה לי עם קליינט, השמן והחוא:

גבלאתי בצינוק הטומאה/ טוהר תצוהר בפניי נגעל/ עבור חופן שקלים, אולי מאה/ ניכוזתי ואחז בי רית הגבל/ ואני תומר דל כולי

שועברה נפשי במוסרות הכיבים/ והתמכר גופי לאזיקי זרים/ מים עכורים כיבו גחלי רוחי הנותרים/ ואני כולי כבר לא שלי

קסמו לי הכסף, האפשרות והיכולת/ אבל נלבי קרמת תיכלת/ עורק לבי נסתם בפסולת/ לחיי אין עוד תוחלת.

והוא מגניב אליי מבט ונבלע בחדר־השינה, כדי להחליף את הסדין המוכתם באחר, לקליינט של מחר. ■

„בג'קווזי הלקוח הוא המלך, ואני הופך לגיישה שלו. מסבן לו את הגב, ואפילו אם הוא מכוער, מנסה להחמיא לו"

ורה וייצמן ליד תמונת בעלה, הנשיא הראשון. „שניהם היו אומללים ביחד, אך גם כל אחד לחוד. הם נתנו זה בזה בטחטנות רגשית"

הוד מעלתה

אף לרגע אחד לא השלימה ורה וייצמן, הגברת הראשונה של מדינת ישראל, עם החיים בארץ החמה והמאובקת, שאליה נאלצה לעקור מלונדון האהובה בעקבות בעלה, הנשיא הראשון. עד יומה האחרון דיברה אנגלית, לבשה כסיות־מרפקים של ליידי, הזמינה שגרירים ושועים למשחקי ברידג', ורדתה בעובדי הארמון ● בקרוב עומדת להתפרסם הביוגרפיה של ורה וייצמן, והיא מגלה שעם הרומנים שניהל חיים וייצמן, למדה רעייתו לחיות במשך השנים

שולה פרומר

ח מש שנים לאחר מותה התבקש הוגה־הדעות הדגול, ישעיהו ברלין, לומר דברים על קברה של ורה וייצמן, אשת הנשיא הראשון של מדינת ישראל. „אינני מסוגל לספוד לה בנוסח המקובל", אמר ברלין, שהיה ידיד קרוב של חיים וייצמן. „בושה תכסה את פניי, בייחוד בנוכחותם של אלה שהיטיבו להכירה כמוני. לא אוכל למנות את כל התכונות שצריך לייחס בהזדמנות כזאת: טוב־לבה, האצילות שלה, הקסם, השנינות, האינטליגנציה. האמת הפשוטה לא תתאים בשום פנים לאירוע: הגאווה, הסנוביות, אטימות־הלב, הסנטימנטליות, הבוז הפוגע, חוסר האהבה, החמלה העצמית והרגש הכוזב".

את הסיפור הזה מספרת החוקרת רבקה שטייניץ. היא נתקלה לפני שנים, באקראי, בארכיונה האישי של ורה ב'גנזך וייצמן', וכבר מקריאה ראשונה חשה, כי לפניה סיפור חיים מרתק. שטייניץ יצאה להתחקות על עקבותיה של ורה וייצמן, וכעת עומד המעקב בן ארבע השנים להניב ביוגרפיה רחבת־היקף (הוד מעלתה – ורה וייצמן', שיראה אור לקראת סוף הספר בהוצאת 'כיוונים') – על רופאה משכלתה, ליידי זרה ומנוכרת, אם שכולה, שעיצבה את ארמון הנשיא ברחובות ברוב הדר, והיתה ראויה יותר מכל אשה אחרת לזכות בתואר מלכת המדינה.

ורה לבית חצמן, נערה מבריקה בת 19, עזבה בית יהודי מתבולל ברוסטוב שברוסיה בדיוק בחילופי המאות, כדי לרכוש בשווייץ את ההשכלה הגבוהה שנמנעה ממנה במולדתה, בשל היותה אשה. משם הובילו אותה נסיבות חייה בשבילים, שהיא מעולם לא פיללה לצעוד בהם. „חשתי את תחושת ההחמצה שלה", מספרת שטייניץ, „על רקע התקופה, הישגיה היו מרשימים, ולמרות זאת היא היתה כל השנים אשתו של־".

בגלל 60 סנט

„נובמבר היה תמיד חודש גורלי בחיי", כתבה ורה לא פעם ביומניה. „אולי צמח הדבר מנטייתי לאמונות תפלות, כדרכם של הרוסים, אבל בכל נובמבר הייתי מצפה לאירוע רב־משקל". ואכן, היא נולדה בנובמבר, ואת חיים וייצמן, שנולד אף הוא בחודש נובמבר, פגשה באחד מימי נובמבר הקרים של שנת 1900. ורה, סטודנטית שנה א' בפקולטה לרפואה של אוניברסיטת ז'נבה, חרגה באותו יום ממנהגה ופנתה לקפיטריה המועדפת על חברי 'המועדון היהודי'.

עד אותו יום, שישנה את חייה, היא העדיפה את מקום מפגשם של יתר הסטודנטים הרוסים, אך חסרון הכיס הוביל אותה אל מסעדת היהודים, הזולה. ב־60 סנט היא קנתה ארוחת צהריים והתיישבה עם צמד חברים ליד אחד השולחנות, בדיוק כשנכנס „איש גבה־קומה, שעשה רושם רב על רואיו, וראש נאה ונכבד לו, קירח כמעט כולו".

לאחר מספר שבועות פגשה את האיש הקירח כשנית, במסגרת אחד מקורסי־העזר בכימיה וצרפתית שהוא העביר. ד"ר חיים וייצמן, אז בן 27, היה הרביעי מבין 15 הילדים שנולדו לעוזר ורחל וייצמן (שלושה ילדים מתו בלידתם. האם ושבעה מילדיה עלו לישראל, וביניהם יחיאל, הבן הצעיר, אביו של עזר. היא נפטרה בחיפה, בשנת 1939. שניים מבניה נשארו ברוסיה, הקימו שם את משפחותיהם, וצאצאיהם ביקרו לאחרונה בבית וייצמן ברחובות. אגב, עוד שניים מאחיו של חיים וייצמן היו כימאים). באותה תקופה היה חיים וייצמן עסוק באופן אינטנסיבי במדע ובציונות, אך דאג לפנות מקום נכבד בלוח הזמנים שלו לנשים יפות, ואלה לא נותרו אדישות כלפיו. בוורה הבחין רק לאחר מספר שבועות, זמן קצר אחרי סיומה של הרפתקת חיזור אחר העלמה הלכסקיה היפהפייה. כשגילה אותה, התאהב בה מיד.

'הנסיכה הרחוקה' כינה חיים וייצמן את ורה חצמן, שהיתה שונה לחלוטין מהסטודנטיות היהודיות האחרות שהכיר. שונה במראה הוד שלה, בהתנהגותה המרוחקת ובתפיסת עולמה, שלא כללה את המונח 'ציונות'. „ידידתי היקרה", כתב לה בראשית 1901, „משתוקק אני להתיישב איתך בפינה, ולהשיח איתך רבות, אלא שיש עיניים מיותרות. אינני מפחד מהן, אלא שהן מחללות את שנינו..."

סיפור האהבה בין המרצה לסטודנטית תפס תאוצה, תחילה במפגשים חפוזים 'על כוס תה' בבית־הקפה 'לנדולט' ובהתכתבות על פתקים, דרך מכתבי אהבה ארוכים ואינטימיים ועד 'פגישות אסורות'. כשנחשפה אהבתם, רגשה הקהילה הציונית בקמפוס של ז'נבה וגעשה. זה שנתיים, גם בעיצומו של הרומן הסוער עם ורה, היה חיים וייצמן מאורס לסופיה גצוב, שלמדה רפואה באוניברסיטת ברן, והיתה פעילה ציונית נלהבת.

התא היהודי בז'נבה לא יכול היה לסלוח לו על נטישת החברה הנאמנה, הציונית האדוקה, למען מתבוללת, שלא ידעה כמעט דבר על היהדות, ואף פחות מזה על הציונות. „איננו יודעים אם ורה התייחסה במכתביה למצבו של וייצמן", אומרת שטייניץ, „שום מכתב כזה לא נמצא, וכנראה לא במקרה. עובדה היא, שוורה שמרה את כל המכתבים, לאורך כל השנים, אך לא הניחה אחריה שום מכתב שלא היה נוח לה, או שהיה חושפני מדיי לטעמה.

„ברור, שחרף גילה הצעיר ידעה ורה היטב לאן רצונה לנתב את יחסיה עם וייצמן. מעמדו בז'נבה בוודאי קסם לה אף הוא. דומה, כי מן הרגע הראשון היא האמינה, שצפוי לו עתיד מזהיר, ועל כן הוא בן־זוג יאה לה. היא לא קורצה מהחומר של 'האשה השנייה', היא התכוונה לקבל את כולו".

וייצמן, אכול רגשי־אשם, ניתק את כבלי אירוסיו רק לאחר חודשים רבים, כשוורה יצאה לחופשת קיץ הפגנתית אצל הוריה ברוסטוב. „עבר עליי הרגע הקשה ביותר בחיי", כתב לה. „בלי לנגוע בסיבות צדדיות אומר בקצרה, כי סיפרתי לכלתי את האמת כולה... תשוקתי לראותך גברה עד לשיעורים חולניים. עד כלות הנפש..." סופיה גצוב, אגב, לא התאוששה מן המהלומה שהנחית עליה וייצמן, ולא נישאה מעולם. לימים היא הוסמכה לרופאה, עלתה לישראל, והיתה הפרופסור הראשה לאנטומיה פתולוגית באוניברסיטה העברית.

„משתוקק אני להתיישב איתך בפינה, ולהשיח איתך רבות, אלא שיש עיניים מיותרות... סיפרתי לכלתי את האמת כולה... תשוקתי לראותך גברה עד לשיעורים חולניים. עד כלות הנפש"

חיים וייצמן לוורה חצמן, ז'נבה, 1901

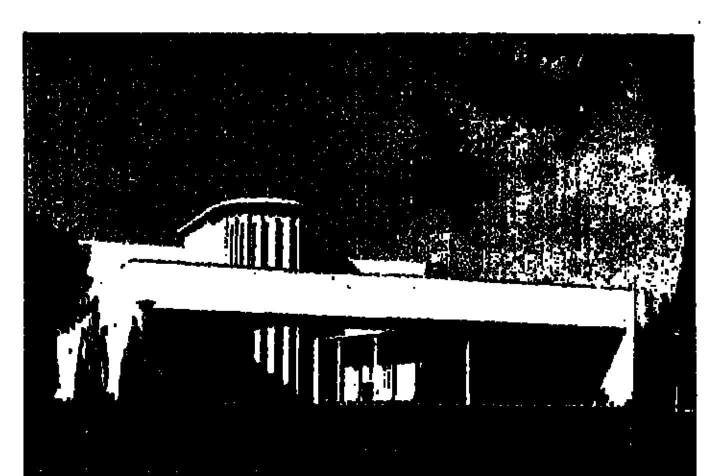
ליד שולחנה. „מזל טוב חיימצ'יק, אתה נשיא", היא בישרה לו

רפרודוקציה: אסנת יבין

„הינך קדושה, וראשי עליי בוער שעה שאני נושא מבטי אלייך. שמרי נא מכתב זה, ואחרי מותי מסריהו לבני. עליו לדעת מה היית בשבילי. ורה כבר יודעת"

חיים וייצמן לשרלוט שוסטר, לונדון, 1918

חדר האורחים. „הזוהר והיוקרה נעשו בהדרגה לתמצית אישיותה"

ארמון הנשיא. „היא זהרה בחברת עשירים, כשם שווייצמן קרן בחברת יפהפיות"

אחרי שש שנות הכרות, רצופות עליות ומורדות, נישאו השניים בעיירה קטנה בגרמניה, בנוכחות משפחתית מצומצמת. וייצמן ידע אז, כי עסקנותו הפוליטית היתה חלק בלתי נפרד מן המשיכה שעורר בוורה. היא ידעה, שלעולם לא תוכל לבטוח בנאמנותו אליה. את ירח־הדבש עשה וייצמן בכינוס הוועד הציוני בקלן. ורה נותרה לבדה בחדרם בבית־המלון, תוהה מה יוליד החלום שעימו יצאה לדרכה, לחזור הביתה כרופאה. בתום הכינוס יצאו בני־הזוג וייצמן לירח־דבש קצר, ולאחר מכן עשו את דרכם ברכבת למנצ'סטר שבאנגליה.

החברה הגבוהה במנצ'סטר

„כבר בראשית אהבתם", כותבת שטייניץ בספרה, „מתגלים הניגודים הקוטביים בין השניים, שילוו אותם לאורך כל חייהם המשותפים. וייצמן מתאהב ומאוהב, מהר, עד עמקי נשמתו, רגשן ללא גבול, צמא לגילויי אהבה. היא – קרירה, צעריה מחושבים ואינה נופלת בפח הסנטימנטליות". ואילו פלורה סלומון, ידידה, אמרה פעם: „ורה היתה האשה האידיאלית בשביל וייצמן, ואם לתעלם מקרירותה, שלא העיקה עליו יתר על המידה, היא התמסרה לו בכל מאודה".

ב־1904, שנתיים לפני נישואיהם, החליט וייצמן לפתוח דף חדש בקריירה הציונית־מדעית שלו, בבריטניה. כשוורה היתה שקועה עד צוואר בלימודיה, הוא קיבל משרת מרצה באוניברסיטת מנצ'סטר, ובמשך השנתיים האלו התראו פעמיים בלבד. זה לא הפריע להם, כאמור, להינשא.

> **„יללות התנים הפריעו לה לישון. עבודת נשות העלייה השנייה בכבישים ובבניין זעזעה אותה. אפילו בחלומותיה הפרועים ביותר היא לא פיללה שתגור אי־פעם במקום הנורא הזה"**

ורה תיעבה כמעט מיד את הדירה ברחוב פארקפילד בעיר התעשייה המפויחת. שרר בה קור מקפיא, רהיטיה היו מרכאים, ומיקומה, מעל תחנת כרכרות רועשת, לא הוסיף למצב־רוחה. „כמה משנותיי הקשות והמדכדכות עברו עליי במנצ'סטר", כתבה לאחר שנים ביומנה. וייצמן היה עסוק בעבודתו המדעית, ואת סופי־השבוע הקדיש לפעילות ציונית. אשתו היפה שקעה לתוך בדידותה, ללא אפשרות לעבוד במקצועה. רשיון רפואה בריטי הצריך עוד שתי שנות לימוד, והאנגלית טרם היתה שגורה בפיה.

„במנצ'סטר", סבורה שטייניץ, „היא הכינה בעליל את הדבר שאולי לא רצתה להבין לפני כן: היא נישאה לא רק למנהיג, אלא גם לתנועתו – שנשארה זרה לה. ורה הקפידה לשמור מרחק צונן מעסקני התנועה, לא טרחה לזכור את שמותיהם ובזה למהגרים היהודים שהגיעו ממזרח־אירופה".

בנקודת השפל הזאת נכנסה לחייה קרוליין שוסטר, אשתו של פרופ' לפיסיקה באוניברסיטת מנצ'סטר, שסייעה לוורה לחדור אל החברה הגבוהה בעיר, וזו ידעה למצות את ההזדמנות עד תום. „היה בוורה כשרון חיקוי ייחודי, שהניב תוצאות מרהיבות", ייכתב בביוגרפיה. „היא היתה מסוגלת לשחזר עד לפרט האחרון רכיבי תפריט של סעודה או קבלת־פנים. היא אצרה בזיכרונה את סדר המנות, סדר ישיבת המוזמנים, עריכת השולחן, עיצוב הבית. את כל המראות והרשמים הביאה מבתיהם של אישים רמי־מעלה ומאירועים נוצצים אל ביתה, וכאן עשתה בהם שימוש מרבי, בהתאם לאמצעיה. ביהירות ובקור־רוח היא טיפסה במעלה המדרגות החברתיות. רק המימות, אף שמץ, היא לא הקרינה על סביבותיה".

הנסיבות חייבו את הוויצמנים לחיות ברמה גבוהה מיכולתם. הוא בדק מחברות בחינה להשלמת הכנסה, היא מצאה תופרת וולה בקרן רחוב והצליחה להפיק ממנה העתקי בגדים שראתה במגאזיני אופנה.

רומן עם אם ובתה

בנג'י (בנימין), בנם הבכור, הבכיין והחולני („יהודים תמיד היו חולים. יהודים מתרגשים ממחלות", אמרה שנים מאוחר יותר העלמה אשר, סוכנת־הבית של משפחת וייצמן בלונדון), נולד ב־1907, ומיד נשכרה לו אומנת. „הייתי רופאה מומחית", כתבה אמו בלי כדל התנצלות בזיכרונותיה, „אבל חוש האמהות שלי היה רחוק משלמות".

מערכת היחסים שהתפתחה בין בנג'י לאמו היתה מסובכת. אולי בגלל הקור שהדיפה, אולי מפני שהיא נעדרה מהבית רוב שעות היום. אבא וייצמן, גם אם שהה בבית, היה שקוע בעניינים אחרים.

בדצמבר 1912, כשהוענק לה, לאחר שנות עבודה ולימודים מפרכות, תואר בוגר ברפואה וכירורגיה בהצטיינות, היתה בריאותו של בנג'י ירודה, ואמו על סף התמוטטות. וייצמן, רוה, קירח, שיניו שחורות מטבק, כשהוא נתון במשבר לאחר שנרמסה מועמדותו לפרופסורה, שלח את אשתו ואת בנו להתאוששות ממושכת בקאן שבריביירה הצרפתית, והתאהב עמוקות בקרוליין שוסטר, ידידת אשתו, שלא היתה יהודייה ומבוגרת ממנו בשבע שנים.

„ידידת נפשי", כתב אליה, אחרי שהתוודה על אהבתו. „מרדיכתי, מורתי, אמי, הכל – הינך קדושה וראשי עליי בוער, שעה שאני נושא מבטי אלייך, ממש כשם שהייתי מביט אל קרחון נשגב במלוא זוהרו. שמרי נא מכתב זה, ואחרי מותי מסריהו לבני. עליו לדעת מה היית בשבילי. ורה כבר יודעת".

קרוליין דחתה את חיזוריו, אך הציעה לוויצמן להדריך את בתה נורה, שהיתה סטודנטית לרפואה. גם בה הוא התאהב. „בתקופת לימודיה בקיימברידג'", כותבת שטייניץ, „הוא הציף אותה במכתבים. לעתים שניים ושלושה בשבוע. לעתים מזומנות גם בא לבקרה. מכתביו שעממו אותה... דומה שלא נעלם ממנה לרגע, שהוא מבוגר ממנה ב־18 שנה. לדידה, הוא היה ד"ר וייצמן".

במסגרת החיזור הבין־גילי הזה הצליח וייצמן באחד מסופי־השבוע לגרור את נורה אל ביתו של אחד העם, שהתגורר באותה תקופה בלונדון. בשלב מסוים הוא ניסה להבהיר לה את רגשותיו. נורה היתה מזועזעת. הסיטואציה היתה, ככל הנראה, מביכה.

כשחזרה ורה למנצ'סטר, היא מונתה לממלאת־מקומה של רופאה שהיתה אחראית לשבע מרפאות לנשים הרות, ולאחר מכן קיבלה אחריות לכמה מרפאות ציבוריות. בשני התפקידים היא גרפה תשבחות ממטופליה, אף כי מעולם לא סבלה 'עמך'.

בנג'י מצא פורקן לתסכוליו בירידה לחייה של אמו. הוא חשף את חולשותיה, לעג למבטאה הזר, בז לערכיה האריסטוקרטיים, והיה לסגפן ולא יציב. במלחמת העולם השנייה הצטרף בנג'י לגדוד תותחנים בריטי, ולאחר חצי שנת שירות לקה ב'זעזוע עצבים' (כפי שנרשם ביומנו של וייצמן), ושוחרר. הוא למד בקיימברידג' בניגוד לרצונו – בגלל המעמד המחייב – החליף תחומי עיסוק ללא הרף, ונשא אשה פעמיים. בנו היחיד, דייויד, בדיוק כאביו, לא גילה שום נטייה ציונית (ראה מסגרת). באמצע חייו עקר בנג'י לאירלנד, שם גידל כבשים, התמכר לוויסקי המקומי ועבר מן העולם לפני 14 שנה.

הבריחה מהבית

כשפרצה מלחמת העולם הראשונה, פנה מיניסטריון המלחמה הבריטי לכימאי ד"ר חיים וייצמן בבקשה, שיסייע במציאת דרך להפקת אצטון בכמויות גדולות. החומר היה חיוני בתהליך ייצור סוגים מסוימים של חומרי־נפץ, ווייצמן ניאות לעזור. הוא עבר לשם כך ללונדון, וחלק דירת רווקים עם זאב ז'בוטינסקי. לדירה זו הגיעו בנג'י וורה, שעזבה את עבודתה כרופאה ולא שבה אליה מאז. כימיה מיידית נוצרה בינה לבין ז'בוטינסקי. „הוא היה שונה מהעסקנים הציוניים שהכירה עד אז", מסבירה שטייניץ. „אדם משכמו ומעלה בכל הקשור לתרבותו, עידונו ורוחב אופקיו". בקיצור, טיפוס כלבבה.

בנובמבר(!) 1916 נולד מיכאל (מייקי). הוויצמנים כבר התבססו היטב בלונדון, ומצבם הכלכלי השתפר לבלי הכר, בזכות התמלוגים על הפקת האצטון. המעבר לבית המפואר ברחוב אדיסון קרסנט 16 היה אך טבעי, וצי של משרתים החל לעמוד לשירות המשפחה: הבאטלר פיין („רב־השמשים המצוין שלנו", כתבה ורה ביומנה, „דיבר כניב אוקספורדי, והעריץ מוזיקה. הוא היה יהיר מאוד"), משרתת הטרקלין, משרתת המטבח, טבחית רוסייה, נהג ואומנת (העלמה אשר).

עם השנים הפך הבית לארמון המלכות של הציונות, אף כי ורה תיעבה את העסקנים פתוחי הצווארון שהסתובבו אצלה בטרקלין. במקביל, היא טיפסה ללא ליאות אל צמרת החברה הלונדונית הגבוהה. „מאמונתה כי היא מסייעת לבעלה", מבארת שטייניץ, „אך אין ספק שעשתה זאת גם למען עצמה. היא העריצה את העושר, כשם שווייצמן העריץ את היופי. היא זהרה בחברת עשירים, כשם שהוא קרן בחברת יפהפיות. הזוהר והיוקרה נעשו בהדרגה לתמצית אישיותה".

וייצמן, שקוע עד צוואר בעניין היהודי כנשיא הפדרציה הציונית באנגליה, ניהל באותה תקופה מערכת יחסים עם בלה ברלין, שגילה היה מחצית מגילו, וחיזר במרץ גם אחרי לולה האן ורבורג, בתו של בנקאי עשיר ויפהפייה מרהימה.

חור שחור ברצף זיכרונותיה הכתובים של ורה וייצמן מסמן את המהפך בהתייחסותה אל בעלה ההולל. ב־1925, כשבנג'י יצא לקיימברידג', ווייצמן הסתובב בעולם, נעלה ורה, אז בת 44, את הבית המהודר, יצאה חולה ומדוכאת עם בנה הצעיר והאהוב לאחד מאתרי הנופש באירופה, וסירבה לשוב לארמון. יכולתה להעמיד פנים נסדקה, והיא לא יכלה למחול יותר על עלבונה כאשה נבגדת. רק אחרי כמעט שנה היא נעתרה לתחנוני בעלה („ביתנו היה הטוב שבבתי העולם", כתב לה), ומאז קיבלה את בגידותיו כחלק מעיסקת החבילה. פלורה סלומון, ידידת המשפחה, מצוטטת בביוגרפיה: „שניהם היו אומללים ביחד, אך

גם כל אחר לחור. הם נהגו זה בזה בסחטנות רגשית".

באביב 26' שבה ורה לארמון באריסון קרסנט. וייצמן נהגה בתקופה ההיא ממעמד של שליט יחיד בתנועה הציונית, והיא, כהרגלה – מטופחת, זוהרת, נוטפת גינוני אצולה – היתה לגבירה הראשונה.

הרומן שלו עם רובינא

שיגרה ירדה על הבית, עד שבדצמבר של שנת הפיוס פגש וייצמן באחד מביקוריו בניו־יורק את שחקנית 'הבימה' המוסקבאית, חנה רובינא. בשיטת החיזור האופיינית שלו ניסה וייצמן תחילה לעניין אותה בנושא הציוני: „יקירתי אנה דוידובנה", כתב לה ברוסית, „אני כותב להזכירך את שהסכמנו לגבי יום רביעי בשעה שש. אבכה נואשות אם לא תקיימי זאת... בכוונתי להעביר אותך אל אמונתנו – הדת היהודית".

ואולם די מהר נעלמה הנימה החינוכית, והשתלטה על המכתבים האהבה, שלא לומר ארוטיקה. „אם את רוצה לראות אותי, ואני אשמח מאוד על כך, היי טובה ושלחי איזו שורה למלון 'אמבסדור', או צלצלי ביום חמישי אחרי חמש". ובהזדמנות אחרת: „איש אחד הביא לי מגינת אמי בפלשתינה שני פרחים. אחד מהם אני שולח לך, וזה הדבר היקר ביותר שאני יכול להעניק לך".

הקשר ביניהם, שנמשך שנים ארוכות, ידע משברים אינספור. „זהו נסיוני האחרון ליצור איתך קשר", כתב אליה באחת הנפילות, „לא בגלל שאני נעלב, אלא (גרוע יותר) אני מתחיל לחשוש שאינך רוצה לקבל את מכתביי. אני מתגעגע אלייך, ותכופות חושב עלייך. אני עייף מהכל ומכולם. באהבה. חיים". הוא הוסיף להתראות איתה, גם כשהפכה לגברת הראשונה של התיאטרון הישראלי.

הבן האהוב נעלם עם מטוסו

ומייקי? מייקי היפה, הספורטאי המוצלח, האהוב, תאב־החיים, היפוכו הגמור של בנג'י, נותב בקפדנות אל המסלול האריסטוקרטי. הוא נאלץ „לתרגל נגינה בפסנתר עד כדי מיאוס", משום שאריסטוקרט ללא השכלה מוסיקלית לא נחשב בעיני אמו, וחבריו עברו ניפויים קפדניים. מגיל צעיר גילה מייקי כשרון למדעים ונטייה לטכנולוגיה, ובזכות אלה זכה לתשומת־לב מצד מאביו ולקיתונות של קנאה מצד אחיו, שחלם אף הוא, בשלב מסוים של חייו, להיות מדען.

בגיל 22 הוסמך מייקי למהנדס רדיו וחשמל, ושנה אחר־כך, בדצמבר 39', התגייס כטייס לחיל־האוויר המלכותי. בפברואר 42' נעלם מייקי עם מטוסו מעל מפרץ ביסקאיה, בין צרפת לספרד, ועולמה של ורה חרב עליה. היא התחילה להצמיד את כנפי הטייס של בנה אל כובעיה המסוגננים, ולא חדלה ממנהגה זה מאז ועד יומה האחרון. בעלה טמן בכיס בגדו את מכתבו האחרון של מייקי ונשא אותו קרוב ללבו עד יום מותו.

ארמון בארץ הנוראה

ב־1907 יצא חיים וייצמן לראשונה ליפו. כשחזר, סיפר לוורה על ארץ־ישראל המופלאה. „מה היה שם מופלא כל־כך", שאלה אותו. „האוויר", השיב לה. „האוויר צח כבדולח. צח כל־כך, עד שאפשר להביט אחורנית על־פני שלושת אלפים שנות היסטוריה".

ורה, כרגיל, היתה הרבה פחות רומנטית. ביקורה הראשון בארץ, ב־1919, גרם לה אכזבה תהומית. „הימים היו מאובקים ואפורים, ויללות התנים הפריעו את שנתה בלילות. הפגישות עם נשות העלייה השנייה ועבודתן המפרכת בכבישים ובבניין זעזעו אותה לא פחות מהפגישה עם הארץ הקשה. אפילו בחלומותיה הפרועים ביותר לא העלתה ברעתה, שתגור אי־פעם במקום הנורא הזה", כותבת שטייניץ. כששבה לאנגליה, הקימה ורה את ויצ"ו, במטרה מוצהרת „לקדם את רווחת הנשים והילדים בארץ־ישראל".

בקיץ 31' נאלץ וייצמן להסתלק מנשיאות ההסתדרות הציונית. הוא חתר לפשרה עם ממשלת בריטניה, שפרסמה שנה לפני כן את גזירות 'הספר הלבן', אך נתקל באופוזיציה ועמת מבית, שבסופו של דבר דרשה ממנו לפנות את מקומו, למשך ארבע שנים, לנחום סוקולוב. וייצמן ניסה למצוא ניחומים במדע, אך זו היתה משימה לא פשוטה, בהתחשב בעובדה שניתק מחכימיה לזמן כה רב. שלוש שנים אחר־כך הניח את אבן־הפינה ל'מכון זיו' (לימים 'מכון וייצמן') ברחובות, על שם בנם הצעיר של רבקה וישראל זיו, ידידיו עתירי־הממון, ששלח יד בנפשו.

למרות שנאתה של ורה לארץ המאובקת והמיוזעת, בשל אמונתו הציונית של בעלה, החליטו הווייצמנים לבנות את ביתם סמוך ל'מכון של וייצמן'. ורה זימנה לשם כך את אריך מנדלסון, מגדולי האדריכלים באירופה, וחילוקי־הדעות ביניהם נתגלעו כמעט מיד. „בדרך־כלל הייתי מנצחת", כתבה ורה, אך כשהגיעו לעיצוב־הפנים, הטילה הגבירה וטו מוחלט על טעמו של האדריכל. „את תקלקלי הכל", אמר לה מנדלסון הפגוע, והמענה שלה היה זריז: „קרוב לוודאי שכן, אבל אני צריכה לחיות בתוך הבית, לא אתה".

ב־1935 שב וייצמן לכהן כנשיא ההסתדרות הציונית, וורה הסתערה על מלאכת עיצוב הבית, כטעמה המלכותי. עתיקות נרכשו ב'סותבי'ס' ויצירות אמנות ב'כריסטי'ס'. קישוטים הושאלו מסמלי נסיכות וויילס.

הבריכה הפרטית הצמודה לבית ועיצובו הפנימי המרהיב עוררו את תרעומת היישוב היהודי. המצב בארץ באותה תקופה היה בהחלט לא קל. „ברצוני להודיעכם, שאין פרופ' וייצמן סובל התערבות זרה בענייניו הפרטיים", הגיבה ורה לאחת המחאות. מנדלסון לא סלח לה מעולם על הרס יצירתו, אך עד היום נחשב הבית לאחד היפים שנבנו אי־פעם בארץ.

מלחמת העולם השנייה הפרידה אותם מהארמון הרחובותי לחמש שנים. כששבו אליו, בנובמבר 44', שוב לא היו אותם אנשים. מותו של מייקי ריחף מעליהם כצל. וייצמן, מעשן כבד שבריאותו לא היטיבה איתו מצעירותו, הפך לאיש חולה, עייף וכבד־רואי. ורה היתה שקועה ביגונה ומילאה את הבית בתמונותיו של בנה המת. „אני יכולה לחשוב בשקט על מיכאל יקירי", כתבה, „לא ברור לי, אם אני חושבת עליו כחי או מת". „היא דיברה עליו ללא הרף", העירה בפניי אחת מעובדות הבית בימים שלפני כמעט 50 שנה. „את בנג'י לא הזכירה מעולם".

„מה את מדברת שטויות"

כשכינס בן־גוריון („שוות, אבל שמן מדיי", העירה ורה לזיכרונותיה) את מועצת העם במוזיאון תל־אביב להכריז על הקמת המדינה, רשמה ורה ביומנה, בחדרה שבמלון 'וולדורף אסטוריה' בניו־יורק: „10 בבוקר, הוכרז על הקמת המדינה היהודית בפלשתינה. שמה ישראל. לדעתי, היה עדיף השם יהודה... האם אני שמחה? לא. אני המומה מדיי מן המאורעות".

וייצמן, קודח מחום, העביר את היום ההיסטורי במיטתו, כשעורכו של אחד העיתונים התקשר בטלפון, וביקש את תגובתו על ידיעה שהגיעה אל שולחנו. ורה, שעמדה כהרגלה על המשמר ומיינה את השיחות שהגיעו אל בעלה, מיהרה לספר לו, שנבחר לנשיא מועצת המדינה הזמנית של ישראל. „מזל טוב, חיימצ'יק, עכשיו אתה נשיא", אמרה לו, ותיעדה את הרגע ביומנה. כל חייה המתינה ורה וייצמן לאותו רגע, אך בעלה הגיב ב„מה את מדברת שטויות".

זאת לא היתה, כידוע, שטות. חיים וייצמן אכן נבחר לנשיאה הראשון של מדינת ישראל, וכשהגיעו הנשיא ורעייתו לרחובות, הפך ביתם ל'בית הנשיא'. התקופה היתה תקופת הצנע בארץ, וורה, קרועה מגעגועים לכל מה שהותירה באנגליה („אני מרבה לבכות בחדרי השינה"), לא הצליחה להתנחם גם במשלוחי המזון היקר שהגיעו משווייץ ומאנגליה (על חשבונם הפרטי של הווייצמנים). היא התקשתה גם להיות לסמל, ללא תפקיד מוגדר, וכהדרגה יצרה לעצמה תחומי עיסוק. התמסרה לשיקום נפגעי מלחמה, ואת בריכת השחייה שלה פתחה בפני ילדים נפגעי שיתוק (אך קיבלה אותם תמיד בבגדים הדורים ובלחיצת יד עטויה כסיית־מרפק).

בריאותו של וייצמן הידרדרה, ובשנת חייו האחרונה הוא היה מרותק למיטתו, מטופל סביב השעון על־ידי אחיות פרטיות. „ורוצ'קה", אמר הנשיא הגווע לאשתו, „אין אדם יכול להילחם בבלתי נמנע".

מדי בוקר היתה ורה נכנסת לחדרו, מברכת את אחות־הלילה בברכת „גוד מורנינג", ואחר־כך מכנסת את עובדי הבית לקבלת הוראות. תמיד באנגלית, מריפה רוח צוננת. באחד ממפגשיה עם ילדים, בחוות הנוער הציוני, שמעה אותה אחת התלמידות מדברת אנגלית, וקראה בקול: „המלכה שלנו לא יודעת עברית!", ומשה קול, שכיהן ברבות הימים כשר התיירות, והיה ראש 'עליית הנוער' ב־1942, כשוורה פרשה מראשות ויצ"ו, והפכה לנשיאת 'עליית הנוער', אמר בעניין זה: „ורה לא למדה עברית, וזה הקשה מאוד על קשריה עם העם".

הקבר השאיר אותה בישראל

ב־9 בנובמבר 52' עצם הנשיא הראשון את עיניו, חבוק בזרועות אשתו. יומיים לאחר מכן נקבר בטקס ממלכתי. כשתמה ההלוויה יצאה ורה, כהרגלה מדי 11 בנובמבר, אל בית־העלמין של הצבא הבריטי ברמלה, כדי להניח זר על מצבת החייל האלמוני, לזכר בנה מייקי. כתמיד, היא הניחה זר גם על קברו של חברו, מייקל קלארק, שנרצח בידי ערבים.

„מאז נפטר בעלי, אני חולמת עליו כמעט מדי לילה", רשמה ביומנה. „ועל מיכאל חלמתי רק פעם אחת בעשרים שנה... משערת אני, שבן לעולם אינו מת לאמו".

כשנשאלה, כעבור שנים אחדות, מדוע נשארה בארץ, שמעולם לא למדה ולא הצליחה לאהוב, ענתה ורה: „הקבר. הוא הצמידני אל ישראל", והלכה להדליק את האור בחדר־העבודה של וייצמן, כמנהגה מדי ערב. את החדר הותירה כל השנים כפי שהיה בחייו: משקפיו מונחים על השידה, המגבות, הסבון ומברשת השיניים בחדר הרחצה מחופה־השיש.

ובסוף 1958, כששמעה שמזכ"ל האו"ם דאז, דאג האמרשלד, יבקר במכון אך לא ייכנס לביתה, מיהרה לכתוב אל מאיר וייסגל, מארחו: „למותר לציין, שארוחה לכבוד מזכ"ל האו"ם צריכה להיערך בבית וייצמן, ואני צריכה להיות המארחת... אבקשך להבא לא להשמיט את שמי בשום טקס שייערך במכון הנושא את שם בעלי...". וייסגל, אגב, השיב לה בחריפות: „אם אומר שתוכן מכתבך הפתיעני, תהיה זו לשון המעטה. נדהמתי. אין בפי מלה אחרת לתאר זאת. אילולא היה זה מכתבך, הייתי שולח את הכותב לכל הרוחות... אם יש לך תלונות, ובוודאי יש לך, הפני אותן בבקשה אל משרד ראש הממשלה...". אך לא אשה כוורה תרים ידיים: „יד וייצמן כולו הוא ביתי. כאן אני לא אשה, אלא גברת חיים וייצמן, ומובן מאליו שהמארח היחיד שהיה בא בחשבון, הוא אני".

הסוף

בשנותיה האחרונות סבלה ורה וייצמן מבעיות לב, ושמיעתה כבדה מאוד, אך היא הרבתה להזמין שגרירים ואנשי החברה הגבוהה למשחקי ברידג'. „הזמנה לברידג' עם הגב' וייצמן", כותבת הביוגרפית שלה, רבקה שטייניץ, „נחשבה בעיני מקבליה כצו מלכותי, הדוחה כל תכנית אחרת".

ואולם, 14 שנים לאחר מות בעלה נפטרה ורה וייצמן דווקא בלונדון, בעת ששהתה שם באחד מביקוריה הרבים (כל אימת ששבה מנסיעה, אגב, היתה רושמת משהו בחדר־האורחים של הארמון). הקיץ הלוהט של 1966 הניס אותה לעיר האהובה עליה מכולן, וכשהיא בת 85, נפטרה שם. היא נטמנה לצד בעלה, באחוות הקבר שבגן הגדול למרגלות ארמונם.

„האשה היפה ביותר בארץ"

„ברומה להבסבורגים, היא חשה בידיד ויריב כאחד. ברומה להוהנצולרים כוח למשרתים, וברומה לבורבונים לא היתה לה היכולת לסלוח או לשכוח", תיאר אחד ממקורבי הווייצמנים את תמצית נשמתה של חור מעלתה, הגברת הראשונה של העם היהודי ומדינת ישראל, שנקלעה באקראי אל עין ההיסטוריה הציונית, ובעל־כורחה לקחה בה חלק.

פרופ' אלברט איינשטיין הקדיש לה תמונה, לאחר מסע משותף לארה"ב, ב־1921, וכתב עליה: „למלכתנו השנונה, בידידות והוקרה ללא גבול". רוברט גרייבס, סופר והיסטוריון, כתב: „היא כעין מלכה־אם גדולה של הארץ". פרופ' ד"ה ברגמן, אמר לה ב־1966, שנת מותה: „סבור אנו, שאת האשה היפה והמיוחדת ביותר בארץ". ומאיר וייסגל, מי שהיה יד־ימינו של וייצמן, אמר עליה פעם: „גברת וייצמן דיברה רק עם אלוהים, כשהואילה בכלל לדבר". ■

היא היתה סבתא אוהבת

נכד, דייויד וייצמן

דייויד וייצמן, 55, נכדה היחיד של ורה, פרש לפני שנתיים, לאחר 26 שנות עבודה, מהבי.בי.סי, והוא היום גימלאי, במסגרת תכנית לפרישה מוקדמת מיוחדת, שהציעה תחנת הרדיו לוותיקיה לצורך רה־ארגון. עיקר עיסוקיו היום הם ריצות מרתון וקריאת ספרי היסטוריה. הוא נישא פעמיים ואב לשניים – לואיזה ודניאל – וסב לשניים.

„הזיכרון הראשון שלי מסבתי", מספר דייויד וייצמן בשיחה טלפונית מרידינג שבבריטניה, „הוא כשראיתי אותה אחרי המלחמה. הייתי בן שש בערך, כשהיא לקחה אותי לארוחת בוקר במלון דורצ'סטר.

אחר־כך נהגתי להצטרף אל סבא וסבתא בחופשות שלהם בשווייץ. סבתא לא יכלה לסבול את מזג־האוויר הקשה בישראל, בעיקר בקיץ, ואהבנו לטפס בהרים. סבא היה אמנם חלש, ולא יכול להתרוצץ יותר מדיי, אבל הוא אהב מאוד את סוג החופש הזה. אני זוכר, שהיא דאגה מאוד להופעה שלו, והקפידה על החליפות שלבש. פעם היא אף העירה לו על כך שבן־גוריון לא טרח להוסיף עניבה לתלבושתו".

– היא היתה קרה ומנוכרת אליך, כמו שמתארים אותה אחרים?

„לא. היא לא היתה קרה. היא היתה סבתא אוהבת, ולגמרי לא מרוחקת. היינו ביחסים מאוד טובים. אני מניח, שבגלל מעמדה הפורמלי היו לה גם צדדים אחרים. את אלה לא הכרתי. אני אהבתי לבלות בחברתה, אם כי אינני זוכר כרגע קוריוזים מיוחדים".

– ביקרת בישראל?

„כשסבתי נפטרה הייתי בהלוויה. חודשיים אחר־כך הגעתי לישראל שוב, לחופשה קצרה של שלושה שבועות, ומאז לא חזרתי, כי הייתי עסוק בעבודתי ובגידול ילדיי".

– היו לך אי־פעם תכניות לעלות לישראל?

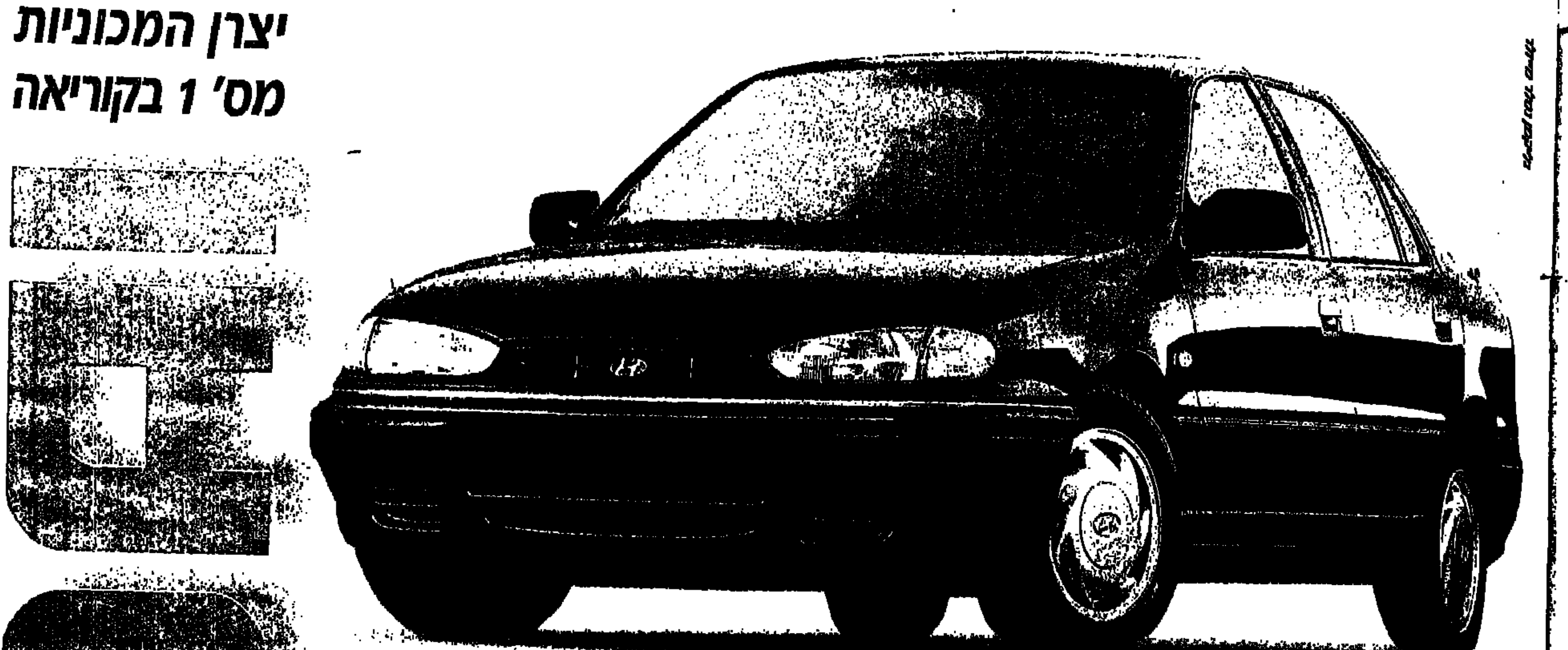
„אני חייב להודות שלא. אני קשור לבית ולמשפחה שלי באנגליה. ילדיי וגם ילדיה של אשתי השנייה, אן, חיים כאן".

– תגיע לביקור?

„לא בעתיד הקרוב. למרות שפרשתי לגימלאות, אני עדיין עסוק מאוד. יחד עם זה אני קורא על המתרחש בישראל, ומעורכן מאוד. קשה לומר שאני אופטימי ממה שמתרחש באיזור שלכם, אבל אני מקווה שייצא משהו מההסכם עם ערפאת".

– אתה בקשר עם הנשיא וייצמן השני?

„אני מניח שהוא עסוק מדיי. כשנבחר, שלחתי לו מכתב ברכה".

„רוב החברים שלי הגיבו ב'תיזהרי!', כי ינסו להוציא ממני סודות מדינה, והילדים שלי ייתקלו בבעיות של סיווג בטחוני בצבא"

צילומים: אסנת קרסננסקי

דפנה וגברי בנאי. „המטרה חשובה יותר מהפרטיות שלי"

מגששת אחרי השלום

סמדר פרי

דפנה בנאי היא לא רק אשתו של גברי מהגשש, אלא גם אחת הכלות של פרס 'המרכז הבינלאומי לשלום'. זה התחיל בטרמפ חזרה מאסיפת־הורים ובליכודניק מאריאל, שהניחו לו לדבר, ונמשך ב'גשר לשלום', 'שלום עכשיו' ו'נשים למען השלום'. רק מההפגנות של 'נשים בשחור' דפנה בנאי מתחמקת, כי היא לא מסוגלת להתמודד עם היריקות והקללות

ברי לא נכח גם בטקס הענקת הפרס. גם כשהפגישות מתקיימות בביתו, והוא מסייע לדפנה למרוח את הכריכים ולסדר את הכיסאות במעגל גדול בסלון – לפני שמתחילים להגיע האורחים, הוא יוצא למרפסת, מתיישב בפינה נסתרת ומאזין מבחוץ. אף פעם אינו מתערב.

לדפנה לקח יומיים להסכים להיחשף בעיתון. „עד היום הקפדתי לא להתראיין", היא אומרת, „והשתדלתי שלא יכתבו עליי ולא יצלמו אותי. אני גם לא הולכת לפרמיירות ופתיחות. זה מביך אותי. עכשיו החלטתי, שהמטרה חשובה יותר מהפרטיות שלי. הגיע הזמן שיידעו עלינו. אנחנו קבוצה קטנה של אנשים לא מעשיים, בלי תקציב לפרסום, ואנחנו רוצים להרחיב את המעגל".

■■■

לפני שלושה שבועות עלתה דפנה בנאי לראשונה, נרגשת מאוד, על הבמה. במה קטנה מאולתרת, במרתף של מלון 'רמאדה' בתל־אביב, אבל במה. פרס כספי בסך 5,000 דולר הוענק לה ולעוד ארבעה מחבריה בקבוצת 'גשר לשלום', על־ידי 'המרכז הבינלאומי לשלום', בזכות חודשים ארוכים של עשייה שקטה ועקשנית למען קירוב לבבות בין יהודים לערבים, ישראלים לפלשתינאים. על ארגון מפגשים בין יהודים וערבים, על יצירת דיאלוג, על התגייסותם לסייע בכל פעם שקיבלו פנייה. חברי 'גשר לשלום', נימקה ועדת הפרס את החלטתה, פעלו מייד לאיסוף בגדים, מזון, צעצועים, והבאתם למקומות שמהם יצאה בקשת העזרה.

אחד מעמיתיה של בנאי לזכייה בפרס, חוסיין ג'אבר, מנהל בית־ספר מטייבה, קרא שיר שכתב בעברית מליצית. שיר לשלום, כמובן. על חיים ביחד ועל מחיקת השנאה. היו נאומים, צלם צילם, אבל למחרת לא כתב על כך איש אף מלה בשום עיתון. חברי 'גשר לשלום' לא נעלבו. הם רגילים לפרופיל נמוך. בעוד שבוע הם יתכנסו להחליט מה יעלה בגורלם של 5,000 הדולרים.

בנאי, בחולצת לבנה עם מכנסי ג'רב ומקטורן חומים („השביעו אותי שלא אבוא בג'ינס"), סיימה את חלקה בטקס בזריזות האופיינית. כשקראו בשמה עלתה לבמה, לחצה את ידיהם של שר המשפטים לשעבר חיים צדוק ושל פרופ' ניצה שפירא־ליבאי, ומיהרה להיעלם.

הגשש גברי נשאר, כאמור, בבית. „אני מרגיש שותף מלא לפעילות של דפנה, אבל אני לא הולך למקומות, שיש בהם קהל גדול שאני לא מכיר. אני לא מסוגל להתגבר על פחד הקהל", הוא אומר אחרי 25 שנה על הבמה, „או אני לא הולך למקומות שיש בהם הרבה אנשים שאני לא מכיר".

„אני משתתפת בכל המפגשים, בהפגנות, מארחת בבית יהודים וערבים, וגברי הוא השותף הסמוי", מסנגרת עליו רעייתו. „הוא עוזר לי להכין את הכיבוד, מכין קפה בקנקנים, וכשהאורחים באים הוא הופך ל'נעדר־נוכח'. יושב על המרפסת במקום שאיש לא יכול להבחין בו, ומקשיב. נושאי השיחה שלנו מעניינים אותו מאוד".

שייקה, פולי וגברי הקפידו כל השנים להיות מזוהים עם הקונצנזוס הלאומי. שנים ארוכות השביח

7 ימים 13.5.94 ג' בסיון תשנ"ד

האיש שהמציא אותם, אברהם רשא (פשנל'), שלא יתעסקו בפוליטיקה. שיוכלו לצחוק על הכל, מכולם, ושכולם יקנו כרטיסים, וימחאו כפיים. גם אחרי הבחירות של 88', שבהן הובילו הגששים את תשדירי הבחירות של 'העבודה', הם הצליחו לשמור על מעמדם הכלל־ישראלי. את דפנה בנאי זה לא סגר בבית: „הם יודעים על הפעילות שלי, וזה לא עורר מעולם בעיה. אני מקווה שככה זה יהיה גם הלאה".

– ניסית להביא לאחת הפגישות את הנשים של סולי ושייקה?

„לא".

■■■

דפנה בנאי נולדה לפני 44 שנים בווילס. אביה נפטר כשהיתה בת שנתיים, אמה נישאה מחדש, והמשפחה עלתה לישראל והשתקעה במרכז תל־אביב. האם, אירמה ביור־לוי, הפכה לאחת הדיילות הראשונות של 'אל על'. „אני אחת התלמידות הגרועות שבית־ספר 'תל־נורדאו' הוציא אי־פעם. הייתי ילדה שקטה ועצורה. כל הזמן קראתי וחלמתי. אני חושבת, שאנשים בכלל לא ידעו על קיומי. באחד מימי ההורים, המחנכת המליצה שאלמד להיות ספרית. כעבור שנים היא היתה אסיסטנטית שלי בחוג לחינוך מיוחד באוניברסיטה, וזה היה קטע נחמד".

בבית קיבלה חינוך ימני, עם עיתון 'חרות' כל בוקר והערצה עיוורת למנחם בגין. „בצבא, מיד אחרי מלחמת ששת־הימים, הייתי הכי קיצונית במשפחה. הדמות הנערצת עליי היתה גאולה כהן. אם התפתח ויכוח, הייתי ישר צועקת שאסור לנו להחזיר את השטחים. הייתי בטוחה, שהפלשתינאים שמחים שכבשנו אותם".

אחרי השחרור היא נסעה לקנדה, חזרה והלכה לאוניברסיטה. „אני מניחה, שאז העיניים שלי התחילו להיפתח, והחלו להתעורר הספקות, אבל לא עשיתי כל מאמץ להתקרב אל הצד השני. הערבים היחידים שהכרתי היו אלה שסחבו לי את הסלים מהסופרמרקט או ניקו לי את המכונית. זה סיקרן אותי, אבל היה מחסום. וגם אילו רציתי, לא ידעתי איך מתקרבים אליהם".

נילי, אמו של אחד מבני הכיתה של אורי, בנו של גברי בנאי מנישואיו הראשונים, היא שהביאה את דפנה לפני תשע שנים אל 'גשר לשלום'. „היא נתנה לי טרמפ הביתה אחרי אסיפת הורים וסיפרה, שהיא משתתפת במפגשים בין יהודים לערבים בדירות פרטיות, ושבאותו ערב הם יתארחו בביתה. כנראה שגיליתי סקרנות, כי היא הזמינה אותי להשתתף בפגישה, וזאת היתה חוויה מיוחדת במינה.

„היו שם 40 או 50 יהודים, שבאו לשמוע הרצאה של משורר ערבי. אחד האורחים היה חבר מרכז הליכוד, שהתגורר באריאל, וגם כשהוא הציג את עמדותיו ודיבר על ארץ־ישראל השלמה, אף אחד לא הפריע לו. התווכחו איתו, אבל לא התנפלו עליו. ישבתי בפינה מכונסת בתוך עצמי, וזה היה חלם. במובן החיובי. נפתח בפניי, כמו שאומרים, חלון לעולם חדש. מיד נתפסתי לעניין".

החברים שהיא חלקה איתם את חוויות המפגש הראשון בעיקר הזהירו אותה. „אני, הסגורה והביישנית, לא הפסקתי לדבר בהתרגשות עם כל מי שפגשתי על הלם המפגש בין יהודים וערבים, והחברים שלי הגיבו לרוב ב'תיזהרי' הזהירו אותי, למשל, שינסו להוציא ממני סודות מדינה, ושהילדים שלי ייתקלו בבעיות של סיווג ביטחוני בצבא.

„גם גברי והילדים לא התלהבו. אצל הילדים (אורי, 24, שהולך בדרכי אביו, והפך לשחקן; יסמין בת ה־22, דיילת ב'אל על' כמו סבתאו ובועז, 16.5, תלמיד תיכון), נדמה לי שהיה גם חשש מפני 'מה יגידו החברים'. עם אורי יש לי יחסים קרובים במיוחד, אבל הוא עסוק בענייניו, יסמין מזדהה יותר, ובועז עדיין מתגונן. נראה לו, שהדעות שלי קיצוניות מדיי, יש לו בגללי הרבה ויכוחים עם החברים שלו".

■■■

אבל, כל מי שניסו להפחיד אותה, נכשלו, ואורנה בנאי נמנית היום בין הפעילים המרכזיים של 'גשר לשלום'. המפגשים שלהם מתקיימים בתדירות של אחת לחודש־חודשיים, פעם בבית של יהודי, ופעם בבית של ערבי. יש 200 חברים קבועים מכל רחבי הארץ, משני העמים, ובתוכם גרעין קבוע, אשר מונה כחמישים יהודים וערבים. כל אחד מוזמן להביא עימו למפגש אורח, ולרוב נוטלים בהן חלק בין שמונים למאה משתתפים. אף אחד מהם איננו אישיות מפורסמת, כולם 'סתם' אנשים. אזרחים מהשורה. המכנה המשותף ביניהם: רצון להידבר, להסיר מחיצות, למוטט חומות.

דפנה בנאי, חברת המזכירות, מנסחת את מכתבי ההזמנה, מדפיסה אותם על המחשב, שולחת בדואר, וטורחת לצלצל להזכיר. כל משתתף משלם חמישה שקלים לכיסוי הוצאות האירוח („זה אף פעם לא מספיק"), והמרצים מופיעים בהתנדבות. כמובן: פעם יהודי, פעם ערבי.

דפנה: „אצלי בבית התארח ח"כ האשם מחמיד, שהיה אז ראש עיריית אום אל־פחם, והעיתונאי רני רובינשטיין, המסקר את השטחים. למפגש האחרון שלנו הוזמנה מגורשת שחזרה לפני בערך חודשיים, ואני מודה שהקשבתי לה ברגשות מעורבים. מצד אחד, הרגשתי רע עם הגירוש. מצד שני, אני לא מאמינה שגירשו אותה בלי סיבה".

– מה קורה בפגישות?

„הדינמיקה בין האנשים חשובה לא פחות מתוכן הדברים שהם אומרים, ולכן לא מוזמנים כמעט אף פעם פוליטיקאים. אנחנו מתמקדים בהיבט האנושי. שאנחנו והערבים נכיר זה את זה כבני־אדם, ושנלמד לשוחח. עבורי הם כבר לא קולקטיב. זה כבר לא 'הערבים'. לכל אחד יש שם ובעיות, וצריך להתמודד עם הבעיות הללו. לצערי, אני מרגישה מצדם הרבה יותר נכונות להגיע להידברות מאשר אצלנו".

חברתה הטובה ביותר של בנאי ב'גשר לשלום' היא תאגריד שוויטה מטירה, מתרגמת סימולטנית מערבית, בטלוויזיה העברית. דפנה: „אנחנו חברות במלוא מובנה של חברות אמיתית". תאגריד: „החברות בינינו נולדה בהדרגה. לאט לאט קלטנו אחת את השנייה, והיום נוח לי מאוד לשוחח איתה, כי היא הגיונית, נעימה, גלויה וברורה. זאת חברות לכל דבר. הבתים שלנו פתוחים, אנחנו מתייעצות, וגם הבנים שלנו, בועז וסאדי, שהם בגיל זהה, נפגשים.

„הפעילות שלנו ב'גשר לשלום' נותנת לי את התקווה לחיים מסוג אחר. הצטרפתי לפני שבע שנים, כשביקשו ממני לארח קבוצה של יהודים, והזמנתי אותם לארוחת־צהריים בביתי. היום אני מרגישה, שעם כל החושך מסביב ביחסי יהודים וערבים, יש אפשרות שונה".

■■■

ה'גשר לשלום' הוביל את דפנה בנאי („עקרת־בית לא מתוסכלת וסוכנת־נסיעות מתוסכלת") לפעילויות נוספות במלחמה על השלום. היא משתתפת בהפגנות של 'שלום עכשיו', פעילה באירועים של 'רשת – נשים למען השלום' ונהגה, עד שנשברה, להתייצב בימי שישי בחולצת טריקו שחורה עם ה'נשים בשחור' באחד הצמתים. „אני מעריצה את הנשים בשחור על ההתמדה שלהן, אבל לי כבר אין כוח לעמוד בהשפלה הזאת. דוחפים אותנו, יורקים עלינו, מקללים.

„כל יום שישי אני לובשת חולצה שחורה, ומוצאת לעצמי איכשהו עיסוק אחר. גם גברי מפציר בי שלא אלך. הוא יודע, שאני לא מסוגלת להתמודד עם ההערות המעליבות. כבר צעקו לי 'זונה של ערפאת', ואיימו עליי. היה לי קשה במיוחד כשניגש אליי גבר מבוגר, הציג את עצמו כניצול־שואה, ואמר לי: 'אילו עברת מה שאני עברתי, לא היית עומדת כאן'".

בשבוע שעבר, שעתיים בלבד אחרי שחתמו בקהיר על ההסכם, היא כבר היתה במחסום ארז, להניף דגלי ישראל ואש"ף. „באנו בערך מאתיים איש והפרחנו בלונים בכחול־לבן. כשהפלשתינאים שבאו ממול ביקשו את דגל ישראל, חששתי לרגע שהם מתכוונים לשרוף אותו. קשה לי עם הפלשתינאים. אבל הם לא שרפו".

■■■

לפחות יומיים בשבוע עוזבים דפנה וגברי את הבית ברמת־אביב ג' אל בית־העץ שלהם בעין־הוד. לפעמים אחד הילדים, או שלושתם, מצטרפים. „גברי הוא החבר הכי טוב שלי, ואנחנו מבלים הרבה לבד ביחד. מטיילים, משוחחים, מארחים. יש לנו תכנית, לעבור לגור באופן קבוע בעין־הוד, אחרי שהילדים יעמדו ברשות עצמם, וגברי יעבוד פחות. אני אוהבת את הנופים, הפרחים, הריחות בעין־הוד ובסביבה. איצ'ה ממבוש הזמין אותנו לפני שבע שנים לארוחת צהריים, הסתובב איתנו בכפר, הראה לנו בית, ומיד נדלקתי".

בשבוע שעבר, לראשונה, הם יצאו לכפר הערבי הסמוך, עין־חוד. דוד גרוסמן הקדיש ב'הזמן הצהוב' פרק מזעזע לאומללות של תושבי הכפר, שנמחק מהמפה אחרי מלחמת השחרור, למרות שהוא קיים זה דורות. דפנה: „לא חל שם מאז שום שינוי. עדיין אין חשמל, אין מים זורמים, אין מרפאה. אין אפילו כביש. בבית־הספר שלהם יש רק שתי כיתות. המוכתר של עין־חוד אמר לנו: 'אני מצפצף על הבעיה הפלשתינית, כי אנחנו חיים בתוך מדינת ישראל, בתנאים הרבה יותר גרועים'.

„זה מדגים את מה שאני חושבת דווקא עכשיו, אחרי שנחתם ההסכם עם ערפאת. יהיה לפעילות שלנו משנה תוקף. זה הזמן להתחיל לפתור את הבעיות שלנו עם ערביי ישראל, שחיים בתנאים איומים, ומטאטאים את הבעיות שלהם מתחת לשטיח". ■

„אנחנו מתמקדים בהיבט האנושי. שהערבים יכירו אותנו, ואנחנו אותם, כבני־אדם. לצערי, אני מרגישה מצידם הרבה יותר נכונות להידברות מאשר אצלנו"

עם החברה הטובה, תאגריד שוויטה. „לאט לאט קלטנו אחת את השנייה, והיום זאת חברות לכל דבר"

גברי: חבל שאין להם כוח

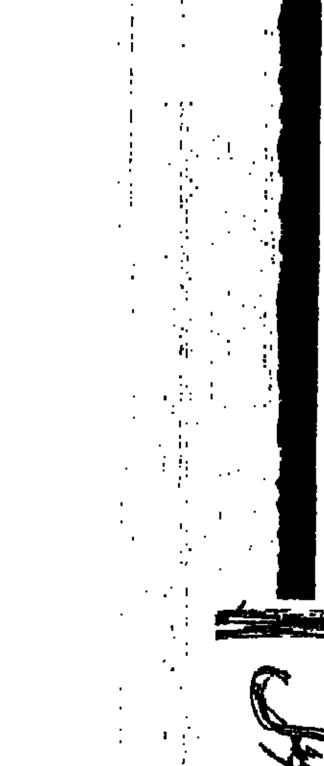
„אני מברך על מה שדפנה עושה, אבל נדמה לי שהפעילות של 'גשר לשלום' נאיבית מדיי. זאת קבוצה קטנה, בלי כוח, בלי כסף, בלי שיורעים עליהם. הפעילות שלהם יפה, והכל נעשה באהבה, אבל הם חלשים, ולכן לא יצליחו לשנות את המציאות. הלוואי שהם היו יכולים להשפיע".

– הפעילות שלה עלולה אולי לעשות לך בעיות בקהל מסוים.

„אין לי שום בעיה עם הפעילות של דפנה, להיפך. אני מעמיד לרשותם את הבית, קונה מצרכים, ממלא תרמוסים בקפה. כשהאנשים באים, אני מפנה עבורם את השטח. שלא אפריע".

– ואתה?

„אילו יכולתי להתגבר על הסלידה שלי מפוליטיקה, הייתי מצטרף ל'שלום עכשיו' או למרצ".

מעקב '7 ימים' ריאות חדשות הושתלו לילדה רות אטון

„קצת פחדתי לפני הניתוח, אבל התגברתי"

אילת נגב

800 אלף דולר נאספו בעזרת הציבור, אחרי פרסום הכתבה ב'7 ימים', והניתוח נערך בימים אלה בבית־החולים לילדים בסנט־לואיס ● האב, בן אטון: „חיי בתנו ניצלו. כשנחזור, בעזרת השם, נחגוג עם כולם"

ו היתה שעת בוקר מוקדמת בארצות־הברית, כאשר בן אטון הרים את הטלפון שליד מיטת בתו רות, בבית־החולים לילדים בסנט־לואיס. „רות מרגישה ממש טוב", הוא אמר לי בשמחה. „אמנם אתמול היו סימנים קלים של דחייה, אבל התגברו עליהם מיד עם תרופות. היא מסתובבת במחלקה כבר בלי צינור החמצן, שאליו היתה רתוקה בשנים האחרונות. היא מרגישה כמו ילדה חדשה".

ב־25.2.93 התפרסם ב'7 ימים' סיפורה של רות אטון, תלמידת כיתה ג' ממבשרת־ירושלים, אשר נולדה עם מחלת סיסטיק־פיברוזיס, מחלה גנטית הגורמת להרס הריאות. „אלוהים, תגומת", כך אמרה אז רות, ילדה פיקחית ויצירתית. היא נעמדה ליד החלון בכיתה, ושאלה את אלוהים מה עליה לעשות, כדי שהקללה תתבטל. „אמרנו לה שזה לא קשור לשכר ועונש, אלא שלכל אדם יש התמודדות משלו", אמרה אמה. יחד לחמו בכאבים ובייאוש, באותיות של סיסמאות פוליטיות, מילאה רות את חדרה בשלטים: „ריפוי עכשיו", „הכאב משחית", „הלאה הייאוש". באותיות סגולות, חתמה חוזה עם רופאיה: „אני רות היפה החכמה והתמורה בת ה־8, מתחייבת בזאת לסייע באופן פעיל בהבראתי, כפי שעשיתי בהצלחה רבה עד כה".

לפני חודשים אחדים הידרדר מצבה של רות, ורופאיה כבר החלו להכין את ההורים לקראת תגרוע ביותר. כמעט באורח נס חל שיפור, אך היה ברור, שהוא זמני. „חשבתי לעצמי, הצלנו אותה, אבל בשביל מה? מקסימום עוד חצי שנה של סבל?" נזכר רופאה, ד"ר איתן כרם. „היה ברור שהחלפת הריאות הפגועות שלה היא הפתרון היחיד, ורציתי לעשות הכל, כדי לנצל את פסק־הזמן".

השתלת ריאות בילדים היא עניין חדש ומסובך, והדבר לא נעשה בישראל מעולם. המקום היחיד שהיה מוכן לקבל אותה, היה בית־החולים לילדים בסנט־לואיס בארה"ב. המחיר: 800 אלף דולר. סכום שאינו בהישג־יד לשום אדם, ובוודאי לא לרחל ולבן אטון, הורים לחמישה, שניים מהם חולי סיסטיק־פיברוזיס. החל מירוץ נגד הזמן: לאסוף את הכסף, לפני שמצבה של רות יחמיר, עד שגם ניתוח לא יועיל.

רות אטון, לפני הניתוח. היום, „כמו ילדה חדשה"

בעזרת הציבור נאסף הכסף עד תום. כיום אין עוד צורך בתרומות. לפני שבועות אחדים טסו רות, אמה רחל וד"ר כרם לבית־החולים. כאשר ראו אותה הרופאים ובחנו את מצבה, החליטו לקדם אותה מהמקום השישי ברשימת הממתינים למקום הראשון. מכיוון שעדיין ההמתנה לריאות מתאימות יכלה להימשך חודשים, הוחלט שגם אביה וארבעת הילדים האחרים יבואו לארה"ב, ויקנו לרות ביטחון. קרדיולוג יהודי העובד בבית־החולים, העמיד דירה שבבעלותו לרשות משפחת אטון. הילדים, מגיל 4 עד 12, החלו ללכת למוסדות חינוך. רות התייצבה בכל יום בבית־החולים לשעות של פיזיותראפיה, כדי לחזק את שרידי החזה, לקראת הניתוח המסוכן.

ב־26 באפריל לפנות בוקר הוזעקה רות לבית־החולים. נמצאו ריאות שמתאימות לה, מילד בן ארבע וחצי שנפגע פגיעה מוחית, והוריו הסכימו לתרום את אבריו.

הניתוח החל בחמש לפנות בוקר. בעשר וחצי כבר יצא רופא מחדר הניתוח ובישר להורים, שהכל הסתיים בהצלחה. כעבור שלושה ימים כבר נותקה ממכשיר ההנשמה. שבוע אחר־כך, כבר הלכה על רגליה.

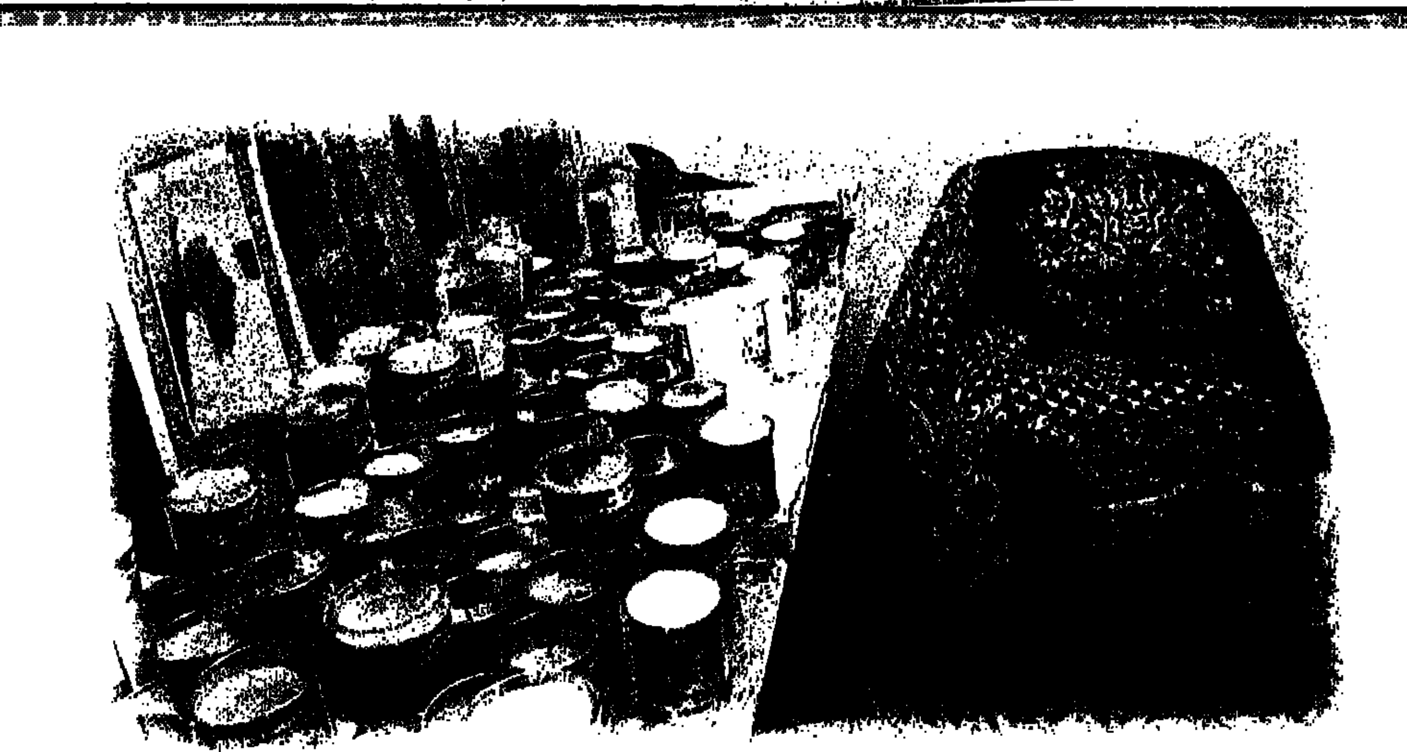
רות לוקחת את הטלפון, וקולה, מסנט־לואיס לירושלים, נשמע צלול וחזק: „קצת פחדתי לפני הניתוח, אבל התגברתי. התעוררתי מהניתוח וקצת כאב לי, אבל זה עבר מהר. לפני הניתוח, החלום הגדול שלי היה שאוכל לעלות במדרגות כמו כל ילד. והנה השבוע עשיתי יותר מזה: רכבתי על אופני־כושר בבית־החולים במשך חצי שעה! אמרו לי, שזה כמו רכיבה של 15 ק"מ. אני עושה הרבה התעמלות. את זוכרת איך ציירתי את הריאות החולות שלי, עם החיידקים הרעים שזוללים פופקורן של ליחה? אז עכשיו ציירתי ציור חדש של הריאות הטובות, הנקיות".

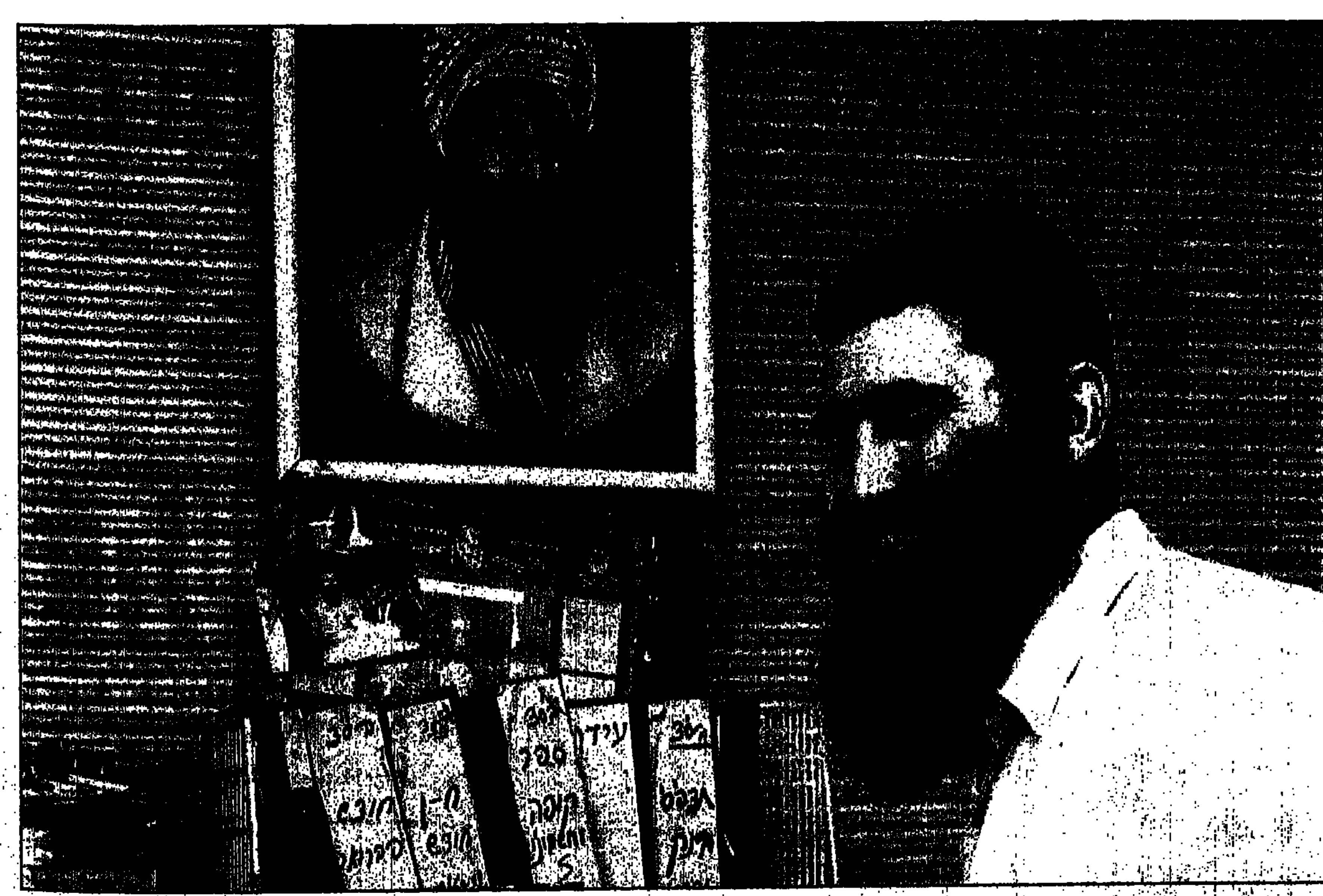
רות צריכה להישאר למעקב בבית־החולים עוד שלושה חודשים. כל חייה תצטרך לקחת כדור יומי של ציקלוספורין, נגד דחייה. אך בזכות הניתוח חייה היו לה לשלל, כיוון שהגן של סיסטיק־פיברוזיס לא נמצא עוד בריאות שלה, היא לא תתמלא עוד ליחה, ותוכל לנשום בלי סכנת חנק.

„רק בנדיבות לבו של הציבור הישראלי ניצלו חיי בתנו", אומר בן אטון. „כשנחזור עם הילדה, בריאה ושלמה, בעזרת השם, אנו רוצים לחגוג עם כולם. בינתיים, תודה". ■

כיסא הפלאים

עמוס נבו

ויקטור ועקנין. „ראיתי נשים גלויים, ועם עובדות קשה להתווכח"

צילומים: אפרת בלוססקי

סיפורים מופלאים מתגלגלים בצרכנייה של ועקנין באשדוד, ומכל העולם עולים אליה לרגל, לגעת בנס. גם ה'וול־סטריט ג'ורנאל' בוושינגטון דיווח בעמודו הראשון על הכיסא המופלא, שכל מי שיושבת עליו נכנסת מיד להריון

„האווירה המסתורית בצרכנייה והכיסא הזה עשו לי משהו. ואני, שתדע, אתאיסטית גמורה. ישבתי על הכיסא והרגשתי, שעומד להיות לי בן ושהוא יהיה גיבור. פתאום הישיבה הזו שחררה אצלי בפנים משהו"

צרכנייה של ארון ועקנין באשדוד העסקים יגעים, ואלמלא הכיסא, אומר ארון ועקנין, כבר היה סוגר מזמן. בקושי הוא מרוויח, ההפסדים גדולים. בנסי־נסים העסק מתקיים, והכל בזכות הכיסא ששלח לו אלוהים, הוא אומר. „הנה, רק אתמול היה פה זוג חרדי מצפת, חשוך־ילדים, שבאו להתפלל לבן. ישבו על הכיסא, והבעל, שבמשך שלוש שנים סחב רגל נפוחה, שהרופאים לא הצליחו לרפא, קם למחרת עם רגל בריאה. ועל זאת מבני־ברק, שתשע שנים לא הצליחה להביא ילדים, ובאה אליי לצרכנייה, ישבה על הכיסא ותיכף נקלטה להריון, שמעת?"

סיפורים מופלאים מתגלגלים בצרכנייה של ארון ועקנין באשדוד, ומכל העולם עולים אליו לרגל לראות את הפלא ולגעת בנס.

„בכבוד, בכבוד", מקבל ויקטור את הבאים. הם מפתחים רגליהם בין ארגזי עגבניות והררי נייר טואלט, ושם, בסוף הדרך, מאחורי הווילון, נגלה הכיסא. כיסא משרדי פשוט, רגליו מניקל, ומושבו בד אדום. ויפה מדליקה נר ומתפללת למען עם ישראל.

כמו מקדש קטן הקים ויקטור לכיסא בקצה הצרכנייה. הוא העמיד אותו על בימה קטנה, מכוסה שטיח, ועטף אותו בבד פרחוני. בצד דולקים נרות־נשמה, וריחם מתערב בריחם החריף של חומרי הניקוי. ארון־קודש קטן בכניסה, קופת צדקה, ספרי תהילים וספרי סגולות ותמונות של רבנים. מקרר ישן מטרטר ברקע, חתול רעב מיילל.

עוד מעט ייכנסו מיכאל ודליה מעפולה. שמעו על המקום ובאו להיוושע. שבע שנים נשואים, שבע שנים שכים לילד. „הבעיה היא אצלי", אומר מיכאל, „כבר עברתי כמה ניתוחים, ושום דבר לא עזר". איפה לא היו. אצל טובי הרופאים, אצל גדולי הרבנים, אין קבר צדיקים שלא פקדו, אין קמיע או סגולה שלא ניסו. „ואפילו הייתי מצטרף אל מוהלים בעבודתם, כי אמרו לי שזו סגולה".

יושבים על ספסל קטן, כמו בתור לקופת־חולים, ואומרים תהילים. טיפין־טיפין זורמים לכאן. גברים ונשים, חילוניים, דתיים וגם חרדים, ואפילו נשים ערביות. באים מכל הארץ וגם מחו"ל. מעשר בבוקר ועד שבע בערב. לפעמים מתארגנות כמה משפחות, לוקחים חופשה מהעבודה ובאים. לפעמים שוכרים אוטובוסים. ויפה כן־שטרית אומרת להם, „בקרוב אצלכם, תשועת ה' כהרף־עין".

אשה נחמדה, יפה, שברירית ועדינה. היא מדריכה נשים בטהרת המשפחה. פעם היתה עובדת בין חבתים, דופקת קרלתות, ומסבירה לנשים את חשיבות הטבילה במקווה. עכשיו היא בשליחות, ליד הכיסא.

מאות נשים כבר פקדו את הכיסא בחודשים האחרונים. עשרות התעברו. 25 ילדו. מי שלא זכתה להתעבר, חוזרה לפחות הביתה עם כמה עצות טובות לשמירת חיי המשפחה. יפה מגלה להן כמה סודות שלא ידעו.

היא פוגשת אותן בצערן. בוכה איתן וצוחקת איתן. היא פוגשת אנשים מותשים מטיפולים קשים, שבורים, מתוחים, על סף גירושין, מאוכזבים מרופאים, שהבטיחו להם הבטחות־שווא וסחטו את כספם. הם באים לכאן בייאוש גדול, ויוצאים בחיוך. במקרים רבים הכיסא הוא תקוותם האחרונה.

■■■

„מה יש לי להפסיד", אומר מיכאל, „אני בא לפה עם הרבה אמונה, כמו אל קבר של צדיק, שמכאן אנחנו יוצאים עם ילד". מיכאל יושב וקורא תהילים, ודליה מקבלת הדרכה בטהרה.

„תשמעי", אומרת לה יפה, „הטהרה זה דבר נפלא. כמעט שבועיים מדי חודש את מתנזרת מבעלך. הכוחות מתחדשים, התשוקה גוברת. הרחם שדימם מחדש את תאיו, וההיידקים בו נקטלים. ההתנזרות הזאת יש בה גם תועלת רפואית. תארי לעצמך שהחיים עם בעלך בזמן הווסת נמשכים כרגיל, הגוף שלך מפריש רעל, שעלול לפגוע בו וגם בך. יש סכנה שתיפגעי מזיהומים, שהמחזור שלך ישתבש, שתלקי, לא עלינו, בסרטן הרחם. מחקרים הוכיחו, כי נשים ששומרות דיני טהרה לוקות פחות בסרטן הרחם. אז זה כדאי, דליה, מכל הבחינות. הרווח גדול, ואז באה הטבילה ומטהרת את גופך ואת נשמתך, והרחם מוכן לקליטת תינוק טהור. ברוך השם, שהגעת לפה, תשועת השם כהרף־עין. לא הכיסא יעבר אותך ולא הנר. כשאלוהים רוצה, הוא יתן לך את הכלים לשנות את גורלך. אלוהים רוצה לתת לך תינוק בטהרה. אם את דוחה את הטבילה, את דוחה את רצונו. יהי רצון שהקב"ה יעביר לך את רוע הגזירה ותיפקדי בקרוב".

רמעות עומדות בעיניה של דליה. מבטה המום. היא מדליקה נר לכבוד רבי מאיר בעל הנס, אומרת תהילים, נותנת שלוש מטבעות לצדקה, מתיישבת על הכיסא ומבקשת שלוש פעמים מרבי מאיר בעל הנס שיושיע אותה.

„יהי רצון מלפניך ה' אלוהיי ואלוהי אבותיי, שתתן לי זרע זכר רצוי והגון וטוב ויפה, מתוקן ומקובל", היא ממלמלת. „ולא יהיה באחד מאבריו לא נזק ולא חיסרון, לא נגע ולא חולי, ולא יחסר לו כל טוב כל ימי חייו, וייוולד במזל טוב ובשעה טובה..."

מיכאל מתיישב אחריה. דליה בוכה.

„איזו הקלה", היא אומרת.

■■■

לפני כשנתיים, כשויקטור פתח את הצרכנייה, לא ציפה להפתעה כזאת. ועקנין, חוזר בתשובה בן 39, יצרן תיקים, אוהד ש"ס, נרתם אז לעזור לתנועת 'אל המעיין' לפתוח רשת צרכניות ברחבי הארץ. הוא שכר את החניון התת־קרקעי של ה'שוקניון' באשדוד ופתח בו צרכנייה, המשתרעת על־פני 1,000 מ"ר. לצרכנייה קרא 'ברכת יוסף', וקיווה לברכה.

יום אחד, ד"ר אלי שוסהיים, יו"ר אגודת 'אפרת' למניעת הפלות, שהוא מבעלי ה'שוקניון', הביא את הרב יצחק כדורי, זקן המקובלים, כדי שיקבע מזוזה בכניסה לקניון. לטקס פתיחת הצרכנייה, שנערך מאוחר יותר, הגיע מנהיג ש"ס, הרב עובדיה יוסף.

בש"ס האמינו, כי עם כל הברכות של הרב כדורי והרב יוסף, תשרה הברכה בצרכנייה. אלא שמשמיים חשבו אחרת, ולא עבר זמן רב ועסקי הצרכנייה החלו לצלוע. ש"ס יצאה מהתמונה, וועקנין נשאר לבדו עם הצרכנייה. המכירות נשארו בשפל, אך הברכה התחילה להגיע ממקור לא צפוי.

ועקנין: „פתאום שמתי לב לתופעה מדהימה: כמעט כל קופאית שישבה על הכיסא שליד הקופה, הרתה, וזה עשה לי כאב־ראש לא קטן, כי כל הזמן הייתי צריך להחליף קופאיות. בחודשים הראשונים הרו ארבע קופאיות. חשבתי, יד אלוהים. לא ייחסתי לזה כל חשיבות".

אורלי רביבו, הקופאית הראשונה, שהיא תגיסת של ועקנין, היתה מגיעה מדי בוקר לצרכנייה ויושבת שמונה שעות על הכיסא. פתאום אחרי כחודשיים תקפו אותה בחילות. חשבה, בוודאי קלקול קיבה, ולא ייחסה לכך חשיבות רבה. משתכפו הבחילות, הלכה לבדיקה וגילתה שהיא בהריון.

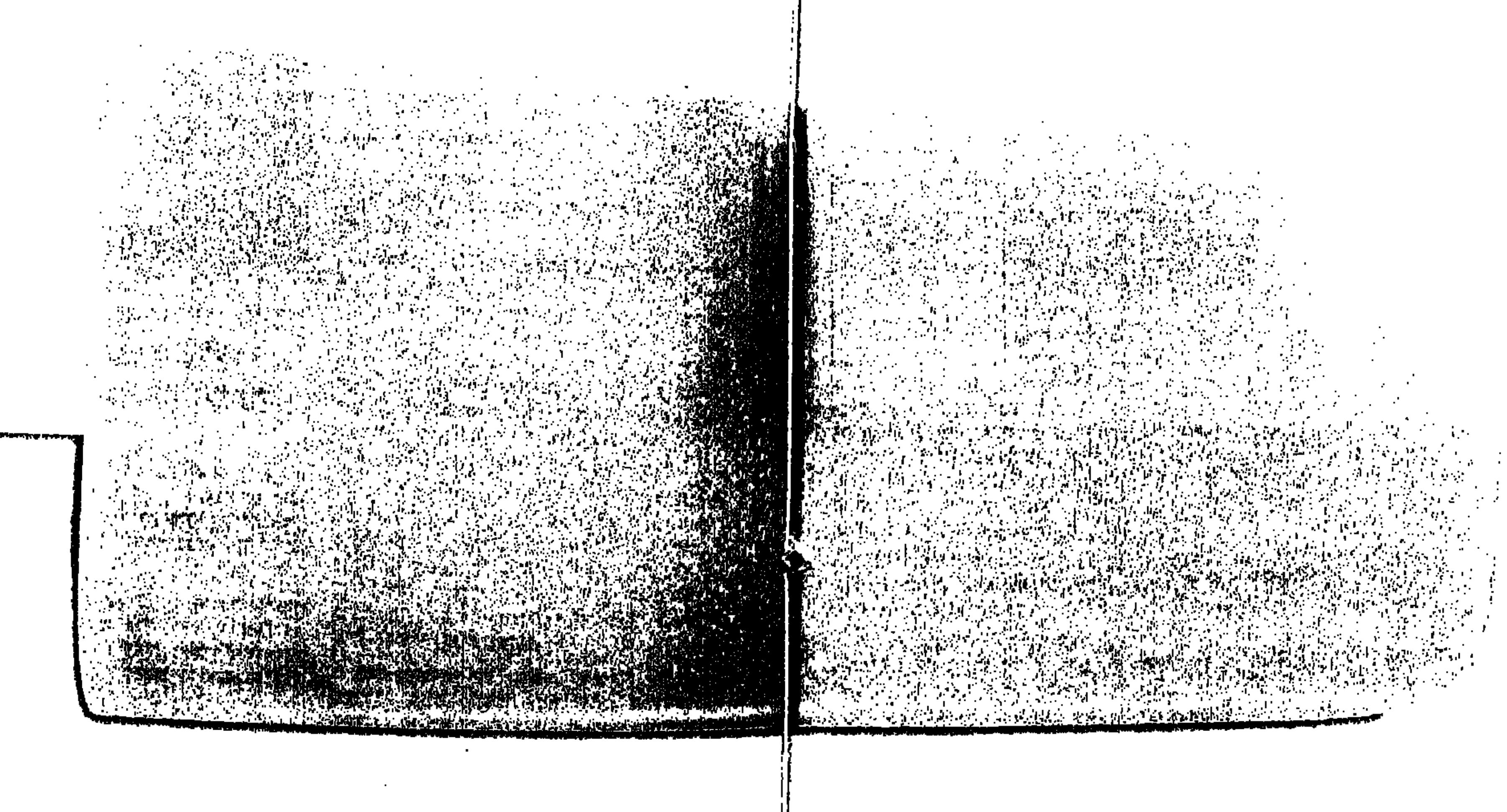
כעבור שבועות אחדים נתקפה גם הקופאית השנייה, תמי, בבחילות. גם תוצאות הבדיקה שלה היו חיוביות, והיא נאלצה לעזוב את העבודה. באה אשתו של ועקנין לעזור, ולה כבר שמונה ילדים. ישבה על הכיסא ושראתו ילד תשיעי.

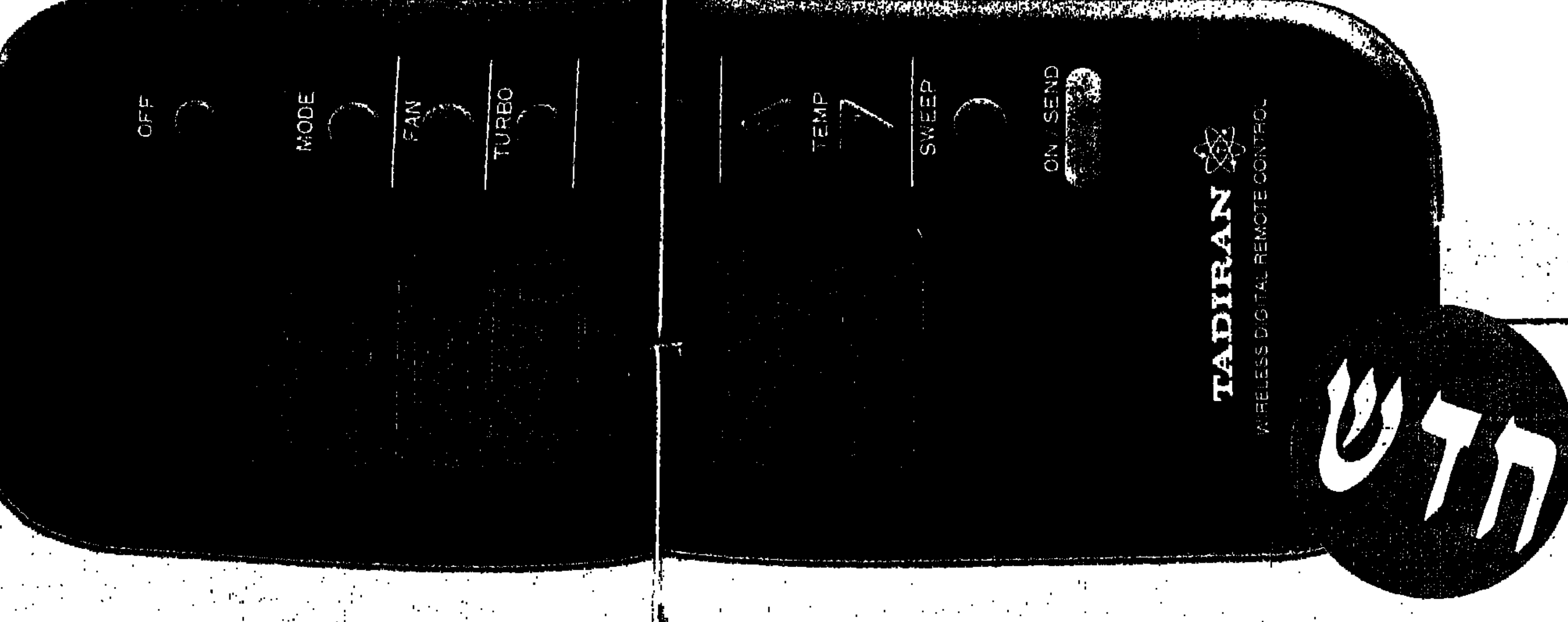
←

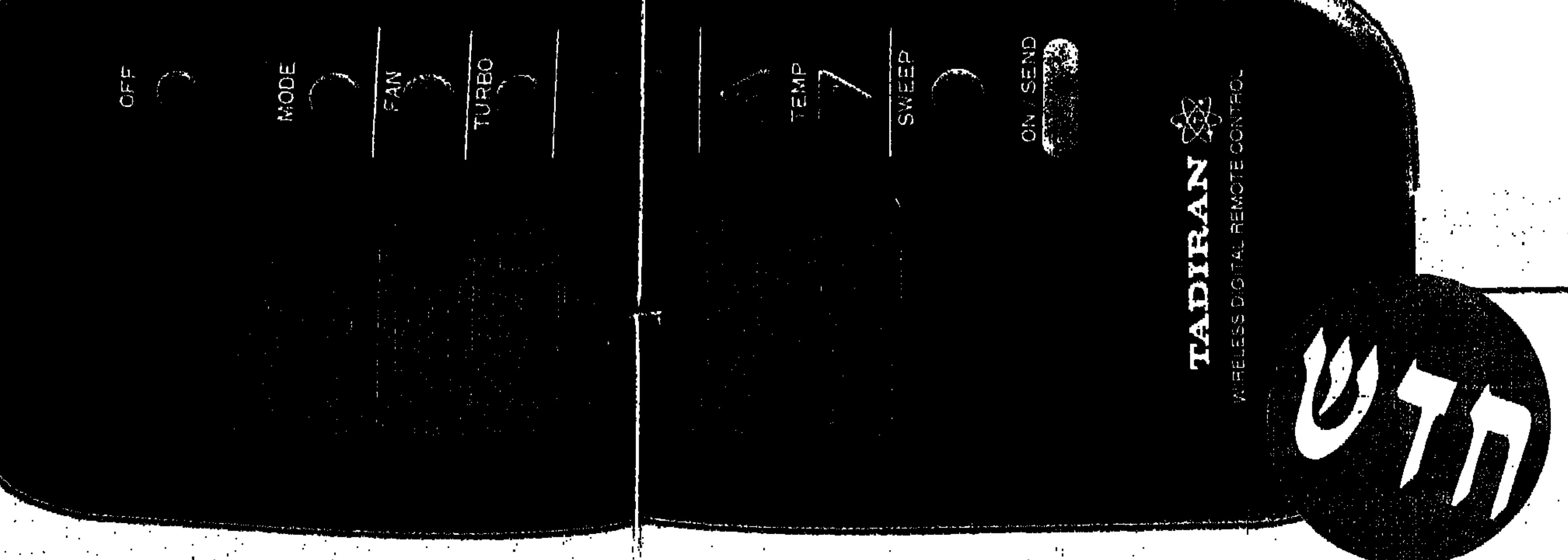

אורלי רביבו. שני בנים בזכות הכיסא

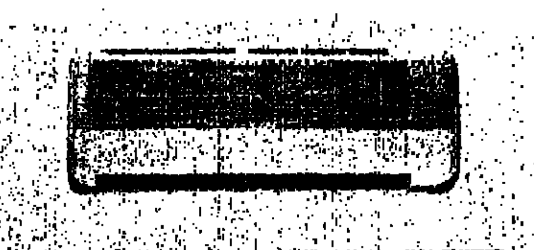
מנהטן דיגיטל. כמו חכם, ככה פשוט.

תדיראן מציגה את דגמי מנהטן דיגיטל החדשים - יותר מתקדמים בטכנולוגיה, יותר נוחים להפעלה:

מנהטן דיגיטל עילי

חדש! "מזגן מפוצל עילי - מנהטן דיגיטל TFE"
המזגן העילי המתמזג ביותר.
תדיראן מציגה לראשונה בישראל את "מנהטן דיגיטל TFE" - סדרת מזגנים מפוצלים עיליים, מהמתקדמים בעולם, המיועדים לשימושים מגוונים. מזגני "מנהטן דיגיטל TFE" מצטיינים במידות קטנות במיוחד של יחידת המאדה הפנימית, בעיצוב מודרני ומרשים, בפיזור אוויר אוטומטי ויעיל ביותר ונשלטים כולם באמצעות "השלט החכם".

חדש! "מזגן מפוצל רצפתי - מנהטן דיגיטל GXL"
המזגן שנותן לך יותר מכל מזגן אחר.
לראשונה בישראל! "מנהטן דיגיטל GXL" - מגוון גדול של מזגנים מפוצלים רצפתיים רבי עוצמה, המצטיינים במדחסים יעילים וחסכוניים במיוחד ומקנים לך את כל היתרונות של הפעלה באמצעות "השלט החכם".

מנהטן דיגיטל רצפתי

חדש! "השלט החכם והידידותי" של מזגני תדיראן.
כל מזגני "מנהטן דיגיטל" העיליים והרצפתיים החדשים של תדיראן מגיעים אליך עם "השלט החכם" - שלט רחוק חדשני וידידותי המאפשר שליטה קלה ובטוחה במערכת הבקרה הממוחשבת והייחודית של המזגן.
"השלט החכם" מאפשר לך לבחור את מצב הפעולה הרצוי, את מהירות האוורור ואת הטמפרטורה המדוייקת.
כמו כן, מאפשר "השלט החכם" תכנות לזמן ארוך, התרעה על-הצורך בניקוי מסנן האוויר, הפעלת מערכות הגנה משולבות המאריכות את חיי המזגן ועוד. מערכת הבקרה כוללת גם מפשיר קרח אוטומטי ומאפשרת שמירה על אחסון התכנות למשך 48 שעות של הפסקת חשמל. עם "השלט החכם" ניתן לנצל בקלות את כל היתרונות של מזגני תדיראן.

אז אם אתה מעוניין במזגן, דרוש מזגן תדיראן עם "השלט החכם". פשוט מאוד!

מנהטן תדיראן
המזגן הנמכר ביותר בישראל

תדיראן
תעשיות מוצרי צריכה חשמליים בע"מ

החברה הגדולה בישראל למוצרי חשמל ביתיים

לתשלום עכשיו בשק"ם, המשביר לצרכן, בחנויות החשמל והמזגנים המובחרות, בחנויות ובסניפי תדיראן: ת"א: טל. 03-5420304, חיפה: טל. 467316, 467353, ב"ש: טל. 07-236561, ירושלים: באמצעות "אלרם", טל. 02-783851

ניזום מערכות תדמית

הסופר של ועקנין. הקופאית מציעה לנשים סגולות שניסתה על עצמה

ד"ר אלי שוסהיים: „אנחנו, כרופאים, לא יכולים להתווכח עם זה. זו תופעה ברוכה ביותר, ואיך זה בדיוק משפיע על הנשים, אינני יודע. אין לנו ספק, שלצד הפסיכולוגי יש השפעה על פוריות האשה. אנשים יכולים להבריא מתוך אמונה"

אורלי כמעט יצאה מדעתה. „זה לא עסק", אמרה לגיסה, „בסוף כל העול נופל עליי, ואני עם הבטן צריכה להחליף את כל הקופאיות שלך". למזלה, הגיע זמנה ללדת, והיא עזבה. אדון ועקנין נשאר עם הכיסא וחשב שהוא משתגע.

בינתיים ילדה אורלי בן, וכעבור שלושה חודשים חזרה לעבוד. היא חששה לחזור לכיסא, והבהירה לועקנין, שלקופה היא לא חוזרת. ועקנין שלח אותה למשרד, אבל מדי פעם, כשחסרו לו קופאיות, היה מבקש ממנה לעזור.

והכיסא המשיך ל'השתולל'. הוא 'עיבר' את אחת העובדות החדשות, אסתר דהאן, שחברותיה הושיבו אותה עליו בכוח. דהאן לא ידעה עדיין על סגולותיו המיוחדות של הכיסא, וכשנודע לה הדבר החווירה, שכן, כבר עברה את שנתה הארבעים, ילדה שישה ילדים, והרופאים אסרו עליה באיסור חמור להמשיך וללדת, ואף ציוו עליה להשתמש באמצעי־מניעה. כעבור כחודש, כשנודע לה שהיא בהריון, רתחה מכעס על חברותיה, ולבסוף ילדה בת.

בינתיים החריף מצב הקופאיות, ואורלי נאלצה לחזור לכיסא. ויום אחד זה קרה שוב. „הרגשתי לא טוב. נתקפתי בבחילות ובסחרחורות. הייתי שלושה חודשים אחרי לידה. אמרתי לבעלי: 'זה לא הגיוני שאני שוב בהריון, כי אני עדיין מניקה'. אבל הבדיקה לא השאירה מקום לספק. הייתי בשוק. לא ידעתי מה לעשות".

השמועה נפוצה באשדוד. נשים החלו לבוא לראות את הפלא. צחקו, התבדחו, גיחכו. איש לא האמין. „מה, הגברים כבר לא מתפקדים?" צחקה אורלי. ויקטור אומר, שלפעמים באמצע העבודה, היו נשים ניגשות לקופאית ומבקשות מקום לשבת. סיפורי נסים החלו להתגלגל בין המדפים. עקרות נפקדו. נשים ברוכות־ילדים, שלא רצו להיכנס להריון, הרו. חולים נרפאו. זוגות צעירים הזדווגו.

פתאום, אומרת אורלי, התחיל הכיסא לגרד לה. „והגירודים חזרו מדי יום, ואנחנו חשבנו שאלה פשפשים שמתיישבים בלילה על הכיסא, כשאנחנו עוזבות. היום אני מנסה להבין, שהגירודים האלה היו בשבילנו, אולי, אות וסימן, שמספיק לנו עם הכיסא. עכשיו הגיע תורן של נשים אחרות ליהנות מסגולותיו. לקחנו את הכיסא וזרקנו אותו הצידה, ושום קופאית לא נכנסה עוד להריון".

ארזו ועקנין נשם לרווחה. עשר קופאיות 'עיבר' לו הכיסא. לאט־לאט התחיל להבין, שיש בו משהו מסתורי. חשב, אולי הרב כדורי ישב עליו, כשהיה כאן וקידש אותו, ואולי נסטגה בו קדושתו של הרב עובדיה. כך או כך: „ראיתי נסים גלויים, ועם עובדות קשה להתווכח".

■■■

עכשיו, עשרות נסים כאלה מזורים ברחבי הארץ. הנשים עוד לא מעכלות, מתקשות לספר. לא כולן מוכנות להיחשף. בביתה בתל־אביב מלטפת רניאלה (שם בדוי) ברכות את הבטן שלה ומחייכת באושר גדול: רניאלה בת 38, מורה, נשואה, חיכתה חמש שנים לילד. חמש הפריות־מבחנה עברה, ארבע הפלות. עכשיו היא באמצע חודש רביעי, הריון תקין.

שושנה גרניאן, נתניה, בת 25. חודש חמישי. שש שנות המתנה. שנים קשות עברו על שושנה. זריקות, כדורים, הרופאים לא מצאו שום בעיה רצינית. גם אצל מוטי, בעלה, הכל נמצא תקין. אמא שלה, היא אומרת, לקחה אותה לרבנים ולקברי צדיקים, עד שיום אחד החליטו לחזור בתשובה.

„פגשנו רב שהבטיח לנו, שאם נתחיל לקיים מצוות, נזכה לילדים בתוך שלושה חודשים. נתנו לו 100 שקלים לכפרת עוונות, וחזרנו הביתה מרוצים. הפסקנו לנסוע בשבת, ובעלי התחיל להניח תפילין כל יום. חיכינו וחיכינו, ושום דבר לא קרה. נשברנו. חשבנו לזרוק את כל הדת, אבל פחדנו, כי הרב הזהיר אותנו, שאם נפסיק להאמין יקרו לנו אסונות. נכנסנו ללחץ. התחלנו לחיות בפחד. שמונה חודשים קיימנו מצוות, עד שנמאס לנו ועזבנו".

שושנה התייאשה. הרופאים כבר התחילו לדבר איתה על הפריית מבחנה, אבל בינתיים שמעה על הכיסא, ונסעה.

„כשישבתי על הכיסא היתה לי הרגשה, שדווקא כאן אקלט להריון. כשחזרתי ניסיתי שוב, אבל לא הצלחתי. אחרי חודש חזרתי אל הכיסא, והריתי. לא האמנתי, חשבתי טעות. אבל הבטן התחילה להתנפח. היום אני מאמינה, שהשילוב הזה של התפילות על הכיסא והרפואה הם שהביאו לנו את הנס. פתאום, אחרי שכל־כך הרבה שנים הרופא לא מצא שום בעיה אצל בעלי, הוא התחיל לשים לב אליו יותר, ואף נתן לו כדורים, ואז, תוך פחות מחודש, הריתי".

רניאלה: „האווירה המסתורית הזו בצרכנייה והכיסא הזה עשו לי משהו. ואני, שתדע, אתאיסטית גמורה. ישבתי על הכיסא והרגשתי, שעומד להיות לי בן ושהוא יהיה גיבור. הרגשתי שזה יקרה, מצד שני לא הפסקתי להאמין ברופאים. חייתי קודם לכן עם הרבה מתח ועצבים. ופתאום הישיבה הזו על הכיסא שחררה אצלי בפנים משהו".

כולן מדברות על הרפיה. הישיבה על הכיסא משחררת אותן מהמתח ומהלחצים, שמלווים את ההמתנה הממושכת לילד. הן חוזרות רגועות, כמו חדשות, כאילו התרוקנו, ופותחות בחייהן דף חדש.

„אנחנו, כרופאים, לא יכולים להתווכח עם זה", אומר ד"ר אלי שוסהיים, שלוחם למען עידוד הילודה. „זו תופעה ברוכה ביותר, ואיך זה בדיוק משפיע על הנשים, אינני יודע. חשוב לזכור שבנושא הילודה יש הרבה דברים תמוהים ולא מובנים. לפעמים נשים חסרות סיכוי מביאות ילדים לעולם, בעוד שנשים שאצלן הכל בסדר לא מצליחות להרות. אין לנו ספק שלצד הפסיכולוגי יש השפעה על פוריות האשה. ניתן להניח שהכיסא משחרר את האשה מלחצים וממועקות, וזה משפיע. לאמונה יש כוח אדיר. היא יכולה לחולל נפלאות. אנשים יכולים להבריא מתוך אמונה".

■■■

הסיפורים זורמים לכאן בכל יום. יפה מנסה לשכנע אותן, שהסוד לעיבור היא הטהרה. נשים שלא טבלו מדווחות לה, שלמרות שהרו, הפילו. אשה אחת שישבה על הכיסא ללא טבילה, מספרת יפה, חזרה לביתה ושברה את הרגל. הסיפורים עוברים מפה לאוזן, מולידים גל של חסידים, ששבים הנה פעם אחר פעם וחולקים ביניהם חוויות.

ויפה מציעה להם מדי פעם סגולות שניסתה על עצמה. תבלינים, למשל, שמחממים את הגוף: כפית פלפל לבן טחון, חצי כפית אגוז מוסקט טחון, חצי כפית ציפורן טחון, לערבב בחצי כוס עראק ולשתות אחרי הטבילה. מחמם. מבייץ. בדוק. או ענף הדס מחג הסוכות, שננעץ בפיסות בשר, כמו שיפוד, ונצלה באש ונאכל אחרי הטבילה.

הנשים רושמות. קונות אצל ויקטור קצת יין, טמפו, במבה לילדים, חוזרות הביתה מרוצות. בלילה נותנות לבעל כמה שקדים טריים, אגוזים ובצל אפוי, והשמחה רבה.

וויקטור, שלפי כל חוקי המסחר, כבר היה צריך מזמן לפשוט את הרגל, ממשיך לראות ברכה בעמלו. הוא מוזמן למול את הילדים הנולדים וחולם לפתוח ליד הכיסא אולם בריתות.

ובין לידה ללידה מתגלגלים בצרכנייה סיפורים תמוהים של קונים שמדווחים, כי המצרכים שהם קונים אצלו פתאום אינם נגמרים... ויקטור מספר, שהנרות שהוא מכבה בלילה שהם לכתו הביתה, שבים ונדלקים מעצמם בבוקר...

„ככה זה, כשיש לך 'קבר' של צדיק בתוך הסופרמרקט", אומר ויקטור. ■

זקן המקובלים, הרב יצחק כדורי. ישב על הכיסא?

כיסאי היקר

הם כותבים לכיסא, כמו לכותל. תולשים דף ממחברת, חותכים פיסת קרטון מקופסת סיגריות ומבקשים ומתחננים, ומניחים את הפתקים גלויים, לעיני כל, ליד הנרות.

- „מלכה בת אסתר, תן לה מהר חתן ושתזכה לחיים טובים איתו".
- „לפקוד בבנים. ריגה בת אליס, בריאות ופרנסה טובה. בזכות הכיסא תגן עלי ועל בעלי ומשפחתנו".
- „סימה בת אסתר ושלמה בן רבקה. תן לנו סגולה לילדים בריאים ושלמים".
- „לרפאל בן נעמי, שיחזור להיות אותו דבר כמו שהיה. שיפתחו כל הסתימות והמקומות החסומים בגוף ובלב".
- „מרים בת ז'ינה. בת 46. נשואים שניים ללא ילדים. פעם רביעית כאן. מבקשת ברכה להפקד בבנים".

„תחליף לכיסא אליהו"

ד"ר יששכר בן־עמי, פולקלוריסט מהאוניברסיטה העברית, החוקר מנהגים ואמונות, אומר שהכיסא מאשדוד הוא מעין תחליף לכיסא אליהו הנביא. סביב כיסאו של אליהו כבר התפתחה פעילות פולקלוריסטית עניפה, שבחלקה קשורה לעקרות. במקומות שונים נהגו, שבלילה לפני הברית מביאים את כיסאו של אליהו לביתו של התינוק ותולים אותו על הקיר, והעקרה ישנה תחתיו. במקומות אחרים נתנו לעקרה בתום הברית לשבת על הכיסא כסגולה. לכיסא של אליהו יש כוח של ברכה. נשים רבות מעידות שנפקדו בעזרתו.

„מבחינת קיום התופעה ומרכזיותה אין זה חשוב אם רב קדוש ישב עליו או לא", אומר ד"ר בן־עמי. „מרגע שהופצה השמועה, שהרב כדורי ישב עליו ואנשים האמינו, נוצר בסיס ריאלי להתפתחות התופעה".

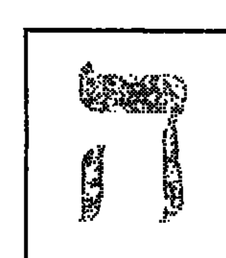
לדברי ד"ר בן־עמי, יש במקום מושבו של הכיסא באשדוד כל המאפיינים של אתר קדוש, עם פולחן שאופייני למקום קדוש, ואין לו ספק שבעתיד יוכל המקום ליהפך לאתר קדוש מבוקש.

„אשדוד של היום בנויה לקבל פולחן כזה", חושב ד"ר בן־עמי. „יש שם אוכלוסייה שמתחככת באתר המקודש של רבי משה פינטו, צאצא למשפחת קדושים ממרוקו, המכונה בעיר. בזכות משפחת פינטו הפכה אשדוד למרכז קדושתי חשוב, המתודל להתחרות בנתיבות. לכן עניין הכיסא נקלט בה מהר ומתפשט מהר".

געגועים למלך

אורלי אזולאי־כץ, פאריז

כבר שלוש שנים פאריז מתגעגעת לאיב מונטאן. ובשבוע הבא יתקיים בפאריז ערב הצדעה לזכרו, שבמרכזו יוקרן סרט על חייו, כולל הקלטת וידויו של מונטאן על הרומן שלו עם מרילין מונרו

יה משהו בלתי מפוענח בקסם המונטאני: העיניים המצועפות ברכות מזמינה, שידעו כאילו להשפיל את המבט וכאותה שנייה גם להגניב קריצה של זימה, הגוף הדק מאוד שידע להתנועע ולעשות אהבה עם הקהל, ובעיקר החום הטוסקני שהתפרץ ממנו, יחד עם הקול העמוק־צרוד.

כשהיה שר את 'עלי שלכת', של פרוור, היו שומעיו רוכנים בתנועה של תפילה. וכששר את 'בפאריז', היו המעריצים נעמדים על הכיסאות ושרים יחד איתו בסערה.

הוא היה המלך, והאשה שאיתו, סימון סניורה, היתה המלכה. ויחד הם היו המצפן של השמאל בצרפת, לוחמי חירות ולוחמים למען זכויות האדם. בין מונטאן לסניורה היה קשר חם של אהבה וחברות חזקה. אבל עובדה זו לא הפריעה למונטאן לבגוד בה עם כל מה שזז בשטח. הרומן המתוקשר שלו עם מרילין מונרו, בתקופה בה זכתה סניורה בפרס האוסקר כשחקנית הטובה ביותר של השנה, הביא אותה לומר במרירות: „אני האשה המקורננת המפורסמת ביותר בעולם".

„היא היתה אהבת חיי", אמר מונטאן על סניורה, כאשר מתה לאחר מחלה ממושכת כשהיא שמנה, וקנה, מכורה לאלכוהול וחצי עיוורת. „לא אתחתן שוב, כי סימון תמיד תהיה אשתי". אך שנתיים אחרי שהלכה סניורה לעולמה, נשא מונטאן לאשה את קרול עמיאל, שהיתה צעירה ממנו ב־36 שנים. היא ילדה לו את בנו ואלנטאן כאשר היה בן 63.

„לא חשבתי שבגילי זה נכון להוליד", אמר אז מונטאן, „השלמתי עם העובדה, שילדים לא יהיו לי. סימון היתה פעמיים בהריון והפילה. את קרול אני אוהב מאוד, אני מכיר אותה עוד כשהיתה בת 12, היא היתה שכנה שלנו. אחר־כך היא היתה מפיקה בסרט שלי. אשה נהדרת. כשאשה רוצה ילד, לא יעזור כלום. היא תעשה הכל. לא שהיא רימתה אותי. זה נעשה וזהו".

קרול עמיאל ממשיכה לגדל את ואלנטאן בפאריז. בנו היחיד? אורור פליאנאו, נערה בת 20 הדומה להפליא למונטאן, טוענת, כי גם היא בתו מהרפתקה שהיתה לו עם אמה, אן פליאנאו.

כבר שלוש שנים פאריז מתגעגעת למונטאן. בשבוע הבא יתקיים ב'פאלה דה קונגרס' לכבודו ערב הצדעה מיוחד. יהיה שם הנשיא מיטראן. הזמרת ברברה הנדריקס תשיר את 'עלי שלכת', תזמורתו של מישל לאגראן תשמיע מחרוזת שירים מהסרטים, שבהם השתתף מונטאן. גם שמעון פרס, שהיה חברו הטוב, שיגיע ל־24 שעות לפאריז, ידבר על מונטאן החבר ולוחם הצדק.

את הערב כולו מארגן רובר פריינטי, העומד בראש חוג ידידי מכון וייצמן בפאריז. האיש שארגן בכשרון מדהים את הערב בארמון ורסאיי, במלאת 100 שנים להולדת בן־גוריון.

גולת־הכותרת של הערב תהיה הקרנת בכורה של סרטו של ז'אן לביב, החושף קטעים נדירים ובלתי ידועים על חייו של מונטאן. 140 דקות של חוויה דוקומנטרית מיוחדת במינה.

מונטאן נולד ב־13 באוקטובר (מזל מאזניים), בטוסקנה, ושמו המקורי איבו ליווי. כשמלאו לו תשע שנים, עם השתלטות הפאשיסטים על איטליה, היגר

בימים החם: מרילין מונרו, איב מונטאן, סימון סיניורה, ארתור מילר צילום: סיגמא

איב מונטאן. ידע להתנועע ולעשות אהבה עם הקהל, שנעמד על הכיסאות ושר יחד איתו בסערה צילום: דניאל מורדזינסקי

ג' בסיון תשנ"ד 13.5.94 7 ימים

„רכנתי לעברה של מרילין לנשיקת לילה טוב. ראשה הסתובב, שפתינו החליקו. זו היתה נשיקה מופלאה מלאה עדנה. הייתי המום, גמגמתי, וכבר הייתי מלא רגשות־אשם”

„ברוך־האלים”

במסע הבחירות שלו, ב־81', קיבל שמעון פרס מברק תמיכה מאיב מונטאן ומסימון סניורה. היתה זו תחילתה של ידידות נפלאה. כאשר הגיע לאחר מכן לפאריז, נפגש פרס עם בני־הזוג, והם התארחו אצלו בישראל.

שמעון פרס על איב מונטאן: „הוא היה אדם ברוך־אלים, בעל קסם אישי, קול נדיר ורגישות אנושית. כל התכונות היפות והקוסמות האלה לא גרמו לכך שלא יעמוד על הצד האנושי, לימין חלשים, לימים הצדק, לימין השלום.

„הוא היה יכול להיות אמן שיסתפק בתהילה. אבל אף פעם האמן שבו לא הרכיב את התהילה שבו.

לא אשכח את היום שחצינו את כל פאריז כדי לבקר אותו. סימון סניורה כבר היתה אכולה במחלה הנוראה ועיוורת, אבל היא ראתה דברים באור בהיר. הוא טיפל בה בעדינות ובמסירות נוגעת ללב.

„בילינו יחדיו ערב שבו הלב נכנע לראש, אבל לא איבדנו את ראשינו. הדברים נאמרו גם באחריות וגם מתוך רצון להתמודד עם קשיים.

„איב מונטאן הוא אדם שלא נולד בצרפת, אבל כבש את לבה והפך לאחר מבניה הנערצים. מונטאן וסניורה היו אוהבי ישראל. אחרי שהיא מתה, והוא כבר היה אב לתינוק, פגשתי אותו בביסטרו קטן בפאריז. זו היתה פגישתנו האחרונה”.

עם שמעון פרס. „לא אשכח את היום שחצינו את כל פאריז כדי לבקר אותו”. צילום: דניאל מורדז'ינסקי

אביו הקומוניסט למארסיי. הילד, שעליו נאמר כי נולד עטוף ברגל ארום, חי כפרבר עוני במארסיי, והתפרנס מחפיפת ראשים במספרה לנשים של בן דורו. „כך למדתי לראשונה לגעת באשה”, סיפר מאוחר יותר, „למדתי ללטף, לפנק”.

מאוחר יותר החל לשיר במועדוני־לילה של מארסיי ושינה את שמו למונטאן, מהמלה 'מונטה', 'לעלות' בצרפתית. צייד כשרונות שגילה אותו באחד הבארים, הביא אותו לפאריז.

בעיר־האורות הוא התאהב באשה הנכונה: אדית פיאף, אז זמרת בעלת מוניטין ואשה שידעה לסייע לבעלי כשרונות. בין השניים פרח סיפור אהבה, והיא זו שפתחה לו את הדלתות.

את סניורה פגש ב־1949. היא היתה אז שחקנית מפורסמת, יפה להפליא, דקת־גזרה, בעלת עיניים ירוקות ענקיות, מעשנת ג'יטאן בשרשרת ונשואה לבמאי האיטלקי איב אלגרה ואם לבתם המשותפת, קתרין. ארבעה ימים אחרי שפגשה במונטאן, התגרשה מבעלה ועברה להתגורר עם מונטאן בכיכר דופין, בדירה קטנה וצנועה, שהיתה לפני כן חנות ספרים.

וכך תיארה את ילדותה הכואבת קתרין אלגרה, שהתגוררה עם אמה ועם מונטאן בדירה בכיכר דופין. „לא היה לי חדר, כי הדירה היתה מצומצמת. לא יצאתי עם הכיתה למופשות סקי, לא שיחקתי טניס ולא רכבתי על סוסים, כי אלו היו תחביבים של עשירים. הייתי לבושה בצורה העלובה ביותר בכיתה, כי אמא קנתה לי בגדים רק בבזארים. נתנו לי דמי־כיס מסכנים במיוחד, והקמצו איתי על כל פרוטה. אני מניחה, שההתנהגות הזאת של הוריי הפחיתה את רגשי־האשם בנוגע ליכולת האמיתית שלהם”.

מונטאן וסניורה המשיכו להתגורר באותה דירה קטנה, למרות שהבניין כולו היה בבעלותם.

■■■

הוא לא היה חבר במפלגה הקומוניסטית, אבל יחד עם סניורה היה אוהד מושבע שלהם, ב־56' ערכו בני־הזוג ביקור כמעט ממלכתי במוסקבה והיו אורחי הקרמלין. חרושצ'וב היה בין מקבלי פניהם. בסרט על מונטאן, שאותו ראיתי השבוע בהקרנה פרטית ב'סינימה בלואק' בפאריז, מובאים קטעים מהקונצרט שנתן אז מונטאן במוסקבה, בפני עשרת אלפים איש, שזמזמו יחד איתו את 'עלי שלכת'.

הקטע הקומוניסטי בחייו של מונטאן הסתיים עם הפלישה הסובייטית לפראג. אך מונטאן נשאר נאמן לרוח השמאל. בכל מקום בעולם שבו הרגיש מונטאן, כי נעשה עוול לאנושות, הוא היה מתייצב. הוא לחם למען יציאת יהודי ברית־המועצות, סייר בוייטנאם, בצ'ילי, בפראג, הוא ביקר בירדן וביקש להקים ערוץ של שלום בין רבת־עמון לירושלים.

הסרט, שיוקרן בשבוע הבא בהקרנת בכורה, ואחר־כך יצא למסכי הקולנוע (הוא מיועד להגיע גם לישראל), מבוסס ברובו על ספר ששמו 'את רואה, אני לא שכחתי', שורה בלתי נשכחת מהשיר 'עלי שלכת'. את הספר כתבו שני עיתונאים צרפתיים, שהקליטו את מונטאן במשך שעות בביתו. מונטאן היה שותף לכתיבה, ושם גם סיפר לראשונה על הרומן שלו עם מונרו. בסרט נשמעת ההקלטה ובה הווידוי, כאשר על המסך מוקרנות תמונותיה של מונרו.

מונטאן וסניורה ומרילין מונרו, ומי שהיה אז בעלה המחזאי ארתור מילר, התגוררו באותו מלון בלוס־אנג'לס בזמן הסרטת 'הבה נתעלסה', בכיכובם של מונטאן ומונרו. שביתת שחקנים דחתה את סיום הסרט, ובני־הזוג עזבו את המקום. סניורה נסעה לקבל את האוסקר, וארתור מילר נסע לאירלנד, לעבוד עם ג'ון יוסטון על תסריט 'יוצאי־הדופן'. ובהעדרם של בני־הזוג החוקיים התפתח הרומן, שהזין את כל טורי הרכילות באמריקה ובצרפת.

בביוגרפיה שלו אומר מונטאן, שהוא נטל על עצמו את יוזמת הניתוק של הקשר, אבל מונרו לא היתה מוכנה להרפות. הוא גם היה די הגון כדי להודות, שהרומן איתה די החמיא לו, אם כי האשים בהתפתחותו את כל העולם (חוץ מאשר את עצמו, כמובן): את האיגודים המקצועיים של השחקנים שפתחו בשביתה וגרמו לו להישאר תקופה ארוכה בהוליווד בלי אשתו, את היחצנים שעשו עניין מהכל, גם את ארתור מילר, שלדברי מונטאן ממש דחף את אשתו לזרועותיו.

בביוגרפיה, שנכתבה על־ידי פטריק רוטמן והארב האמון, מספר מונטאן על הנשיקה הראשונה שלו עם מונרו. ובסרט יוכלו הצופים לשמוע בקולו איך הוא מתאר זאת: „מרילין מונרו היתה בחדרה, עייפה מאוד, ולא יכלה להשתתף בחזרה. ואני הייתי צריך להתכונן לסצינה לא קלה. הלכתי לדירתי, ובדרך פגשתי את גברת שטארסברג, היועצת של מונרו והמורה שלה למשחק. 'לך תגיד לילה טוב למרילין, היא תשמח', אמרה לי.

„הלכתי אליה. אני זוכר שהטורקלין היה לבן כולו, ספות לבנות, כורסאות לבנות, שולחן שחור, קוויאר וכהרגלת – שמפניה ורודה. ישבתי ליד מיטתה ושפחתי קלות על ידה. „יש לך חום?” שאלתי. „כן, אבל יהיה בסדר. אני שמחה לראותך”. גם אני שמח לראותך, אמרתי... זה היה דו־שיח דרוך מאין כמוהו. ובחדרי נותר לי חצי עמוד לחזור עליו למחר.

„נרכנתי לעברה לנשיקת לילה טוב. ראשה הסתובב, שפתינו החליקו. זו היתה נשיקה מופלאה מלאה עדנה. הייתי המום, גמגמתי, הזדקפתי, כבר הייתי מלא רגשות־אשם. שאלתי את עצמי מה קורה איתי. למחרת נראה שהעניינים שבו למקומם בשלום. עבדנו, אבל זו היתה בערה. בצילומים היתה השותפות בינינו מוחלטת. מרילין צחקה באמת, היתה רגועה. בערב נקטה תכסיסים של אינדיאני בשביל להתגנב מאחור לבונגלו שלי”.

שנים אחרות לפני מותה כתבה סימון סניורה את הביוגרפיה שלה, 'הנוסטלגיה היא כבר לא מה שהיתה פעם'. סיפור מופלא, כתוב בעידון חכם, שם יש גירסה שונה במקצת לרומן בין מונרו למונטאן.

כך או אחרת, 35 שנים היה מונטאן נשוי לסניורה, עד שמתה. מי שהיה קרוב לבני־הזוג טוען, כי 33 שנים מתוכן בילה בחרטה על שנישא לה. בביוגרפיה שלו כותב מונטאן, כי במחיצתה היתה לו „הרגשת מחנק”, והיא התנהגה ונראתה כמו אמו.

אבל השותפות ביניהם היתה חזקה מכל. בספרו כותב מונטאן על התשוקה העצומה שהיתה לו לסימון סניורה. אחרי שמתה אמר, כי אליה היתה אהבתו הגדולה, ואהבה גדולה יש רק פעם בחיים, וגם לזה לא כל אדם זוכה. „החיים עם קרול עמיאל מתנהלים בצילה של סימון”, התוודה פעם.

■■■

לפני שנים אחרות הודיע כי ירוץ לנשיאות, וכבר קיבל סכומי כסף גדולים מתחנת טלוויזיה, שלה הבטיח לחשוף בלעדית את ימי המרוץ שלו. סקרים ניבאו לו 29%, וחברת 'פרייה' הציעה לו הון, אם במהלך הקמפיין שלו ילגום ממי־הסודה שלה. אולם ברגע האחרון חזר בו מונטאן. אין לי הכישורים להיות נשיא, אמר. והמשיך במחאה השקטה שלו נגד עוולות העולם.

לישראל היתה לו פינה חמה בלב. הוא הופיע בהתנגדות בבריכת השולטן ובמצדה, ובמכון וייצמן מתכננים עתה להקים מעבדה על שמו.

בשבוע הבא יבואו כל המי ומי של פאריז התרבותית, הפוליטית והמוסיקלית להצדיע למונטאן. ■

מעקב 'יד ימים' על רצח דני כץ

כבוד השופט, טעית

עזרא גולדברג

● עזרא גולדברג מצביע על 12 טעויות, שנפלו, לדעתו, בנימוקי נשיא בית־המשפט העליון, שדחה את עתירתם של נאשמי דני כץ ● מאז נדחתה העתירה, הורה שר המשפטים לבדוק מחדש את הפרשה ולהקים ועדה לבדיקת נאשמים, שהורשעו על סמך הודאתם בלבד

חמשת מורשעי רצח דני כץ

צילום: זום 77

מאז פרסם נשיא בית־המשפט העליון מאיר שמגר את נימוקי החלטתו לדחות את עתירתם של חמשת הנאשמים ברצח דני כץ, הורה שר המשפטים דוד ליבאי על חקירת הפרשה בידי המשנה ליועץ המשפטי יהודית קרפ ועל הקמת ועדה בראשות השופט העליון אליעזר גולדברג לבדיקת פרשיות דומות, שבהן הורשעו נאשמים על סמך הודאותיהם בלבד.

החלטתו של הנשיא שמגר, המשתרעת על־פני 76 עמודים, התקבלה על ידו בלי לזמן את הצדדים. ההתרחשויות החדשות בפרשה, מידע חדש על אנשים שהודו ושיחזרו רציחות שלא ביצעו, מצדיקים בדיקה מחודשת של נימוקי ההחלטה שקיבל שמגר.

כל משפט פלילי סובב בעיקר סביב החומר שנאסף על־ידי המשטרה בחקירתה. את הנימוקים להחלטתו הצדיק הנשיא שמגר בעיקר על סמך נתוני החקירה ועדויות הנאשמים בחקירה. מאחר שבמשך עשרות שנים עסקתי, בין היתר, בחקירות רצח מסובכות, אני מאמין שהניסיון הרב שצברתי בשטח זה, מאפשר לי לבקר את מסקנותיו ולהצביע על מספר טעויות, שעשה לדעתי נשיא בית־המשפט.

טעות ראשונה

בהחלטתו קובע שמגר, כי אחד הנאשמים, סמיר גנאמה, ערך את השחזור „מרצונו הטוב והחופשי". אלא שקביעה זו אינה תואמת את העובדות. גנאמה סירב תחילה בכל תוקף לצאת לשחזור, בטענו שאין הוא יודע מה לשחזר, היות שאין לו יד ברצח. לאחר ש'שוכנע' ע"י החוקרים, זעק למצלמות במשך כל השחזור „אני חף מפשע", „הודיתי רק מפני שעינו אותי". אין הדברים מצביעים על „רצון טוב וחופשי". יש לתמוה שבית־המשפט קיבל את השחזור הזה כראיה קבילה.

טעות שנייה

שמגר מייחס חשיבות רבה לכך, שנאשם מס' 3 ביקש סליחה מיוחמתו, ואף כתב את הדברים במו ידיו. שלוש הערכאות ייחסו חשיבות רבה ליוזמה זו של הנאשם. שמגר, המצטט את הדברים, קובע כי מדובר ב„תרגום מילולי של הכתוב בשלמותו". מדובר בטעות. הציטוט, שעליו בונה שמגר את מסקנתו אינו 'תרגום בשלמותו'. התרגום הנכון הוא: „בקשר לחטיפתו של הילד מרניה, ברצוני לבקש רחמים ואני מצטער. בהזדמנות זו נתבקשתי לכתוב בידי, אני מצטער ביותר על מה שקרה". המלים „נתבקשתי לכתוב בידי" מצביעות בבירור על הכתבה, ולא על כתיבה מיוזמה עצמית. מלים חשובות אלה הושמטו, משום מה, מהקטע שצוטט על־ידי הנשיא שמגר.

טעות שלישית

שמגר מייחס חשיבות רבה למשפט „אני משגע את העצירים", שאמר נאשם מס' 4 לסוכן משטרתי שהושתל בתאו. לדעתי, משפט זה הוצא מהקשרו מתוך שיחה ארוכה שהוקלטה בסתר בין הנאשם לסוכן:

הסוכן: „תאכל, באה חמתי היום".

הנאשם: „למות יותר נוח".

הסוכן: „מי הביא אותך, איפה היית".

הנאשם: „יש לי סימנים על הפנים?"

הסוכן: „מה, הרביצו לך?"

הנאשם: „הרגו אותי מכות, שיגעו אותי, מהבוקר לא שתיתי מים".

הסוכן: „מה היה בבית־המשפט?"

הנאשם: „חשבו שימצאו משהו עליי. אני משגע אותם, כל פעם אומר להם שזה רצח או זה. הם אומרים לי שיגעת אותנו..."

מכל השיחה המוקלטת, שלאורכה זועק הנאשם כי הוא חף מפשע ושעינו אותו, בחר שמגר בשלוש מלים בלבד, שהוצאו מהקשרן.

טעות רביעית

הנטייה לפרש משפט בצורה הנוגדת את רוח הדברים חוזרת פעמים רבות. הדוגמה הבאה מנקרת עיניים: נער שליחויות בשם ג'דועו, שנעצר גם הוא כמעורב ברצח ושוחרר, העיד כי ביום הרצח, אחר הצהריים, נסע הביתה עם נאשם מס' 4, עלי, למרות לחץ החוקרים סירב ג'דועו לחזור בו מהעדות שעשויה היתה לשמש לנאשם אליבי. החוקרים לחצו לכן על הנאשם עצמו ודרשו ממנו, שישכנע את ג'דועו שיחזור בו מגירסתו. השיחה בין השניים הוקלטה בסתר. להלן קטע מהתמליל האבטורי:

עלי: „אתה תגיד שעלי לא נסע איתך בסובארו, מספיק".

ג'דועו: „אבל אתה כן נסעת".

עלי: „לא חשוב תגיד כך".

ג'דועו: „איך תגיד?"

עלי: „הרגו אותי במכות, גמרנו, תבנתי ראיתי מוות בעיניים שלי... אם אני ראה לך את הגוף שלי אתה תבכה. תגיד? אני לא זוכר איזה יום חמישי זה היה".

ג'דועו: „איך אני אעשה כך לאלוהים שלהם?"

עלי: אל תפחד, לא ירביצו לך בכלל. אתה תגיד לא זוכר בכלל, לא יגעו בך בכלל, היות ואנו גמורים עם החיים".

שמגר מפרש את התמליל הזה לרעת הנאשם, ומביאו כהוכחה לכך שהנאשם לא ספג מכות. מכלל התמליל שבו חוזר הנאשם ומתלונן על עינויים, לוקח בית־המשפט את הפיסקה „אל תפחד, לא ירביצו לך בכלל" וקובע, כי היא נאמרה על סמך „ניסיון הנאשם בחקירות".

מטרתן של הקלטות־סתר היא לאסוף ראיות נגד החשוד, אך האם ניתן להתעלם מהן כאשר הראיות מצביעות בבירור, שלחשוד אין קשר לעבירה בה הוא מואשם? אני טוען שמכל השיחות שהקליטו השוטרים בסתר, ואלה אינן מעטות, עולה בבירור כיצד הודאות הנאשמים הוצאו מהם בלחץ פיזי כבד, וכי החלטת הנשיא בהקשר זה אינה בהתאם לכללי הצדק.

טעות חמישית

שמגר קובע כי „המבחן הפנימי מתייחס לתוכן ההודאה, והוא תר על־פי ההיגיון וניסיון החיים אחר סימני אמת המתגלים בתוכן ההודאה".

מניסיוני ומבקיאותי בחומר התיק הזה אני קובע, כי אין היגיון פנימי וסימני אמת בהודאות. להיפך, חמישה אנשים, שכאילו השתתפו באותו הרצח וכאילו מסרו הודאות מרצונם החופשי, סותרים פעמים אינספור זה את דברי זה, לעתים קרובות את דבריהם שלהם עצמם. כל ההודאות אינן אלא דברי הבל, שבינם לבין העובדות בשטח והממצאים הפתולוגיים אין כל קשר. הם מבוססים על ניחושי החוקרים, שלא ידעו אז, כשם שאינם יודעים היום, מי ביצע את הרצח והיכן ומתי נרצח הנער.

טעות שישית

שמגר קובע כי „המבחן השני הוא, כאמור, חיצוני". שופט אינו מעוניין רק בתוכנה של הודאה. מטרתו לחפש אחר סימנים שמחוץ להודאה, שיש בהם כדי ללמד על אמיתותה.

בתיק זה לא נתגלה ולו סימן חיצוני אחד, שיש בו כדי לקשור את הנאשמים לרצח. על־פי הודאות הנאשמים עצמם, היו אמורים להיות בידי הנאשמים פריטים, שיכלו להיות מוצגים בבית־המשפט ולקשור אותם למעשה. איפה המוצגים האלה? מה היה קל יותר מלהביא כראיה חיצונית את הסדין, שבו עטפו כביכול את הגופה? או את השמיכה? או את בגדי הנרצח המוזכרים בהודאות? למה המשטרה לא תפסה אותם? למה הפרקליטות שתקה?

טעות שביעית

שמגר מתייחס בהחלטתו לשריטה שנתגלתה בצווארו של נאשם מס' 1. הנאשם סיפר בתחילה, כי השריטה מקורה ב„התגוששות בצחוק" עם אחד מכיתו. בשלב מאוחר יותר הוא 'תיקן' את הודאתו ואמר, שקיבל את השריטה מהמנוח דני כץ, שעה שהכניסו לתוך הסנדוק. שמגר, כמו הערכאות הקודמות, מייחס חשיבות רבה ל„הוכחה החותכת הזו".

כל הערכאות התעלמו מהעובדה, שציפורניו של המנוח דני כץ נגזזו ונבדקו במכון הפתולוגי, ולא נמצאו בהם שום סימני עור או דם, שהיו חייבים להימצא במקרה כזה.

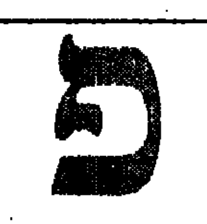
המשך בעמ' 65

היה לי כלב

מרים קוץ

תשע שנים, ועכשיו הוא מת. ואני גיליתי, שיש עוד זוויות חדשות ובלתי מוכרות שבהן הלב יכול להישבר

ילוסוף אחר, שקוראים לו ויטגנשטיין, אמר שהוא מוצא את הרמה המוסרית של הכלב עליונה מזו של האדם, מפני שכלב איננו יודע לשקר. ואם הוא לא אמר את זה ככה בדיוק, גם אז אני לא ממש טועה.

היה לי כלב תשע שנים, ועכשיו הוא מת, ואני גיליתי שיש עוד זוויות חדשות ובלתי מוכרות, שבהן הלב יכול להישבר. בתשע השנים האלה הוא עשה לי כל מיני דברים, אבל מה שנכון נכון, הוא לא ידע לשקר, למרות שהרבה פעמים הוא ניסה. כל פעם ששאלתי אותו, אכלת בובל? הוא היה עושה פרצוף של שלילי חד־משמעי, אבל הלשון שלו היתה מעבירה ליקוקים מהירים וגנובים שאמרו, לא רק שאכלתי, אלא זה גם היה יותר טעים מהאוכל שלך. עכשיו, כשאני חושבת על זה, זה היה הניסיון הכי נועז של כלבי לשקר. כי בכל שאר ההזדמנויות הוא נבח בדיוק את מה שהוא חשב, והוא לא היה טיפוס ששולח מסרים כפולים. הטיפוסים הכי מפחידים, כשהיו רואים אותנו בלילה, היו מתכווצים קמעה, ועוברים בשקט לצד השני של הרחוב. הכלב שלי אהב את זה, הוא אהב אנשים שמבינים מה זה כבוד.

היתה לו פרווה ענקית ומפוארת, והוא בוודאי היה אומר לעצמו, אם זה שואג כמו אריה, ויש לזה פרווה של אריה, אז זה בטח אריה. את ניסיונות הציד הראשונים שלו הוא עשה על השליחים של הסופרמרקט. זו הסיבה שבגללה אף פעם לא יכולתי להגשים את היאפיות שלי. תמיד הייתי צריכה להיגרר עם שקיות של מצרכים. כי למרות הטיפ הנדיב, כל השליחים כגוש דן סיכמו ביניהם, שישבן שלם חשוב יותר מ־10 שקלים.

סביר גם להניח, שעם הסתלקותו של כלבי הטוב, ישלח לי הוועד הפועל של תושבי צפון תל־אביב זר גדול של פרחים. סך הכל, עברנו כאן חמש דירות בתשע שנים. אמנם לא הרעשנו בין 2 ל־4, כי לא היינו בבית, אבל ללילה ולכלב שלי היו חוקים משלהם.

מוות של כלב הוא מוות צפוי רק בסטטיסטיקה. רשמית ומדעית הוא אמור למות לפניך, למרות שהוא התינוק שלך. אבל מי שלוקח אליו את היצורים המתוקים האלה הוא לא בן־אדם שבנוי לחשבונות.

הכלב שלי היה הדבר הכי אופטימי, הכי מחולט, הכי חיובי. איזה עוד יצור בעולם היה יכול לגרום לי לצאת באמצע הלילה, בסופה, רעמים וברקים, לטיול, וגם להעמיד אותי שעה בגשם כמו אידיוטית, כי הוא בדיוק פגש כלב, והיה חייב לתפוס איתו ריבוע?

לכלב שלי היה אפילו חיוך, שעל שמו הוא זכה לכינוי החיבה דולפין. נכון, הוא חייך הרבה יותר מהר ועמוק כשהוא ראה עוגייה, אבל אלה היו עוגיות באמת טובות. אם ניסיתי לעבוד עליו בעוגיות סוג ב', הוא היה מרחרח אותן באפו בעדינות, לא טועם אפילו, ומשאיר אותן לאורחים. לחם הוא גם השאיר את הכיסא המיוחד לכלבים. לעצמו הוא לקח, כמובן מאליו, את הספה הלבנה, שהזדהתה עימו עד כדי כך, שאימצה לעצמה את הצבע שלו. גם כאן הוא לא טעה, כי מהר מאוד נכנסו גוני הפישתן לאופנה.

אבל את דקות האבחנה האמיתית שלו הכלב שלי שמר לדבר הכי חשוב בחיים, לפי שעה: לאהבה. הכללים שלו היו פשוטים. הוא אוהב אותי ואני אוהבת אותו. כל השאר, במיוחד גברים, חשודים, עד שלא יוכח ההיפך. מי שבא לביתי בפעם הראשונה, המבחן שלו היה מבחן הכלב. לא הורשו לעבור את הסף כל מי שאמרו „תחזיקי אותו", „תקשרי אותו", „תכניסי אותו לחדר השני", „אמא'לה". הורשו לשבת חמש דקות מי שהעמידו פנים שהכל בסדר, אבל התעטשו אחרי רגע, ואמרו שיש להם אלרגיה לפרעושים. גורשו בחרפה ובכנימות רמות אלה שהתחילו להבריש מעל מכנסיהם את השערות.

פעם פגשתי מישהו במסיבה, והוא סיפר לי שהוא יוצא יחידה קרבית, וגם טייס וגם צנחן. חוץ מכל הקרביות הוא גם נראה די טוב, ולכן הזמנתי אותו בתבונות לבקר. והוא בא. הכלב שלי לא היסס לרגע, ותקף מיד את המטרה הנעה. אבל פה היה לנו עסק עם גיבור ישראל. הוא קפא על מקומו ולא זז. אמרתי לו, אתה עושה טעות גדולה. תלטף אותו; תדבר איתו כמו שמדברים לתינוק. אבל מאיפה טייס וצנחן ולוחם חי"ר יודע איך מלטפים ואיך מדברים לתינוק? בסוף הייתי מוכרחה להתערב ולהפריד ביניהם. שמתי את הצנחן בכיסא של הכלב. הכלב, מצדו, התמקם על הספה. הבחור ישב ישר, לא זז יותר מריי, לא שינה באופן דרסטי את גון הקול. הוא רק שתה שתי כוסות קפה וקצת ניסה להתחנף לבעלת הבית. אבל אז הכלב שלי התחיל לנהום. מתוך מאוד הקרבי הבין, שכאן לא הולך להיות כיבוש יער, אלא מקסימום פעולת התאבדות. מפקד טוב הוא גם מי שיודע מתי צריך לאסוף את הכוח בשטח ולבצע נסיגה מסודרת. בשלב זה הוא קם, לחץ את ידי בחמימות, הפריח נשיקה באוויר לכלב והלך לבלי שוב.

הסתכלתי על כלבי, ואמרתי לו, אתה לא חושב שהפעם הגזמת? הוא הסתכל עליי בחזרה, וכאילו אמר, את לא באמת נדלקת על הליצן הזה. ואחרי שחשבתי על זה כמה דקות, נאלצתי להודות, שכמו תמיד, גם הפעם הוא צדק. אם הבן־אדם חושב שהכלב שלי מסוכן, איך הוא בדיוק מתכוון להתמודד איתי? ■

ואמא שלי היתה אומרת, את אומרת את כל זה רק בגלל שאין לך ילדים.

"לפעמים, יש הצגות שפשוט חייבים לראות"

אמדיאוס

"הצגה יפהפייה, נוצצת ומסוגננת במיוחד" ידיעות

"משה בקר בתפקיד סאליירי הביא לבמה את כל הכריזמה שלו, את יכולתו להקרין סכנת טירוף, את רמת המשחק ואת הקסם האישי. אלון אופיר בתפקיד מוצארט יש בו בגרות והן כאב ומקצועיות - שני הסולנים הם בהחלט ברמת האגדה". הארץ

זעקי ארץ אהובה

"דרמה מוסיקאלית רחבת יריעה שהאקטואליות שלה לא פגה". מעריב

"אין ספק שליוסי פולק יש יכולת רינשית להרטיט לבבות" הארץ

דוד דיאור שר בקול גבוה וצלול היוצא מעמקי הנשמה ועולה השמימה" על המשמר

משרתם של שני אדונים

"הצגה זו היא הוכחה ושיעור כיצד עושים תיאטרון מעולה".

"המבקרים יצאו מגידרם כדי לשבח את גירסתו של התיאטרון הלאומי ל"משרתם של שני אדונים" של גולדוני".

"פנינה תיאטרונית שאני ממליץ עליה לא רק לחובבי התיאטרון"

"כולם עושים כאן תפקידים מעולים". מן העתונות

העלמה והמוות

"אחד המחזות החשובים של המאה... שלושה שחקנים מצויינים... בימוי שקול ומדוייק, לאורה ריבלין יצרה תפקיד כביר, מצויינים גם אלכס פלג ואשר צרפתי... הצגת חובה חשובה ומרשימה..." הארץ

"הצגה מעניינת ומעוררת מחשבה שיוצרת הרבה מתח". ידיעות אחרונות

הדה גאבלר

אחת מיצירות המופת של הדרמה העולמית.

עם שובה של הדה גאבלר מירח הדבש, נוצר קרע בחיי נשואיה עם טסמן בעלה.

תחזרה של דמויות מן העבר והקושי להתמודד עמן מעמידים את הדה לבדה מול חייה הבלתי אפשריים.

היא מובלת בידי הגורל והמציאות אל סופה הטראגי.

מפעל המנויים 95-'94'

יוצא לדרך!

להזמנת מנויים

צלצלו עכשיו 03-5767777

הבימה התיאטרון הלאומי שלך.

הזמנת כרטיסים בטל' 03-296071 באמצעות כל כרטיסי האשראי. לקבוצות ומוסדות 03-5289189

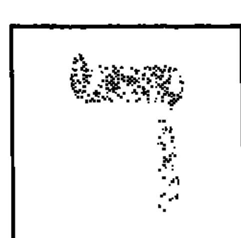

עזר וייצמן. „חיבוק משפחתי קצר, ובן־דודי היקר כבר רכוב על כתפיי, לקול צהלת הצבא העברי".

עזר וייצמן רכב לו על הכתפיים

ענת מידן

החברים שמתגעגעים לימים ההם אחרי שהם קוראים את 'מה שהיה היה', גורמים לגרשון גרא, מחבר הספר, נחת. משה שרת צעק עליו, אליזבט טיילור אכלה איתו, והקצרת של גידי גוב הדאיגה אותו. נוסטלגיה, זאת בדיוק היתה הכוונה

ווקא הביטוי הסלנגי 'מה שהיה היה' נבחר כשם ספרו החדש של גרשון גרא. דווקא, כי גרא אינו מתכוון להניח להיסטוריה שלו ולזכרונות מ־72 שנותיו, להתמוסס ולעבור מן העולם על תקן 'מה שהיה היה'. מה שהיה, עכשיו כתוב ומתועד ב־255 עמודים, בהוצאת 'גג'. הוא אומר שעשה זאת בעיקר למען שלושת ילדיו: עודד, גיא ויהודית, ולמען כל הנכדים. כדי שההיסטוריה לא תעבור להם ליד האוזן.

כבר ביום ברית־המילה, מספר גרא בעמוד הפותח את ספרו, הוא עורר בעיות. הוריו חיו אז בנצרת, ולא היה שם מוהל וגם לא מניין. אביו שהיה קצין המחוז, שלח לטבריה את אחד הז'אנדרמים על סוס, וכך משחזר גרא את המאורעות: „אבא צייד במכתב אל קומיסר המשטרה, הקצין הטבריייני בכור שלום שטרית. בכור הושיב את המוהל על הסוס הרזרבי, והשניים דהרו רחופים לנצרת לעשות את המלאכה".

■■■

אך מלבד ייחוסו המעמדי, היה לגרו קרישבסקי, כפי שהוא נקרא באותם ימים, ייחוס משפחתי. יהודית (אירה), אחותו הצעירה, היתה לימים ליהודית וייצמן, בזכות נישואיה לחיליק וייצמן, אחיו של מי שיהיה נשיאה הראשון של המדינה. „השניים נישאו, ונולדו להם ילינקה ועזר'קה", מצטט גרא את אמו באשר לאילן היוחסין המשפחתי.

בזכות אביו של עזר, שניהל חברת כימיקלים ודשנים, החל גם אביו של גרא לעבוד שם, ופתח את סניף החברה בביירות. כל המשפחה נדדה עם האב, וגרא הצעיר מצא עצמו לומד בבית־ספר ארמני, ומבלה את חופשותיו בעיירה קטנה בשם בחמדון. „היינו כבני־בית בבית הכומר, ששימש גם מנהל בית־הספר העממי. במטבחו למדתי לראשונה את המושג 'כשרי'".

אחרי ביירות נחתה משפחת קרישבסקי בחיפה, וגרו הצעיר למד, איך לא, בבית־הספר הריאלי של ד"ר בירם הנודע. אלא שהנער לא החזיק מעמד במוסד המכובד והתגלגל למוסד החינוכי של קיבוץ משמר־העמק. המשורר לעתיד ע' הלל כתב שם על גרשון וצבי (ציצי), האחים לבית גרא: „הם הגיעו אלינו מחיפה, הביאו אלינו את העולם הגדול, וסיפרו כל מה שראו בקולנוע 'עין דור' בחיפה־תחתית. הצמר־חמר הזה הוסיף לנו קצת פילפל תוצרת חוץ, שהיה חסר לנו כל־כך".

את שנות התיכון עשה גרא במחזור ח' של בית־הספר המפואר של אותם ימים 'כדורי', והוא זוכר איך חביט כ'אליף' אל בן המחזור שמעליו בהערצה: „יצחק רבין החל את לימודיו בגיל 15 וחצי, ולמרות שהיה הצעיר בתלמידים, ניתן מכל המעלות, והיה הטוב שבתלמידים והטוב שבעוברים. הוא יכול היה לחזור הביתה עם שבע וחצי לירות - פרס הנציב העליון לתלמיד המצטיין - אך כיוון שהכסף נועד לרכישת ציוד חקלאי, וראשו של יצחק רבין היה סבור בעניינים אחרים, הוא לא גבה את הסכום".

גרשון גרא. „בוש אני ונכלם בך, אמר לי משה שרת"

וכך הלאה, כל תחנה בחייו של גרשון גרא זוכה באוזכור. התנדבותו לשירות בכוחות הברית, מעלליו בטירונות, הקמת הפלוגות העבריות ופגישותיו עם משה שרת, לימים אף הוא ראש ממשלת ישראל. „לראשונה היה זה בקהיר, באולם בו נערכה אסיפת המונים של המגויסים העבריים, שחיכו לשמוע את דבריו של שרתוק. הוא ניגש לדוכן הנואמים, וברגע שהושלך הס בקהל, והנואם קרא: 'חיילות וחיילים', נשמעה מקצה האולם קריאת חדווה 'גראל'ה'. עזר, בן־דודי היקר, הבחין בי בקהל ההמונים. השבתי בקריאת שמחה של שאדי־בשר אוהבים: 'עזרק'ה'. העלם ארך־הרגליים החל רץ לקראתי, ואני לקראתו, חיבוק משפחתי קצר, והוא כבר רכוב על כתפיי, לקול צהלת הצבא העברי. וכך התחלנו, 'הפרש' ואני, לנופף ידיים ולצרוח את אחד משירי הבוגי־ווגי של אותה תקופה, הולכים ונעלמים ביציאה לקול תרועת חברינו לנשק, שנשארו לשמוע את שרתוק".

גם פגישתו הבאה עם שרת זוכה לפירוט נרחב. זה היה בתחנת הרכבת של רחובות, כשגרא יצא להמשך שירותו במצרים. על הרציף התנהלו פרידות דומעות שלצעירות מחבריהן החיילים, ו„אני קמתי מהספסל, עליתי עליו, והכרזתי בקול: 'מה הולך כאן? אני משרת כבר שלוש שנים וחודשיים, ועדיין לא קיבלתי אף נשיקה אחת'. מיד הוצפתי באמהות ודודות, אהובות וחברים, נושקתי וחובקתי. שרתוק חיכה בסבלנות עד הירגע הרוחות הטובות, ניגש אלי, ובפנים חמורות־סבר אמר: 'בוש אני ונכלם. לא תיארתי לי בעולם, שבנה של יהודית, חברתי מנוער, יתנהג בצורה כה מבישה'".

אבל לא רק על גדולי האומה יש לו סיפורים. גם על אדם בשם דני לנגר, שעבד איתו בתל־אביב. „הוא אימץ לעצמו את שם המשפחה גוב, עת שימש ראש לשכת הרמטכ"ל יגאל ידין. דני הלך לעולמו ביום־כיפור 1957. לצעיר בניו, מיקי, הוריש את קולו העמוק, הקטיפתי והמלטף. הבן הבכור, גידי, סבל בילדותו מקצרת, וכשהיה מקבל התקף של קוצר־נשימה, גניחה ושיעול נוראים, היה הלב נקרע מסבלו. לימים, כשהיה לזמר, הקוצר שבחים ופרסים, נרגענו כולנו".

כשנסתיימה מלחמת השחרור, נשלח גרא להתרים בתפוצות את היהודים העשירים. „הושיבו מולי צעירונת זוהרת בשם אליזבט טיילור", הוא נזכר באחד האירועים. „יופיה המשגע, שערה השחור ועיניה, תאמינו או לא, הסגולות, ממש הדהימו. היא נשמרה על־ידי בן־זוג ענק, מן הנערצים שבשחקני הפוטבול האמריקאי, שגניחה ממנו עשויה לחסל את ייעודך בחיים".

■■■

„אני בלש, שמחטט בבוידעמים של משפחות", אומר גרא עם צאת ספרו, „הופך את קופסאות הנעליים הישנות וכותב בעיקר על אחרים ולא על עצמי. כתבתי ספר על תגריב, על השומר של אבן־יהודה, ורק בספר הזה הרשיתי לעצמי להכניס את עצמי ואת ההומור שלי".

„חברים שלי, שכבר קראו את הספר, אומרים שהם בכו מגעגועים לתקופה ההיא. אין דבר שעושה לי יותר נחת מזה". ■

מעקב על רצח דני כץ

המשך מעמ' 57

טעות שמינית

„נאשם 1", טוען שמגר בנימוקיו, „ידע לקבוע כי במקלט הרביצו לילד בקרש על ראשו, וכי מת כתוצאה מכך. וכן, שהנאשמים השני, השלישי והרביעי חנקוהו למוות". הבדיקה הפתולוגית קבעה, שהילד מת כחניקה בתלייה, ולא מקרש או חניקה בידי הנאשמים. השאלה היא ממה מת הילד? שאלה נוספת שמתבקשת, היכן הקרש שבו הרגו את הילד? מדוע לא הובא כמוצג משפטי?

טעות תשיעית

„מצב הגופה כשנמצאה תאם את תיאור העותרים בדבר דרך ההתעללות בה", קובע שמגר ומוסיף: „הבדיקות הפתולוגיות אישרו את סוג הפגיעות במנוח עליהן העידו העותרים".

קביעות אלה רחוקות מלהיות מדויקות. ראשית, הנאשמים כלל לא העידו, הם רק הכחישו את מה שאמרו החוקרים. אבל חמור מזאת, מצב הגופה בעת מציאתה היה שונה לגמרי מ'תיאור' העותרים בהודאותיהם. דוגמאות: הבדיקה הפתולוגית גילתה שריטות רבות כמכשיר חד בחלקי גוף שונים, סימני הצלפות בשוט, סימן לדריכת רגל יחפה על העכוז ועוד סימני התעללות איומים. כל המעשים שגרמו לממצאים אלו אינם מוזכרים כלל ב„הודאות המפורטות" של הנאשמים, ש„נמסרו מרצונם החופשי", וגם לא בכתב־האישום.

חוקרי המשטרה גם אינם מספקים כערות מסייעת אף אחד מהפריטים שבהם בוצעה ההתעללות. למה לא דאגו החוקרים להוציא מהנאשמים את מקום הכלים הללו, ובכך לבסס את האשמתם? הסיבה היחידה לכך שהחוקרים לא השיגו חפצים אלו, כמו שלא הצליחו להביא את שעון הסייקו של המנוח שנעלם, את המחברות שהיו בידיו – החפצים הללו לא היו בידי הנאשמים, מכיוון שלא הם ביצעו את הרצח. בית־המשפט גם לא שאל את החוקרים היכן כל החפצים הללו.

טעות עשירית

שמגר מציין בהחלטתו, כי הוא סומך את ידו על דברי השופט אלוני, כי „ניסיון החיים מלמד, שבעבירות חמורות כאלה תוקה על אדם שאינו מודה בהן אלא אם כן ביצען".

מאז סמך ידו על קביעה זו, כבר היינו עדים לפרשת מוטי בן־עורא, שבה נשלח אדם על סמך הודאתו למאסר עולם ושוחרר זמן קצר אחר־כך, לאחר שהרוצח האמיתי התגלה. בעבר פרסמתי ב'7 ימים' דוגמאות של 17 מקרים, שבהם אנשים הודו ושוחררו רציחות שלא ביצעו. אני יכול היום להוסיף לפחות עוד עשרה מקרים כאלה. קביעה זו של בית־המשפט העליון טומנת בתוכה סכנה של עיוותי דין נוספים, מאחר שהיא הופכת להלכה פסוקה. מפליא שכבוד נשיא בית־המשפט העליון סמך את ידו על קביעה כה בלתי מבוססת.

טעות אחת־עשרה

שמגר קובע כי שניים מהנאשמים „התוודו גם בפני האסיר אלון". האסיר אלון, פושע מועד וסוחר סמים ונשק, הוחדר לתא הנאשמים על מנת לרוגבם. שיחת הריגול הזו, כמו שיחות אחרות, הוקלטה למיטב ידיעתי בחשאי. אלא שאלון, כנראה, לא 'סיפק את הסחורה'. כאשר נוכחו החוקרים שההקלטה 'אינה מספקת', הם בחרו להתעלם ממנה, וכתחליף נתנו למרוגב „להעלות על הנייר" דברים שהנאשמים, כביכול, אמרו לו.

אלון העיד במשפט, כי הנאשמים התוודו לפניו. הנאשמים ועקו כי הוא משקר. למרות שהחוקרים לא סיפקו לבית־המשפט הקלטה שתוכיח את דבריו אלה, החליט בית־המשפט המחוזי להאמין לדברי העבריין אלון ולא לעדי ההגנה ולנאשמים. מכאן שאין כל הצדקה עובדתית להסתמכותו של שמגר על 'התוודות' נוספת זו.

טעות שתים־עשרה

בהחלטתו מעלה שמגר כמה תמיהות: „מדוע שפך העותר השני זבל ליד המערה שבה היתה הגופה? מהיכן לקחו אנשי המשטרה את התיאור של צורת החטיפה ברחוב ליד מערבל הבטון? מהיכן נלקח התיאור של צורת הרצח והעברת הגופה? מדוע הסתיר העותר הראשון את האופן שבו נגרמה השריטה על צווארו?

לתמיהה הראשונה ניתן להשיב בתמיהות נגדיות: אם העותר ניסה להסתיר את הגופה ע"י שפיכת הזבל, מדוע לקח איתו למערה את אמו, את אחותו, את אחיו ואת בנה? איזה רוצח מביא כל־כך הרבה עדים לגופת אדם שרצח? היכן עומדים במבחן העובדות הזה ההיגיון, ניסיון החיים ו„טביעת העין השיפוטית"?

באשר לצורת החטיפה והמקום שממנו כביכול דני נחטף. אף עד אחד לא הובא ע"י התביעה להעיד על המקום ועל אופן החטיפה, למרות שהמקרה קרה ברחוב סואן ולעיני כל. הייתכן שאף אחד מהעוברים והשבים ברחוב לא הבחין בחטיפתו של דני ובמאבקו עם החוטפים? כיצד ניתן לקבוע ש„תיאור החטיפה מתאים למציאות", במצב שבו אין כל עדות מסייעת לתיאור שבו 'הודו' הנאשמים?

בהחלטתו שלא להיענות לעתירתו של סניגורם של הנאשמים, מסתמך שמגר על ציטוט ממסקירינו של השופט חיים כהן במשפטו של עמוס ברנס. „אפילו הוכח שנקטו באמצעים פסולים, אבל לא היה באמצעים אלה כדי להביא את הנחקר לידי הודאת שווא או כדי לשלול ממנו רצונו החופשי", כתב אז כהן, „אין פוסלים את ההודאה". בהסתמכו על הדברים האלה לא היה, כנראה, הנשיא שמגר ער לעובדה, ששמונה שנים לאחר שנכתבו, נוכח השופט כהן שהרשעתו של ברנס היתה מוטעית. השופט כהן בא במיוחד לכלא רמלה על מנת להגיד זאת לברנס ואף כתב לו דברים ברוח זו.

מי רצח את דני כץ?

אני מיטיב להכיר את תיק הרצח הזה, ואני טוען בביטחון מלא, כי הרוצח האמיתי של דני כץ ממשיך להלך חופשי. מאז דני כץ הוא רצח לפחות עוד שלושה ילדים באותה שיטה, שהיא מוזרה ומיוחדת כאחד. מיטב המומחים קבעו חד־משמעית, שאותו אדם שב־81' רצח את הילד ישראל גולמן, הוא זה שב־83' רצח את דני כץ, ב־87' את רמי חבה באלוני־אבא וב־89' את סלים נסייף בנצרת.

כשדני כץ נרצח, ישב משה עזריה, שהורשע על רצח ישראל גולמן, בכלא. כשרמי חבה נרצח, גם משה עזריה וגם חמשת הנאשמים ברצח דני כץ ישבו בכלא. על רצח רמי חבה, שנרצח באותה שיטה, לא נעצר איש. מי אם כן רצח את רמי חבה?

באחד מפסקי־הדין שהנשיא שמגר עצמו כתב, הוא אומר בין השאר: „הוכחת שיטת ביצוע די בה לעתים כדי להוכיח, שנאשם פלוני עשה את עצם מעשה העבירה". על סמך דברי שמגר אלה ועל סמך מסקנותיהם החד־משמעיות של המומחים, כי שיטת הביצוע בארבעת מקרי הרצח הנ"ל זהה, אני טוען כי לפנינו הוכחה נוספת וחד־משמעית, שחמשת הנאשמים חפים מפשע, וכי הרוצח האמיתי ממשיך להלך חופשי.■

ילד גדול

כתבתי שיר

שיר תפילה

מאת בת־אור אלרגנט

השיר הבא, שכותבתו היא ילדה בת 8 מרמת־גן, הוא שיר תפילה, שמופנה אל אלוהים. בת־אור יודעת שאלוהים הוא לא סבא כוח עם זקן לבן אלא מין אינטליגנציה חובקת־כל, ועל־כן אפשר להפנות אליו בקשות. בת־אור טרם למדה בכיתה על עקידת־יצחק ולכן הרימוי של הבן־היחיד הוא השלכה של מצבה האישי: היא בת־יחידה. יש בשיר השתקפות ומיהול של שני דברים: מצב העניינים בין יהודים לערבים בארץ והידהוד מלחמות וסבל בעולם, עם תגעגוע לשלום ולרגיעה, ורושם מצטבר של קטסטרופה קרֵבה בענייני איכות־הסביבה, בארץ ובעולם, פרי העיסוק האינטנסיבי בנושא במסגרת בית־הספר. האמא, שרה, על הולדת השיר: „הלכנו לישון. אחרי עשר דקות בת־אור קמה ואמרה: אני רוצה לכתוב שיר. לא עבר הרבה זמן עד ששמעתי אותה מזמזמת משהו והשיר היה מוכן. היא כתבה אותו לפי מנגינה של מייקל ג'קסון".

הָעוֹלָם רוֹצֶה
רַק אֶת הָאֹשֶׁר וְהַשִּׂמְחָה.
הָעוֹלָם עוֹמֵד לָמוּת.
אָז אַל תְּוַתֵּר.
כִּי הָעוֹלָם הוּא אֶחָד וְיָחִיד
וְאֵין אַחֵר כָּמוֹהוּ.
וְהָעוֹלָם הוּא בִּנְךָ הַיָּחִיד.
אָז אַל תַּהֲרֹג אוֹתוֹ, בְּבַקָּשָׁה.
כִּי הָעוֹלָם הוּא בִּנְךָ הַיָּחִיד,
וְלֹא יִהְיֶה עוֹלָם כָּזֶה יָפֶה.
וְזֹאת כָּל הַתְּפִלָּה,
וְזֹאת כָּל הַבַּקָּשָׁה.

בְּאֹלֶף

מאת יותם נבון

שיר קצרצר, שלא הייתי מתבייש לכתוב בעצמי, שנכתב על־ידי תלמיד כיתה ד'1 בבית־ספר אלון בכרמיאל.

כְּשֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ בָּרְחוֹב
וּפִתְאֹם כֶּלֶב נוֹבֵחַ,
אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת עַצְמִי רָץ
אֲבָל אֲנִי בְּעֶצֶם בּוֹרֵחַ.

סופרים וילדים

לא יותר מ־70

עונת המיפגשים בין סופרי־ילדים לבין ילדים בעיצומה. בתי־ספר שלא טרחו לשבץ פגישות בציבת האורח, יאכלו אותה עכשיו בחודשי קיץ.

בתי־ספר רבים מתפתים לדחוס לפגישה אחת תלמידים רבים מדי. האורח אמנם יפרפר קצת, הם יודעים, אבל לא יהיה לו נעים לחולל מהומות ולאכזב את הילדים שכבר הודיעו להם על מיפגש. בינתיים, נדחה עוד ילדים ברשימת הפעילות, באותו תקציב: שבעים ילדים – מאה־ועשרים ילדים, מה זה כבר משנה. אם תרשה לי עדות אישית, פעם כבר קרה שהמתינו לי באולם אחד 350 ילדים!

ברשימה אחרת התייחסתי פעם לתחושתו של סופר שמזמינים לו אמגוש כזה. אני רוצה להן להתייחס לצד של הילדים. להסביר לכל רוחשי האולמות למה 70 ילדים הם המכסימום הרצוי למיפגש, ועל המוסיף – גורע.

אין צורך להסביר, שהזימזום, המהומה, הריקה־הכיסאות והבלגן שמעוררים 120 ילדים הם בערך כפולים מזה שמקימה קבוצה של 70. ברוב בתי־הספר גם אין אולם אינטימי מתאים, שיכול להכיל מספר כזה של ילדים, והם מייעדים מיפגש רב־משתתפים לאולם־התעמלות או למקלט, שבהם תנאי האקוסטיקה ממש בלתי נסבלים. רוב הסופרים שאני מכיר יסרבו להיכנס לאולם כזה, ובצדק. דיבור באוזני מספר גדול של ילדים מצריך גם מערכת הגברה (ורוב המערכות של בתי־הספר הן באיכות איומה), ודיבור במיקרופון יהיה תמיד שונה ופחות אינטימי מדיבור רגיל.

אינטימיות – זה שם המשחק. מיפגש עם סופר, עם מספר, חייב להיעשות באווירה אינטימית, שרק בה יכול להיווצר איזשהו קשר אישי בין האורח לבין המארחים. המטרה: שיחה ולא הרצאה, החלפת ריעות וחומרים ולא נאום, קשר ולא מלים־מלים־מלים. אין פלא, שהילדים מצפים תמיד לפרק השאלות והתשובות. אז מקווה כל אחד ליצור, לפחות לרגע, קשר־עין עם האורח, להשמיע קול, לקבל תשובה. יש סופרים שעומדים על כך שכל שואל גם יאמר את שמו, וזה נפלא. לא כל־כך חשוב התוכן, כמו שחשובה השנייה הזו שבה האורח מכוון את מבטו אל השואל ומתייחס לשאלה פרטית שהוא הגה. במסגרת הזמן שמוקצה לפגישה רגילה – שעת לימוד – עם מאה ועשרים נוכחים ומעלה, הסיכוי של כל ילד לשאול ולהיענות שואף לאפס. רוב הילדים יישארו מאוכזבים ומתוסכלים, עם השאלה שלהם בבית־הבליעה.

לחיזוק, לסיום, עדות ממקור ראשון. להלן קטע מתוך פתק, מוכן מראש, שמסר לידי תלמיד כיתה ה', באחד מבתי־הספר בארץ, בתום מיפגש:

„תמיד, כשאני יודע שאני הולך לראות מישהו מפורסם, אני כל־כך מתרגש וכבר רוקם חלומות. וביניהם, שאהיה איתו המון זמן. אבל אז, כשמגיע הרגע ואני סוף־סוף נכנס לחדר, אני רואה שהחדר מפוצץ. ועד שמצאתי מקום, אני לא רואה כלום, כי התיישב לפני מישהו גבוה ונודף ממנו ריח של שום... ואז אני כל־כך מצפה לקטע של השאלות. אבל, כשהוא מגיע אני מצביע ומצביע ואף אחד לא רואה אותי, כי אני לא יושב על כיסא, ולפני יושב מישהו שכל הזמן מצביע ומסתיר אותי לגמרי..."

קורא יקר

משהו אישי

לתשומת־לב הקוראים, המגיבים, שולחי הספרים ושולחי שירי הילדים ו„חוכמות" הילדים:

„ילד גדול" הוא מדור אישי, שמופנה אל מבוגרים וילדים כאחד, שעוסק בילדים, בספרות ילדים, בכותבים ובמאיירים לילדים ובכל דבר שנקשר לילדים. באשר הוא מדור אישי, הוא עוסק אך־ורק בדברים שמאוד מוצאים־חן בעיני כותבו, או שקרובים לליבו ולטעמו. אין זה מדור לביקורת או לסיקור ספרי־ילדים חדשים. הרחק נפשי מביקורת. כמו־כן אין זה מדור המוקדש ליצירות ילדים או ליצירות מבוגרים הכותבים לילדים. לעתים אני מארח יוצר לילדים ויצירתו. לעתים רחוקות עוד יותר אני מארח הבלחות של ילדים כותבים, בקטעים קצרצרים, כפי שהדבר משתקף בגליון זה. סיפורים, שירי־הלל למדינה, לטבע ולנוף, שירי חגים וכו' אין להפנות למדור זה, מלבד האכסניה, אין שום קשר בין מדור זה לבין מדורי ילדים בעיתון זה.

בתת־המדור „לשונות קטנים" מארח המדור לפרקים בקצרה „חוכמות" של ילדים, כשלי־לשון והמצאות לשוניות של ילדים. מודפס רק חלק מאלה שמגיעים. אין לתת־מדור זה עניין במילמולי־ילדים, כשיבושים ובטעויות סתם, אפילו אם יש באלה חן מסויים. ברוב המקרים אלה נצנצים שיפים לחיק המשפחה בלבד. יש עניין באלה כשהם יצירתיים, משעשעים, יוצרי משמעות חדשה ומעידים על ה„ראש" של יוצריהם הקטנים.

במדור זה מושם דגש מיוחד על ספרות מתורגמת וספרות־ילדים קלאסית, שהקריאה בשכמותן הולכת ושוחקת במחוזותינו.

הִתְבַּגְּרוּת

מאת האֲרִי בֹּהֶן

גם את השיר הבא תרגמתי־עיבדתי מתוך קובץ שירי־הילדים שבעריכת ג'ק פרלוצקי ובהוצאת וקר, לונדון. הוא עוסק בילדים ופחדים ובעצם בהשתנות היחס של הילד אל פחדיו עם חלוף השנים. כתב אותו הארי בהן (1898 – 1973), משורר אמריקני שכתב כמה ספרי־שירה לילדים, שאותם איר בעצמו, ושתרגם לאנגלית שירי הייקו יפאניים. האיור הוא של זדנה טבורסקה, מאיירת סלובקית, והוא לקוח מתוך ספר יצירות של קרילוב, שיצא בהוצאת סבובודה, פראג, שהיא איירה בטכניקה של חיתוכי־עץ.

כְּשֶׁהָיִיתִי עוֹד יֶלֶד קָטָן,
בֶּן אַרְבַּע בְּסַךְ־הַכֹּל,
יָצָאתִי עִם אַבָּא וְאִמָּא
לְפִּיקְנִיק בְּיַעַר גָּדוֹל.

וְהָיוּ בּוֹ סַלְעֵי־עֲנָק
וּגְזָעִים עָבִים שֶׁל אֹרֶן,
שֶׁמֵּאֲחוֹרֵיהֶם מִתְחַבְּאִים, כָּךְ יָדַעְתִּי,
נְמֵרִים חַדֵּי שֵׁן וְצִפֹּרֶן
(וְזֶה שֶׁלֹּא רָאִיתִי אָז, בְּעֶצֶם, אַף נָמֵר,
זֶה רַק מַרְאֶה שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהִסְתַּתֵּר).

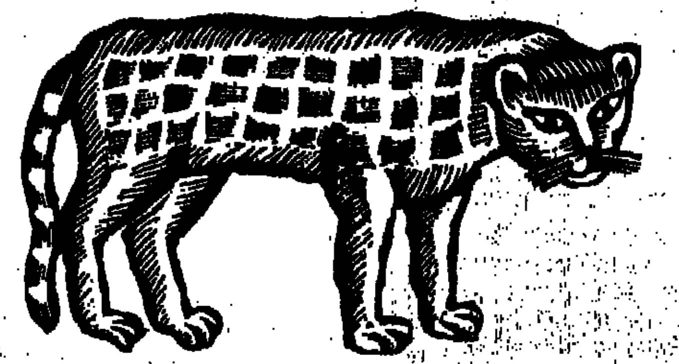
כְּשֶׁהָיִיתִי כְּבָר בֶּן שְׁמוֹנֶה,
כִּמְעַט־כִּמְעַט נַעַר,
יָצָאנוּ שׁוּב לְפִּיקְנִיק,
בְּדִיּוּק בְּאוֹתוֹ הַיַּעַר.

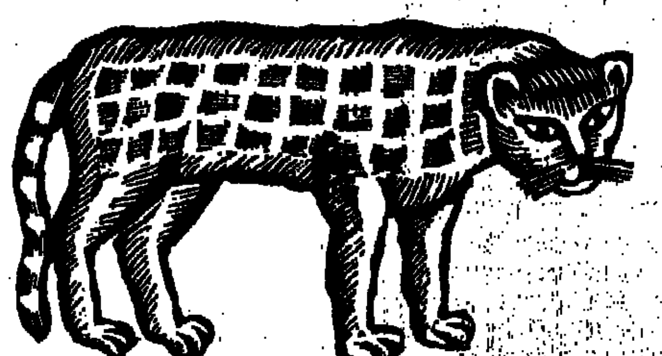
וּפִתְאוֹם הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים
נִרְאוּ לִי כָּאֵלֶּה קְטַנִּים.
וּבְכָל הַחֻרְשָׁה הַהִיא
– בָּדַקְתִּי אֶת זֶה בִּמְיֻחָד –
לֹא הָיָה מָקוֹם לְהִסְתַּתֵּר
אֲפִלּוּ לְנָמֵר אֶחָד.

מסיבות טכניות, המדור הופיע בשבוע שעבר רק בחלק מהגיליונות, ומצאנו לנכון לפרסם אותו שוב, במלוא התפוצה

גם בגילה המופלג (42) כריסי היינד היא עדיין רוקרית סוחפת

אם כבר שמעת ברדיו את 'אעמוד לצדך' ('I'LL STAND BY YOU'), הלהיט החדש (והנהדר) של 'מעמידי הפנים', לא כדאי שהשמאלציות, ההמנוניות ומקהלת הליווי הענקית יטעו אותך. האלבום החדש של כריסי היינד וחבורתה, 'אחרון העצמאיים', שונה ברובו מהלהיט הזה. יש בו אמנם עוד כמה בלדות שקטות ומרגשות, אך העובדה שהיינד כבר לא נערה צעירה, לא פגמה כהוא זה באיכותה כרוקרית, ולא במקרה אחד השירים הכי סוחפים באלבום הוא דווקא 'אני אמא'.

אחרי ארבע שנות הפסקה (לפחות ללא הוצאת אלבומים שלמים), בגיל 42 וכבעלת משפחה, כריסי היינד עודנה אחת הזמרות ויוצרות הרוק הכי מדליקות והכי רעננות שיש, ומתאים לה במיוחד לשיר את 'צעיר(ה) לנצח' של בוב דילן.

בתקליט הזה היא חוזרת עם המוסיקה שלה אל האנרגיות מלאות החיים של תחילת הדרך, על גבול הפנקיסטיות ועם האהבה העצומה לצליל גיטרות, גם בזכות השותפים שלה: מרטין צ'מברס, שהיה המתופף המקורי של 'הפריטנדרז', וחוזר לעבוד עם היינד אחרי שמונה שנות פרידה, אנדי הובסון הבאסיסט (מלהקת 'הפרימיטיבים') ואדם סיימור הגיטריסט (מלהקת 'קטידידז'). ביחד הם נשמעים כמו להקה מגובשת, ואחרי כמה תקליטים שבהם 'הפריטנדרז' היו כריסי היינד וסתם נגני־ליווי, זהו בהחלט שינוי משמח.

השירים המצוינים בתקליט הזה, ועוד יותר מכך האנרגיות המחודשות שמדליקות את כריסי היינד עכשיו, הם אחד הדברים הכי מעודדים ששמעתי בזמן האחרון. יש תקווה! יש עתיד! גם בגילנו המופלג. ■

כריסי היינד ו'הפריטנדרז'. 'אני אמא' וגם 'צעיר(ה) לנצח'

אלביס חי

גם את התקליט החדש של אלביס קוסטלו צריך לשמוע כמה פעמים עד שהוא מתחיל לעבוד

אלביס קוסטלו, משכנע וקורע־לב בנסיעות איטיות

עוד אחד מוותיקי 'הגל החדש' הבריטי של סוף שנות השבעים, החוזר עכשיו אל המקורות שלו, הוא דקלאן מקמנוס, הידוע יותר בכינוי אלביס קוסטלו, עם קריירה שהתחילה בימי הפאנק ולא נעצרה לשנייה, ועם 16 אלבומים במגוון מדהים של סגנונות מוסיקליים; קוסטלו הוא עדיין אחד היוצרים הפוריים והמפתיעים ביותר בעולם הרוק.

עכשיו, אחרי תקליט שוויתר על הרוק לטובת ליווי קאמרי קלסי, חוזר קוסטלו לנגן עם הלהקה שליוותה אותו ברוב התקליטים, מאז אלבומו השני ב־1978: 'האטרקציות'. הוא אמר שרצה לעבוד שוב עם חבר'ה צעירים ואכפתיים באלבום שנקרא 'נעורים ברוטליים' (BRUTAL YOUTH'), אמר, וחזר אל חבורת הקשישים אותה הוא מכיר כל־כך טוב: פיט תומאס בתופים, סטיב נאיב בקלידים וברוס תומאס או ניק לואו בבאס.

ההצהרה העשויה להשתמע מהשיבה אל הלהקה הישנה היא עלולה להטעות, ולמרות שמו זהו לא תקליט פאנק. לא רק משום שקוסטלו אף פעם לא היה פאנק, אלא מפני שגם עכשיו, לצד קטעי הרוקנ'רול הסוערים ומלאי העוצמה, הוא עדיין הכי משכנע וקורע־לב בנסיעות היותר איטיות, ובמיוחד בבלדות השקטות.

כמו תמיד הוא קשה ומורכב בכתיבה שלו, ומספק המון חומר, כך שלוקח זמן לעכל את תקליטיו, שלא לומר לאהוב אותם. הרבה אנשים לא רוצים להשקיע את המאמץ (וטוענים שקוסטלו מעצבן ומשעמם), אבל מי שמכור לו (כמוני), יודע שהוא אף פעם לא מאכזב. זה מצריך עוד שמיעה ועוד שמיעה ועוד שמיעה, ופתאום זה עובד.

אחרי חודש עם השירים החדשים, אני שמח להודיע שגם התקליט החדש של אלביס קוסטלו נהדר. ■

שרון בן־עזר (הבלונדינית) ו'סיסטר ג'ורג''. הרבה רגעים מהנים ומרתקים

המון יצירות, כמו המיני־אלבום 'DRAG KING', שהוצאה לאחרונה להקתה הבריטית של שרון בן־עזר, 'SISTER GEORGE', מעוררות בדרך־כלל תגובות שאינן מוסיקליות בלבד. מאחר שמדובר בביעייה, שחבריה הומוסקסואלים ולסביות, והנושא המרכזי ביצירתם הם חייהם ככאלה ותגובות החברה אליהם, אפשר להיכנס לדיונים אינסופיים בשאלות כמו: האם יש בכלל 'מוסיקה לסבית' או 'מוסיקה הומוסקסואלית', או: האם שימוש במוסיקת רוק להעברת מסרים הומוסקסואליים מהפכניים הוא מעשה חסר תכלית, כיוון שהוא מנציח את השיטה הקיימת, ולא מזעזע אותה. אפשר גם לשאול, מה הטעם במחאה מסוג כזה, המשכנעת בעיקר את המשוכנעים, או לעסוק בשאלה היותר עקרונית: האם בכלל יש למחאה במוסיקה איזושהי השפעה, אם בין כה וכה אף אחד לא מקשיב למלים.

ואפשר גם לעזוב את כל השאלות, ופשוט להאזין ל־26 הדקות המנוצחות בדיסק הזה בלי דעות קדומות. עליי כמאזין עובדת (או לא עובדת) קודם כל המוסיקה, ובהאזנה ל'דראג קינג' מצאתי הרבה רגעים מהנים ומרתקים.

במיוחד למי שהכיר ואהב את שרון בן־עזר כ'פוליאנה פרנק', צפויה כאן הפתעה: המוסיקה תוקפנית, כבדה, עמוסת גיטרות־בס־תופים מלאי עוצמה, בהפקתו של טום גרינטלג (מ'המקונז') נשמעת 'סיסטר ג'ורג'' כמו להקת נויז־פאנק־תראש, או איך שלא תקראו לזה, שיודעת בדיוק מה היא עושה. להקה מצוינת, שנשמעת משכנעת מאוד בכעס שלה וברצון לבעוט את האנרגיה שלה לתוך הפרצוף או הבטן שלך בלי חשבון.

עכשיו, אם בא לך, יש לך אפשרות גם להעמיק במלים ולגלות שבתוך הזעם, העצבנות והבלגן יש גם הומור, ולא רק כאב. חבל רק שלא צורף דף מלים לתקליט הזה, ואולי גם בכך יש איזשהו מסר, שקורא לך להתאמץ.

אני לא בדיוק מבין מה שרון בן־עזר רוצה להגיד, אבל אני מרגיש שאני בעדה. ■

אומרים ישנה ארץ

לאבו־גוש – קונצרטים וטיולים

קונצרטים ייערכו בכנסיית קרית־יערים

צילום: דפנה מרוז

היסטוריה ארוכת־שנים, נוף מרהיב, שקט, אווירה כפרית והכנסת אורחים, מציע הכפר אבו־גוש שעל אם הדרך לירושלים. תושבי המקום עורכים סיורים מודרכים, בהזמנה, משולבים באגדות במסורת המקום – ולינה ב'צימרים'.

המסלול

האתרים לביקור הם כנסיית 'קרית־יערים' שעל ראש ההר, מבנה המשטרה הבריטי, המעיין, המנזר הבנדיקטיני שבמרכז הכפר, המוזיאון המקומי וסמטאות הכפר העתיק.

• קרית־יערים – כנסיית ארון־הברית. כנסייה זאת מוכרת בזכות הפסל הבולט של מריה שבידיה ישו, הבן אוחו מהכביש לירושלים. מחצר הכנסייה נשקף נוף נהדר של אבו־גוש, קרית־ענבים, מעלה־החמישה, בית־נקופה, הקסטל, מבשרת ירושלים, צובה והר גילה.

מהתקופה הביזנטית נשמרה כאן רצפת פסיפס יפה. בכנסייה זאת מתקיים מדי שנה, בתקופת חג השבועות, הפסטיבל למוסיקה קלאסית.

• המנזר הבנדיקטיני או הצלבני, שוכן במרכז הכפר, על מעיינות המים שליד המסגד. במנזר זה יושבים כיום תשעה נזירים צרפתיים. הוא נבנה בסגנון רומנסקי ומצטיין באקוסטיקה מרהימה ובציורי קיר אותנטיים ונדירים מהתקופה הצלבנית. הנזירים הצרפתיים עוסקים בקראמיקה. הסבורים כדאי לבקש מהנזיר אוליבית.

• גרעין הכפר. זאת השכונה העתיקה, שנוסדה בתקופה העותמאנית, לפני כ־300 שנה. היא משמרת את המסורת, את המורשת ואת המיתוסים של משפחת אבו־גוש הוותיקה. בין השאר, מצוי כאן 'בית־הארוחה' שנבנה לפני כ־200 שנה. לבית חלונות קטנים – להגנה. שימו לב לקשתות.

מי המעיין המתוקים, הנובעים מתוך הסלע ליד המסגד העתיק, מושכים את תשומת־לבם של כל המבקרים כאן. בבתים הישנים שלצד הדרך אין חלונות, והמרפסות סגורות כדי שלא יראו את הנשים העובדות.

• מסעדות הכפר. יש כאן ארבע מסעדות מפורסמות. הוותיקה בהן היא 'קרוואן', השוכנת על אם הדרך הישנה לירושלים, ממערב לכפר. מהמסעדה נשקפת ירושלים המערבית.

מסעדה חדשה היא 'אבו־גוש' בבעלות ג'וראת אברהים, שנעשה למיליונר צעיר לאחר שזכה בלוטו בארה"ב. מסעדה זו היא דוגמה טובה לשילוב המזרחי באירופאי.

'איסטנבול הקטנה' היא המסעדה החדישה ביותר בכפר. היא יושבת בין שתי המסעדות האחרות, מעל בית־המרקחת.

המסעדה הקטנה ביותר היא 'אבו־שוקרי' במרכז הכפר. בעליה הפתיע בחומוס המיוחד שלו.

בתום הארוחה אפשר להיכנס ל'דהוד', חנות הממתקים במרכז הכפר, וליהנות מ'מעמול' או 'גוריבה'.

המעוניינים יכולים גם להישאר בכפר ללינה, אם בבית־ההארחה שבכנסייה על ההר, אם במנזר שבמרכז הכפר ואם אצל תושבים שהכשירו חלק מבתיהם למטרה זאת.

מעט היסטוריה

בתקופת המקרא היתה כאן קרית־יערים, המוזכרת בתנ"ך בקשר לנדודי ארון־הברית והמלך דוד. היישוב כאן לא פסק במשך דורות רבים, בזכות מקורות המים והחשיבות האסטרטגית של המקום, השולט על הדרך ממישור החוף לירושלים.

תושבי אבו־גוש משתייכים לבית־אב אחד, שמקורו במשפחה צ'רקסית־מוסלמית, אשר הגיעה לארץ מהקווקז עם הכיבוש הטורקי בשנת 1520. המשפחה שלטה בפרוזדור ירושלים במשך תקופה ארוכה, ותחת שלטונה חיו כ־40 כפרים שנקראו שבטי בני מאלכ. באותה תקופה נאלץ כל מי שעבר בדרך מהשפלה לירושלים לשלם מס־מעבר לאנשי הכפר.

בימי הממלוכים מונה ראש המשפחה, ג'אבר אבו־גוש, למושל מחוז ירושלים לתקופה של תשע שנים.

בתקופת המנדט הצטמצם תפקיד המשפחה כשליטת האיזור, אך מעמדה נותר נכבד ביותר.

משנת 1921 החלו להיווצר יחסים מיוחדים בין נכבדי המשפחה לבין אנשי הסוכנות היהודית ופעילי המחתרות היהודיות.

אנשי הכפר תמכו בעלייה ובהתיישבות היהודית, כיוון שראו בהן כוח המפרח ומפריח את הארץ. עובדה זו גרמה לעימותים בין הכפר לבין המנהיגות הפלשתינית דאז – ובעיקר המופתי של ירושלים.

כשהוטל חרם על היהודים באיזור, דאגו תושבי הכפר לספק לשכנים היהודיים מים ומזון.

כשפרצה מלחמת העצמאות, לא לקח הכפר חלק במלחמה נגד היהודים. נכבדי הכפר אף מסרו את מפתחות המחנה של הצבא הבריטי במקום לחבריהם מהקיבוצים הסמוכים קרית־ענבים ומעלה־החמישה. יחסים מיוחדים אלה של שכנות טובה, אחווה ודו־קיום נמשכים עד עצם היום הזה.

אוכלוסיית הכפר מונה כיום כ־5,000 נפש.

כולנו מקווים עתה להפחתת המתח ולשיפור היחסים בין בני שני העמים. הגורל זימן אותנו לארץ קטנה, ועלינו למצוא דרך לחיים בשכנות טובה ובאחווה, להנאת שני הצדדים.

סופשבוע של שבועות

בסוף־השבוע הנוכחי יתקיימו קונצרטים בכנסיית קרית־יערים. היצירות יכללו מיסה, רקוויאם ופסיון. ביצוע: 'הקאמרטה הישראלית' מרחובות. מידע לכרטיסים – בטל' 02־341305, מידע על לינה בכנסיית קרית־יערים וכרטיסים – בטל' 02־342818.

בימים 14־16 במאי ייצאו סיורים לאתרי אבו־גוש, בשילוב עם קונצרטים שיתקיימו בימים ראשון ושני 14־15 במאי בשעות היום והערב.

שעות היציאה – 10:00, 12:00, 14:00. המפגש: ליד מבני תחנת המשטרה הבריטית, בכניסה לכפר מכיוון נווה־אילן.

הדרכה ע"י תושבי הכפר. התשלום סמלי.

טלפון לתיאום קבוצות: איברהים גלאב 02־343375.

• ביטעת תתקיים השבת, 14 במאי, בין השעות 10:00־14:00, פעילות משפחתית בנושא 'דרך הלחם ושביל החלב', במוזיאון לתולדות ההתיישבות. מצלמות מומלצות.

• ביכורים בגנים לטבע בת"א – ביום שני 16.5 (10.00־15.00) האזנה לצלילי תזמורת וביכורי השנה של גוזלים, אפרוחים וגדיים. רח' הרצל 155, טל' 03־6822352.

• יסוד־המעלה – בית רוברובין 'צלילים בכפר' קלאסי וג'ז עם גבינות ויין טל' 06־987371.

הטיול בשבוע הבא

סופשבוע של שבועות במכתש־רמון, פעילות ללא תשלום.

הד – בגל"צ

סיפורים נוספים הקשורים למסלול השבועי, יובאו מפי דפנה מרוז בגלי צה"ל, בתכנית 'דרך הרגליים' של דורון דיין המשודרת בימי חמישי ב־20.30.

מסע מטורה

כתב חידה באזור מבואות ירושלים יצא לדרך ביום ו' 27־8/5. פרטים והרשמה מחלקת טיולים 03־382501.

איש הפיל

נורית בת־יער, פאריז

האיש שהמציא את מכנסי־הפיל הרחבים, מקיף את עצמו בפילים גם בחייו הפרטיים ● בראיון מיוחד ל־7 ימים', לכבוד פתיחת סניפו התל־אביבי, מבטיח אופנאי־העל קנזו לא לעצב בגדים סקסיים

גם היום, 23 שנים אחרי שהציג את דגמיו הראשונים בפאריז, ממשיך האופנאי קנזו טקרה לדבר אל בירת האופנה בפרחים. הכרים הפרחוניים, הצבעוניים, האקזוטיים, שהפכו לסימן־ההיכר שלו, אינם המאפיין היחיד בחייו, המזכיר את המולדת הישנה. ביתו בלב פאריז הוא בית יפני לכל דבר, כולל גן הסלעים המסורתי, שאליו צופה ג'קוזי עם כל השכלולים.

קנזו, שבדומה לרוב מעצבי־העל לא הקים משפחה, גר לבדו בבית הזה, ששוויו מוערך בשמונה מיליון דולר. המחיר הגבוה הוא לא רק בזכות המיקום, אלא גם בזכות העובדה שכל חדר בבית מעוצב כאתר־נופש שונה – „כדי שגם כשאני בבית, ארגיש כאילו אני נמצא בנופש", הוא אומר. האמבטיה מופרדת מהמיטה במחיצה בלבד; הבריכה הפנימית שטופת־שמש; הכיסאות הם פילים מגולפים מעץ. ממש גן־עדן נדל"ני.

הפילים, ממש כמו הפרחים, הם מוטיב אהוב על קנזו. גם בסטודיו שלו שבכיכר ויקטואר בפאריז, המשקיף על פסלו של לואי ה־14 רכוב על סוס, ניצב אחד כבוד פסל של פיל הודי. הפיל הזה, ולידו ברווז, ושניהם צופים אל ספות בירוק־דשא, היו התפאורה לראיון שקיימתי איתו בשבוע שעבר, לרגל פתיחת סניפו הישראלי בכיכר־המדינה בתל־אביב.

כמו אליזבט טיילור, ולהבדיל אמי שלי, גם קנזו בן ה־55 נולד ב־27 בפברואר. הוא גדל בעיר היוגו שביפן, שם היה להוריו בית־תה. כמובן, הגיישות שעברו לא שיערו, שנכון להן תפקיד ביצירת עולם הדימויים של מעצב־העל לעתיד. כילד הוא זוכר „שבבית־הספר נתנו המון שיעורי־בית, בעוד שאני רציתי רק לצייר. בכלל, חשבתי שאהיה צייר, לא אופנאי. בזמן המלחמה נאלצנו לעזוב את העיר, וכשחזרנו לאחריה לא מצאנו את הבית. הוא נהרס".

– למי היתה ההשפעה הרבה ביותר על עיצוביך?

„לסן־לורן ולקוקו שאנל. חלמתי עליהם עוד כשחייתי ביפן. הם היו האלילים שלי".

כשהיה בן 25 קיבל את ההחלטה, שהוא רואה אותה כחשובה ביותר בחייו: לעזוב את יפן ולנסוע לפאריז. „חצי שנה", הוא מספר, „הייתי בהלם מוחלט. יצירות התפירה־העילית היו כל־כך מושלמות בעיניים, שחשבתי שלעולם לא אוכל להגיע לרמה הזאת ולא הייתי מסוגל לעצב".

אחרי שהתאושש, הציע את דגמיו הראשונים לאופנאי לואי פרו, שנודע בסגנונו הססגוני, כמה

קנזו מציג את המראה תרוקי של הסתיו הקרוב – גדול ומכסה

בשורת הקיץ: פרחוני ואוורירי

שנים לאחר מכן פתח את הבוטיק העצמאי הראשון שלו, עיטר את קירותיו בפרחי הג'ונגל האקזוטיים של הצייר הנרי רוסו וקרא לחנות 'ג'ונגל ג'אפ'. הצלחתו היתה מטאורית. אוסף הבכורה של קנזו בן ה־31 זיכה אותו בשער במגאזין 'אל' הצרפתי – וזאת למרות שהוצג על־ידי שתי דוגמניות־הבית ושתי זבניות הבוטיק בלבד. חמישה חודשים לאחר מכן כבר כיכב ב'ווג' הבריטי; וב־1971 – שנה ושני אוספים לאחר התצוגה הראשונה – הגיעה מניו־יורק עורכת האופנה המיתולוגית של ה'בזאר' ואחר־כך ה'ווג', דיאנה ורילנד בכבודה ובעצמה, במיוחד כדי לפגוש בקנזו.

– במשך השנים הפכת למוסד, לסלבריטי. אנשים מזהים אותך ברחוב. מה זה עושה לך?

„למען האמת, זה מאוד נעים. אבל זה גם מחייב. אני צריך להקפיד כל הזמן על הופעתי, ויש מקומות שאני נמנע מללכת אליהם, כי אני לא מרגיש חופשי כשאני במרכז תשומת־הלב".

■■■

בתחילת דרכו היה התשובה הצעירה־רעננה שובבה למראה המושלם־מאופק של מעצבי התפירה העילית. קנזו היה קשוב לאופנת הרחוב של ילדי־הפרחים, ובאחת מתצוגותיו אף הורה לדוגמניו לעלות על המסלול במכנסי הג'ינס המטולאים הפרטיים שלהם. המראה האנדרוגנוסי שהציע קנזו, ששילב אלמנטים נשיים וגבריים בתלבושת אחת, והמוטיבים האתניים שהשכיל למזג בבגדיו – כל אלה, במידה רבה, הכינו את הקרקע לפריחתם המאוחרת יותר של האופנאים ז'אן־פול גוטייה וכריסטיאן לקרואה.

רבים מהמראות המרגשים והחדשניים של האופנה הגיעו מכיוונו של קנזו: מכנסי השארוול המזרחיים, שהופגשו עם כומתת־הסירה ההודית של נהרו; המראה הפראי של זנבות־הפרוות המגומרים; מכנסי החרמון הקשורים בקרסול עם הטוניקות הסיניות; הפגישה המעוררת בין מקטורן הטוויד הקלאסי ובין צעיף השמיכה האינדיאנית. כל אלה שהועתקו ותורגמו על־ידי מעצבים ויצרנים ברחבי העולם, ובכלל זה בישראל, הגיעו מבית־היוצר של קנזו.

– מיהם הלקוחות האהובים עליך?

„השחקנית מיו־מיו, שבאה לכאן הרבה, איזבל אדג'אני והמוסיקאי ז'אן־מישל ז'אר. איתו דווקא היה לי קשה בהתחלה. הוא הגיע לבאן עם אשתו, שרלוט רמפלינג, כוכבת מאוד מרשימה שאני מעריץ. חשתי קצת נבוך בהתחלה, וגם הם, אבל אחר־כך התברר שהם אוהבים אוכל יפני, או יצאנו לאכול יחד במסעדה יפנית והכל הסתדר. גם איזבל אדג'אני אוהבת אוכל יפני. היינו קובעים במסעדה האהובה עליי, והיא תמיד היתה מגיעה עם משקפי־שמש גדולים, כדי שלא יזהו אותה, עד שבסוף עברנו לארוחות בביתי".

מסעדות מאוד אהובות עליו, כפי שהבנתם. „כשאני קורא את התפריט, לעולם לא אסתכל על המחיר", הוא מגלה לך, „העובדה שאני יכול להרשות זאת לעצמי היא לוקסוס גדול". עם הבזבוזים האהובים עליו נמנים גם מסעות בעולם, שאליהם הוא מזמין לעתים קרובות על חשבונו גם את חבריו, ורכישת עתיקות.

– מהי, לדעתך, סוד המלתחה המוצלחת?

„הכי חשוב להרגיש טוב בבגד. אשה יכולה ללבוש את שמלת־הערב הכי יפה, אבל אם היא לא מרגישה בה נוח, הבגד לא חי. בכלל, הייתי רוצה להיזכר כמי שהעניק לבגדים חופש ונוחות. לפניי הכל היה צמוד, ואני נתתי לבגדים נפח".

– מה תציע לאשה שרוצה לקנות הקיץ רק בגד אחד?

„שתקנה בגד קליל ושקוף, או עליונית הודית".

– ובחורף הבא?

„קימונו, או מעיל מרופד".

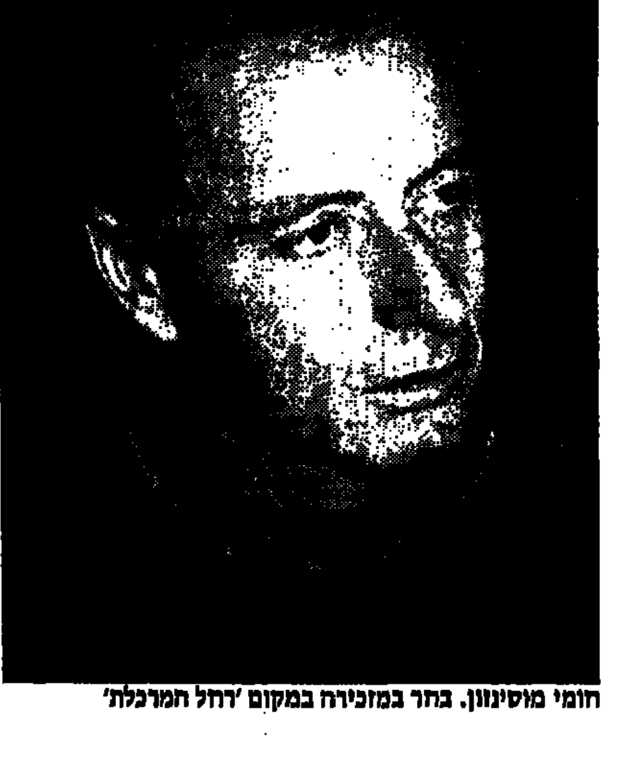
– במה מתבטאת בעיצוביך היום המורשת היפנית?

„בכך שהכל סגור אצלי, כי היפנים מעריכים צניעות ונמנעים מחשיפה. אף פעם לא עיצבתי וגם לא אעצב בגדים מאוד סקסיים".

עד לפני שנה היו לקנזו 65 אחוזים מהבעלות על עסקי האופנה שלו. אשתקד נרכשה חברתו על־ידי איל השמפניה והאופנה ארנו, שהוא גם הבעלים של בתי כריסטיאן דיור, כריסטיאן לקרואה, לואי ויטון, ג'יבנשי וגרלן. כיום מעצב קנזו דגמים למותגים רבים ושונים, ביניהם 'קנזו־ג'ינס' ו'קנזו־ג'ונגל' לצעירות, קו לגברים, לילדים ולתינוקות, וכמובן בשמים נפלאים, מצעים ואפילו עטים.

את חוש ההומור שלו הוא מיישם לא רק ביצירותיו, אלא גם בתכנון תצוגותיו. אחת מהן נפתחה כהוספת בתולת־ים עם זנב לבן אוחזת ברוגמנית על סוס; ואת התצוגה שנערכה בקרקס בציריך חתם האופנאי עצמו, כשהוא רוכב על פיל. אלא מה. ■

השחקנית איזבל אדג'אני, חברה קרובה, מדגמנת כובע בעיצוב קנזו

חומי מוסינזון. בחר במזכירה במקום 'רחל המרכלת'

עדית מוסינזון. חלתה ונעזבה ע"י אביטל

שבט מוסינזון

המשך מעמוד 23

פסול, במשפחת מוסינזון זורם יותר מדי דיו בעורקים". „אבא מאוד נהנה לחזור על זה, עד שכבר ידענו את הבדיחה בעל־פה", אומרת רנן מוסינזון, בתו בת ה־17 של יגאל, העוסקת אף היא בכתיבה. כתבתי מגיל צעיר, זה היה טבעי לי, והוא טיפח אותי ועודד אותי. דיברנו המון על ספרים. את 'מילכוד 22' הוא קרא מאות פעמים. את 'רומן רוסי' קרא עשרות פעמים. שוב ושוב קרא את אלתרמן, דוסטוייבסקי, איבסן. במשפחות אחרות מרברים, אצלנו כותבים".

מגיל שמונה, כשיצא יגאל לרעות את העדר ותיאר את חוויותיו בחיבור שזכה לשבחים, ידע שיהיה סופר. יגאל מוסינזון התחנך בבית־אלפא ובבן־שמן, היה חבר ב'השומר הצעיר' ומעולם לא קיבל תעודת בגרות. כשהציע לו אחיו משה לבוא לגור בקיבוץ נען, הסכים. בגיל צעיר, כאשר היה שומר בפרדסים, התחתן עם לאה, חלוצה שעבדה בסלילת כבישים. בקיבוץ נען נולד בנם אביטל. הם התגרשו כשהילד היה בן שנה, ויגאל נשא לאשה את אסתר. עידו נולד ב־1941, ונחום, שנתיים אחריו.

יגאל הביא אליו לקיבוץ את אמו דבורה, חולת השחפת, אותה אשה שהרחיקה מביתה את אחיו הגדולים, ישראל ומשה. כשפרסם את הרומן 'דרך גבר', נוצרה סביבו אווירת לינץ', והוא גורש מהקיבוץ: הוא תיאר שם בגידות ואהבות וחשף את ערוות החברים.

„יגאל היה מלא אמביציות, והיה נחוש בדעתו להצליח", אומר אחיינו, עמוס. „גם לא נרתע מכל שערורייה, שיכולה לכוון אליו את אור הזרקורים. בספרו כתב משהו, שבו רמז גם על חייו הפרטיים של אחיו משה, ותלול שחור עבר בין שני האחים". יגאל עבר עם משפחתו למושב בית־שערים.

אסתר ויגאל מוסינזון התגרשו, כאשר עידו היה בן 13, חומי בן 11. ברומן האוטוביוגרפי 'טרנטלה' (1979) של יגאל מוסינזון, גיבור הספר דניאל הוא חבר קיבוץ, שפרסם רומן המשמיץ את הקיבוץ ואת ערכיו. כמו מוסינזון, שהיה דובר המשטרה (מ־1952, למשך שנתיים), דניאל הוא קצין משטרה, וכמוהו, רדוף מנפילת בנו במלחמת יום־הכיפורים. „ארבעה מטוסים סוריים חלפו מעל צומת חושניה ברמת־הגולן ב־10.10.73, בתשע בבוקר. המטוסים זרקו פצצות על הנגמ"ש של יואב". אלה היו גם נסיבות מותו של עידו מוסינזון, 32, בנו של יגאל. שחקן מוכשר בקאמרי, ששירת בלהקת חיל־השריון, אך כאשר פרצה המלחמה, בחר להצטרף ליחידה קרבית.

חנה מוסינזון כבר חיה עם יגאל שבע שנים, כאשר נפל בנו. „הוא אדם חזק. נוסף לו עוד קמט במצח, והוא צמן את זה בלבו, אף פעם לא שמעתי ממנו שמשהו כואב לו". אבל ב'טרנטלה', אשר מוקדש לבתו רנן, היה מוסינזון גלוי יותר. „אינני מסוגל לשאת כל־כך הרבה מתים מבלי לצאת מדעתי. אסור לי להרגיש עד הסוף, מפני שזה יהיה סופי שלי. אני נלחם על שפיות־דעתי בארץ אוכלת יושביה בחן ועוטה שריון על נשמתי, כדי לא להיאסף, קשור בבגד כסייה, באמבולנס לבית־משוגעים".

עידו, בעל הנטיות האמנותיות, לימד את אחיו הצעיר חומי לנגן בגיטרה, והיה אח מגונן ומטפח. לאחר נפילתו במלחמת יום־הכיפורים הקימו חומי ואחיו הגדול מיכה (בנה של אמו מנישואיה הקודמים), קרן להנצחת זכרו, שמימנת את הפקות הסיום של התוגי לתיאטרון באוניברסיטת תל־אביב. חומי, ששירת ככתב צבאי של 'במחנה נח"ל' ובגל"ץ, פתח משרד פרסום. ב־1967 התחתן עם העיתונאית שולה יריב, שהיתה 'רחל המרכלת' ב'העולם הזה', אם לשניים ומבוגרת ממנו בשנים לא מעטות. נולדה להם בת, הם התגרשו, והוא התחתן עם מזכירתו זיוה. עם שני ילדיהם, הם גרים בכפר־סבא. הוא עוסק באופנה, שותף עם מיכה ברשת החנויות טודיי'ס.

אשתו השלישית של יגאל מוסינזון היתה דוריס, בתו של מיליונר יהודי אמריקני. „כשהיינו בניו־יורק ב־1960, באנו לבקר אותו", אומרת דבורה עומר. „יגאל, שפתח תיאטרון והסתבך בחובות, עבד אז בתור פועל בניין כדי להתקיים. הוא גר עם דוריס ועם יוני התינוק בחדר קטן. היא היתה אשה צעירה ויפה, ואביה הודיע שכל זמן שהיא עם יגאל, הוא לא ייתן לה פרוטה". כעבור מספר שנים, התגרשו. יוני בן 34, עורך־דין, רווק, חי בניו־יורק.

אביטל, בנו הבכור של מוסינזון, היה שחקן בלהקת הנח"ל, ובמשך שנים, מנהל פסטיבל ישראל. בימים אלה חזר משהייה ממושכת בהודו.

„כשהתבגרתי, עברתי דרך המיטה של משוררת אחת, וכשהדבר נודע לאבי, הוא סיפר לי, שגם הוא נהג לעבור שם לפעמים. ניתקתי איתה את היחסים", סיפר אביטל בראיון ליהון לונדון. הוא התחתן עם סופרת אנגלייה, כריסטין בילסן, התגרש ממנה, ונשא לאשה את עדית, מתרגמת מוכשרת. אחרי לידת בנם השני התגלתה אצלה טרשת נפוצה, ועידית רותקה למיטתה למשך שנים. ב־1980 התגרשו. ב־1989 נפטרה עדית מוסינזון.

■■■

הבדיחה מספרת, שעיתונאי מטלפן לבית מוסינזון ומבקש לדבר עם הסופר. „הוא עסוק", אומרת אשתו, „כרגע התחיל לכתוב ספר נוסף של 'חסמבה'. אבל תמתין קצת על הקו, הוא כבר גומר". חנה, ציירת וקרמיקאית, אשר עבודותיה ממלאות את הבית, צוחקת. „זה כמעט נכון", היא אומרת. „יגאל כתב את חסמבה בראש, כמו שחקן שחמט, שמכיר את המהלכים. הכתיבה הממשית היתה כמה ימים".

את 'חסמבה' הראשון כתב ב־1950, לבנו עידו. הוא פרסם ספר בשנה. ביום מותו החל לכתוב את 'חסמבה' ה־45. הספרים נמכרו במיליונים, ומוסינזון התפרנס מהם היטב.

„הוא סופר רציני ומחזאי טוב", אומר ידידו, המשורר שלמה טנאי. „המחזות שלו – 'בערבות הנגב', 'תמר אשת ער', 'קזבלן' – וספריו 'אפורים כשק' ו'יהודה איש קריות' זכו לביקורות טובות. אבל רצה הגורל, שהכתיבה שלו לילדים היא שהכריעה, והפופולרי האפיל על הרציני. הביקורת התייחסה אליו כאל מחבר חסמבה, ולא כמחבר 'אפורים כשק'. אבל הוא לא היה מתוסכל. בשבוע הספר היה יושב וחותם על עותקים מהבוקר עד הערב. היתה לו תגורה מיוחדת לפרקהיר, כדי שהיד לא תכאב, הוא היה מאושר מזה ששלושה דורות התחנכו על ספריו".

היה בו יסוד הרפתקני. הוא השתתף בקשר לחטיפת המנהיג הפשיסטי הבלגי ליאון דגרל, כדי להגיע באמצעותו למרטין בורמן. הוא היה יצירתו מאוד, והמצאות שלו – 'גלגל האנרגיה' להתפלת מי־ים, מכשיר שמנקה את המזרקות ועוד – זכו אפילו לתקציבים ממשלתיים, אך דבר לא יצא מזה.

„יגאל היה אידיאליסט. אנשים בטוחים שאנחנו מיליונרים, כי היו לו קרקעות שירש מאביו כאן, בצפון תל־אביב. קרקעות שנבנו עליהם בניינים וקוטג'ים ושוות מיליונים רבים", אומרת חנה מוסינזון. „אבל יגאל לא ידע חוכמות, וכאשר בא כחבר לקיבוץ נען, וצריך היה לתת את כל הרכוש הפרטי, הוא מסר למשק את האדמות שלו. מובן שלא קיבל אותן חזרה, כאשר גורש מהקיבוץ. אחר־כך קיבל דירה מאבא חושי, אשר כדי למשוך סופרים לחיפה נתן להם במתנה דירות על הכרמל. בין הסופרים שנענו לקריאתו, שמשון מלצר, ש. שלום, יהודה בורלא ואחרים. אחרי שנפגשנו ועברנו לתל־אביב, יגאל החזיר לחושי את הדירה". היא פונה אל בתה: „אביך היה הטיפש היחיד שעשה זאת. ממש טיפש". „אבל זה גם היה הקסם שלו, התמימות הזאת", עונה רנן.

■■■

חנה מישקונסקי היתה נערה צעירה מבית מסורתי, כאשר פגשה ב־1966 את הסופר השרמנטי ב'מועדון התיאטרון' בחיפה. צעירה ממנו כמעט ב־30 שנה, הוקסמה מאישיותו. „מצאתי אותו על תקן של פנוי, כמו רווק. לא ידעתי שהיה נשוי כל־כך הרבה פעמים. גם לא ידעתי שאפשר להתחתן יותר מפעם אחת, אצלנו במשפחה זה לא קרה מעולם, ולא עלה בדעתי שעליתי על מוקש־נעל כזה. רק במשך השנים קלטתי את מספר הנשים. הקול שלו שיגע אותי, אני נורא רגישה לקולות. קול עמוק וכובש וחם. זמן רב עבר עד שהתחלנו לגור יחד. אני בוגרת בני־עקיבא, ואמא שלי מאוד התנגדה לקשר".

הם נישאו ברבנות, בלי נוכחות בני המשפחה. „אחרי שנולדו הילדים, הוריי למדו להכיר אותו, והתנגדותם נעלמה. יגאל אהב את אמי מאוד, וקרא לה 'אמא'. בשבוע שעבר, בהלוויה שלו, אמי בת ה־84 מיררה עליו בבכי".

על שולחן הכתיבה של יגאל, קוף חרסינה, שעל ראשו פתוח ספר 'חסמבה'. אלפי ספרים. צילומים גדולים של רנן, 17, וגיל, 15 וחצי. עבורם, הוא היה אב מופתי. „אני לא קמתי לילדים אפילו לילה אחד", אומרת חנה. „החברות שלי הכתירו אותו בתואר 'אם השנה'. יגאל היה מטייל עם הילדים, מנדנד אותם בנדנדות, שר להם שירי פלמ"ח לפני השינה. הוא היה מחתל, מכין בקבוקים, הולך לאסיפות הורים. עד שנולדו הילדים היינו בליינים, אבל מאז הפכנו ליושבי בית. המשפחה שלו שאלה אותי, איך הצלחת לעשות ממנו אדם יציב?

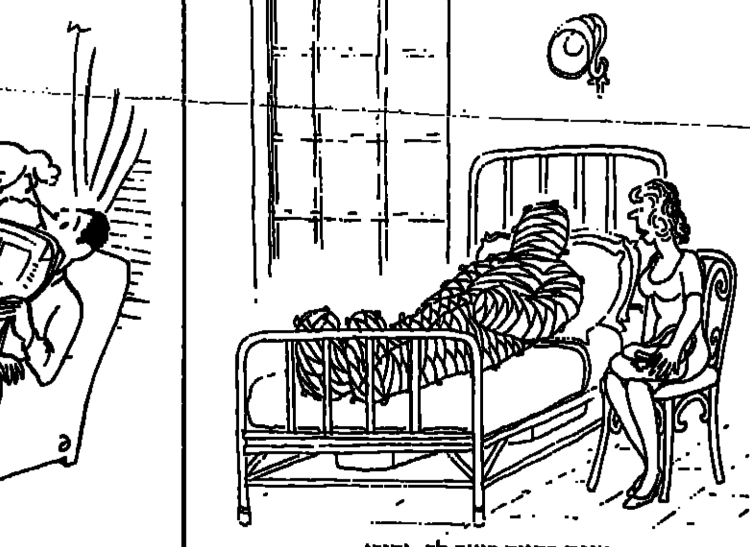
„אני יודעת שילדיו מתייחסים אליי בעוינות. אחרי ככלות הכל, אנחנו יחד כמעט 30 שנה, והם, התחתנו והתגרשו, עברו מאשה לאשה. אני נשואה ליגאל יותר זמן מאשר הם היו, לכל הנשים שלהם יחד. וזה, כמובן, יוצר מרירות. אני מאמינה שהוא התגרש, כי היה אדם ישר, שלא רצה לשקר לעצמו".

יגאל מוסינזון העדיף שילדיו הבוגרים, המבוגרים כולם מאשתו חנה, לא יקראו לו 'אבא' ליד רנן וגיל, שיכלו להיות נכדיו. „בגן היו צוחקים עליי, יש לך אבא־סבא, אבא זקן", אומרת רנן. „לא ממש נעלבתי, כי היה במה להשוויץ באבא הזה. מאוחר יותר נשאר לי להתמודד עם אבא שיש לו זמן קצוב, שצריך להספיק איתו כמה שיותר. אבל הוא היה מאוד פעיל וצלול, כך שהמוות לא נראה כדבר שהולך לקרות".

באחרונה הודיעה לו רנן, שהיא עוזבת את כיתה י"א והולכת לעבוד. אביה ניסה להניא אותה, אך נכנע. „אמרתי לו, אתה חינכת אותי שתהיה לי דעה משלי, ושאהיה עצמאית ובוגרת, עם ראש גדול, אז תתמודד עם זה". רנן גרה מחוץ לבית, בדירה שהיא חולקת עם שותפה ומפרנסת את עצמה מעבודתה כעיתונאית וכקופירייטר במשרד פרסום.

מוסינזון היה גאה מאוד בבנו גיל, 1.91 מ', שחקן כדורסל מוכשר. לכל מי שנכנס הביתה, היה מראה את הגביע שגיל זכה בו. „אולי לילדים אחרים יהיו יותר שנים ללמוד מהאבות שלהם, אבל למדתי ממנו המון", אומר גיל. „להיות סבלני, לאהוב את החיים, לשחק שח. תוכמת חיים זה משהו שלא כל ילד יש לו בהישג־יד, ואני זכיתי לזה".

„דיברנו הרבה על פער הגילים שלנו, אבל החיים כולם הם הליכה על חבל דק", אומרת חנה. „לקחתי את האפשרות, שהגיוני שאשאר לבד בשלב כלשהו, אבל יש לי כמה וכמה חברות, שנישאו כמו שההורים רצו, עם גבר מתאים, בגילן, והן התאלמנו לפני שנים רבות. אני מעדיפה את הסיכון, מאשר אורחות־חיים משעמם. למרות שהייתי תמיד אלמנה בפוטנציה, בגלל פער הגילים, החיים איתו היו הרפתקה נפלאה ומפנקת, שהייתי חוזרת עליה שוב. גם כאשר לקחתי אותו לבית־החולים, זה לא נראה שזה הסוף. הוא היה אדם בריא ומאושר, תמיד עם חיוך על השפתיים. כשהגענו, קיבלה אותנו רופאה, אשר לפי מבטה כשראתה אותו, ידענו שגרלה על 'חסמבה'. בשלוש וחצי בלילה, כאשר נפטר מדום־לב, היה לה קשה מאוד לבשר לי. יגאל אמר לי פעם, אם אמות, תסתכלי על הענן, ואני אשמור עלייך מלמעלה. למחרת ההלוויה שלו הסתכלתי לשמיים. לא היו שם עננים". ■

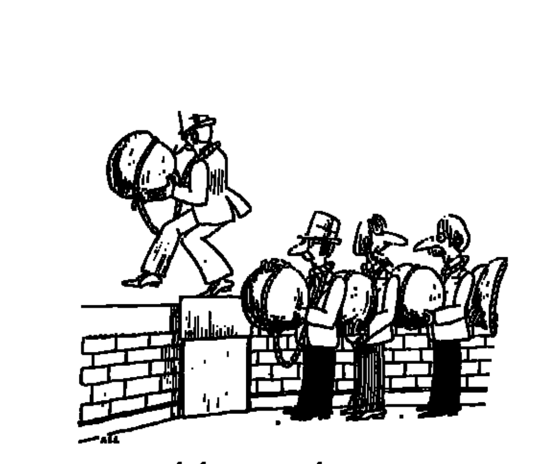

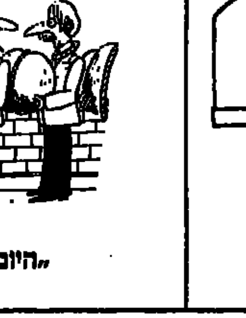
„חבל שאין לנו פותחן קופסאות..."

„איפה בדיוק כואב לך, יקירי..."

„הכוהנים רוצים לומר לילה טוב"

„אני צריך ארגז עם תא סודי שלא נפתח. זה ישגע את הילדים..."

„היום צריך לעמוד בתור לכל דבר"

„קודם כל נוריד את כדורי־השינה"

אם עד כה לא האמנת שניתן לטפל בהצלחה במחלות קשות וכרוניות כדאי שתפנה למומחים במרכז לרפואה חלופית בתל־אביב – יש להם חדשות בשבילך.
במרכז מטופלים אנשים הסובלים ממחלות כרוניות – אסטמה, מיגרנה, כאבי גב ופרקים, בעיות במערכת העיכול, מחלות הקשורות במערכת העצבים, סחרחורות, נדודי שינה, דיכאונות ובעיות אלרגיות. אחוזי ההצלחה בטיפולים מדהימים.
רופאי המרכז הם רופאים קונבנציונאליים (נוירולוגים) ומתמחים בתחומי רפואה שונים. נסיונם הרב בתחומי הרפואה המשולבת בולט והצלחותיהם הגדולות מעידות על כך. העובדה שבית חולים ממשלתי בישראל אימץ חלק משיטות הטיפול אותן מעניקים במרכז, מחזקת את נחיצותו של הטיפול האלטרנטיבי. ההכרה, גם אם היא חלקית, היא מצביעה על שינוי כלשהו בתפיסה הרפואית החדשה, אולי על תחילתה של תקופה חדשה בתחום הרפואי. הצלחת המרכז עברה מפה לאוזן ומטופלים מכל רחבי הארץ הגיעו ומגיעים לטיפולים במרכז לרפואה חלופית.

החדר. האחת השתחררה ממיגרנה ממושכת והשניה התפטרה מכאבים מציקים באגן. עמרי (17) שסבל מדלקת פרקים והתקשה בהליכה מספר, שכיום הוא רוכב על אופניים. אנשים שהגיעו עם עיניים כבויות יצאו מחדרי הטיפול מחויכים ושופעי אנרגיה.

טיפול בפרוסטטה ואימפוטנציה

בעיות פרוסטטה, מין ואין־אונות גורמות עוגמת נפש רבה ללא מעט גברים. ברי המזל שהתגברו על המבוכה ועברו את המרפאה של המרכז לרפואה חלופית, קיבלו חיים חדשים. איתן ש., עובד מחשבים, בן 43 מספר: „לפני שנה התגרשתי, לאחרונה נפרדתי מחברה, שאליה הייתי קשור במיוחד. התקשיתי להתאושש. כשיצאתי עם בחורה חדשה, לא הייתי מסוגל לקיים איתה יחסי מין. הלחץ הנפשי להצליח, גרר אותי מכשלון לכשלון. הגעתי למרכז כדי לטפל בחרדות שתקפו אותי. בשיחה עם הרופא התגברתי על הבושה. פרקתי בפניו את מועקתי. הוא איבחן את מקור הבעיה, נתן לי טיפול מתאים והעביר לי אנרגיה. חשתי איך היא מפעפעת בכל גופי. לא האמנתי, אך לאחר ארבעה טיפולים הכל פעל אצלי כשורה. עכשיו אני מפצה את עצמי על שנה של חוסר פעילות"...

קיצור תהליך השיקום לאחר אירוע מוחי (C.V.A)

הצלחת המרכז לרפואה חלופית בשיקום נפגעי אירוע מוחי, הפכה אותו לחלק בלתי נפרד מחייהן של משפחות, שליוו את תהליך שיקומו הממושך של נפגע האירוע המוחי. כאן הם שואבים כוחות נפשיים ועידוד מצוות הרפואי ומהחולים המספרים על דרכי השיקום המפתיעות של המרכז ועל המהפך החיובי שהתחולל בחייהם לאחר הטיפולים שקיבלו במקום.

"סבלתי מאסטמה קשה ומהתקפות חוזרות ונישנות של קוצר נשימה במשך כעשר שנים. ניסיתי להסתיר זאת מהסביבה הקרובה ובמקום העבודה. הייתי שרוי במתח תמידי.
הרופאים נתנו לי תרופות חזקות מאוד והשתמשתי תדיר בונטולין. קשה לתאר את תחושת המחנק הנוראית בכל פעם שקיבלתי התקפה, שלא לדבר על העובדה שהייתי מנוע מלבצע פעילויות גופניות, הכרוכות במאמץ גופני. כל מאמץ גופני חריג גרם לי כמעט באופן מידי לקוצר נשימה. לא האמנתי שאפשר לשפר את מצבי. הייתי מיואש", מספר גדעון ר. בן 37 מצפון הארץ. „נפגשתי עם אנא מהמרכז לרפואה חלופית וכבר לאחר הטיפול הראשון חלה הטבה משמעותית במצבי, והפסקתי להשתמש בתרופות החזקות להרחבת הסימפומות. לאחר חמש פגישות אני אדם חדש. אנא הצליחה לגרום לי להפסיק להשתמש בתרופות, להאמין בעצמי ולבצע פעולות הכרוכות במאמץ גופני, שעד אז היו בגדר חלום עבורי".

הכוהנת הגדולה של הרפואה המשלימה - שווה בדיקה

מאת: חיליק לסרי

מן אנשי הצוות בולטת נוכחותה של אנא גבואן, רופאה קונבנציונאלית, שהתמחתה במכלול שיטות של הרפואה החלופית ומשלבת ביניהם, בהתאם לצרכיו הספציפיים של כל חולה. היא עובדת מבוקר עד ערב, מעניקה טיפול אישי ויחס חם, ואינה משחררת את האדם, עד שהיא מבחינה בהקלה ניכרת במצבו. אנא, המכונה בפי כל „הכוהנת הגדולה של הרפואה החלופית", הצליחה להביא מזור לסובלים מבעיות כרוניות וקשות, שניסו כבר את כל השיטות והרימו ידיים.
רצינותה, סבלנותה והידע הרחב שלה בתחומי הרפואה הרגילה והחלופית הוציאו לה מוניטין ברחבי הארץ, ואנשים פוקדים את המרפאה תוך אמונה וביטחון בכוחותיה להיטיב את מצבם.
אנא, שעבדה כנוירולוגית בבית חולים במרכז הארץ, פנתה לרפואה החלופית כדי להציע פתרונות נוספים לחולים שסובלים ממצוקות קשות. היא שהתה בסין כחמש שנים, התמחתה אצל הכירורג הסיני הידוע, דר' ציאנג פוסה ועבדה לצידו בבית חולים.
„אני משלבת מיגוון שיטות טיפוליות הכוללות, פתיחת מעברי אנרגיה, הזרמת אנרגיה חיובית, פסיכותראפיה, שיאצו, מוקסה (סיגר סיני עשוי מלענה), טינקטורות מצמחים, אקופונקטורה ומיכשור מודרני", אומרת אנא. „אני מתייחסת לאדם כמכלול של גוף, נפש ורוח. הסיבות לרוב הבעיות נעוצות באדם עצמו. כל משבר שהוא עובר חורט אותותיו בתת־המודע שלו ומתבטא בשלב מסוים בחייו כדמות חסימות בגוף, אלרגיות ומחלות, שוקלות ועד לקשות; שאינן פוגמות רק באיבר מסוים אלא מפרות את האיזון הטבעי בגוף. בעזרת הטיפולים שאני מעניקה, אני מחזקת את המערכת החיסונית של האדם, מעניקה לו טיפול ספציפי ומסייעת לו להתגבר על בעיותיו".
אנא שבאה מהרפואה המערבית מתייחסת בכבוד לרפואה הרגילה ומתחשבת בתוצאות הבדיקות הרפואיות. בעזרת השיטות המזרחיות היא מנסה לרדת לשורש הבעיה, לטפל במקור הכאב, לשפר את תיפקודו הנפשי והפיסי של האדם, לחזק את האנרגיה שלו ולהאיט את תהליך ההזדקנות.
המודעות לדרכי ריפוי חלופיות היא כיום כבר נחלת הכלל. הציבור הנאור מבין שיש לו אפשרות בחירה. הוא מסתייג מטיפולים מסובכים ומנטילת תרופות, שאין לדעת את השלכותיהם ומעדיף פתרונות אלטרנטיביים, שיעילותם הוכחה ושאינם גורמים נזק.
חולים שעברו דרך פתלתלה של טיפולים מתישים וכושלים ומביני דבר המעוניינים בטיפולי מנע לבעייתם, מגיעים למרכז לרפואה חלופית בתל־אביב ויוצאים מאוששים ומחוזקים.

במשך חודשים סבלתי מכאבי גב חזקים. גררתי את הגב השמאלית, כל צעד גרם לי יסורי תופת. ניסיתי טיפולים שונים, שהחמירו את מצבי. נטלתי כדורים ששטשטשו אותי בקשי תיפקודי. אשתי שפגשה אותי, נגשת לאנא גבואן מהמרכז לרפואה חלופית, שהביאו לה מוניטין כמחוללת נסים. אנא עוררה בי אמון מהרגע הראשון. היא איבחנה אצלי [illegible] [illegible] [illegible] הזרמתי [illegible] חוזרת לטיפול [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מכשור מתוחכם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לתנועה תקינה.

ניגשתי למרכז לרפואה חלופית בתל־אביב להיווכח במו־עיני במעשה הנסים. בחדר ההמתנה המרווח שוררת אווירה נעימה. מוסיקת רקע מרגיעה. פגשתי צעירים ומבוגרים, נשים ידועות ואנשי מפתח בחברה. הם העבירו חוויות על הטבה במצבם. סיפורי הצלחה נזרקו אל חלל

איבחון מדויק - הבסיס להצלחה

רבים סבורים שכאבי גב קשים, פריצת דיסק, דלקת פרקים ולחץ דם גבוה, הם גזירה משמים ומוטל עליהם לסבול או ליטול כדורים להרגעה. לדעתם, בעיות כמו פרוסטטה ואימפוטנציה, מיגרנה, דכאון ותופעות נוספות שמקורן במערכת העצבים הן נטל שקשה להתגבר עליו. לכל הבעיות הללו יש פתרון ברפואה הלא־קונבנציונאלית בשיטות טיפול מגוונות כמו אקופונקטורה, ביו אנרגיה, שיאצו, מוקסה, טינקטורות מצמחים ומיכשור חדשני ומתוחכם שעל ידי שילובם, מאתר הצוות הרפואי של המרכז את מקור הבעיה ומעניק טיפול מתאים שנועד לאזן את הגוף, לחזק את המערכת החיסונית ולמנוע מחלות בעתיד.
הרפואה המזרחית המתאפיינת בשיטות אבחנה ייחודיות ומדויקות, מצליחה לאתר הפרעות שונות הקשורות לשרירים, זרימת דם, עצבים, עצמות ומחלות פנימיות.
במקרים רבים מונעת הרפואה החלופית טיפולים הנהוגים בשיטות רפואה מקובלות כמו, התערבות כירורגית המצריכה ניתוח פולשני או נטילת תרופות, המשפיעות על הגוף בטווח הקצר והרחוק.
כל השיטות שמות דגש באיבחון ואיתור מקור הבעיה והגשת טיפול ספציפי שנועד לרפואה כללית, שכן מטרתה של הגישה הטיפולית במרכז לרפואה חלופית, היא לא רק להקל על הסימפטומים אלא לאתר את הסיבות שלהם, להגיש טיפול ספציפי משולב במספר שיטות ריפוי ולעקור את המחלה מהשורש. זאת בניגוד לרפואה המקובלת המריצה את האדם מרופא לרופא, מבצעת בדיקות רבות וקשות. יש דרך קלה לגלות מה מתרחש בגוף בעזרת איבחון לא קונבנציונאלי כמו, בדיקת הדופק, בדיקת האיריס של העין ואיבחון אאוריקולרי (באוזן), מדויק, מהיר, יעיל ולא מכאיב.

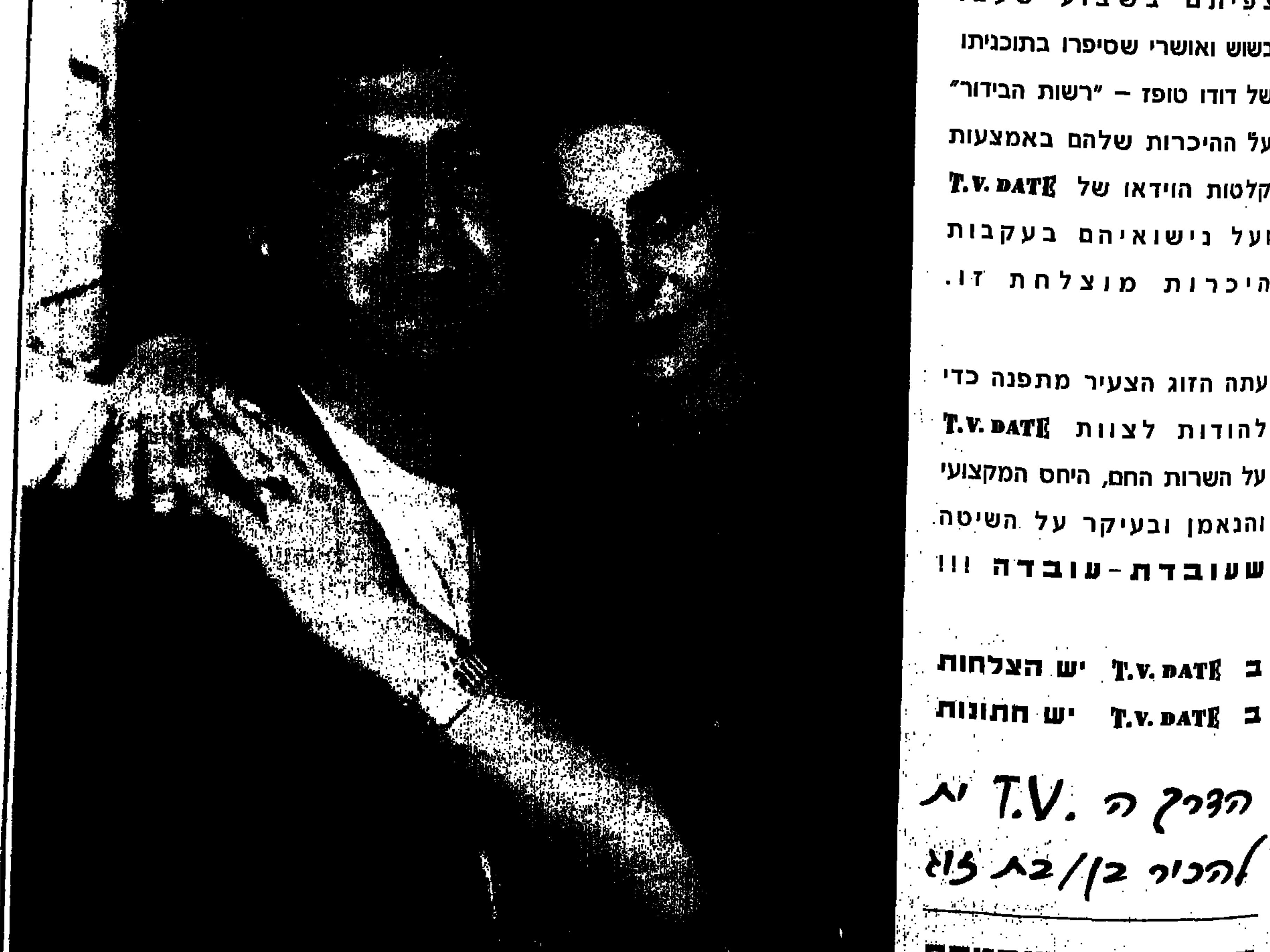
בעיות מתח, דכאון והפרעות שינה

הלחצים של החברה המודרנית והתחרות להישגיות גורמים למתחים נפשיים, המתבטאים בבעיות של הפרעות שינה, דכאונות ולעיתים, גם תיפקוד מיני לקוי. הבעיות הללו גורמות תיסכול וסבל לא רק לחולה אלא גם לבני משפחתו. רבים סבורים שאין מרפא לבעייתם, אחרים נוטלים כדורים תזקים ושוקעים בדכאון. האסכולה הטיפולית שאותה מייצג המרכז לרפואה חלופית גורס, שאפשר במקרים רבים לעזור ולרפא אנשים גם ללא תרופות, ללא ניתוחים וללא כאבים.
הצוות הרפואי במרכז, שהתמחה בארומה־תראפיה משלב בטיפוליו טינקטורות מצמחים, שנותנות מענה לבעיות רבות כמו ראומטיזם, סוכרת, שומנים בדם, פזוריאזיס, לחץ דם גבוה, או נמוך, אולקוס, בעיות בכליות ובערמונית ועוד. הנוסחאות הייחודיות שעל בסיסן הורכבו הטינקטורות, מסוגלות לרפא גם בעיות כרוניות קשות.
הטיפול בחולים במרכז נעשה בדיסקרטיות, תוך שמירה על כללי האתיקה והגשת יחס אנושי לפונה ולבני משפחתו. שפע השיטות הטיפוליות והמעורבות של הצוות בתהליך ההחלמה, מסייעים לכל חולה לשפר את מצבו, להתגבר על הבעיה ולמנוע מחלות בעתיד.
אתם מוזמנים להתקשר לקבלת פרטים ומידע.

המרכז לרפואה חלופית
רח' פנקס 43/א' תל־אביב
טל. 03-6045850

התחתנו עם T.V. DATE

אנו מודים לצוות הנפלא, הצעיר
והדינמי של T.V. DATE
ועל השיטה שעובדת - עובדת!

צפיתם בשבוע שעבר
בשש ואושרי שסיפרו בתוכניתו
של דודו טופז – "רשות הבידור"
על ההיכרות שלהם באמצעות
קלטות הוידאו של T.V. DATE
ועל נישואיהם בעקבות
היכרות מוצלחת זו.

עתה הזוג הצעיר מתפנה כדי
להודות לצוות T.V. DATE
על השרות החם, היחס המקצועי
והנאמן ובעיקר על השיטה
שעובדת-עובדה !!!

ב T.V. DATE יש הצלחות
ב T.V. DATE יש חתונות

הדרך ה T.V. 'ית
להכיר בן/בת זוג

דיסקרטיות מובטחת

שור

החוגגים – את יום הולדתם השבוע, מושפעים ממצב הכוכבים שאינו מפוק ואינו שגרתי. שני נושאים מודגשים במיוחד, ומאלה יושפעו גם שאר השוורים, אבל לתקופה קצרה יותר. מדובר על הצורך להתמודד עם עובדות לא כל־כך נעימות, הנוחתות בבת־אחת ותלויות באנשים העובדים איתכם. הנושא השני קשור ליחסים עם בני־הזוג. כדי לשמור על יחסים תקינים וממושכים, חשוב לוותר, להתפשר להאזין לצד השני ולא לשתף אותם כרגע בבעיותיכם.
שישי – מושך אתכם לחגיגת קניות והוצאות כספיות, שאותן אינכם יכולים להרשות לעצמכם.
שבת־ראשון – האווירה נעימה, כך גם האנשים סביבכם, אך סכנות אורבות למי שנוסעים או מסכנים עצמם בכל דרך אחרת.
התחום הרומנטי – עשוי להפתיע לטובה במחציתו השנייה של השבוע.

תאומים

שבועות – הוא החג שלכם, ויחסית לתקופה זו שבה אתם קצת מחוסרי מרץ ונוטים למצבי־רוח, החג ישפיע לטובה. למרות זאת שבוע זה יכול להיות בעייתי, בייחוד בכל הנוגע לכספים ולעבודה.
כספים – אתם נוטים לפעול מתוך התלהבות ותחושה, שמהירות היא המפתח להצלחה. רק לאחר זמן תבינו ששגיתם. עדיף לפעול לאט, לאחר שיקול דעת והתייעצות. זה נוגע לקניות, להשקעות ואפילו לסיכון מקור הכנסה קיים. כלומר סיכון מקום העבודה על־ידי התנהגות קיצונית.
שלישי־רביעי – פגישות בענייני עבודה חשובות יותר ממה שאתם יודעים. עדיף להימנע מכניסה לענייני כבוד וסמכות, אתם עלולים לצאת מופסדים.
אהבה – בכל הקשור לרומנטיקה, מתחזק הצורך להתרחק קצת מבני־הזוג הקבועים ולהיכנס לפרשייה חדשה, ולו גם קצרה.

סרטן

לפניכם – שבוע רגיש, שתוכלו לעבור אותו במינימום בעיות, אם תקשיבו לאינטואיציה שלכם. דברים שאתם חשים אך לא מייחסים להם חשיבות, כדאי שינחו אתכם כל השבוע.
שישי – מעייף אפילו מדכא, תחושת געגועים למישהו שאיננו איתכם כרגע.
שבת – יחסית נוח, ובו אתם נהנים מהאנשים שבחברתכם. מי שיהיה מחוץ לבית יוכל להתאוורר וליהנות.
ראשון – יכול להיות אפילו מסוכן. הורים מבוגרים יזדקקו לנוכחותכם. יום שבו דברים יוצאים משליטה.
שבועות – רק מאחרי־הצהריים מתחילים להרגיש נוח ונעים.
שלישי־רביעי – קשיים כספיים עלולים לצוץ, תרגישו לחוצים ומאוימים, הפתרונות הישנים כבר אינם מוכיחים את עצמם, בקרוב תימצא דרך רווחית וטובה יותר.

אריה

אתם קצת מתוחים – ולחוצים מדיי. אם תעצרו ותבדקו את הסיבות, תבינו שכל האנשים שסביבכם מצפים מכם ליותר מדיי. במשפחה כל בעיה מובאת אליכם. כך גם בעבודה. גם שם ברור לכולם, שאתם תדאגו שיהיה בסדר. אפילו החברים שלכם מטילים עליכם את בעיותיהם. אתם אמנם עושים זאת ברצון, אך העומס רב מדיי.
שבת עד צהרי שני – מכבידים, אפילו מדכדכים. מלבד העייפות, אתם נוטים להיתפס למחשבות נוגות הקשורות למישהו חשוב ויקר לכם.
שני אחה"צ ושלישי – הכל נראה טוב יותר. המקומות, האנשים וההתרחשויות מלהיבים ומשנים הכל לטובה.
רביעי – יום קשה ובו תיאלצו לקבל עובדות לא נעימות ולקחת על עצמכם מעמסה חדשה.

בתולה

הרגשתכם השתפרה – בשבועות האחרונים, אך השבוע יהיה יותר קשה. למרות זאת כדאי שלא תיתפסו לפסימיות, שכן השבוע שאחריו שוב יחזיר לכם את התנאים היותר טובים.
שישי – מאפשר לפנויים שביניכם להתחיל בקשר רומנטי לא שיגרתי. המשיכה שלכם תהיה לטיפוס, שקודם לא עורר בכם עניין, ובאמת לא נראה שקשר כזה יהיה נקי מסיבוכים.
שבת – אווירה די נעימה, תוזמנו או תזמינו אנשים שחברתם מעניינת ומושכת.
ראשון – מלה שתיזרק סתם כך עלולה לגרום לריב וכעס עם חברים או קרובים. נסו לא להיכנס לזה.
שני עד רביעי – הימים היותר מדכדכים וקשים. בעיות בריאות שלכם או של קרובים לכם מדאיגות, אך תוך יומיים־שלושה יחלפו.

מאזניים

אם תכננתם – תכניות לשבוע זה, תתקשו לבצען. מכשולים ימנעו זאת. הקשיים שאותם תעברו יבהירו לכם, שמשהו בצורת החיים חייב להשתנות. חלק מהשינויים יהיו פרי החלטותיכם, חלק יקרו בלי שתהיה לכם שליטה על כך.
שישי – קשר עם ארצות אחרות מלהיב ונותן רעיונות חדשים לגבי העתיד הרומנטי והמקצועי.
ראשון – מתח, אולי אכזבה, וצורך לגייס כוחות כדי לעבור את הקשיים המזומנים בו.
שני – בייחוד מהצהריים נוח יותר. אתם מגלים שיש לכם ידידים טובים, ואלה תומכים בכם בשעת הצורך, לפחות עד רביעי וחמישי.
קשרים – שתהלו לא מזמן צפויים למשבר השבוע. אתם מגלים דברים לא כל־כך נעימים על הצד השני.

ירח שחור

הירח מסמל את חיי היומיום. כשהוא מנוטרל מהשפעתו (ירח שחור), לא רצוי להתחיל בדבר־מה חדש, שתוצאותיו חשובות לנו. תחילת קשר, חתימה על חוזה, השקעת כספים וכיו"ב, אם יתחילו בשעות של ירח שחור, סיכוייהם להצלחה פחותים ביותר.

שעות הירח השחור
שישי – משעה 12.48 עד 04.28.
שני – מ־07.52 עד 13.59.
רביעי – מ־15.51 עד 20.32.
22.5 – מ־23.33 עד 00.52.
24.5 – מ־19.09 עד 00.44.
26.5 – מ־21.53 עד 01.18 למחרת.

מצב הכסף אצל המזלות השנה

מזל שור מבטא את הצד הכספי בגלגל המזלות. לא רק את המצב הכספי, אלא גם את מקורות ההכנסה. כלומר: איך מרוויח כל אחד את לחמו, יחסו לכסף ולרכוש, והאם הוא נוטה לפזר כספו או לחסכו; ומה שחשוב, מה יהיה מצבם של כל המזלות המאכלסים את הגלגל בשנה זו.

שור – כספים אינם הצד החזק השנה. השוורים מתקשים השנה לשמור על אותה רמת מחיה. השנה הם נתקלים בבעיות, שסיבתן לא כל־כך מובנת להם. ייתכן שבשטחים אחרים הם מצליחים מאוד, אבל הכסף לא יבטא את הצלחתם. עליהם להיכנס להוצאות ולשלם תשלומים שונים, וכל זה יקשה עליהם מבחינה כספית.

לקראת החורף יצטרכו לפתח משנה זהירות, כי מה שיעמוד על הפרק יפתה ויטעה אותם לחשוב, שמצאו את מקורות ההכנסה שיבטיחו את עתידם, אולם זה כרוך בסיכון רב מדיי. כדאי שימתינו שנה נוספת.

תאומים – התנאים די טובים, ויחסית לשנה עצמה שאינה קלה להם, בתחום זה יוכלו לשפר את מצבם. זה דורש מהם להיות עירניים לתקופות, שבהן אפשר לאבד יציבות. מרקורי בנסיגה יכול להשפיע על מצבם, והתאריכים הם מה־13.6 עד ה־7.7 1994, מה־9.10 עד סוף החודש. מה־27.1 1995 ועד ה־17.2 באותה שנה. חוסר יציבות מסוכן עבורם – בין ה־13.7 ל־27.7 ומה־15.9 עד ה־25.9. עד אותם תאריכים יוכלו ליזום ולהצליח, בתנאי שלא ייכנסו להוצאות גדולות מדיי.
המשך בשבוע הבא.

עקרב

זהו שבוע – שכמעט 'מזמין' את אותם עקרבים המורגלים להרוס כל דבר שהשיגו, לעשות זאת. לא כל העקרבים נוטים לזה, אבל אלה שכן, כדאי שישמרו על מה שבנו. זה נוגע בעיקר ליחסים עם בני־זוג. למרות הפיתוי העז זה לא הזמן לנתק קשר קבוע לטובת קשר צעיר; בעתיד תבינו שזו לא הדרך הנכונה.
בעבודה – גם שם עלולות לצוץ בעיות, בייחוד בשלישי ורביעי, ושוב – אל תיכנסו לעימות עם בכירים מכם. הפעם הם עלולים לגרום להרעת תנאיכם או פיטוריכם.
כספים – דווקא השבוע הזה משפר לכם את המצב, ובו רצוי לקבוע עובדות ולבסס דברים למען העתיד.
חג השבועות – הוא הזמן המתאים לתכנון חיים משותפים, לתיקון יחסים, לקביעת מועד נישואים ולתכנון המסגרת המשותפת.

קשת

הצטברות – של חומר בעבודה מאלצת אתכם להישאר ולהאריך את יום העבודה, להוסיף שעות ולארגן בצורה אחרת את סדר היום. הדבר הראשון שעליכם לעשות – להרחיק בינתיים אותם אנשים, שמבקשים טובה קטנה או באים לפטפט. זה גוזל את הזמן ואת הכוחות.
העייפות – שהצטברה עלולה להשפיע על בריאותכם, בחג השבועות עדיף שתישארו בבית ותנוחו. לא רק עייפות מאיימת עליכם, אלא אף סכנות ופגיעות גופניות. הורים לילדים חייבים להיות ערים לשלומם באותם ימים.
בעבודה – אתם מתכננים דרך חדשה, הרעיונות שעליהם אתם חושבים טובים, ובעתיד אף יביאו לא רק עניין, אלא שיפור משמעותי במצב הכלכלי. אולם השבוע לא רצוי לקחת סיכונים כספיים או אחרים.

גדי

הגדיים – האוהבים לדעת מה עומד לפניהם, חשוב שתיערכו לקראת שבוע די קשה. יהיו בו גם דברים טובים, אך מהבעיות אי־אפשר יהיה להתעלם.
שישי – אתם נאלצים לקחת על עצמכם עבודה או תפקיד שמישהו מתחמק מלעשותו. דווקא שם תוכלו להכיר מישהו מעניין, שאיתו עשויה להתחיל פרשייה יוצאת־דופן.
שבת – מאותם ימים שבהם תופתעו לטובה, גם מהאנשים שעימם תהיו בקשר גם מהמקומות שאליהם תיקלעו.
ערב וחג שבועות – גם אם תכננתם את החג, יקרו בו דברים אחרים. יחסים עם בני־זוג, עם בני משפחה או ילדים יגרמו לאכזבה ויביאו אתכם להתעקש על דבר שאינו חשוב. עדיף שלא תתעקשו לכפות את רצונכם.
הורים גדיים – לילדים דרושה יתר השגחה בשלישי וברביעי.

דלי

הקצב – שבו אתם חיים כרגע, איטי מדי לטעמכם. דברים נעצרים, גם אם התחלתם מלאת תנופה ומבטיחה. אתם נמצאים בבית יותר מתמיד, למרות שהייתם מעדיפים להימצא במקום אחר. אחריותכם לקרובים לכם היא הגורם העיקרי לכל זה.
בבית – דרוש ארגון מחדש של הדירה. ייתכן שהגיע הזמן לרכוש ריהוט חדש או אביזרים, שתפקידם להקל על היומיום. נראה שבקרוב תעשו זאת.
העבודה – למרות החג והשבוע המקוצר זהו שבוע כמעט דרמטי. אל תבואו בדרישות והימנעו מלהעמיד במבחן את העצבים של הממונים עליכם. בקשה אחת יותר מדיי או הערה שאינה בזמנה, עלולים להביא לסיום תפקידכם בצורה פתאומית ולא נעימה.
שלישי רביעי – מפגישים אתכם עם אנשים ועם רעיונות מלהיבים, אך בינתיים קצת מוקדם להבטיח, וחשוב לא לשוחח עם איש על הנאמר.

דגים

את יכולתכם – להתמודד עם שני מצבים מנוגדים תוכלו לנצל השבוע. לפניכם ימים מוזרים, שבהם כמעט כל דבר מביא עימו קושי ויתרון לצד כל בעיה.
שישי־שבת – אתם מצפים לאורחים או לחזרתו של מישהו קרוב, ונהנים יותר מהמצופה. ילדים מסבים נחת להורים בני דגים, והפנויים ביניכם נהנים בינם לבין עצמם מחוויה רומנטית סודית.
ראשון־שני – אי־הבנות, אווירה מתוחה והתנהגות פוגעת מצד חברים ובני משפחה גורמות לאכזבה, כך שהחג לא עובר בדיוק כפי שתכננתם.
שלישי־רביעי – מתעוררות בעיות בעבודה, לא שמים לב לכמות ולאיכות של העבודה שנעשתה על ידכם, ואינכם מסוגלים לסנגר על עצמכם.
בריאותכם – אינה טובה באותם ימים, ורצוי לא להזניח.

טלה

אתם נמרצים – מלאי כוח ומרגישים שיש לכם כוח להזיז כל דבר, אבל השבוע אינו קל, ויש מספר דברים שבהם חייבים להתחשב. בראש ובראשונה, כדאי שתהיו מודעים לנטייתכם לסכן עצמכם. אתם ממהרים להגיב על כל דבר, התגובות קצת קיצוניות מדי ועלולות לגרום לצרות, ואפילו להרס של דברים שבניתם בעמל רב.
שישי – רבים נוסעים או עושים משהו שונה מן השיגרה. זהו יום שבו אי־אפשר לשבת בבית, ויש סיכוי להכיר אנשים מעניינים חדשים, אפילו לקשור קשר רומנטי.
ראשון עד שני בבוקר – ימים בעייתיים ובעיקר מסובכים לכם. בבית יש נטייה להיפגע מחתכים ומכוויות.
שלישי־רביעי – אמנם מלהיבים, בייחוד בכל הנוגע לכספים ולעסקות, אבל בגלל התלהבות גדולה מדיי אתם עלולים להפסיד.

יש. דרך. מהירה. יותר. להתקדם. בחיים.

המרכז לשפות

תלמד לדבר ביזנס

• אנגלית • צרפתית • איטלקית
• ספרדית • ערבית • סינית

הקורסים מיועדים לאנשי עסקים, אנשי שיווק, נציגים היוצאים לחו"ל ולכלל הציבור, ומקנים לך שליטה טובה בשפה בפרק זמן קצר, תוך ישום טכניקות חדשניות ובלעדיות.

סמסטר קיץ
נמשכת ההרשמה לקורסים:

- **אנגלית עסקית** – בכל הרמות
- **אנגלית מקצועית** – השתלמות לעורכי־דין, רואי־חשבון וסוכני־ביטוח
- **צרפתית עסקית** – בכל הרמות
- **השתלמות מרוכזת למנהלים בכירים בצרפתית עסקית** – בשיתוף המכון לסחר בינלאומי וחדשנות והמכון הצרפתי שליד שגרירות צרפת
- **אנגלית, צרפתית, איטלקית, ספרדית, ערבית וסינית ברמות שונות**

– הקורסים בני 48 או 96 שעות הוראה, פעם או פעמיים בשבוע, 12 שבועות
– הפונים יעברו מיון בטרם שיבוצם לרמות
– הנחות לחיילים בסדיר, לחיילים משוחררים ולפי קריטריונים נוספים
– הלימודים יתקיימו בקמפוס תל-אביב ובקמפוס ראשון לציון של המכללה למינהל, בשעות אחרי הצהריים

המכללה למינהל
פרטים והרשמה:
המרכז לשפות
טל: 6903505, 03-6902046 פקס: 03-6990460

המכון ליישומי תקשורת

המקצוענים שיכניסו אותך לתקשורת

במהלך החודשים יוני יולי יפתח המכון ליישומי תקשורת את הקורסים הבאים:

צילום וידאו מקצועי במצלמה ביתית
מיועד לבעלי מצלמות וידאו ביתיות המעוניינים לרכוש ידע מקצועי בצילום וידאו
(8 פגישות של 4 שעות כל אחת)

עריכת סרטים בוידאו
מיועד למעוניינים בלימודי עריכה ברמה גבוהה
(10 פגישות של 4 שעות כל אחת ובנוסף תרגול אישי)

תסריטאות
מיועד למעוניינים במיומנויות כתיבת התסריט והבנת השפה הקולנועית המנחה את כתיבת התסריט
(10 פגישות של 3 שעות כל אחת)

איפור מקצועי
מיועד למעוניינים בידע ובמיומנויות איפור ברמה גבוהה
(13 פגישות של 4 שעות כל אחת)

המכללה למינהל
פרטים והרשמה:
המכון ליישומי תקשורת-קמפוס ק. החינוך-ת"א
רח' שושנה פרסיץ 9 קרית החינוך, תל-אביב 61480
טלפונים: 6902008, 6990450/1, 03-6902080
פקס: 03-6990460

בית־ספר לעיצוב ואדריכלות פנים

[ר]כשות מהכשרון שלך-קריירה!

[מ]סלול בוקר תלת־שנתי
360 שעות בשנה

[ה]מסלול כולל לימודי עיצוב והכשרה מקצועית, [טכ]נולוגית ועיונית, אשר בסיומם תוענק לך [ת]עודה, בעזרתה תוכל להשתלב במשרדי [אד]ריכלות ועיצוב פנים.
[ב]מהלך הלימודים יושם דגש על ראיה עיצובית, [בה]נחיית טובי המרצים בארץ ובעולם, כולל [שנ]י פרופסורים מביה"ס לאדריכלות A.A [ב]לונדון.

המכללה למינהל
[פר]טים והרשמה:
[בי]"ס לעיצוב ואדריכלות פנים
[ק]מפוס קרית החינוך-ת"א
[ר]ח' שושנה פרסיץ 9, ת"א
[מ]רכז מידע ללימודי תעודה:
6990460/1, 6902008, 03-6902080

הנהלת חשבונות

חוטפים את הבוגרים שלנו בשוק העבודה...

– הנהלת חשבונות סוג 1+2 כולל ממוחשבת
– הנהלת חשבונות סוג 3
– חשבונאי בכיר
– חשבי שכר

- פיקוח מקצועי של משרד העבודה בהנה"ח.
- פיקוח פנימי של רו"ח, מרצים בכירים. ציוני מגן לנבחני הסווג המקצועי.
- חינם – 8 שעות לימוד לנסיון.
- הנחות לחיילים בסדיר ולמשוחררים

המכללה למינהל
פרטים והרשמה:
בי"ס להנהלת חשבונות

גינת-ת"א
פתח־תקוה
רעננה
רמת־גן
ראשון לציון
בית־ברל
חולון
נתניה
רחובות
חדרה
אשדוד

לכבוד:
המכללה למינהל, שלוחת: ______
נא לשלוח אלי מידע על קורס: ______
שם: ______ כתובת: ______ מיקוד: ______ טל: ______

המכללה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים

המכללה למינהל
התעודה שתעניק לקריירה שלך אשראי.

הרשמה מאוחרת

המסלול האקדמי של המכללה למינהל

החוג למדעי ההתנהגות

- תכנית לימודים אקדמית המשלבת לימודים עיוניים ומעשיים בנושאים מרכזיים בפסיכולוגיה, בסוציולוגיה ובאנתרופולוגיה.
- משך הלימודים: 3 שנים במסגרת לימודים חד־חוגית מורחבת.
- הלימודים כוללים התנסות מעשית.

החוג לכלכלה

- מכשיר כלכלנים מקצוענים בתכנית אקדמית תלת־שנתית חד־חוגית מורחבת.
- התכנית כוללת חטיבת לימודי ניהול עם תת התמחויות במימון או במערכות מידע.

- הוגשו בקשות הסמכה לשני החוגים למועצה להשכלה גבוהה.
- הענקת תארים מותנית באישור המועצה להשכלה גבוהה.
- דרישות כניסה: בגרות מלאה ומבחן פסיכומטרי.
- הלימודים בשני החוגים מתקיימים בקמפוס המכללה בתל־אביב.
- פורום הבוגרים של המכללה למינהל יפעל למציאת תפקידים הולמים לבוגרים.

לבירורים לגבי החוגים ניתן לפנות לטלפון: 03-6902017.
למשרד הרישום חי"ג בין השעות 14:00-18:00 ל-03-6902002
או מלא הספח:

לכבוד: המסלול האקדמי של המכללה למינהל, מרכז הרישום, רח' שושנה פרסיץ 9, תל אביב 61480.
□ נא לשלוח אלי חינם פרוספקט על החוג למדעי ההתנהגות/החוג לכלכלה
□ נא לשלוח אלי ערכת הרשמה לשנת תשנ"ה.
מצ"ב צ'ק ע"ס 55 ש"ח לפקודת "המכללה למינהל".
שם: ______ טל: ______
כתובת: ______ מיקוד: ______

מיסודה של הסתדרות הפקידים

עמל 1 — המכללות הטכנולוגיות, החטיבה להכשרת מבוגרים
מה"ט — המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

נמשכת ההרשמה לקורסי הסמכה לתואר

טכנאי / הנדסאי

לימודי יום/ערב-94/95

ראשון-לציון
- הנדסת חשמל ואלקטרוניקה.
- הנדסת תעשייה וניהול.

מכללת עמל "העמית" ראשון-לציון טל' 03-9662121

תל-אביב
- הנדסת דפוס.

מכללת "עמל" ליידי דייויס תל-אביב טל 03-6477237

פתח-תקוה
- הנדסת תעשייה וניהול.
- הכשרת הנדסאים להוראה.

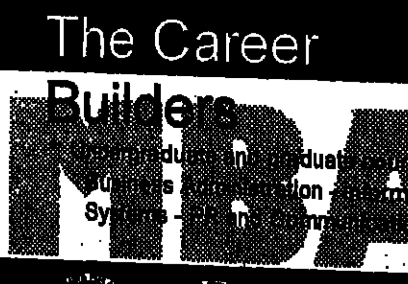
מכללת "עמל" פתח תקווה טל 03-9223876/6

קרית-חיים
- הנדסת מכונות בהתמחות רכב.
- הנדסת דפוס.

מכללת "עמל" קריית חיים טל' 04-721003, 413068

למעונינים! נפתחות כתות קדם הנדסאים/טכנאים

לחיילים משוחררים
(ארבע שנים מיום השחרור) מלגת לימודים בשנה הראשונה בגובה 90% משכר הלימוד עפ"י תקנות מ.ה.ט.

EUROPEAN UNIVERSITY
INTERNATIONAL BUSINESS SCHOOL

ANTWERP · MONTREUX · BRUSSELS · ZUG · PARIS · THE HAGUE · TOULOUSE · ATHENS · BARCELONA · LISBOA · MADRID · PORTO · CRANS-MONTANA · MUNICH · GENEVA

Write, call or fax:

Amerikalei 131, B-2000 Antwerp, Belgium.
Tel: 32 3 218 54 31 Fax: 32 3 218 58 68

Rue de Livourne 116-120, B-1050 Brussels, Belgium.
Tel: 32 2 648 67 81 Fax: 32 2 648 59 68

Route de Fontanivent, CH-1817 Fontanivent-Montreux, Switzerland
Tel: 41 21 964 84 64 Fax: 41 21 964 84 68

Please send documentation about the following EUROPEAN UNIVERSITY business courses. YED.AH 23/4
□ Undergraduate programs (BBA, BIS, BA)
□ Graduate programs (MBA, MIS, MA)
Name ______
Address ______
at ______ (campus)

בית המדרש ללימודי היהדות
ליד התנועה המסורתית

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשנ"ה

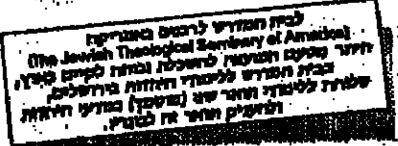
לתואר שני (M.A.) במדעי היהדות

לימודים אקדמיים ברמה גבוהה, גישה ביקורתית למקורות, פתיחות לשאלות ערכיות וחברתיות.

בית המדרש מציע מסלולים לתואר שני:
1. המסלול התלת-שנתי לסטודנטים חינוך יהודית.
2. במדעי היהדות: "דו-חנוכי".
3. במדעי היהדות: "התמחות בלימודי האישה וחקר המינים".

בתוכניות מס' 2 ו-3 ניתן לסיים את חובות השמיעה בשנתיים במשך יומיים בשבוע

התוכניות מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ-ישראל

להרשמה יש לפנות אל בית המדרש ללימודי היהדות,
רח' אברהם גרנות 4, ת.ד. 8600, ירושלים 91083, טלפון 02-790755

צילום יוצר
קורס לצילום
ייפתח ב-22.6.94
הירדן 16, תל-אביב
טל' 03-5178596
טלפקס 03-662518

קורסים, וידיאו, צילום, עריכה וארועים
03-6429682

פעם בשבוע מגיע לי!
לאשה

הסיפור הקצר
פרקי לימוד

ד"ר מלכה פוני
הכנה לבחינת הבגרות בספרות

日本

המכון לתרבות יפן
יוזמה יפנית

החלה ההרשמה לתכנית הקיץ
מגוון רחב של קורסים בני 3 חודשים וסדנאות 3 ימים ויום אחד לכל המשפחה

- שפה יפנית מדוברת
- שיאצו
- אדריכלות יפנית
- פוליטיקה ביפן
- בישול יפני
- ציורי זן ודיו יפניים
- קליגרפיה – משיכת מכחול יפני
- איקבנה – סידור פרחים יפני
- עשיית נייר יפני ועיצובו
- "אוריגמי" – קיפולי נייר לילדים ומבוגרים
- אדריכלות בעיצוב אוריגמי

לפרטים: טל': 02-249871, 235543 ; בנין כלל 02-232983 בימים א'-ה' 08.00-17.00
משרד 345, קומה E, רח' יפו 97, ירושלים 94341

אסכולה לעיצוב תקשורת חזותית

המחלקה לעיצוב גרפי בסמכות המרשמה לתואר ב"ח השנתי [1994/95] לימודי יום (3 שנים) לימודי ערב (4 שנים) סבב המבחנים הבא: 27/6/94	המחלקה לקופירייטינג נפתחת ההרשמה לתואר ב"ח השנתי [1994/95] לימודי ערב (שתי שנות לימוד) 3 מפגשים בשבוע סבב המבחנים הבא: יוני-יולי	לקבלת אולן מידע ופרטי הרשמה למבחני הקבלה: אסכולה רח' צמח-דוד 61 תל-אביב טל': 03-5665844, 03-562401

הגרלה יום-יום

2 התלושים והחשבונית שהבאתם יוכנסו למעטפה ולקופסת ההגרלה היומית. בסוף כל יום תישלף המעטפה הזוכה במוצר חשמלי מתנת:

Lenco

ההגרלה השבועית

מתנות ותלושי קניה יקרי ערך

כל המעטפות שיצטברו במהלך השבוע ישתתפו בהגרלה השבועית, בה תוכלו לזכות בסל מתנות שיורכב מבין חנויות היוקרה הבאות:

מלתחה אופנתית בשווי 5000 ש"ח מתנת קסטרו Castro

מלתחה אופנתית בשווי 2000 ש"ח מתנת עונות

חבילת מוצרי איפור וטיפוח LANCÔME PARIS בשווי 2000 ש"ח מתנת סופר-פארם SUPER-PHARM

מלתחה אופנתית בשווי 2000 ש"ח מתנת ראש אינדיאני

תלושי קניה לשעון בשווי 2000 ש"ח מתנת "היהלום הכחול"

תנור אפיה בילד אין מולטי-סיסטם מתנת סנסור

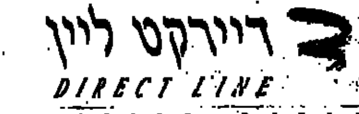
איך משתתפים?

מידי יום מתפרסם בידיעות אחרונות תלוש מבצע. בואו לדוכן המבצע בקניון ירושלים עם תלוש השתתפות שגזרתם מידיעות אחרונות, ועם חשבונית קניה בסך 30 ש"ח (לפחות), מאחת מחנויות הקניון, ואתם במבצע עם 3 אפשרויות זכיה.

חדוכנים פעילים בימים א-ה בין השעות 10:00 - 19:00 וביום ו' בין השעות 09:30 - 14:00, בקומה העליונה.

רשימת הזוכים בכל ההגרלות תתפרסם בידיעות אחרונות ותופיע בדוכן.

עורך המבצע: חברת

יש לכם 3 אפשרויות לזכות:

הפרס הגדול

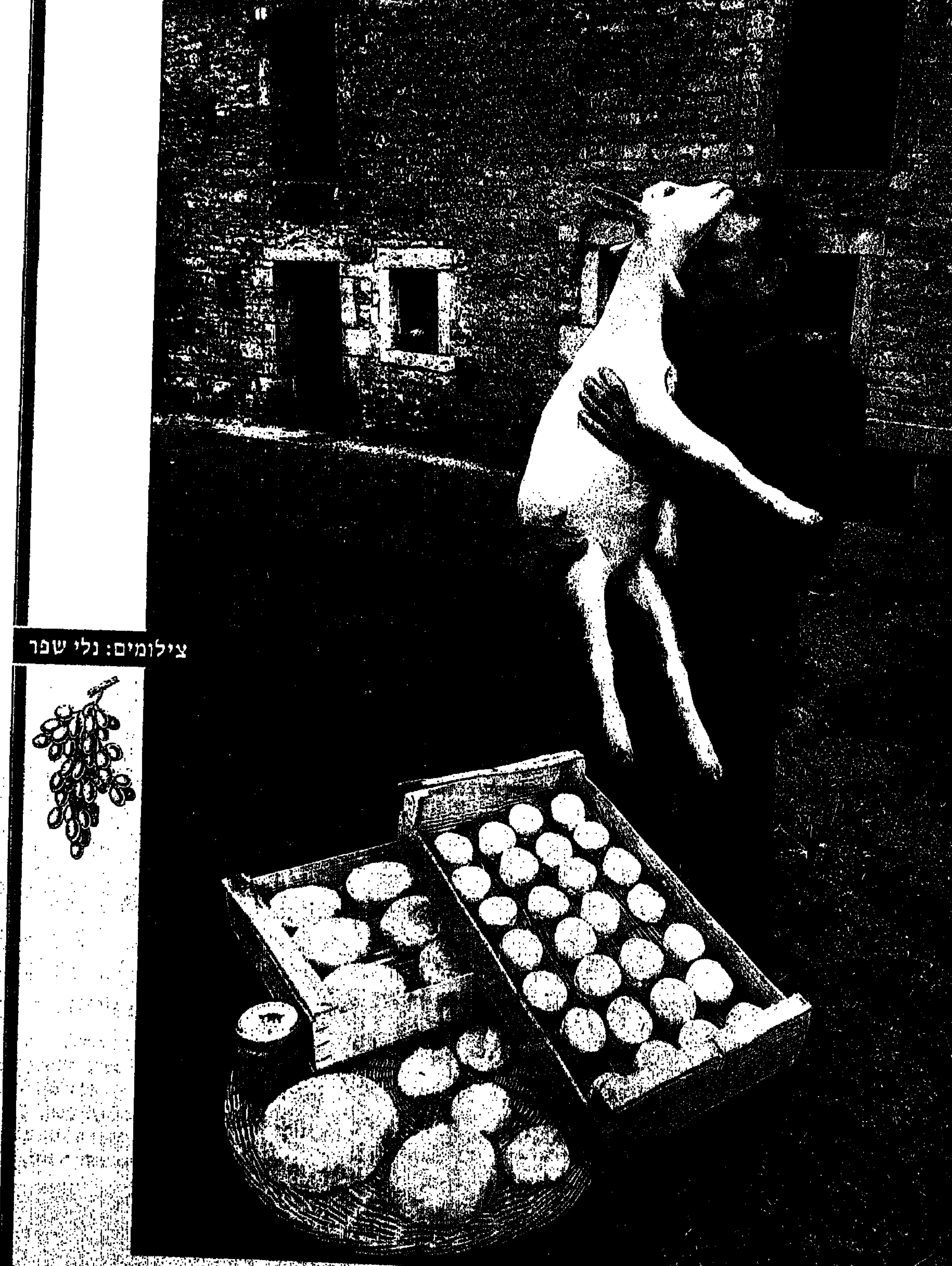
מכונית רנו 19 RN 1400

בדוכן המבצע עומדת כספת ובתוכה מפתח למכונית הפרס. כל משתתף ישלוף כרטיס לפתיחת הכספת מתוך קופסה. נסו לפתוח עם הכרטיס שקיבלתם את הכספת. הצלחתם? – המכונית שלכם!
אם לא – נסו מזלכם בהגרלה היומית והשבועית.

המבצע נערך בפיקוח רו"ח, כפוף לתקנון המבצע. ניתן לעיין בתקנון המבצע במשרדי הקניון ובדיירקט ליין, רח' פנחס רוזן 7, ת"א. ההשתתפות אסורה על עובדי "דיירקט ליין", הקניון ובני משפחותיהם.

לאכול בבורגון

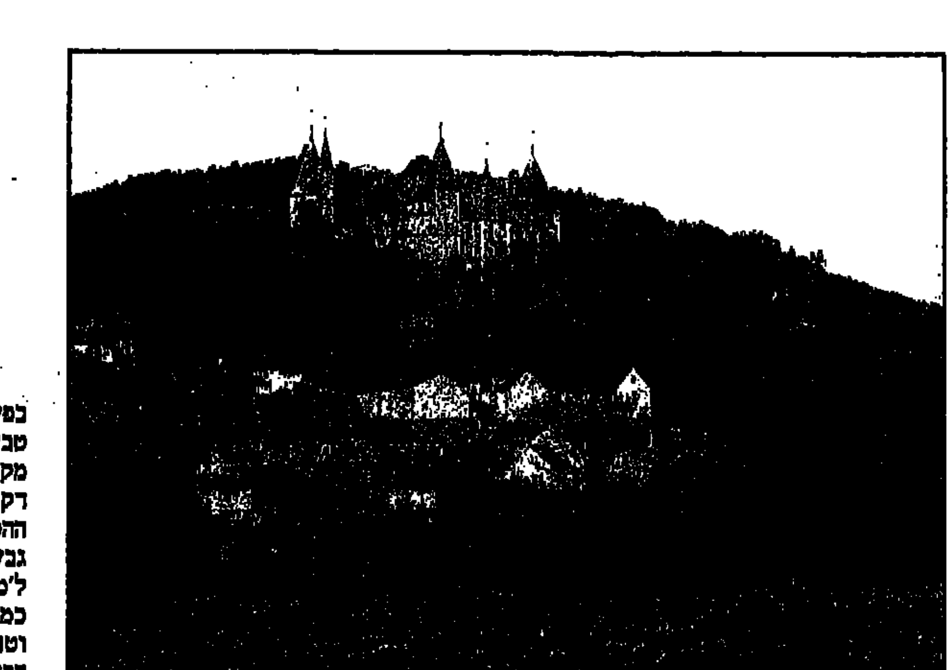
יש בו הכל, באיזור בורגון שבצרפת: נופים ואנשים מקסימים, יינות נהדרים, ועיקר העיקרים - עשרות מסעדות עם אוכל נפלא ● אחת מהן, 'למלואז', היא האהובה עליי ביותר בעולם כולו

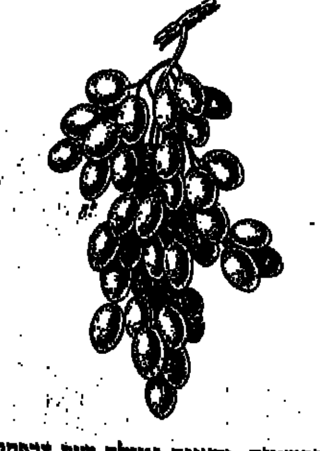
וגבינות העזים שלו

צילומים: נלי שפר

שאטו דה דושאם. אחת מהטירות הרבות בבורגון

אחרי נסיעה של כשעה התחילו להופיע הנופים המוכרים של בורגון. השמיים מעוננים, האוויר תכלכל־אפרפר, והכל מסביב ירוק. הכי ירוק שרק אפשר להעלות על הדעת. הכפרים הקטנים והציוריים שתולים באופן מושלם בנוף הענוג הזה. תרנגולות, כבשים ופרות שרועות באחו לאורך כל הדרך. אבל יותר מכל יש שם הרבה מאוד כרמים, מטופחים להפליא. חלקות קטנות, שכל אחת מהן מספקת את הענבים המשובחים שלה ליקב שלידה. שם מייצרים את יינות בורגונדי, המפורסמים באיכותם בעולם כולו. הנה שם, על רכס הגבעות, שלט גדול, לבן וצנוע, באותיות שחורות ומשושות, עליו כתוב - 'שפוטייה'. מתחתיו, על הגבעות, משתרעים הכרמים של מסייה שפוטייה, אחד מיצרני היינות היותר טובים של בורגון.

בורגון, אני מודה, הוא האיזור האהוב עליי ביותר בצרפת. יש בו הכל: נופים אירופאיים נהדרים, אנשים מקסימים, יינות נפלאים. ועיקר העיקרים - עשרות מסעדות, גדולות וקטנות, המגישות את האוכל הבורגונדי, החביב עליי אולי יותר מכל אוכל מחוזי אחר בצרפת.

שלט קטן וצנוע מציין את שמותיהן של העיירות הקטנות שדרכן אנו חולפים, והשמות מוכרים לנו מיינות בורגנדי המפורסמים: הנה פואיי והנה מונרשה, קצת אחר־כך רולי, מורסן וולניי ופומר. לא רחוק משם, בואכה העיר דיז'ון, חולפים על־פני נואי סן־ז'ורז' וווגס רומני - כולן במרחק קילומטר או שניים זו מזו, ובכל עיירה כזו יקב אחד או שניים או שלושה, המייצרים את היינות הנ"ל.

■■■

נכנסנו ליקב קטן ומקסים של מסייה פוטל, בוולניי. איש באמצע שנותיו, נאה למראה ולבוש בפשטות, שאינה נטולה שיק צרפתי טבעי (המעורר אצלי קנאה מיידית), מקבל אותנו בלבביות. אחרי כמה דקות של שיחת היכרות בחדר ההסבה של ביתו המקסים, על ראש גבעה בשולי הכפר, הוא מוריד אותנו ל'מרתף הקטן' שלו: ישן מאוד, בן כמה מאות שנים, ארוך, צר, קר וטחוב־כלשהו. שורות־שורות של חביות־עץ ישנות משני צדדיו ועוד שורה של חביות באמצע. על חלקן העליון של החביות המון קורי עכביש, בני הרבה מאוד שנים. הוא שופע הסברים מלווים בטעימות של יין ממספר שנים, שהוא מוציא לנו מהחביות שלו במכשיר ארוך ושקוף דמוי מבחנה המיועד לכך.

אבל האקשן האמיתי מתחיל אחר־כך. למרתף נכנסים לפתע שלושה גברים. „אבל זה מסייה אהרוני פה", אומר אחד מהם בהפתעה גדולה, וניגש מיד ללחוץ את ידי. „אני היינן הראשי של מסעדת למלואז" , הוא אומר לי, כשהוא רואה את הבעת ההפתעה על פניי.

הרבה פעמים הייתי ב'למלואז', הנמצאת 2־3 ק"מ מהיקב של מסייה פוטל. זו הרי המסעדה האהובה עליי ביותר בעולם. ויותר מפעם אחת המליץ לי היינן הראשי על היינות הנפלאים בארוחות שאכלתי שם. כנראה שלא זיהיתי אותו: אני רגיל לראות אותו בפראק שחור מגוהץ ללא רבב, בפפיון שחור שקשור בדיוק נמרץ על צווארו, כשהוא מרכז עם הלקוחות האנינים של המסעדה בקולו השקט, הלא־מתנשא והמאור מסביר פנים.

ובכן, היינן הראשי, היינן השני ומתלמד צעיר מגיעים מ'למלואז' לטעום ולבדוק את היינות של השנה האחרונה שבחביות של מסייה פוטל. ולי זה היה פרק מאלף בטעימת יינות מקצועית. הטעימות הבדיקות נמשכות כשעה וחצי, ענייניות, מדויקות, ללא שום גינונים מגוחכים. הם מדברים בינם לבין עצמם במעין קודים מקצועיים, שלא לחלוטין ברורים

בוקר בשוק צבון

לי, רושמים במרץ רב רשימות והערות לגבי היין. אנחנו נפרדים מאוחר יותר בברכת „אלור, סה סואר שה־נו", כלומר, „אז הערב אצלנו".

שום ביקור בבורגון לא שלם בלי ארוחת ערב אצל השף ז'אק למלואז. אני שמח מאוד לקראת הארוחה אצלו ושמח אפילו עוד יותר אחרי הארוחה. מסייה למלואז הוא שף גדול, הגדול מכולם, לעניות דעתי, ותפריט הטעימות שהכין לנו הוכיח לי פעם נוספת, שאין לו שום מתחרים. המנות פשוטות לכאורה, ללא שום פירוטכניקה וסאלטות מיותרות באוויר. פשטות של שף גדול, בטוח בעצמו, היודע שלא צריך שום 'טריקים' זולים כדי לעשות אוכל טוב. המטבח שלו הוא מטבח מודרני של שף מוכשר, הנשען בבטחה על מסורת ארוכה וטובה של בישול בורגונדי נפלא. ויותר משילוב כזה, ככל שמדובר באוכל, אני לא יכול לרצות.

מסיית פוטל ומסייה טוזו בטעימת היין השנתית

וזה מה שהגיש לנו ז'אק למלואז:

אסקרגו בבצק פילו ברוטב של עשבי־תיבול טריים.
צדפות סן־ז'אק בגריל בקרם של בצלים משומרים.
לובסטר ברוטב של פירות־ים.
כבד אווז חם על ירקות־גינה אביביים ומרק צח של ירקות.
שרבט של לימון.
פירה של תפוחי־אדמה, עם זנב שור ופטריות כמהין שחורות.
מגש גבינות.
דובדבנים מושרים ב'מר דה בורגון', עטופים בבצק רקיק עם גלידת שקדים ופלחי הדרים.

היינות שבחר עבורנו והגיש לנו מיודענו היינן הראשי, מסייה טוזו, היו רולי לבן, שהיה נהדר, ואדום שהיה ממש נפלא – 'פוליני מונרָשה' 82.

■■■

גם אל מסייה מואן הגענו בהמלצתו החמה של מסייה למלואז. מסייה מואן גר בכפר קטן על קצה הר. אין כתובת מדויקת, והאמת היא שבדרך כבר כמעט התייאשנו וכמעט חזרנו למלון שלנו. רק הזיכרון הטעים מאוד של גבינת הצאן שהוא מכין, שאותה טעמנו ערב לפני כן אצל 'למלואז', דירבן אותנו להתעקש להגיע אליו. וכבר אומר, שאני לא מצטער לרגע אחד.

מואן גר בחווה יפהפייה מהמאה הי"ב, שלא השתנתה הרבה מאז, למעט כמה שיפורים הכרחיים כמו מים זורמים וחשמל. יש לו עדר עיזים קטן מאוד (כולן היו במרעה כשהגענו, למעט אחת צעירה מאוד), ומהחלב השמן שלהן הוא מכין כיכרות גבינה שמנה, מרהימה בטעמה, שאותן הוא מוכר למסעדות שבסביבה. אין לגבינה הזאת לא תווית מסחרית ולא שום קופסה, ואי־אפשר לקנות אותה בפאריז. רק במספר מסעדות וחנויות באיזור הזה של בורגון.

בערב נסענו למונרשה, עיירת־יין ידועה, לארוחת ערב במסעדה הנושאת גם היא את שם העיירה – 'מונרשה', מסעדת כוכב אחד במדריך המישלן, אלגנטית ונאה. התפריט מחולק לשניים. חלקו הראשון והעיקרי יצירתי, ולומר את האמת, גם נראה מעניין ומפתה למדיי. למרות זאת אנחנו מחליטים לבחור בתפריט ה'בורגונדי־מסורתי'. גם בגלל העובדה שקשה לנו להאמין, שהוא יצליח להתחרות בארוחה של 'למלואז'. אבל בעיקר בגלל שנראה לי, שמסעדה של כוכב אחד, הידועה כמסעדה טובה, תתן את המגע המיוחד לה לאוכל מסורתי, ומן הסתם הוא יהיה טוב במיוחד.

החימור הצליח מעל המשוער. הארוחה היתה משגעת. אני הזמנתי למנה ראשונה 'אף אה לה מורט', מנה בורגונדית קלאסית של ביצים עלומות ברוטב יין אדום. הרוטב היה מבוסס על ציר בשר מרוכז, עם יין אדום ומשובח, והיו בו רצועות בייקון, מח עצמות ובצלצלים קטנים. המנה הוגשה בצלחת עמוקה, והרוטב העשיר והטעים שטף שתי ביצים עלומות. בביס הראשון נזל מתוך החלמון הצהוב מאוד והתערבב עם הרוטב החום כהה, מה שהעשיר אותו באופן מענג במיוחד. נלי הצלם הזמין אסקרגו בנוסח בורגון, שנראה על פניו שיגרתי אולי, אבל היה נכון מאוד. שכן בורגון ידועה בשבלוליה המעולים – ואלה שנלי קיבל (ואני טעמתי מהם) היו הטובים ביותר שטעמתי מימיי באופן ההכנה הזה.

'שק או ווך' (תרנגול ביין) ו'קנר או קאסיס' (ברווז

מסייה ז'אק למלואז ואני

בקאסיס) היו שתי המנות העיקריות שהוזמנו. מנות מסורתיות של האיזור שהיו כאן במיטבן והוגשו בצורה נעימה – ללא עצמות כלשהן. התרנגול המבושל ביין בורגונדי משובח היה כה טעים (מתכון בהמשך), עד ששקלתי ברצינות להזמין מנה נוספת ממנו. כך גם הברווז שבושל בקאסיס (מעין גרגירי יער בצבע סגול עמוק עם טעם וארומה חזקים ואופיניים שגדלים בשפע באיזור), היה נהדר. מהקאסיס מכינים גם ליקר. ומהליקר הזה, 'קרם דה קאסיס' שמו, מכינים את ה'קיר' ואת ה'קיר רואייל', משקאות טעימים מאוד: מוזגים מעט מהליקר הזה אל כוס גבוהה, משל היתה תרכיז פטל, ומוסיפים מלוא הכוס יין לבן יבש ומשובח ל'קיר', או שמפניה ל'קיר רואייל'.

וכין לבין טיילנו לנו בכפרים היפים וכעירים הקטנות והמקסימות. כמו, למשל, עיר קטנה ויפהפייה, שבה יש ריכוז אדיר של חנויות יין, ושם אפשר לקנות מבחר מהמם של יינות בורגון במחירים הוגנים ביותר (כדאי להצטייד במדריך יין קטן לצורך העניין). ביקרנו במפעל קטן ובהחלט לא מודרני לייצור חרדל בדיז'ון, והתאכזבנו מעט לגלות, שהשדות הצהובים היפהפיים שראינו בדרך הם לא שדות של חרדל אלא של חריע. כבר כמה שנים לא מגדלים את שיחי החרדל באיזור. לא כדאי להם מסיבות כלכליות כאלה או אחרות. אז את גרגירי החרדל מייבאים מקנדה – מה שלא עושה את החרדל שלהם לפחות טוב מזה שאני זוכר.

אחר־כך, בנסיעה הארוכה לפאריז, אנחנו עוד עוברים באיזור יפהפה בדרך לְוולָה לארוחת הצהריים שלנו אצל מארק מֶנו, עוד אחד מהשפים הגדולים של בורגונדי. כדאי אחרי ארוחת צהריים כזו להתבונן בנוף המהמם שנשקף מולה. אין הרבה כאלה.

אני קצת עצוב להיפרד מבורגונדי. אני שמח לעובדה שאנחנו נוסעים לפאריז. במחשבה שנייה, השמחה שהמחשבה על הנסיעה לפאריז גורמת לי היא, מן הסתם, גדולה יותר מהעצב של הפרידה מבורגון.

בשוק בבון. את טארט התפוחים היא הכינה הבוקר.

מסעדות בבורגון:

מסעדת LAMELOISE בעיירה CHAGNY. טל' 85870885.

מסעדת LE MONTRACHET בעיירה PULIGNY MONTRAHET. טל' 80213006.

מסעדת MOULIN DE MARTOREY בעיירה ST. REMY, טל' 85481298.

תרנגול ביין

או.קיי, אז אין לכם תרנגול. לפחות תשתמשו בעוף טרי, ורק לא בזה הקפוא. והכי חשוב, שהיין יהיה טוב ככל האפשר, זה מה שקובע את טעם המנה.

מצרכים:

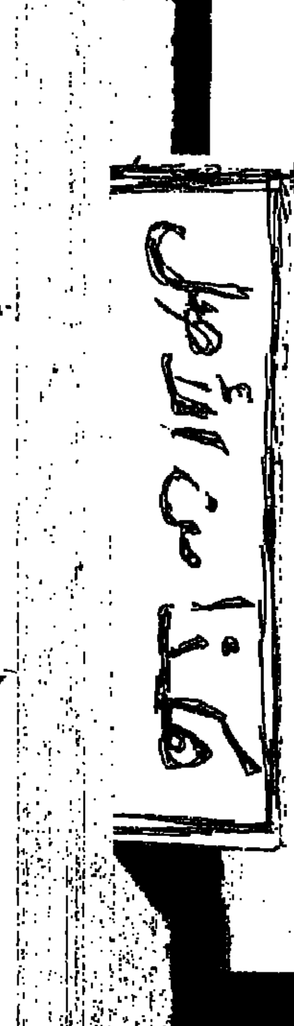
2 כפות שמן־זית.
150 גרם בשר מעושן חתוך לרצועות בעובי של כ־½ ס"מ.
12 בצלים קטנים מאוד, קלופים.
1 עוף טרי חתוך לארבעה חלקים.
2 כפות קמח.
מלח, פלפל שחור טחון טרי.
½ כוס כרגרי.
1 עלה דפנה.
2 גבעולי טימין.
4 גבעולי פטרוזיליה.
1 בקבוק יין אדום משובח.
1 סלסלת פטריות שמפיניון טריות לבנות ומוצקות.

הכנה:

שמים את השמן בסיר כבד. כשהוא חם, מטגנים בו את הבשר המעושן ואת הבצלצלים, עד שהם משחימים. מוציאים מהסיר.
מוסיפים אל הסיר את העוף ומטגנים כמה דקות. מוסיפים את הקמח וממשיכים לטגן, עד שהעוף שוחם יפה.
מוסיפים את הכרגרי, וכשהוא רותח מקרבים גפרור ומדליקים (זהירות, שלא יישרף כלום).
מוסיפים את היין ואת התבלינים, מביאים לרתיחה ומבשלים על אש נמוכה כשעה וחצי.
מוציאים את העוף ומבשלים את הרוטב, עד שנשארת רק כמחצית מכמות הנוזלים.
מחזירים לסיר את העוף, את הבשר המעושן ואת הבצלצלים ומוסיפים את הפטריות לעוד 10 דקות נוספות של בישול משותף. ■

■ ישראל אהרוני

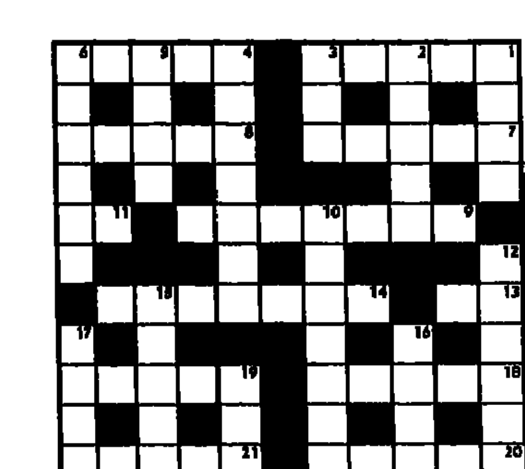
בשבוע הבא: קסמי פאריז

תשבץ תרתי־משמע

נדיב אבידן ©

מספר 544

מאוזן

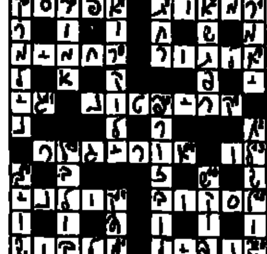
1. מי עוד מלבדי מסוגל לעצור? (2,3)
4. עשתה פרובוקציה במצרים (5)
7. קוף בבגדים של אסיר (5)
8. אני לא משלם חרבת לנקיון (5)
9. היכן גר המלוכלך? (7)
11. דווקא כשמוציאים אותו מהאשפה, הוא ראוי לשימוש (2)
13. בן אדם חוזר עיף (2)
14. אצל השודדים למד לא להתייחס לקשרים ברצינות (7)
18. על צמח אומרים כי שיחד מנהל (5) (עפ"י שלכת יובל)
19. הר האלה (5)
20. אצלי 20 שנה זה צחוק (מ) (5)
21. תיאטרון בכיר בתמורות (מ)(5) (עפ"י מוטי ולהריז)

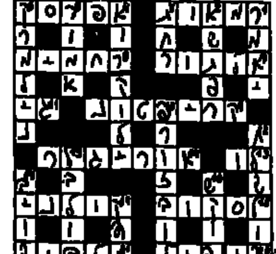
מאונך

1. כרטיס למסיבה (4) (עפ"י אתי דואק)
2. איזה קפה שותים במרחק נביחה? (5)
3. צייר משהו נגד החוק ובמהופך (3)
4. לוק חד (4,3) (עפ"י שלכת יובל)
5. שמענו שהוא מחפש מין בג'ונגל (4)
6. כדורסלן העבר מבקש שתשלם לו (6) (עפ"י מוטי ולהריז)
10. מעשה רע בכסף זר זו סיבה לחגוג (7) (עפ"י שלכת יובל)
12. מצב קשה בכנסת (3,3)
15. מושב עזר (3,2) (עפ"י אליעזר כמון)
16. צמוד לעיר מחוץ לבית (4)
17. בירח יקרה (4) (עפ"י משה בן־חיים)
19. עשן עולה כסף (3) (עפ"י דקל בנו)

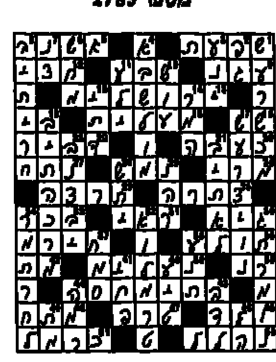
בין הפותרים נכונה יוגרל סך ־.200 ש"ח.

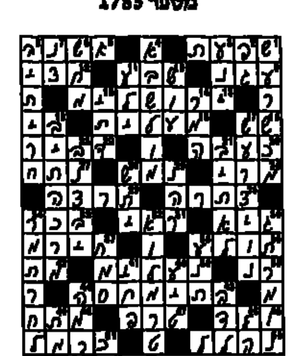
פתרון תשבץ תרתי משמע מספר 542

פתרון תשבץ השבוע מספר 1783

פתרון חידת אותיות ומספרים מספר 1507

הספרה 8 אינה משתתפת

```
8 7 1 0 | 2 3
6 9       3 7 8
-----
1 8 1
1 6 1
-----
  2 0 0
  1 8 4
  -----
    1 6
```

גל' 1577 (22.4.94)

"תרתי משמע": ב־200 ש"ח זכו: מרגנית ורוני כהן, רח' אלתרמן 8/31, ת"א.(69415).

"סרט": ב־50 ש"ח זכו: דורין אנגל, רח' השופטים 17, ת"א, (64365); שי סיון, רח' ח' באייר 16, ת"א; ענת פרידמן, רח' פרץ פסקאל 5, פ"ת;

"תשחץ": ב־100 ש"ח זכו: יערה כהן, ת.ד.18167, ירושלים. (91181); שולי נגרי, בית־ אררט, רח' מונטיפיורי 13; ת"א. (65164).

"חידת הגיון": ב־50 ש"ח זכו: דוד מעיין, רח' ש.י. עגנון 6/5, באר־שבע; זכריה דוריתן, רח' דנגור 15, פרדס־כץ, בני־ברק. ;(51282)

"פירמידה": דורית גוטהולף, ת.ד. 6339, גני־יהודה. (56905); ברנר גני, ת.ד. 908, בת־ים. (59535).

שמות הזוכים בתשבץ 1781: גרינברג נחום, רמת־גן; עדי מזל־טוב, נחלת־יצחק; זלוטניק יקושע, הרצליה; בן־ שמעון אשר, יהוד; גיל קרני, ראשל"צ.

שמות הזוכים ב"אותיות ומספרים" 1506: כוכבית התמוף, ירושלים; שי רחמני, ת"א; בני זלינגר, לוד; יצחק לוצקי, קרית־ים; אורלי כתב, עכו.

"איפה האפרוח?" גליון 1577: בנימין ברקק, חולון; קסלמן רון, רמת־השרון; הדר אופנגג, גבעתיים; גרין גל, פ"ת; ענת יחזקאל, רמת־השרון; רויטל פורטל, חולון; מעין רמי, אור־ יהודה.

סרט

מי השחקנית ובאיזה סרט?

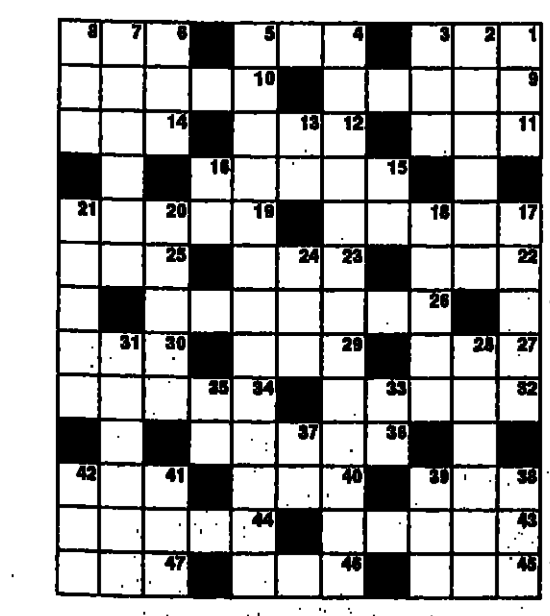
בין הפותרים יוגרלו 3 פרסים בסך ־.50 ש"ח כ"א.

תשבץ

שילה הרשושנים

מספר 1784

5 פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה. המען למשלוח פתרונות: "שילה" - תשבץ השבוע מספר 1784, ת.ד. 20227, תל-אביב, 61201.

במאוזן - מימין לשמאל: 1) עת, מועד 4) קורת-עץ המונחת מתחת למסים לרוחב מסילת-הברזל 6) השערות שמעל לעפעף העין 9) היום שעבר 10) כובש פרו (1541-1475) 11) גוש, חתיכה 12) משיורי המבול 14) זמרה, שירה 15) עיר בשפלת-יהודה (שמואל א' כ"ג) 17) אחד מרעיו של איוב (איוב ב') 19) ימה בגבול ארצות-הברית וקנדה 22) בלל, שכשך 23) צדע, צד המצח 25) שלוח, חוסר פחד 26) אמן יהודי (1932-1866), מייסד בית-הספר לאומנות "בצלאל" 27) צמח רב-שנתי הגדל בעיקר באזורים טרופיים לחים ומוצלים 29) מתקן בפצצה המתלקח בנקל וגורם לפיצוץ חומר-הנפץ 30) מצאצאי שם (בראשית י"א) 32) סופר רוסי מפורסם (1936-1868) 34) בנו הבכור של דוד המלך (שמואל ב' ג') 36) ישוב קהילתי מצפון לבאר-שבע 38) אפס, לא כלום 40) "עולם" ללא ראשית 41) השיער שעל השפה העליונה 43) רוזן 44) מדינה בדרום-אמריקה 45) תרדיף ל"מדוך" 46) זיו, תפארת 47) ישוב בדואי בנגב.

במאונך - מלמעלה למטה: 1) בעל-חיים טורף ממשפחת הכלבים 2) הזקן בבני-האדם 3) מקום מעגן לכלי-שיט 4) מחיה הלשון העברית (1922-1858) 5) משורר עברי (1909-1856), מחבר מילות ההמנון הלאומי "התקווה" 6) ירק-גינה ממשפחות הסוככיים, בעל שורש אכיל צהוב-כתום 7) מדינאי שבדי (1948-1895), נרצח בעת היותו מתווך בין היהודים והערבים 8) אסון, צרה (ישעיה מ"ז) 13) מלת הכפלה 15) "קפד" את זנבו הוא 16) מלת קריאה להבעת צער 17) סוכנת דוד המלך (מלכים א' א') 18) אחד השבטים 20) דרגה צבאית 21) נשיא שבט יהודה, לפי המסורת קפץ ראשון למי ים-סוף ביציאת בני-ישראל ממצרים 24) החור בראש המחט 28) מלחין איטלקי (1868-1792), מחבר "הערוב הלקחן" ו"הספר מסביליה" 31) ישוב דרוזי בכרמל, נוסד בתחילת המאה השבע-עשרה 33) מועט במשקלו 35) אות באלפבית העברי 37) אליל הבבלים 38) כנף-עוף (תהילים נ"ח) 39) בן אהרן הכהן, מת בהקריבו אש זרה (ויקרא י') 41) אחד מנשיאי ישראל 42) חומר המשמש בבנייה.

הציור השבועי לילד

היכן הנעליים של אדם?

מישל, איציק והבן החמוד אדם טיילו ליד ביתם. לפתע הבחינה מישל כי נעליו של אדם נעלמו. אנא, ילדים, עזרו למצוא את האבידה.

אנא, ילדים, צבעו יפה את הציור - ורק את הנעלם, השאירו בלבן. את הציורים שלחו לפי הכתובת: "7 ימים", שבועון ידיעות אחרונות/ הציור לילד, ת"ד 20227, ת"א, מיקוד 61201

את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת: "שעה של פנאי", ת"ד 20227, ת"א מיקוד 61201. ישתתפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם תגענה בתוך 10 ימים מיום פרסום החידה. חשוב ביותר לציין על המעטפה את שם החידה ואת מספר הגליון.

תשחץ

גיא הדדי

בין הפותרים נכונה יוגרלו שני פרסים על סך ־.100 ש"ח.

פירמידה

אבי דן

1. □□
2. □□□
3. □□□□
4. □□□□□
5. □□□□□□
6. □□□□□
7. □□□□
8. □□□
9. □□

הגדרות: 1. ישן 2. סוג 3. לחם יבש 4. רבים 5. תרמיל 6. לוכדי חיות 7. מין שמלה 8. ללא שהיות 9. בגדרשמי.

יש לשבץ בתבנית מלים לפי ההגדרות. בכל מדרגה יש לשמוט או להוסיף אות אחת, ולשנות את הסדר, לפי הצורך.

בין הפותרים נכונה יוגרלו שני פרסי ספרים.

אותיות ומספרים

יוסי הרשושנים

מספר 1509

```
ש מ ח ה
-------
ו ג י ל
ל ח ח ד
-------
ש ח ו ש
```

לפניכם חידת "אותיות ומספרים". במעולות החשבון באותיות המספר העליון הוא סכום שני המספרים האמצעיים והמספר התחתון הוא הפרשם. יש לשחזר את פעולת החשבון, ולמצוא את הספרה שאינה משתתפת בהן ★ 5 פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה ★ המען למשלוח הפתרון: "אותיות ומספרים מספר 1509", ת"ד 20227, ת"א.

פתרונות גל' 1578 (29.4.94)

תשחץ:

פירמידה: ין, פני, לפני, נפילה, פלטינה, נטילה, טינה, נטה, תן.

סרט: הסיפור שאינו נגמר • אטריו.

שיר מסתתר: יש לי ציפור קטנה בלב/יגאל בשן

שיר מסתתר

ראובת ניצן

בתבנית שלפניכם מסתתר הבית הראשון מתוך שיר עברי ידוע. עליכם לשבץ את האותיות הרשומות בשורות אל תוך השורות הסמוכות שבתבנית הריקה ואת האותיות הרשומות בטורים אל תוך הטורים התואמים בתבנית ההצטלבות של הטור והשורה המכילים אותן. לאחר מכן, בדרך של ניחוש והגיון, השלימו את התבנית כולה, לעזרתכם שובצו וסומנו כבר שתי מילים.
המשבצות השחורות מבדילות בין מילה למילה בשיר הנקרא מימין לשמאל, שורה אחר שורה. נא גלה את שם השיר.

בין הפותרים יוגרלו 2 פרסים בסך ־.50 ש"ח כ"א.

שחמט מאת אורי צחור

ללא פשרות

רבים ממשחקי השחמטמוכרעים בשל יתרון בטמפו. זה קרה גם בקרב שלהלן, כאשר יתרון בטמפו איפשר למייקל אדמס מאנגליה לבצע תחבולות מרשימות נגד בכיר שחמטאי נורווגיה סימן אגדסטיין.

המשחק נערך באוסלו במסגרת דו־קרב בין האנגלי לנורווגי, שהסתיים בתיקו 2:2, כשלכל אחד שני ניצחונות, לאחר מאבקים תריפים.

הגנת אליוכין

לבן: אדמס
שחור: אגדסטיין

1. ה4 פו6 2. פג3 ד5 3. ח5 פד4 4. מהו3 פג6 5. רג3 [מקובל להכות עם רגלי אל המרכז ולא מהמרכז. הפעם משרתת ההכאה מהמרכז את המטרות שאדמס הציב בפניו] 5...גג6 6. רו4 רו5 7. 0־0־0 ה6 8. מהו3 ח6 9. ה4 מהא5 10. מב1 ב5 11. פו3 ג5 12. ח5 מא6?? [נכון ...פג6] 13. פה4 רח7 14. מהו4 ב4 15. רד2 ג4

אילו היה עתה תור השחור, היה בא המשך ...ב3 והלבן בצרות. אבל...

16. פו6!! צב8 [על 16...ה:ו6 בא מה:ה6+ ולמשל: 17...מר8 18. רו5+ ח:ו5 19. צ:ד5+ חוכה או 18. רו5+ מג7 19. צ:ד5 פג5 20. מהו7+ מג6 21. צד4 וללבן התקפה חזקה. או 17...רה7 18. ת:ו6 רו8 19. מהג6+ חוכה] 17. צח8! [17. פ:ח8?? ב3! 17...רח7 18. רג4 רגג4 [או 18...ה:ו6 19. ח:ו6 רו8 20. רא6 מה:א6 21. ג:ב4 וללבן ארבעה רגלים תמורת רץ, ויתרה מזו שני כלים שחורים ב'אופסאיד'] 19. מהג4 מהג5 20. מהג5

זהירות, סכנה!

חוויות מרנינות מצאנו בשני ספריו הראשונים, בעברית, של אמציה אבני, האמן, הפסיכולוג. עתה הוציא אבני לאור את ספרו השלישי, DANGER IN CHESS ששמו מעיד על תוכנו. הספר שיצא לאור בהוצאת CADOGAN מלונדון מאיר את הסכנות האורבות לשחקן כתוצאה מחוסר עירנות מספקת גם בעת מתקפה או ביטחון מופרז וכיוצא בזה.

בספר מנסה אבני לתת תשובות כיצד מגבירים אמצעי הזהירות, וזאת בלי להפריז בהן. כפסיכולוג מתייחס המחבר גם לתכונות של שחמטאים, כפי שהתגלו במחקר שערך עם חוקרים נוספים. לעניות דעתי, אין מקום להתייחסות כזו בספר המהנה הזה שנועד לעיון, ללימוד, ובעיקר לבידור.

לחלן שתי דוגמאות מרשימות מהספר.

לעולם אל תתייאש

לבן: קסולטיס
שחור: באדרה

מזרח־גרמניה 1972

פג5 21. פה8 [לבסוף, הלבן זוכה בחומר] 21...פח4 22. רת1 בג3 23. בב3 רב4 24. צג3 מר2+ 25. ר:ר2 צד8 26. פו7 צ:ר2 27. צג1 רא3 28. סד6+ מר7 29. צ:ג8 ר:ג1 30. מ:ג1 צ:ו2 31. ו4! 32. צ:ו2 צג4 33. צג2 צ:ו5 34. פב5 צ:ו4 35. צג7+ מר8 36. צא7 והלבן ניצח.

תור הלבן

המשחק נמשך 1. מהג7 [כפי שנראה, השחור אבוד לחלוטין, אבל...] 1...צד1+ 2. צ:ד1 צ:ו2+ 3. מח1 [3. מ:ו2? מהג2+ וכופה שח תמידי] 3...מהג2 4. מהד6? [כאן ניתן היה להכריע את הכף על ידי 4. צד2! בגלל איומי המט על ח7 ועל ו3'. גם 4. צג1 מהד3 5. מהד6 מבטיח נצחון ללבן] 4...ח5 5. רה8? מח8 [לפתע אין ללבן מנוס ממט] 6. ג6 צ:ו2+ והלבן נכנע.

לבן: צ'רבאקוב
שחור: ארלזארוב

בריה"מ 1972

תור הלבן

המשחק נמשך: 1. ו:ז7? מהו7+ כיוון שהתשובה הכפויה היא 2. מה:ו7 נוצר מצב פט. כיצד יכול היה הלבן לנצח? התשובה בסוף המדור במהופך.

ניצחון להרצליה

נבחרת הפועל הרצליה גברה על נבחרת ההתיישבות העובדת 36.5:40.5. בסיבוב הראשון התמודדו שתי הנבחרות על 39 לוחות, והרצליה ניצחה 16:23. בסיבוב השני ניצחה נבחרת ההתיישבות 17.5:20.5, על 38 לוחות. ליד הלוח הראשון הפסיד ליאוניד סלוצקי מהרצליה ליוסף רוז'נסקי, שנוצח בסיבוב השני ע"י משה כנען בקרב סוער.

ברידג' מאת רחל שמיר

מכתב פרידה

את המכתב הזה אני כותבת לסם לב אשר היה מוכר לנו בארץ כשמואל לב:

"שלום לך שמואל, כשקראתי על הישגיך בארצות־הברית בהיותך שמואל לב הישראלי (אפילו סם הישראלי), הייתי גאה מאוד, אולם עכשיו, כשקראתי בבטאון מספר 351 מתאריך 15 במרץ של ה־IBPA (הבטאון הבינלאומי לכתבי ברידג') על הצלחתך כנציג ארה"ב, זה מקומם אותי. מעתה תחשב בעיני כעוד אלוף ברידג' מן התפוצות, שלא ראינו אותו בשנים האחרונות אפילו בפסטיבל השנתי שלנו".

אין מכתבי זה מבטל את הישגיו של סם לב כאלוף ברידג' בינלאומי, ואני נותנת בזה דוגמא אחרונה של הצלחותיו:

	צפון	
	♠ J 8 7 2 ♡ A 2 ♢ A Q 5 ♣ A K J 10	
מזרח		**מערב**
♠ Q 10 6 ♡ 7 3 ♢ 10 8 6 ♣ 9 7 6 3 2		♠ A K 4 ♡ K J 10 9 8 ♢ K 4 3 2 ♣ 4
	דרום	
	♠ 9 5 3 ♡ Q 6 5 4 ♢ J 9 7 ♣ Q 8 5	

חילק מערב. כולם פגיעים.
ה ה כ ר ז ו ת:

מערב	צפון	מזרח	דרום (לב)
1 הארט	X(כפל)	פאס	1 ספייד
2 דיאמונד	3 ספייד	פאס	3 בלי שליט
פאס	פאס	פאס	

המישחק הזה שוחק בתחרות יוקרתית שאורגנה על ידי ההולנדים בעיר SCHEVENINGEN, במיפגש בין תקבוצה מארצות הברית וקבוצתו של ראש עיריית אמסטרדם. חודגש שסם לב, אחד מנציגי ארצות־הברית, נתקל בבעיה רצינית נגד הליברלים (ראש העיריה ומפלייתו הנם ליברלים).

צויין שהכרזתו של לב (1־ספייד) היתה מפוברקת (אנחנו, בני אנוש, היינו כנראה מכריזים 1־בלי שליט. זה מראה גם תולשה וגם עצירה בהארט). בקיצור, לב, המוכר לכולנו כשחקן ממולח, הצליח לצאת מן המבוך. לאחר שזכה במלכה הארט, כשמערב הוביל בנסיך הארט, שיחק לב (הכרוז), שלוש פעמים קלאב, בהשארו ביד, בעוד מערב חלחוץ זרק ספייד אחד ודיאמונד אחד. עכשיו עקף הכרוז בדיאמונד אל המלכה ברומם ומשך את הקלאב האחרון מן הרומם בזרקו הארט מן היד. מערב, גם הוא זרק הארט. עתה משך הכרוז את האלוף הארט ומסר את היד למערב בספייד. מערב זכה בשני ספיידים ושני הארטים ונאלץ לשחק דיאמונד לתוך ידו של הכרוז, לביצוע החוזה על ידי המקצוען (THE PROFESSIONAL) מהעיר ניו־יורק – כך תואר שמואל לב.

נשאלת השאלה, מי איבד את מי, אנחנו את שמואל לב או סם לב אותנו?

על בולים ובולאים מאת שלמה שמגר

מה לחרדים ולבולאות?

האם מותר לחרדים לאסוף בולים? כלום קיים המושג של 'תרבות־פנאי' אצל יהודים אדוקים? על שאלות כגון אלה משיב הרב שמואל הכהן אבידור, בראיון המתפרסם בגיליון החדש (מס' 8) של 'שובל', שהופיע בימים אלה. המגאזין הבולאי מגיש בפרסום בכורה גם את הבולים החדשים, שיונפקו בישראל בעוד חודש, כתבות מהארץ ומהעולם ומגוון של מידע חיוני לכל בולאי. ניתן להזמינו טלפונית (03־295547) מהתאחדות בולאי ישראל.

•

במלאת 130 שנה לבוליה הראשונים (שהונפקו בימי השלטון הקולוניאלי ההולנדי) הנפיקה אינדונזיה בול המציג שלושה בולים (מימי הורד המורחות ההולנדית; הכיבוש היפני; העצמאות) ששלושתם – כמו גם הרקע של הבול החדש עצמו – מראים את מקדש בורובודור, במרכז האי יאווה. זהו היכל התפילה הבודהיסטי הגדול ביותר בעולם, הנחשב לאחד מפלאי תבל. המבנה האדיר הוקם בשנים 778־865, והוא שופץ במאמץ עולמי, שרוכז על־ידי אונסק"ו ב־1983.

עוד הופיעו באינדונזיה בול לשנת המשפחה' ושלושה בולים לפתיחת תכנית החומש הלאומית השישית (הנושאים: בריאות, חינוך ותפקיד האשה).

•

לרגל גמר עבודות השיפוץ בקאפלה הסיסטינית, שמומנו על־ידי חברת הטלוויזיה היפנית 'ניפון טלוויז'ן נטוורק קורפוריישן' דווקא, תמורת הבלעדיות על שידור טקס החנוכה, הנפיק דואר הוותיקן שמונה בולים מודפסים בצמדים) וגיליון־מזכרת. הסדרה מציגה את הפרסקות של מיכלאנג'לו בארבע הסצינות העיקריות של 'יום הדין', כפי שצוירו על תקרת הכנסייה: בריאת העולם, בריאת האדם, החטא הקדמון (ראה תצלום) והמבול.

•

ארגון השוטרים הבינלאומי יקיים את ועידתו העולמית ה־14 בתחילת יוני, בלוכסמבורג, בהשתתפות 500 נציגים, מ־54 המדינות החברות בו (ובכללן ישראל). לציון האירוע יופיע בשבוע הבא בול המציג, על רקע מפת הדוכסות בצבעי דגלה, את סמל הארגון, שמטרתו לקדם את קשרי הידידות בין שוטרי העולם, הן הפעילים והן הגימלאים.

•

לא פחות מ־16 עריכים כוללת סדרה מלאגשית חדשה, המוקדשת לדגמי מטוסים של חברות התעופה המשרתות את קווי האי הגדול שממזרח ליבשת אפריקה. הופתענו למצוא שם גם את זמרבילים הלאומיים של ירדן ושל נסיכויות המפרץ.

•

עם הופעת גיליון של 20 בולים, ובהם דיוקנאות כוכבי הסרט האילם, כפי שצוירו על־ידי הקריקטוריסט אל הירשפלד, הוציא הדואר האמריקני גם ספר מהודר ומאויר, עם תצלומים ותמליל על השחקנים והשחקניות של הראינוע. הספר מכיל גם את הגיליון הנ"ל, מחירו 24.95 דולר (בתוספת חצי דולר 'דמי טיפול'), וניתן להזמינו על־ידי פנייה אל:

PHILATELIC FULFILLMENT
SERVICE CENTER
P.O. BOX 449997
KANSAS CITY, MO. 64144
U.S.A. 7999

הניאוליתים

חלומו הרטוב של כל שוקוהוליסט

מתחרה חדש קם לאצילת השוקולד ליידי גודיבה – והמכורים חוגגים

'ליידי גודיבה' נחשבה עד היום לגברת הראשונה של השוקולד במקומותינו. ולא קשה להבין למה. היא בלגית, יפהפייה למראה ונמסה בפה באופן מענג ביותר. השוקולדה המובחרת הזא נמכרת אחר כבוד באריזות הדורות, כאילו היתה אוצר גנוז, בחנות המקוררת לטמפרטורה קבועה כל ימות השנה, בכיכר־המדינה בתל־אביב. אלא שבאחרונה קמה לה מתחרה, גם כן בלגית, במרכז שוסטר ברמת־אביב ג'. מעכשיו מוכרים שם את 'ליאונידס', באותם תנאים מקוררים, אבל עם הרבה פחות סטייל וגם בחצי מחיר.

אז רכשתי 250 גרם שוקולד גודיבה (52 שקל) ו־250 גרם שוקולד של לאונידס (25 שקל), ונסעתי לביתה של כותבת ספרי הבישול רות יולס. הבחירה לא היתה מקרית. הלשון של יולס, המתמחה באפיית עוגות, מאור רגישה למתוק. מה גם שהיא גדלה בהולנד אצל אבא יהלומן, שאירח תכופות יהלומנים בלגיים, ואלה הגיעו לביקור תמיד מצוידים בגודיבה. אגב, יולס מבטאת את השם כדרך ההולנדים והצרפתים 'גודיבה', ולא 'גודייבה' כמו שעושים האנגלים ואנחנו. „באותם ימים נהגנו לחלק את השוקולד בין באי הבית, כמו שמחלקים זהב", נזכרת יולס בנוסטלגיה.

לא אלאה אתכם בפרטים הטעימה והבגרגור, רק אציין, שכבר בסיומו של מקצה הטעימות הראשון, התחוור לנו שאין כל מקום להשוואה בין השניים. מלבד הצורה הנאה יותר של הליידי (הגודיבה – בקופסה ארוזה כרבעי, ואילו בונבוני הלאונידס ארוזים בפיזור־דעת), גם השוקולד שלה הרבה יותר מובחר. ולפראלין מוקה ושוקולד לבן של גודיבה, המכונה 'קרם פרש', אין מתחרים בעומק השחיתות. גם הגיאנדוג'ה של הליידי, שמיזג בתוכו כמות נכבדה של אגוזים טחונים, היה קטלני – החלום הפרוע של כל שוקוהוליסט. אמנם גם השוקולד הלבן של ליאונידס היה טעים ביותר, אבל שתינו הסכמנו שהגודיבה ניצבת כמה וכמה דרגות מעליו.

„אין מה לעשות", סיכמה יולס, „הגודיבה היא הטיפאני של השוקולד. שומרת שנים על אותה מסורת אנינה ועל אותה אשליה מתוקה".

תענוג מושחת ומשחית.

'ליאונידס', אחימאיר 17 רמת־אביב ג', תל־אביב 03־6426312.

'גודיבה' ה' באייר 8 כיכר־המדינה, תל־אביב 03־6963343.

רות יולס טועמת שוקולד בלגי מובחר

הזלילה הגדולה

כשהוזמנתי לפיקניק איטלקי, לא שיערתי כיצד הוא יסתיים

את ההצעה לצאת לפיקניק בסגנון איטלקי בחיק הטבע, הפריחה לעברי בשבוע שעבר סיגי פרנקל־וייכלי. כגיל 26 המוקדם יש לה ולדליה צרויה, שותפתה, חברה להפקת מסיבות רבות־רושם בשם 'אירועים'. סיגי הציעה לחרגים בפביי מיני־אירוע, לחמישה אנשים, כדי שאוכל להתרשם מהן ומביצועיהן.

היה להן קל לפתות אותי. לעולם איני מסרבת להצעות מגוונות מהסוג הזה, והמחשבות על הפיקניק העסיקו ארוכות את בלוטות הדמיון שלי. מה גם, שמאוד פופולארי עכשיו להפיק אירועים, ורציתי לחזות פעם במו־עיניי במה בדיוק מדובר. את ענייני המזון הפקידו בידי המסעדה התל־אביבית 'פרגו', שמספקת גם שירותי קייטרינג, והמיקום נקבע על מסבת בית הראשונים במושב בית־אחרון – שהוא, כך בישרו לי, המקום הכי גבוה בעמק חפר.

סיגי פרנקל־וייכלי ודליה צרויה זוללות בהדווה בחיק הטבע

אבל מהר מאוד התברר לי, שמושגי השתיים לגבי פיקניק אחרים לגמרי משלי. בראשי התרוצצו מפות משובצות פרושות על הדשא, סלסלי־נצרים, כריכים, יין טוב ושאר מזונות, שמרכיבים בדרך־כלל פיקניק. סיגי ודליה חשבו על משהו הדור יותר. המפות המשובצות באדום־לבן, נפרשו ברוב סטייל על שולחנות־עץ ואוכלסו בצפיפות בכלי־אוכל הדורים ובבקבוקי קיאנטי. במקום כריכים היו שם פסטות חמות שסודרו על מזנון קטן, שנשקף לנוף הקסום של העמק.

סיגי ודליה, לבושות בשמלות פרחוניות וחבושות בכובעי־קש, פיזרו חיוכים לכל עבר, ומקדו על החלילנית שהביאו עימם, שתתחיל לנגן יצירות מאת ויוואלדי. „חשבנו על כל הפרטים", התפארו באוזניי סיגי, כשחיוך רחב על פניה המנומשות, „כבר שלושה ימים שאנחנו עובדות על זה". היה קצת קשה לעצור בה ובשטף דיבורה כדי לומר לה שכל הפרטים הסתכמו בבחירת המיקום, הזמנת האוכל ממסעדה והבאת החלילנית, שאגב מסקה מנגינותיה אחרי כמה נשיפות קלות.

ואז, עת הגיע זמן הסעודה, והתנפלו השתיים, המרשות בחלילנית, על האוכל וחיסלו מיד גם את האוסובוקו – עגל חלב איך מילנו (בנוסח מילנו, בשבילכם), שגילי אלעד, השף של 'פרגו' טרח להכין. „האמת, שאנחנו אף פעם לא אוכלות באירועים שלנו", אמרה סיגי בין כיס לכיס, „אבל אחרי יום עבודה ארוך..." והשעה היתה שתיים בצהריים.

מלבד זה, האוכל האיטלקי של 'פרגו' – שכלל סלט תרד ותותים ברוטב וינגרט, פרושוטו ומלון, מוצרלה עם עגבניות, מבחר פסטות ופאי פקאן לקינוח – היה טעים ומפנק.

אירוע כזה, בתיווכן של הבנות, מסתכם ב־40 דולר למנה, לא כולל מע"מ.

בעיקר למי שלא ניחנו בדימיון פורה, או שזמנם קצר.

'אירועים', דיזנגוף 282 תל־אביב, 03־6040011.

אסי טוחן

הסתחבקות עם חיות־בר וחיות־בית מציע ה'חי־כיף'

פעיית הגדיים. מי שהתעייף מהספארי, ורוצה לבקר עם עולליו בגן־חיות בנוסח פעם, שייסע ל'חי כיף' בראשון־לציון. זהו גן יפהפה, עם מגוון עצום של חיות. אמנם ג'ירפות לא ראיתי שם, אבל עשיתי הכרה עם הסוריקטה, חיה דרום־אפריקנית ממשפחת החתוליים, ועם להקה שלמה של קופי־עכביש, שהזנב משמש להם כיד שלישית. יש שם גם אריות, טיגריסים ועוד חיות רבות אחרות. וגם, כמקובל בגני־חיות המפורסמים בעולם, פינת־חי ובה דיירי המשק, והילדים יכולים להזין את הבייבי־עיזים מבקבוקי תינוקות. בקיצור, כיף של בילוי. פתוח כל יום מ־9.00 עד 19.00. 16 ש' עולה כניסה למבוגר, 12 ש' לילד. 'חי כיף', ליד מחלף ראשון, 03־9619402.

צילומים: יובל שמש

אורית נתן – חתיכת אבל לא דוגמנית – מדגימה את בגדיה של ג'יל סנדר

בגדי העשירות החדשים

סטייל חדש: תצוגת אופנה פרטית, כיאה לבגדיהם של מעצבי־על

האם שמתם לב לתהפוכות האופנה המתרחשות כאן באחרונה? בוטיקים של מעצבי־על כמו כריסטיאן לקרואה וקנזו נפתחו בכיכר־המדינה בתל־אביב, רומיאו ג'ילי האיטלקי מציע את מרכולתו ברחוב בן־יהודה ליד הים, וז'אן־פול גוטייה תקע יתד ב'גן העיר'. וברוח הקוסמופוליטית הזאת רבת־הסטייל, הגדיל מכולם בוטיק היבוא 'סקטיק' באותה כיכר ידועה, שהחל לערוך תצוגות אופנה מצומצמות לקהל לקוחות עתירי ממון.

בעלות החנות, דניאלה מריטש ונגה אלקין, מצהירות שהן אינן אוהבות תצוגות גרולות. לכן הן מבכרות להציג את דגמיה היקרים של ג'יל סנדר, מעצבת־העל הגרמנית שהן מייבאות, על רוגמנית בין כותלי החנות, כל פעם לחוג מצומצם־עד־מאוד של שלוש נשים בלבד. השבוע התרווחתי גם אני על ספת העור שלהן וצפיתי בשמלות נקיות־העיצוב, שהוצגו על גופה התמיר של אורית נתן – בעבר דוגמנית נירוקית וכיום מאפרת. אורית שופעת־האיברים (כמה מנחם, היא מידה 40), דגמנה מספר מערכות־לבוש גם מתוצרת אנג'לו טרלצי האיטלקי ומשל 'מונדריאן' – חברה־בת של המעצב ראנפרנקו פרה, והסתובבה בנונשלנטיות בין מסלסי החנות היפה. הפריט הכי זול שם היה טי־שירט לבן של סנדר (180 שקל) והכי יקר וסט פשתן רקום של סנדר ב־4,200 שקל, לא שקל פחות.

פרובוקטיבית ונטולת מעצורים, כמו הבגדים ומחיריהם, הסתובבה אורית מעלה מטה. ובפעם אחת, כשלבשה שמלה שקופה, שחשפה להלוטין את מלבושיה התחתונים והוקירים על מאור, הסמיקו עדי ומיקי תירוש מהמוכירות המוסביות.

מלבד שירות התצוגות הפרטיות, נוהגות בעלות החנות למשלוח את בתי לקוחותיהן, כדי לעזור להן למיין את בגדי העונה הקודמת ולטכס עצה, כיצד לרענן את המלתחה – משימה שאין להקל בה ראש.

למעלות ממון שמידות גופן בין 38 ל־42.

'סקטיק', ה' באייר 32 כיכר־המדינה ת"א, 03־6967173.

הולכת על הירח

יחסים בהוליווד: מי מתגרש, מי דווקא החליט להתחתן, ולמה

ראיסה גורבצ'וב

בחיים לא תנחשו איפה נמצאת כרגע ראיסה גורבצ'וב. אשתו של מנהיג ברה"מ לשעבר התאשפזה לה בקליניקה בפאריז כדי להירפא ממנהגה המסוכן ללכת בשנתה. מ'הליכת הירח', כמו שזה נקרא באנגלית, ראיסה סובלת כבר המון שנים, אבל זה הפך לפיקוח־נפש ממש, כשצעדה יום אחד לתוך האוקיאנוס, עת נפשו בני־הזוג גורבצ'וב באיים הקריביים. ברגע האחרון הציל אותה מישהו מטביעה, אבל גורבי כבר נבהל אימים ודרש מאשתו להיפטר מהנוהג בכל מחיר.

רואן אמנם ביטלה את תביעת הגירושין שלה נגד בעלה תום ארנולד, אבל רגע לפני שביטלה עוד אמרה שהוא היה כלומניק כשהיא הכירה אותו, והיא אחראית לכך שהוא יחזור לחיות כלומניק אם וכאשר יתגרשו. בינתיים יצאה בהצהרה, שהמישהו שאמר לה שתום בוגד בה, הטעה אותה. ברגע הם ביחד, אבל לא נראה לי שהם אמרו את המלה האחרונה. מה שכן, תום באמת היה שקוע בבוץ עמוק כשהיא הכירה אותו. מכור לסמים, עם חובות עד השמיים וקריירה בזבל – ואז היא הגיעה ושפכה עליו כסף ותהילה ופרסום, שמעולם לא חלם שייפלו בחלקו. רק אידיוט היה מוותר על כל זה, והוא ממש לא נראה אידיוט.

אחרי שאיוואנה טראמפ סיפרה כהנה וכהנה נסים ונפלאות על המאהב האיטלקי העשיר שלה ריקרדו מאזוצ'לי, החליטה עכשיו לזנוף אותו. וכל־כך למה? כי הוא העז להתערב בעסקיה, אחרי שהצהירה שאיש לעולם לא יגיד לה יותר מה לעשות – בעסקים ושלא בעסקים. לכן היא אמרה לו שלום ולא להתראות, אך הוא בכל זאת ממשיך לחזר אחריה.

קשה לחאשים את כריסטי ברינקלי המתוקה שהחליטה לעזוב את בעלה הקרפד בילי ג'ואל אחרי תשע שנות נישואים. אחרי הכל, לא פעם ולא פעמיים סיפרתי לכם איך הוא בוגד בה. לשמחתה, היא מצאה מיד גבר חדש: את ריקי טאובמן, איש־עסקים עשיר ודי חתיך. גם הוא גרוש וחובב סקי בדיוק כמוה, וגם לו יש ילד בן שמונה, באותו הגיל של בתה אלקסה. בקיצור, נראה שיש לנו כאן השידוך המושלם.

כריסטי ברינקלי וריקי טאובמן

מי שקיבלה הצעת נ י ש ו א י ן שאולטימטום בצדה היא ז'קלין סמית היפה בת ה־46, שהיתה פעם אחת המלאכיות של צ'רלי. החבר שלה, רופא הלב ברדלי אלן בן ה־39, יוצא עם ז'קלין כבר שלוש שנים ומתחנן שתתחתן איתו, והיא כל הזמן דוחה ודוחה את התאריך. לא פלא, בעצם, כי מאחוריה שלושה נישואין כושלים ודי נמאס לה להתחתן. אבל עכשיו הוא הודיע לה, שאם אין חתונה עד יוני, הם נפרדים ודי, אי־אפשר יותר ככה.

עכשיו, אחרי שמלאני גריפית הודיעה רשמית שהיא רוצה להתגרש מדון ג'ונסון הבוגדני, התעוררה לה אשה אחת בטורונטו ואמרה, שהתינוק שלה בן שבעת החודשים הוא גם התינוק של דון. את הילד הם עשו, כך היא טוענת, כשהוא צילם סרט בטורונטו. מלאני בטח לא מחזיקה את הבטן מרוב צחוק.

ז'קלין סמית וברדלי אלן

זה קרה במילנו, בהופעה של קוסם־העל דייויד קופרפילד. בתהלך הדגמת קסם כלשהו דחף את ידו עמוק לתוך מחשופה השופע של העוזרת החטובה שלו. זה היה עובר בשקט, אלמלא ישבה באולם ארוסתו קלאודיה שיפר. עיניה חשכו למראה הקסם המתרחש, ובלי לחסס עלתה דוגמנית־העל חצמרת על הבמה ותוך צרחות איומות הפסיקה את המופע באמצע וגררה את הארוס הסורר החוצה. זה כדי להראות לכם שגם יפהפיות מדהימות כמו קלאודיה מקנאות לגברים שלהן. לא להאמין.

לא מתאים לו, למרטש, ובכל זאת מנסה עכשיו ג'ק ניקולסון ליישר את ההדורים עם אהובתו רבקה ברוסארד, שהטיסה אותו על טיל וכבר נראתה פה ושם עם חתיך הרבה יותר צעיר מג'ק. במסגרת ההתחנפות שלו לרבקה הוא לקח אותה עם שתי בנותיהם הקטנות בנות הארבע והשנתיים לחופשת בהוואי. אלא מה, גם שם הם רבו. זה קרה אחרי שג'ק הכניס את שתי הפעוטות למים סוערים. רבקה זעמה, ואת החופשה של אלף דולר ללילה הם גמרו כמעט במכות.

ניק נולטי בן ה־54 הוא, לדעתי, אחד הגברים היותר סקסיים בהוליווד, אבל הנה אשתו רבקה בת ה־34 לא חושבת ככה, והיא החליטה שנמאס לה ממנו אחרי עשר שנות נישואין. הטענה המרכזית שלה היא שבעלה לא מפסיק לחזור אחרי כל מי שלובשת שמלה. עובדה: גם אחרי שהיא הגישה נגדו תביעת גירושין, הוא נראה מתמזמז קשות עם אלמונית. זו, אגב, לא הייתי אני, על אף שהייתי מתה להיות שם.

רגם בראיין אוסטין גרין, זה שמשחק את דייויד באותה סידרה חביבה, החליט שהגיע זמנו להתחתן. לכן הציע נישואין לחברתו השחקנית טיפני אמבר טייסן, והשניים עברו להתגורר ביחד ומבטיחים חתונה בקרוב.

בעוד שנון דוהרטי החליטה להתגרש מבעלה הטרי אשלי המילטון, ודה באריסמור גם היא החליטה שמספיק לה חודש אחד של נישואין, הלכה לה ג'ני גארת שמשחקת את קלי הבלונדה ב'בוורלי־הילס 90210' והתחתנה עם החבר שלה דן קלארק. היא בת 22 ומרוויחה בסידרת משהו כמו 13 אלף דולר לשבוע, והוא בן 24 ומוסיקאי תפרן. אבל מה, הרומן ביניהם חזק ויציב, ואפילו כשהגיעה לישראל לפני שנתיים, הוא היה איתה והם התנהגו כזוג אוהב לכל דבר. לכן אולי יש לג'ני סיכוי להישאר נשואה קצת יותר זמן מאשר שנון ודרו.

תום הנקס מחזר אחרי אשתו ריטה ווילסון בצורה הכי רומנטית שאפשר, וזה דווקא בלי שיהיו כל בעיות בנישואין שלהם. בשבוע שעבר שכר לימוזינה והורה לנהג לנסוע במשך שעות בלוס־אנג'לס והסביבה – ומה שבני הזוג עשו מאחורי חלונות מוגפים, אפשר רק לנחש.

ג'ני גארת